

CIC **CODEX IURIS CANONICI**

**KODEX
KANONICKÉHO
PRÁVA**

C O D E X I U R I S C A N O N I C I

8

(překlad: Dr. František Polášek)

O B S A H	2
I. KNIHA: Všeobecné předpisy	324
STAŤ I. Církevní zákony	370
STAŤ II. Obyčej	477
STAŤ III. Generální dekrety a instrukce	507
STAŤ IV. Jednotlivé administrativní úkony	552
Hlava I. Společné předpisy	554
Hlava II. Jednotlivé dekrety a příkazy	618
Hlava III. Reskripty	681
Hlava IV. Výsady	779
Hlava V. Dispens	833
STAŤ V. Stanovy a organizační řády	882
STAŤ VI. Osoby fyzické a právní	904
Hlava I. Kanonické postavení fyzických osob	906
Hlava II. Právní osoby	1036
STAŤ VII. Právní úkony	1145
STAŤ VIII. Vládní moc	1195
STAŤ IX. Církevní úřady	1338
Hlava I. Obsazování církevních úřadů	1348
Článek 1. Volné udělení	1406
Článek 2. Presentace (navržení)	1412
Článek 3. Volba	1451
Článek 4. Postulace	1589
Hlava II. Ztráta církevního úřadu	1633
Článek 1. Vzdání se	1651
Článek 2. Přeložení	1675
Článek 3. Odstranění	1694
Článek 4. Odnětí (privace, zbavení)	1732
STAŤ X. Promlčení (preskripce)	1740
STAŤ XI. Počítání času	1771
II. KNIHA: Lid Boží	1800
ČÁST I. Věřící (v Krista)	1803
STAŤ I. Povinnosti a práva věřících	1838
STAŤ II. Povinnosti a práva laiků	1926
STAŤ III. Svěcení služebníci neboli klerici	2004
Hlava I. Vzdělávání kleriků	2006
Hlava II. Připsání neboli inkardinace kleriků	2296
Hlava III. Povinnosti a práva kleriků	2381
Hlava IV. Ztráta duchovního stavu	2536
STAŤ IV. Osobní prelatury	2563
STAŤ V. Sdružení věřících	2590
Hlava I. Obecné předpisy	2592
Hlava II. Veřejná sdružení věřících	2692
Hlava III. Soukromá sdružení věřících	2783
Hlava IV. Zvláštní směrnice o sdružení laiků	2826
ČÁST II. Hierarchické zřízení církve	2842
SEKCE I. Nejvyšší moc církve	2845
Hlava I. Římský velekněz a sbor biskupů	2847
Článek 1. Římský velekněz	2854
Článek 2. Sbor biskupů	2898
Hlava II. Biskupský synod	2945
Hlava III. Kardinálové svaté římské církve	3021

Hlava IV. Římská kurie	3142
Hlava V. Vyslanci Římského biskupa (legáti)	3156
SEKCE II. Partikulární církve a jejich shromáždění	3231
STAŤ I. Partikulární církve a autorita v nich ustanovená	3233
Hlava I. Partikulární církve	3235
Hlava II. Biskupové	3283
Článek 1. O biskupech obecně	3285
Článek 2. Diecézní biskupové	3355
Článek 3. Biskupové koadjutoři a biskupové pomocní	3558
Hlava III. Zamezení stolce a uprázdnění stolce	3642
Článek 1. Zamezení stolce	3644
Článek 2. Uprázdněný stolec	3677
STAŤ II. Shromáždění partikulárních církví	3777
Hlava I. Církevní provincie a církevní oblasti	3779
Hlava II. Metropolité	3810
Hlava III. Partikulární koncily	3854
Hlava IV. Biskupské konference	3956
STAŤ III. Vnitřní uspořádání partikulárních církví	4065
Hlava I. Diecézní synod	4067
Hlava II. Diecézní kurie	4143
Článek 1. Generální a biskupští vikáři	4189
Článek 2. Kancléř, notáři a archiv	4253
Článek 3. Rada pro hospodářské záležitosti a ekonom	4344
Hlava III. Kněžská rada a sbor konsultorů	4383
Hlava IV. Kapituly kanovníků	4467
Hlava V. Pastorační Rada	4535
Hlava VI. Farnosti, faráři a farní vikáři	4567
Hlava VII. Venkovní vikáři	4934
Hlava VIII. Rektoři kostelů a kaplani	4987
Článek 1. Rektoři kostelů	4989
Článek 2. Kaplani	5039
ČÁST III. Instituty zasvěceného života a společnosti apoštolského života	5084
SEKCE I. Instituty zasvěceného života	5087
STAŤ I. Předpisy společné všem institutům zasvěceného života	5090
STAŤ II. Řeholní instituty	5309
Hlava I. Řeholní domy, jejich zřízení a zrušení	5325
Hlava II. Vedení institutů	5393
Článek 1. Představení a rady	5395
Článek 2. Kapituly	5512
Článek 3. Majetek a jeho správa	5543
Hlava III. Přijímání kandidátů a výchova členů	5613
Článek 1. Přijímání do noviciátu	5615
Článek 2. Noviciát a výuka a výchova noviců	5664
Článek 3. Řeholní profese (řeholní sliby)	5749
Článek 4. Výchova a vzdělání řeholníků	5793
Hlava IV. Povinnosti a práva institutů a jejich členů	5818
Hlava V. Apoštolát institutů	5921
Hlava VI. Odloučení členů od institutu	6007
Článek 1. Přestoupení do jiného institutu	6009
Článek 2. Vystoupení z řehole	6042
Článek 3. Propuštění členů	6116
Hlava VII. Řeholníci povýšení na biskupa	6217
Hlava VIII. Konference vyšších představených	6248
STAŤ III. Sekulární instituty	6262
SEKCE II. Společnosti apoštolského života	6425
III. KNIHA: Učitelská služba církve	6529
STAŤ I. Služba Božího slova	6608
Hlava I. Hlásání slova Božího	6644
Hlava II. Katechetická výuka	6716
STAŤ II. Misijní činnost církve	6782
STAŤ III. Katolická výchova	6874

Hlava I. Školy	6899
Hlava II. Katolické univerzity a jiné instituty vyššího studia	6976
Hlava III. Církevní univerzity a fakulty	7023
STAŤ IV. Hromadné sdělovací prostředky, zvláště knihy	7062
STAŤ V. Vyznání víry	7172
IV. KNIHA: Posvěcující služba církve	7208
ČÁST I. Svátosti	7276
STAŤ I. Křest	7364
Hlava I. Udělování křtu	7373
Hlava II. Udělovatel křtu	7440
Hlava III. O přijímajících křest	7460
Hlava IV. Kmotři	7511
Hlava V. Důkaz o udělení křtu a záznam	7543
STAŤ II. Svátost biřmování	7570
Hlava I. Udílení biřmování	7579
Hlava II. Udělovatel biřmování	7593
Hlava III. Biřmovanci	7641
Hlava IV. Kmotři	7659
Hlava V. Důkaz o udělení biřmování a jeho záznam	7672
STAŤ III. Eucharistie	7688
Hlava I. Slavení eucharistie	7704
Článek 1. Vysluhovatel nejsvětější eucharistie	7722
Článek 2. Svaté přijímání	7786
Článek 3. Obřady a obřadnosti (rity a ceremonie) mše svaté	7859
Článek 4. Doba a místo slavení eucharistie	7894
Hlava II. Uchovávaní a uctívání Nejsvětější svátosti	7914
Hlava III. Mešní stipendia	7996
STAŤ IV. Svátost pokání	8087
Hlava I. Vysluhování svátostí pokání	8096
Hlava II. Udělovatel svátostí pokání	8145
Hlava III. Kajícíník	8285
Hlava IV. Odpustky	8308
STAŤ V. Pomazání nemocných	8340
Hlava I. Udělování svátosti	8348
Hlava II. Udělovatel pomazání nemocných	8372
Hlava III. Osoby, kterým má být uděleno pomazání nemocných	8385
STAŤ VI. Svěcení	8404
Hlava I. Udělování a udělovatel svěcení	8418
Hlava II. Kandidáti svěcení	8498
Článek 1. Požadavky na kandidáty svěcení	8516
Článek 2. Předchozí požadavky ke svěcení	8567
Článek 3. Iregularity a jiné překážky	8610
Článek 4. Požadované doklady a šetření	8722
Hlava III. Zápis o vykonaném svěcení a osvědčení	8765
STAŤ VII. Manželství	8784
Hlava I. Pastorační péče a úkony předcházející uzavření manželství	8836
Hlava II. Vylučující překážky obecně	8919
Hlava III. Jednotlivé vylučující překážky	9000
Hlava IV. Manželský souhlas	9083
Hlava V. Forma uzavření manželství	9175
Hlava VI. Smíšená manželství	9299
Hlava VII. Manželství uzavírané tajně	9355
Hlava VIII. Účinky manželství	9376
Hlava IX. Odloučení manželů	9407
Článek 1. Rozloučení svazku	9409
Článek 2. Odloučení při trvání manželského svazku	9488
Hlava X. Zplatnění manželství	9527
Článek 1. Prostá konvalidace	9529
Článek 2. Sanatio in radice - zplatnění v základu	9565
ČÁST II. Ostatní úkony božského kultu	9607
STAŤ I. Svátostiny	9609

STAŤ II. Liturgie hodin	9647
STAŤ III. Církevní pohřby	9665
Hlava I. Pohřební obřady	9679
Hlava II. Koho pochovat a komu odepřít církevní pohřeb	9716
STAŤ IV. Uctívání svatých, posvátných obrazů a ostatků	9746
STAŤ V. Slib a přísaha	9778
Hlava I. Slib	9780
Hlava II. Přísaha	9831
ČÁST III. Posvátná místa a doby	9874
STAŤ I. Posvátná místa	9876
Hlava I. Kostely	9917
Hlava II. Poloveřejné a soukromé kaple	9970
Hlava III. Svatyně	10005
Hlava IV. Oltáře	10034
Hlava V. Hřbitovy	10072
STAŤ II. Posvátné doby	10096
Hlava I. Sváteční dny	10114
Hlava II. Kající dny	10143
V. KNIHA: Časný majetek církve	10173
STAŤ I. Nabývání církevního majetku	10206
STAŤ II. Správa církevního majetku	10291
STAŤ III. Smlouvy a zvláště odprodej	10454
STAŤ IV. Zbožné odkazy obecně a zbožné fundace	10528
VI. KNIHA: Sankce v církvi	10655
ČÁST I. Trestné činy a tresty obecně	10658
STAŤ I. Trestání trestných činů obecně	10660
STAŤ II. Trestní zákon a trestní příkaz	10680
STAŤ III. Kdo podléhá trestním postihům	10732
STAŤ IV. Tresty a jiná potrestání	10868
Hlava I. Cenzury	10870
Hlava II. Tresty odčínující	10942
Hlava III. Preventivní trestní opatření a pokání	10985
STAŤ V. Ukládání trestu	11007
STAŤ VI. Zánik trestů	11098
ČÁST II. Tresty za jednotlivé trestné činy	11199
STAŤ I. Trestné činy proti náboženství a jednotě církve	11201
STAŤ II. Trestné činy proti církevní autoritě a svobodě církve	11233
STAŤ III. Neoprávněné zmocnění se církevních úřadů a trestné činy při jejich vykonávání	11283
STAŤ IV. Zločin falšování	11356
STAŤ V. Trestné činy proti zvláštním povinnostem	11379
STAŤ VI. Trestné činy proti životu a svobodě člověka	11413
STAŤ VII. Obecný předpis	11425
VII. KNIHA: Procesní řízení	11435
ČÁST I. O soudech obecně	11438
STAŤ I. Příslušnost soudu	11470
STAŤ II. Různé stupně a druhy soudů	11561
Hlava I. Soud I. instance	11577
Článek 1. Soudce	11579
Článek 2. Vyšetřující a zpravodajové (Auditoři a relátoři)	11686
Článek 3. Strážce spravedlnosti, obhájce svazku a notář	11706
Hlava II. Soud II. instance	11757
Hlava III. Soudy Apoštolského stolce	11793
STAŤ III. Kázeň, kterou nutno zachovávat u soudu	11845
Hlava I. Služba soudců a soudních zřízenců	11847
Hlava II. Pořadí nálezů	11946
Hlava III. Lhůty a odklady	11997

Hlava IV. Místo soudního řízení	12017
Hlava V. Připuštění osob do soudní síně	12033
Způsob sepsání a úschova akt	12035
STAŤ IV. Strany v záležitosti	12078
Hlava I. Žalobce a žalovaná strana	12080
Hlava II. Prokurátoři ke sporům a advokáti	12122
STAŤ I. Žaloby a námitky	12194
Hlava I. Žaloby a námitky obecně	12196
Hlava II. Jednotlivé žaloby a námitky	12223
ČÁST II. Sporný soud	12252
SEKCE I. Řádný sporný soud	12254
STAŤ I. Zahájení sporu	12256
Hlava I. Žalobní spis	12258
Hlava II. Obeslání a oznámení soudních akt	12322
STAŤ II. Zahájení sporu	12380
STAŤ III. Instance sporu	12408
STAŤ IV. Důkazy	12467
Hlava I. Doznání stran	12493
Hlava II. Důkaz pomocí listin	12540
Článek 1. O povaze a věrohodnosti listin	12546
Článek 2. Předkládání listin	12570
Hlava III. Svědci a svědecké výpovědi	12587
Článek 1. Kdo může být svědkem	12608
Článek 2. Uvádění a vylučování svědků	12629
Článek 3. Výslech svědků	12658
Článek 4. Průkaznost svědectví	12745
Hlava IV. Znalci	12767
Hlava V. Soudcovské přistoupení a ohledání	12821
Hlava VI. Domněnky	12831
STAŤ V. Nahodilé záležitosti	12845
Hlava I. Když se strany nedostaví	12878
Hlava II. Účast třetí osoby v záležitosti	12920
STAŤ VI. Zveřejnění akt, uzávěr v záležitosti a rozprava o ní	12939
STAŤ VII. Rozsudek	13030
STAŤ VIII. Napadení rozsudku	13142
Hlava I. Zmateční stížnost proti rozsudku	13144
Hlava II. Odvolání	13219
STAŤ IX. Právoplatně rozhodnutá věc a navrácení v předešlý stav	13317
Hlava I. Právoplatně rozhodnutá věc	13319
Hlava II. Navrácení v předešlý stav	13357
STAŤ X. Soudní náklady a bezplatná právní pomoc	13406
STAŤ XI. Výkon rozsudku	13429
SEKCE II. Ústní sporný soud	13486
ČÁST III. Některá zvláštní soudní řízení	13578
STAŤ I. Manželské soudní řízení	13580
Hlava I. Soudy k prohlášení neplatnosti manželství	13582
Článek 1. Příslušnost soudu	13584
Článek 2. Právo žalovat manželství	13611
Článek 3. Služba soudců	13629
Článek 4. Důkazy	13653
Článek 5. Rozsudek a odvolání	13676
Článek 6. Listinné soudní řízení	13715
Článek 7. Obecná směrnice	13739
Hlava II. Záležitosti odloučení manželů	13755
Hlava III. Soudní řízení k dispensi pro manželství uzavřené a nedokonané	13789
Hlava IV. Soudní řízení týkající se předpokládané smrti manžela	13866
STAŤ II. Záležitosti o prohlášení neplatnosti svatých svěcení	13881
STAŤ III. Způsoby, jak se vyvarovat soudů	13906
ČÁST IV. Trestní soudní řízení	13935
Hlava I. Předběžné šetření	13937
Hlava II. Postup soudního řízení	13976
Hlava III. Žaloba o náhradu škod	14045

ČÁST V. Způsob postupování v administrativních rekursech	14073
a při odstraňování nebo překládání farářů	14074
SEKCE I. Rekurs proti administrativním dekretům	14076
SEKCE II. Jak postupovat při odstranění nebo přeložení farářů	14168
Hlava I. Jak postupovat při odstranění farářů	14170
Hlava II. Jak postupovat při přeložení farářů	14245

I. KNIHA: VŠEOBECNÉ PŘEDPISY

Kánon 1: Kánony tohoto kodexu se vztahují jen na latinskou církev.

Kánon 2: Kodex zpravidla nic nerozhoduje o obřadech, které nutno zachovávat při liturgických úkonech. Proto dosud platné liturgické předpisy zůstávají v platnosti, leč by některý z nich odporoval Kánonům kodexu.

Kánon 3: Předpisy tohoto kodexu neruší ani neomezují dohody uzavřené mezi Apoštolským stolcem a národy (státy) nebo jinými politickými společnostmi. Tyto dohody platí dále jako dosud, aniž jsou jim opačné předpisy na překážku.

Kánon 4: Nabytá práva a výsady až do těchto dob udělené Apoštolským stolcem, ať osobám fyzickým či právním, které jsou dosud v užívání a nebyly odvolány, zůstávají nedotčeny, leč by je výslovně odvolávaly Kánony tohoto kodexu.

Kánon 5:

1: Dosud platné obyčeje - jak obecné, tak partikulární - které odporují ustanovením těchto Kánonů, jsou zcela odstraněny a nemohou být v budoucnu znovuoživeny. Také ostatní obyčeje je třeba považovat za zrušené, pokud kodex nestanoví výslovně něco jiného, anebo se nejedná o obyčeje stoleté a nepamětné, které se mohou trpět, uzná-li ordinář, že se s ohledem na okolnosti místa a osob nedají odstranit.

2: Dosud platné mimoprávní obyčeje, ať univerzální (obecné) nebo partikulární, zůstávají nedotknuté.

Kánon 6:

1: Od chvíle platnosti kodexu se ruší:

1. CIC vyhlášený r. 1917.

2. Také jiné zákony, ať obecné nebo partikulární, odporující předpisům tohoto kodexu, leč by o partikulárních zákonech bylo stanoveno něco jiného.

3. Všechny trestní zákony, ať obecné nebo partikulární, vydané Apoštolským stolcem, leč by je tento kodex převzal.

4. Také ostatní obecné kázeňské zákony, které se vztahují na látku, kterou tento kodex zcela nově uspořádává.

2: Pokud Kánony tohoto kodexu přejímají staré právo, je nutno je posuzovat (vysvětlovat) ve smyslu starého práva.

STAŤ I. CÍRKEVNÍ ZÁKONY

Kánon 7: Zákon začíná vyhlášením.

Kánon 8:

1: Obecně platné církevní zákony se vyhláší v úředním věstníku Acta Apostolicae Sedis, leč by ve zvláštních případech byl předepsán jiný způsob vyhlášení. Účinnost nabývají teprve po třech měsících ode dne, jehož datem je označeno příslušné číslo Akt, leč by svou povahou se stávaly závaznými ihned nebo v samém zákoně byla stanovena delší nebo kratší čekací lhůta.

2: Partikulární zákony jsou vyhlášeny způsobem stanoveným od zákonodárce a nabývají účinnosti měsíc ode dne vyhlášení, není-li v samém zákoně stanoven jiný termín.

Kánon 9: Zákony se vztahují na věci budoucí, ne minulé, leč by se v nich výslovně upravovaly věci minulé.

Kánon 10: Jen ty zákony je nutno považovat za zneplatňující nebo zneschopňující, které výslovně stanoví, že jednání je neplatné nebo osoba je neschopná.

Kánon 11: Zákony čistě církevní jsou závazné pro pokřtěné v katolické církvi a pro ty, kdo byli do ní přijati a mají dostatečné užívání rozumu a, nestanoví-li právo výslovně něco jiného, ukončíli sedmý rok svého života.

Kánon 12:

1: Obecnými zákony jsou na celém světě vázáni všichni, pro něž byly vydány.

2: Obecným zákonům, které na určitém území neplatí, nepodléhají ti, kdo se na tomto území právě zdržují.

- 3: Zákonům vydaným pro zvláštní území podléhají ti, pro něž byly vydány, mají-li na tomto území trvalé nebo přechodné bydliště a zároveň tam skutečně bydlí, bez újmy předpisu Kánon 13.

Kánon 13:

- 1: O partikulárních zákonech se nepředpokládá, že jsou osobní, ale že jsou územní, leč by byl patrný opak.

- 2: Osoby na cestách (peregrini) nepodléhají:

1. partikulárním zákonům svého území, pokud jsou z něho vzdáleni, leč by jejich přestoupení mělo škodlivé následky ve vlastním území nebo to byly zákony osobní,

2. ani zákonům území, v němž se zdržují, s výjimkou těch, které zajišťují veřejný pořádek, nebo určují vnější náležitosti úkonů, nebo se vztahují na nemovitosti nacházející se v tomto území,

- 3: Bezdomí jsou vázáni zákony, jak obecnými, tak partikulárními, platnými v místě, kde se zdržují.

Kánon 14: Zákony, i zneschopňující a zneplatňující, nezavazují v právní pochybnosti. Při pochybnosti skutkové může od nich dispensovat ordinář, jen když jde o zákony, od nichž autorita, které je dispens vyhrazena, obvykle dispenseje.

Kánon 15:

- 1: Neznalost nebo omyl u zneplatňujících nebo zneschopňujících zákonů není na překážku jejich účinkům, leč by bylo výslovně něco jiného stanoveno.

- 2: Nepředpokládá se neznalost nebo omyl, pokud jde o zákon nebo trest anebo pokud jde o vlastní nebo cizí veřejně známý (notoricky) skutek, avšak předpokládá se to, jde-li o skutek cizí, který není veřejně známý, dokud se nedokáže opak.

Kánon 16:

- 1: Zákony úředně (autenticky) vykládá zákonodárce a ten, kterému on svěřil právo úředně je vykládat.

- 2: Úřední výklad ve formě zákona má tutéž platnost jako sám zákon a musí se vyhlásit. Jestliže však jen vysvětluje slova zákona, která jsou sama o sobě jasná, má zpětnou účinnost. Jestliže výklad zákon zužuje nebo rozšiřuje nebo po-

chybný zákon vysvětluje, nemá zpětnou účinnost.

- 3: Jestliže je to výklad ve formě soudního rozsudku nebo ve zvláštním případě administrativním úkonem, nemá platnosti zákona a váže jen ty osoby a týká se jen těch věcí, pro něž byl vydán.

Kánon 17: Církevním zákonům je třeba rozumět podle vlastního významu slov, jejich znění a souvislosti. Zůstane-li význam pochybný a nejasný, je nutné sáhnout k případným obdobným místům, k účelu zákona, jeho okolnostem a úmyslu zákonodárce.

Kánon 18: Zákony, které stanoví trest nebo omezují svobodný výkon práv nebo obsahují výjimku ze zákona, podléhají přísnému výkladu.

Kánon 19: Chybí-li pro určitou věc výslovný předpis zákona, ať obecného nebo partikulárního, nebo zvykové právo, nutno vzít předpis, nejde-li o záležitost trestní, ze zákonů vynesných pro obdobné případy nebo předpis ze všeobecných právních zásad s ohledem na kanonickou umírněnost, na ducha a praxi římské kurie a na společný a ustálený názor znalců.

Kánon 20: Pozdější zákon ruší dřívější nebo jej opravuje, když je to v něm výslovně řečeno, nebo obsahuje-li jeho přímý opak nebo uspořádává-li zcela nově látku dřívějšího zákona. Avšak obecný zákon nic neopravuje na partikulárním nebo zvláštním právu, leč by právo výslovně stanovilo něco jiného.

Kánon 21: V pochybnosti se nepředpokládá, že zákon dosud platný byl odvolán, nýbrž je nutné pozdější zákony srovnávat s dřívějšími a uvést je, pokud je to možné, v soulad.

Kánon 22: Občanské zákony, na které církevní právo odkazuje, ať jsou v kanonickém právu zachovávány s týmiž účinky, pokud neodporují božskému právu a v kanonickém právu není stanoveno něco jiného.

STAŤ II. OBYČEJ

Kánon 23: Moc práva má pouze obyčej schválený zákonodárcem a zavedený společenstvím věřících podle předpisů Kánonů, které následují.

Kánon 24:

- 1: Žádný obyčej se nemůže stát zákonem, je-li proti božskému právu.
- 2: Moci zákona nemůže nabýt ani obyčej proti kanonickému právu anebo ten, který je mimo kanonické právo, leč by byl zdůvodněný. Obyčej, který je v právu výslovně zavržený, není rozumný.

Kánon 25: Žádný obyčej nenabude moci zákona, leč by jej s úmyslem učinit jej zákonem zachovávala komunita schopná aspoň zákon přijmout.

Kánon 26: Jestliže obyčej proti stávajícímu církevnímu právu nebo mimo něj nebyl zvlášť schválen příslušným zákonodárcem, nabývá moci zákona, jen když je ve shodě se zákonem zachovávan po dobu třiceti nepřetržitých a plných let. Obyčej proti církevnímu zákonu, který doložkou zakazuje vznik budoucího obyčeje, jen tehdy může dále platit, je-li stoletý nebo odnepaměti.

Kánon 27: Obyčej je nejlepším vykladačem zákona.

Kánon 28: Bez újmy předpisu **Kánon 5** se obyčej proti nebo mimo zákon odvolává obyčejem opačným nebo opačným zákonem. Ale zákon neodvolává obyčejů stoletých nebo nepamětných, rovněž obecný zákon neodvolává partikulární obyčeje.

STAĚ III. GENERÁLNÍ DEKRETY A INSTRUKCE

Kánon 29: Generální dekrety vydané příslušným zákonodárcem pro společenství schopné přijímat zákony a obsahující obecné předpisy, jsou zákony ve vlastním slova smyslu a řídí se předpisy Kánonů o zákonech.

Kánon 30: Ten, kdo má pouze výkonnou moc, nemůže vydat generální dekret, o němž je v **Kánon 29**, leč by mu to ve zvláštních případech výslovně dovolil příslušný zákonodárce. Při vydání zákona musí pak zachovávat podmínky stanovené v aktu udělení.

Kánon 31:

- 1: Výkonné generální dekrety, jimiž se přesněji vymezují způsoby uplatňování zákona nebo jimiž se zdůrazňuje zachování zákona, mohou vyná-

šet v rámci své pravomoci ti, kdo mají výkonnou moc.

- 2: Pokud jde o vyhlášení dekretů a doby jejich neúčinnosti, o nichž je v □ 1, nechť se zachovávají předpisy **Kánon 8**.

Kánon 32: Výkonným generálním dekretům podléhají ti, kdo podléhají zákonům, jejichž způsoby uplatnění tyto dekrety určují nebo jejichž zachování zdůrazňují.

Kánon 33:

- 1: I když se výkonné generální dekrety uveřejňují v direktářích nebo jinak nazvaných dokumentech, neruší ani částečné zákony, a jejich předpisy, které jsou v rozporu se zákony, nemají žádnou účinnost.
- 2: Tyto dekrety také ztrácejí platnost výslovným nebo nepřímým odvoláním učiněným příslušnou autoritou a také, když zákon, k jehož plnění byly vydány, zanikl. Nezanikají zánikem moci toho, kdo je vydal, není-li výslovně určen opak.

Kánon 34:

- 1: Pokyny, které vysvětlují předpisy zákona a je rozvíjejí a stanoví, co je třeba zachovávat při jejich plnění, jsou dány k použití těm, jejichž povinností je dbát, aby se zákony zachovávaly, a oni jsou při výkonu zákonů jimi vázáni. V rámci své pravomoci je mohou právoplatně vydávat ti, kteří mají výkonnou moc.
- 2: Pokyny neomezují zákon a jestliže je nelze sloučit s předpisy zákona, jsou neplatné.
- 3: Pokyny pozbývají platnosti, nejen když je příslušná autorita, která je vydala, nebo autorita vyšší odvolá výslovně nebo zahrnutě, ale také, když zanikl zákon, k jehož prohlášení nebo uskutečňování byly vydány.

STAĚ IV. JEDNOTLIVÉ ADMINISTRATIVNÍ ÚKONY

Hlava I. Společné předpisy

Kánon 35: Jednotlivý administrativní úkon, ať dekret nebo příkaz nebo reskript, může v rámci své pravomoci vydat ten, kdo má výkonnou moc, bez újmy předpisu **Kánon 76** □ 1.

Kánon 36:

- 1: Administrativnímu úkonu je třeba rozumět podle vlastního významu slov a podle obecně užívaného způsobu vyjadřování. V pochybnostech, které se týkají právní rozepře (soudních sporů) nebo se vztahují na tresty, jež hrozí nebo budou uloženy nebo omezují práva osob nebo poškozují nabytá práva jiných nebo odporují zákonu ve prospěch soukromých osob, je nutno je vykládat velmi úzce (striktně). Všechny ostatní volně.
- 2: Administrativní úkon se nesmí rozšířit na jiné případy kromě výslovně jmenovaných.

Kánon 37: Administrativní úkon týkající se veřejné oblasti musí být písemný. Týká se to také vykonání tohoto úkonu, kdyby byl někdo pověřen vykonáním.

Kánon 38: I když jde o reskript vydaný Motu proprio, nemá administrativní úkon účinnosti, pokud omezuje nabytá práva druhého nebo odporuje zákonu nebo schválenému obyčeji, leč by příslušná autorita připojila výslovný pozměňující dodatek.

Kánon 39: Podmínky v administrativním úkonu jen tehdy rozhodují o platnosti, jsou-li vyjádřeny spojkami "jestliže", "jestliže ne" a "jen když".

Kánon 40: Vykonavatel nějakého administrativního úkonu koná svou službu neplatně, dokud neoddrží dokument a neověří si jeho pravost a neporušenost, leč by o dokumentu dostal již předem zprávu od toho, kdo tento úkon vydal.

Kánon 41: Vykonavatel administrativního úkonu, jemuž je svěřeno pouze vykonání, nemůže vykonání úkonu odepřít, leč by bylo zřejmé, že úkon je neplatný nebo z jiného vážného důvodu je právně bezúčinný nebo nebyly splněny podmínky připojené k samému administrativnímu úkonu. Zdá-li se však vykonání administrativního úkonu nevhodným s ohledem na osobní nebo místní okolnosti, ať vykonavatel přeruší vykonávání. V těchto případech to okamžitě oznámí autoritě, která úkon vydala.

Kánon 42: Vykonavatel administrativního úkonu má postupovat podle předpisu prováděcího příkazu. Jestliže nesplnil podstatné podmínky v listině připojené a nezachoval předepsanou formu postupu, je jeho vykonání úkonu neplatné.

Kánon 43: Vykonavatel administrativního úkonu může podle svého rozumného uvážení určit místo sebe jiného, leč by vykonání skrze někoho jiného bylo zakázáno nebo on sám byl k tomu vybrán pro své osobní přednosti nebo jeho náhradník byl přímo určen. V těchto případech je dovoleno vykonavatelovi svěřit někomu jinému přípravnou činnost.

Kánon 44: Administrativní úkon může být vykonán i od nástupce vykonavatele v úřadě, leč že by vykonání mu bylo svěřeno pro jeho osobní přednosti.

Kánon 45: Dopustí-li se vykonavatel při provádění administrativního úkonu jakéhokoliv omylu, je mu dovoleno jej provést znovu.

Kánon 46: Administrativní úkon nezaniká zánikem práva toho, kdo jej vydal, leč by právo výslovně stanovilo něco jiného.

Kánon 47: Odvolání administrativního úkonu jiným administrativním úkonem od příslušné autority nabývá účinku od okamžiku, kdy je řádně oznámeno osobě, pro kterou byl vydán.

Hlava II. Jednotlivé dekrety a příkazy

Kánon 48: Jednotlivým dekretem se rozumí administrativní úkon vydaný příslušnou výkonnou autoritou, kterým se v jednotlivém případě podle předpisů zákona vydá rozhodnutí nebo učiní opatření, která svou povahou nepředpokládají, že by o ně někdo požádal.

Kánon 49: Jednotlivý příkaz je dekret, kterým se osobě nebo určitým osobám přímo a právoplatně ukládá, aby něco učinili nebo něčeho zanechali, zvláště za účelem, aby byli důrazně vybidnuti k zachování zákona.

Kánon 50: Před vydáním jednotlivého dekretu ať autorita shromáždí potřebné poznatky a provede šetření a také nakolik je to možné, vyslechne ty, jejichž práva mohou být poškozena.

Kánon 51: Dekret musí být dán písemně s výslovným uvedením důvodů, alespoň souhrnně, jestliže obsahuje rozhodnutí.

Kánon 52: Jednotlivý dekret má moc pouze ve věcech, o kterých rozhoduje, a pro osoby, pro něž

byl vydán. Je pro ně závazný všude, není-li zřejmé něco jiného.

Kánon 53: Kdyby si dekrety navzájem odporovaly, má přednost zvláštní před všeobecným, pokud jde o jeho zvláštní část. Jde-li však o dekrety stejně zvláštní nebo stejně obecné, časově pozdější, ruší dřívější v tom, v čem mu dřívější odporuje.

Kánon 54:

- 1: Jednotlivý dekret, jehož uplatnění je svěřeno vykonavateli, má účinnost od doby provedení. Jinak od okamžiku, ve kterém byla osoba seznámena s rozhodnutím toho, kdo dekret vydal.
- 2: Aby se jednotlivý dekret dal vymáhat, je nutno doručit jej právoplatným dokumentem podle předpisu práva.

Kánon 55: Jestliže velmi vážný důvod zabraňuje doručení dekretu v písemné formě, pak se zachováním předpisů Kánon 37 a 51 se považuje dekret za doručení, jestliže byl přečten před notářem nebo dvěma svědky osobě, které byl určen. Vyhotovený o tom protokol musí být podepsán všemi přítomnými.

Kánon 56: Dekret se považuje za sdělený, jestliže ten, komu byl určen, byl řádně (zákonně) vyzván k odebrání si dekretu nebo si vyslechl jeho obsah, ale bez oprávněného důvodu se nedostavil nebo odmítl podepsat se.

Kánon 57:

- 1: Kdykoliv zákon nařizuje, aby byl vydán dekret nebo aby ten, jehož se dekret týká, podal žádost nebo rekusem se ucházel o dekret, příslušná autorita necht' věc vyřídí během tří měsíců od přijetí žádosti nebo rekursu, není-li zákonem stanovena jiná lhůta.
- 2: Nebyl-li po uplynutí této doby dekret vydán, předpokládá se záporná odpověď vzhledem k podání dalšího rekursu.
- 3: Předpokládaná záporná odpověď nezabavuje příslušnou autoritu povinnosti vydat dekret a dokonce ani od povinnosti napravit možnou vzniklou škodu podle předpisu Kánon 128.

Kánon 58:

- 1: Singulární dekret pozbývá platnosti, když je odvolán příslušnou autoritou, a také když zanikl zákon, k jehož provedení byl dekret vydán.

- 2: Singulární příkaz, který nebyl uložen právním dokumentem, zaniká se zákonem pravomoci toho, kdo jej vydal.

Hlava III. Reskripty

Kánon 59:

- 1: Reskriptem se rozumí administrativní úkon, vydaný písemně příslušnou výkonnou autoritou, který svou povahou uděluje na něčí žádost výsadu, dispens nebo jinou milost.
- 2: Předpisy, které platí o reskriptech, platí také pro udělení ústních dovolení nebo jiných milostí, není-li zřejmé něco jiného.

Kánon 60: Všichni, jimž to není výslovně zakázáno, mohou obdržet jakýkoliv reskript.

Kánon 61: Není-li zřejmé něco jiného, lze získat reskript i pro jinou osobu, také bez jejího souhlasu a platí před jeho přijetím s výhradou opačných doložek (klauzul).

Kánon 62: Reskript, v němž není uveden žádný vykonavatel, je právně účinný od okamžiku, kdy byla listina vydána. Ostatní reskripty od chvíle provedení.

Kánon 63:

- 1: Platnosti reskriptu překáží falešná výpověď čili zamlčení pravdy, jestliže pak už v žádosti není uvedeno to, co ve shodě se zákonem, kanonickým způsobem a praxí nutno uvést k platnosti, leč by šlo o reskript udělující milost Motu proprio (z vlastního popudu).
- 2: Platnosti reskriptu je rovněž na překážku obrepce neboli uvedení nepravdy, není-li ani jediný uvedený rozhodující důvod pravdivý.
- 3: V reskriptech, které nemají vykonavatele, musí být pravdivý rozhodující důvod ve chvíli vydání reskriptu. U ostatních v době provedení.

Kánon 64: Při zachování práva Penitenciarié pro obor svědomí, milost, kterou odepřela některá posvátná kongregace nebo officium římské kurie, nemůže být platně udělena jinou posvátnou kongregací nebo úřadem římské kurie nebo jiné příslušné autority nižší papeže, bez souhlasu posvátné kongregace nebo officia, s nimiž nebo s nimiž se začala záležitost projednávat.

Kánon 65:

- 1: Bez újmy předpisů □ 2 a 3 nikdo nemůže žádat milost od jiného ordináře, kterou mu vlastní ordinář odmítl, bez toho, aniž by se zmínil, že mu milost byla odepřena. Když se o tom zmíní, ať mu ordinář neuděluje milost, dokud nezhodnotí důvody, proč první ordinář odmítl.
- 2: Milost, kterou odepřel generální vikář nebo biskupský vikář, nemůže platně udělit jiný vikář téhož biskupa, i kdyby znal důvody zamítnutí vikáře, který milost odepřel.
- 3: Neplatná je milost, kterou odepřel generální nebo biskupský vikář a kterou později udělil diecézní biskup, jestliže mu nebylo oznámeno její dřívější odmítnutí. Milost však, kterou odmítl udělit diecézní biskup, nemůže platně udělit generální ani biskupský vikář bez souhlasu biskupa, a to ani tehdy ne, když byl o odmítnutí informován.

Kánon 66: Reskript nepozbývá platnosti pro omyl ve jménu osoby, které nebo kterou byl udělen, ani místa, v němž osoba bydlí, anebo pro omyl věci, o níž jde, jen když podle úsudku ordináře není pochyb o osobě samé nebo o samé věci.

Kánon 67:

- 1: Stane-li se, že v téže věci se dosáhne dvou reskriptů navzájem si odporujících, má reskript zvláštní přednost před obecným v jeho zvláštní části.
- 2: Je-li však reskript stejně zvláštní nebo stejně obecný, má reskript časově dřívější přednost před reskriptem časově pozdějším, leč by v pozdějším byla výslovně zmínka o dřívějším, anebo ten, kdo obdržel reskript dříve, jej podvodně nebo ze značné nedbalosti nepoužil.
- 3: V pochybnosti, zda reskript platí nebo ne, nutno se znovu obrátit na toho, kdo jej vydal.

Kánon 68: Reskript Apoštolského stolce, v němž není určen vykonavatel, musí být předložen ordináři žadatele jen tehdy, když je to v něm výslovně předepsáno anebo když jde o veřejnou záležitost nebo je zapotřebí schválit podmínky.

Kánon 69: Reskript, u něhož není stanovena doba, dokdy má být předložen, může být odevzdán vykonavateli kdykoliv, jen když tu není lest nebo podvod.

Kánon 70: Jestliže se v reskriptu svěruje udělení milosti vykonavateli, zůstává na jeho rozumném uvážení, zda milost udělí nebo odmítne.

Kánon 71: Nikdo nemusí použít reskriptu daného jen v jeho prospěch, leč by k tomu byl odjinud vázán kanonickým závazkem.

Kánon 72: Reskripty udělené Svatým stolcem, které už zanikly, může diecézní biskup z oprávněného důvodu jednorázově prodloužit, ne však déle než o tři měsíce.

Kánon 73: Opačným zákonem se reskripty neodvolávají, leč by sám zákon stanovil jinak.

Kánon 74: Ačkoliv ústně udělená milost se může použít pro obor svědomí, je přece povinen ten, kdo ji obdržel, dokázat to pro vnější obor, kdykoliv se to po něm právoplatně žádá.

Kánon 75: Obsahuje-li reskript výsadu nebo dispens, ať jsou navíc zachovávány předpisy Kánonů, které následují.

Hlava IV. Výsady

Kánon 76:

- 1: Výsada neboli milost ve prospěch určitých osob, ať fyzických nebo právních, udělená zvláštním aktem, může být udělena zákonodárcem nebo výkonou autoritou, které zákonodárci dal k tomu pravomoc.
- 2: Ze stoleté nebo odnepaměti držené výsady plyne domněnka, že výsada byla udělena.

Kánon 77: Výsadu je třeba vykládat podle předpisu Kánon 36 □ 1, ale je třeba použít tohoto výkladu tak, aby ti, kdo byli obdařeni výsadou, skutečně dosáhli nějaké milosti.

Kánon 78:

- 1: Výsadu nutno považovat za trvalou, dokud se nedokáže opak.
- 2: Osobní výsada, která jde všude s osobou, zaniká s ní.
- 3: Věcná výsada zaniká naprostým zánikem věci nebo místa, avšak místní výsada ožívuje, je-li místo během 50 let obnoveno.

Kánon 79: Výsada zaniká odvoláním od příslušné autority ve shodě s předpisem Kánon 47 a při zachování předpisu Kánon 81.

Kánon 80:

- 1: Žádná výsada nezaniká zřeknutím se, pokud zřeknutí nebylo přijato od příslušné autority.
- 2: Kterákoliv fyzická osoba se může zřeknout výsady, která jí byla udělena jen k jejímu prospěchu.
- 3: Jednotlivé osoby se nemohou zřici výsady udělené nějaké právní osobě nebo z důvodu hodnosti místa nebo věci. Ani právní osobě není dovoleno vzdát se výsady, která jí byla poskytnuta, bylo-li by toto zřeknutí ke škodě církve nebo jiných.

Kánon 81: Výsada nezaniká zánikem práva toho, kdo výsadu udělil, leč by byla dána s doložkou: "podle naší libovůle" nebo jí rovnocennou.

Kánon 82: Nepoužíváním nebo užíváním opačným výsada nezaniká, není-li břemenem pro druhé. Výsada, která je břemenem pro druhé, zaniká, dojde-li k právoplatné preskripci (promlčení).

Kánon 83:

- 1: Výsada zaniká uplynutím lhůty nebo vyčerpáním počtu případů, pro které byla udělena, při zachování předpisu Kánon 142 2.
- 2: Výsada též zaniká, změní-li se postupem doby podle úsudku představených poměry tak, že se stala škodlivou nebo její užívání nedovoleným.

Kánon 84: Kdo zneužívá moci, která mu byla udělena výsadou, zasluhuje, aby byl této výsady zbaven. Po neúčinném napomenutí ať ordinář zbaví výsady toho, komu výsadu sám udělil a kdo jí těžce zneužívá. Udělil-li výsadu Apoštolský stolec, má ordinář povinnost jej o zneužívání informovat.

Hlava V. Dispens

Kánon 85: Dispens neboli uvolnění z ryze církevního zákona ve zvláštním případě mohou v rámci své příslušnosti udělit ti, kteří mají výkonnou moc, a také ti, kterým výslovně nebo zahrnutě přísluší pravomoc dispensovat ať z moci samého práva, ať z moci právoplatného pověření.

Kánon 86: Dispensi nepodléhají zákony, pokud definují to, co je podstatně konstitutivní pro instituce a právní úkony.

Kánon 87:

- 1: Diecézní biskup může dispensovat věřící - kdykoliv to uzná za vhodné pro jejich duchovní dobro - od zákonů kázeňských, jak obecných tak partikulárních, vydaných od nejvyšší církevní autority pro jeho území nebo pro jeho poddané, ne však od zákonů procesních nebo trestních a ani ne od těch, u nichž je dispens vyhrazena Apoštolskému stolci nebo jiné autoritě.
- 2: Je-li obtížné obrátit se na Svatý stolec a současně z prodlení hrozí nebezpečí velké škody, kterýkoliv ordinář může dispensovat od těchto zákonů, dokonce i když je dispens vyhrazena Svatému stolci, jen když jde o dispens, kterou Svatý stolec zpravidla za těchto podmínek uděluje při zachování předpisu Kánon 291.

Kánon 88: Ordinář místa může dispensovat od zákonů diecézních, a také, kdykoliv uzná, že to bude k dobru věřících, od zákonů vydaných plenárním nebo provinciálním synodem nebo biskupskou konferencí.

Kánon 89: Farář a jiní kněží nebo jáhni nemohou dispensovat ani od zákona obecného ani partikulárního, leč by jim tato moc byla výslovně udělena.

Kánon 90:

- 1: Od církevního zákona se nemá dispensovat bez pádného a rozumného důvodu, přičemž je nutno mít na zřeteli okolnosti případu a závažnost zákona, od něhož se dispensuje. Jinak je dispens nedovolená a nebyla-li dána samotným zákonodárcem nebo jeho představeným, je také neplatná.
- 2: Při pochybnosti, zda je důvod postačitelý, uděluje se dispens dovoleně a platně.

Kánon 91: Kdo má moc dispensovat, může ji vykonávat i mimo své území vůči svým poddaným a není-li stanoven výslovně opak, i vůči cizincům ve svém území a také sobě samému.

Kánon 92: Přísnému výkladu podle předpisu Kánon 36 1 podléhá nejen dispens, ale i samo dispensační oprávnění udělené pro určitý případ.

Kánon 93: Dispens, jejíž účinek se projevuje opětovně, pomíjí týmiž způsoby jako výsada, a také i jistým a úplným zánikem rozhodujícího důvodu.

STAŤ V. STANOVY A ORGANIZAČNÍ ŘÁDY

Kánon 94:

- 1: Stanovy jsou ve vlastním slova smyslu nařízení, která se dávají souborům osob nebo věcí ve shodě s předpisy práva. Jimi se vymezuje jejich cíl (účel), zřizování, vedení a také způsob jednání.
- 2: Stanovami souboru osob jsou vázány jen osoby, které jsou členy souboru podle předpisu práva. Stanovami souboru věcí jsou vázáni ti, kteří pečují o jejich správu.
- 3: Předpisy stanov, které stanovila a vyhlásila zákonodárná moc, se řídí předpisy **Kánonů** o zákonech.

Kánon 95:

- 1: Organizačními řády se rozumějí pravidla nebo předpisy, které je třeba zachovávat při shromáždění osob, ať už je svolala církevní autorita nebo jsou svolány věřícími s dobrovolnou účastí a také při jiných shromážděních. Jimi se vymezuje jejich struktura, vedení a způsob jednání.
- 2: Kdo se účastní schůzí a jiných shromáždění, je povinen zachovávat předpisy organizačního řádu.

STAŤ VI. OSOBY FYZICKÉ A PRÁVNÍ

Hlava I. Kanonické postavení fyzických osob

Kánon 96: Křtem se člověk začleňuje do Kristovy církve a v ní se ustavuje jako osoba s povinnostmi a právy, které jsou křesťanům s ohledem na jejich postavení vlastní, pokud jsou ve společenství církve, a když jim nebrání právoplatně uložená sankce.

Kánon 97:

- 1: Osoba, která dokončila 18. rok věku, je dospělá (maior), před dosažením tohoto věku je nedospělá (minor).

- 2: Nedospělý před dokončením 7. roku věku se nazývá dítě a má se za to, že nemá užívání rozumu (není sebemocný). Po dokončení 7. roku věku se předpokládá, že má užívání rozumu.

Kánon 98:

- 1: Dospělá osoba může plně vykonávat svá práva.
- 2: Nedospělá osoba (minor) je ve výkonu práv podřízena rodičům nebo poručníkům s výjimkou těch případů, kde je božské nebo církevní právo vyjímá z jejich pravomoci. Pokud jde o zřízení poručníků a jejich moci, nechť se zachovávají předpisy občanského práva, leč by církevní právo stanovilo něco jiného nebo diecézní biskup by v určitých případech a z oprávněného důvodu uznal za vhodné postarat se o jiného poručníka.

Kánon 99: Kdo nemá trvalého užívání rozumu, není uznán za sebemocného a je postaven na roveň dítěti.

Kánon 100: Osoba se nazývá obyvatel v místě, kde má řádné bydliště, přichází v místě, kde má mimořádné bydliště, cizinec, zdržuje-li se mimo řádné a mimořádné bydliště, které dosud má, bezdomý, nemá-li nikde řádné ani mimořádné bydliště.

Kánon 101:

- 1: Místo původu dítěte, a také nově na víru obráceného, je tam, kde v době, kdy se dítě narodilo, měli rodiče řádné bydliště anebo neměli-li řádné bydliště, tam, kde měli mimořádné bydliště, neměli-li rodiče totéž řádné nebo mimořádné bydliště, pak tam, kde je měla matka.
- 2: Jde-li o dítě bezdomých, je místem jeho původu samo místo narození. Jde-li o dítě pohozené, je místem původu dítěte místo, kde bylo nalezeno.

Kánon 102:

- 1: Řádné bydliště se získává takovým pobytem v některé farnosti nebo aspoň na územní diecéze, který je spojen s úmyslem trvale tam zůstat bydlet, jestliže ho nic odtamtud neodvolá, nebo skutečným pobytem trvajícím 5 let.
- 2: Mimořádné bydliště se získává pobytem v některé farnosti nebo diecézi s úmyslem bydlet tam nejméně po dobu tří měsíců, jestliže ho nic odtamtud neodvolá, nebo skutečným pobytem po tři měsíce.

- 3: Řádné nebo mimořádné bydliště ve farnosti se nazývá farní. V diecézi, ne však ve farnosti, diecézní.

Kánon 103: Členové řeholních institutů a společností apoštolského života získávají řádné bydliště v místě, kde je dům, k němuž jsou připsáni. Mimořádné bydliště v domě, kde se v souhlase s předpisem Kánon 102 □ 2 zdržují.

Kánon 104: Manželé ať mají společné řádné nebo mimořádné bydliště. Z důvodu právoplatného odloučení nebo z jiného oprávněného důvodu může mít každý z nich vlastní řádné nebo mimořádné bydliště.

Kánon 105:

- 1: Nedospělý (minor) má nutně řádné nebo mimořádné bydliště toho, jehož moci podléhá. Když nedospělý přestane být dítětem (má více než 7 let), může získat také své vlastní mimořádné bydliště. Kdo je dle civilního práva prohlášen za zletilého, může mít i své vlastní řádné bydliště.
- 2: Kdo z jiného důvodu než z nedospělosti byl dán právoplatně do opatrování a péče jiného, má řádné nebo mimořádné bydliště svého poručníka nebo ochránce.

Kánon 106: Řádné nebo mimořádné bydliště se ztrácí odchodem z místa s úmyslem se tam nevrátit se zachováním předpisu Kánon 105.

Kánon 107:

- 1: Řádným nebo mimořádným bydlištěm se dostává každému vlastního faráře a ordináře.
- 2: Pro bezdomého je příslušným farář nebo ordinář místa, kde se bezdomý právě zdržuje.
- 3: Těch, kdo mají jen diecézní řádné nebo mimořádné bydliště, je příslušným farářem farář místa, kde právě bydlí.

Kánon 108:

- 1: Příbuzenství (pokrevenství) se počítá podle linií a stupňů.
- 2: V přímé linii je tolik stupňů, kolik pokolení, nebo kolik je osob po odečtení kmene.
- 3: V boční linii je tolik stupňů, kolik je osob v obou liniích po odečtení kmene.

Kánon 109:

- 1: Švagrovství vzniká z platného manželství, dokonce i nedokonaného (non consumatum), a vzniká mezi mužem a příbuznými jeho ženy a také mezi ženou a příbuznými jejího muže.
- 2: Počítá se tak, že ti, kdo jsou příbuznými muže, jsou v téže linii a v témže stupni sešvagření se ženou a naopak.

Kánon 110: Děti adoptované podle civilního práva jsou považovány za děti toho nebo těch, kdo je adoptovali.

Kánon 111:

- 1: Přijetím křtu je přičleněno k latinské církvi dítě rodičů, kteří k ní přísluší, a také, jestliže jeden z rodičů k ní nepatří, ale oba si svorně přáli, aby jejich děti byly pokřtěny v latinské církvi. Neshodnou-li se v tom rodiče, je dítě přičleněno k obřadu otce.
- 2: Každý, kdo má být pokřtěn a dosáhl již plných 14 let věku, může se svobodně rozhodnout pro křest v latinské církvi nebo v jiné v jejím vlastním obřadu. V tom případě také přísluší k církvi svéprávného obřadu, který si zvolil.

Kánon 112:

- 1: Po přijetí křtu jsou včleněni do církve jiného svéprávného obřadu:
  1. Kdo obdrželi povolení od Apoštolského stolce.
  2. Jeden z manželů, který při uzavírání manželství nebo v době jeho trvání prohlásí, že si přeje přestoupit k církvi svéprávného obřadu svého manželského partnera. Po rozvázání manželství se může svobodně vrátit k latinské církvi.
  3. Děti těch, o kterých je v nn 1 a 2, před ukončením 14. roku života, a dále děti katolické strany ve smíšeném manželství, jestliže katolická strana ve shodě s předpisy práva přestoupila do církve jiného svéprávného obřadu. Po dosažení uvedeného věku (14 let) se mohou vrátit zpět svobodně k latinské církvi.
- 2: Ani dlouhotrvající zvyk přijímat svátosti podle obřadů církve jiného svéprávného obřadu nene se s sebou přičlenění k této církvi.

Hlava II. Právní osoby

Kánon 113:

- 1: Katolická církev a Apoštolský stolec jsou morálními osobami již mocí božského zřízení.
- 2: V církvi jsou kromě osob fyzických i osoby právní, které jsou jmenovitě v oboru kanonického práva předmětem práv a povinností, které odpovídají jejich povaze.

Kánon 114:

- 1: Právní osoby vznikají buď mocí předpisu samého práva nebo zvláštním dekretem příslušné autority daného souboru osob nebo věcí zřízené za účelem, který odpovídá poslání církve, ale přesahuje cíl jednotlivce.
- 2: Cíle, o nichž je v □ 1, jsou ty, které se vztahují na díla zbožnosti, apoštolátu nebo lásky, ať duchovní nebo časné.
- 3: Příslušná církevní autorita ať přizná povahu právní osoby jen souborům osob nebo věcí, které uskutečňují opravdu užitečný cíl a mají, po zvážení všeho, odpovídající prostředky, které podle předpokladu jsou dostatečné k dosažení stanoveného cíle.

Kánon 115:

- 1: Právními osobami v církvi jsou buď soubory osob nebo věcí.
- 2: Soubor osob, který sestává nejméně ze tří osob, je kolegiální (sborový), jestliže členové určují svou činnost souhlasnými hlasy členů, ať se stejným právem nebo ne, podle předpisů stanov a práva. V opačném případě je nesborový (nekolegiální).
- 3: Soubor věcí neboli samosprávná fundace sestává z dober neboli věcí, ať duchovních nebo hmotných, a řídí ji ve shodě s ustanoveními práva nebo stanov jedna nebo více fyzických osob nebo sbor (kolegium).

Kánon 116:

- 1: Veřejnoprávní osoby jsou soubory osob nebo věcí, které jsou ustanoveny příslušnou církevní autoritou, aby v mezích jim určených plnily jménem církve podle předpisu práva vlastní úkol jim svěřený pro veřejné dobro. Ostatní právní osoby jsou soukromé.
- 2: Právní osoby veřejné jsou obdařeny osobností buď mocí předpisu samého práva nebo zvláštním dekretem od příslušné autority, ve kterém

jim tato autorita tuto povahu výslovně uděluje. Soukromé právní osobě se dostává této povahy pouze zvláštním dekretem příslušné autority, ve kterém jim tuto povahu výslovně uděluje.

Kánon 117: Žádný soubor osob nebo věcí usilující získat právní osobnost nemůže ji získat dotud, dokud jeho stanovy nejsou schváleny příslušnou autoritou.

Kánon 118: Veřejnou právní osobu reprezentují ti, kteří jednají jejím jménem a jimž to přiznává obecné nebo partikulární právo nebo vlastní stanovy. Soukromou právní osobu představují ti, kterým to přiznávají stanovy.

Kánon 119: Pokud jde o úkony sborových právních osob, platí, nestanoví-li obecné právo nebo stanovy něco jiného, toto:

1. Pokud jde o volby, má moc práva to, co za přítomnosti většiny těch, které bylo nutno svolat, rozhodla naprostá většina přítomných. Po dvou bezvýsledných hlasováních je třeba hlasovat mezi dvěma kandidáty, kteří obdrželi většinu hlasů, je-li jich více, nechť se hlasuje mezi dvěma věkově nejstaršími. Jestliže po třetím hlasování zůstane rovnost hlasů, tu je zvolený ten, který je věkově starší.
2. Jestliže se jedná o jiné záležitosti, tu má moc práva to, na čem se za přítomnosti většiny těch, které bylo nutno svolat, usnese naprostá většina přítomných. Jestliže je po dvou hlasováních rovnost hlasů, tehdy může předseda rozhodnout svým hlasem.
3. Avšak co se týká všech jako jednotlivců, to musí schválit všichni.

Kánon 120:

- 1: Právní osoba je svou povahou trvalá. Zaniká zrušením od příslušného představeného nebo též tím, že nevyvíjí činnost více než 100 let. Soukromá právní osoba zaniká mimo to tím, když samo sdružení bylo podle stanov rozpuštěno nebo jestliže podle mínění příslušné autority zanikla ve shodě se stanovami sama fundace.
- 2: Jestliže z právní osoby sborové zůstane byt' i jeden člen, a soubor osob nepřestal podle stanov existovat, přísluší tomuto členu vykonávání všech práv souboru.

Kánon 121: Jestliže se soubory, ať osob nebo věcí, které jsou veřejnými právními osobami, tak sloučí, že se z nich vytvoří jeden soubor a ten sám je také právní osobou, získává tato nová právní osoba majetek a také dědičná práva patřící předcházejícím právním osobám a přejímá také závazky, kterými byly tyto zatíženy. Co se týká určení zvláště majetku a plnění závazků, vůle fundátorů (zakladatelů) a dárců, jakož i získaná práva musí být zachována.

Kánon 122: Jestliže soubor, který má povahu veřejné právní osoby, se rozdělí tak, že jeho část se připojí k jiné právní osobě nebo z oddělené části se vytvoří jiná veřejná právní osoba, tu církevní autorita, které přísluší moc rozdělovat, se musí postarat sama nebo skrze vykonavatele při zachování jak vůle zakladatelů tak dárců tak i získaných práv a schválených stanov:

1. aby společný majetek, který se má rozdělit, majetková a dědičná práva, dluhy a jiná břemena byly rozděleny mezi právní osoby, o které tu jde, úměrně a patřičně podle práva a spravedlnosti s přihlídnutím ke všem okolnostem a potřebám každé z obou,
2. aby užívání a výnos společného majetku, který se nedá rozdělit, připadl oběma právním osobám a aby břemena jim vlastní byla oběma jim uložena se zachováním patřičné úměrnosti vymezené právem a spravedlností.

Kánon 123: Po zániku veřejné právní osoby naloží se s jejím majetkem, dědičnými právy a břemeny podle předpisů práva a stanov. Jestliže ony o tom nic neurčují, přechází rozhodnutí na právní osobu bezprostředně vyšší. Vždy je třeba zachovat vůli zakladatelů, dárců a získaná práva. Po zániku soukromé právní osoby se řídí uspořádání jejího majetku a břemen vlastními stanovami.

STAŤ VII. PRÁVNÍ ÚKONY

Kánon 124:

- 1: K platnosti právního úkonu se žádá, aby byl vykonán osobou k tomu schopnou a obsahoval všechny konstitutivní podstatné prvky a měl také náležitosti a splňoval požadavky žádané právem k platnosti úkonu.
- 2: Právní úkon, jehož vnější prvky jsou řádně vykonány, se pokládá za platný.

Kánon 125:

- 1: Úkon vykonaný pod vlivem vnějšího násilí, je-li muž se osoba nemohla ubránit, se pokládá za nevykonaný (za neplatný).
- 2: Úkon vykonaný pod vlivem těžkého nespravedlivě vyvolaného strachu nebo za pomoci podvodu je platný, leč by právo stanovilo něco jiného. Může být však zrušen rozsudkem soudce buď na žádost poškozené strany nebo jejich zákonných nástupců nebo z moci úřadu.

Kánon 126: Úkon učiněný z nevědomosti nebo z omylu, týkající se podstaty úkonu nebo splnění podmínky žádané k platnosti, je neplatný. Jinak, nestanoví-li právo něco jiného, platí, ale úkon vykonaný z nevědomosti nebo omylu může být základem pro žalobu o zneplatnění podle předpisů práva.

Kánon 127:

- 1: Když právo stanoví, že představený potřebuje ke své činnosti souhlas nebo radu nějakého sboru nebo souboru osob, je povinen tento sbor nebo soubor osob svolat ve shodě s předpisy Kánon 166, leč by - když by se jednalo pouze o radu - něco jiného stanovilo partikulární nebo vlastní právo. K platnosti zase úkonů se žádá souhlas naprosté většiny přítomných nebo vyslechnutí rady všech.
- 2: Stanoví-li právo, že představený potřebuje k vykonání úkonů souhlas nebo radu několika jednotlivých osob, tehdy:
  1. Žádá-li se souhlas, je úkon představeného neplatný, jestliže si nevyžádal souhlas těchto osob nebo jednal proti jejich mínění nebo mínění některého z nich.
  2. Vyžaduje-li se jen rada, je úkon představeného, který nevyslechl mínění těchto osob, neplatný, i když představený není povinen přistoupit na jejich mínění, byť bylo i jednomyslné. Přece však bez závažného důvodu, který musí sám zhodnotit, ať nezamítne jejich mínění, zvláště když je jednomyslné.
- 3: Všichni, jejichž souhlas nebo rada se žádá, jsou povinni říci upřímně své mínění, a žádá-li to závažnost jednání, i pečlivě uchovat v tajnosti. Tuto povinnost může představený urgovat (důrazně vyžadovat).

Kánon 128: Kdo způsobí neoprávněným právním úkonem nebo jakýmkoliv jiným úkonem podvodně nebo zaviněně druhému škodu, je povinen způsobenou škodu nahradit.

STAŤ VIII. VLÁDNÍ MOC

Kánon 129: 1: Ti, kteří přijali svěcení, jsou schopni podle předpisů práva k výkonu vládní moci, která je v církvi z ustanovení Božího, a nazývá se též moc jurisdikční.

2: Ve výkonu této moci mohou spolupracovat věřící laici podle předpisů práva.

Kánon 130: Vládní moc se zásadně vykonává pro vnější obor (pro foro externo), někdy však je pro obor svědomí (pro foro interno), a to tak, že účinky, jaké má výkon této moci pro obor vnější, se v této oblasti neuznávají, leč a pokud to v určitých případech stanoví právo.

Kánon 131:

1: Řádná vládní moc je ta, která z moci práva je připojena k nějakému úřadu. Delegovaná moc je ta, která je propůjčena samotné osobě, ne z důvodu úřadu.

2: Řádná vládní moc může být vlastní nebo zástupná (vicaria).

3: Kdo tvrdí, že je delegován, musí svou delegaci dokázat.

Kánon 132:

1: Trvalé fakulty se řídí předpisy o delegované moci.

2: Avšak není-li v jejím udělení nic výslovně stanoveno, nebo nebyla-li udělena pro přednost osoby, fakulta udělená ordináři nezaniká se zánikem moci ordináře, jemuž byla udělena, i když ji sám začal vykonávat, ale přechází na kteréhokoli ordináře, který je po něm nástupcem ve vládě.

Kánon 133:

1: Delegovaný koná neplatně, jestliže překračuje hranice svého pověření, ať se to týká věcí nebo osob.

2: Nepředpokládá se, že delegovaný překročil meze svého pověření, jestliže vykonal svou delegaci jiným způsobem než určovalo pověření,

pokud způsob vykonání nebyl předepsán jako podmínka k platnosti od toho, kde jej delegoval.

Kánon 134:

1: V právu se jménem ordinář rozumí kromě papeže diecézní biskupové a jiní, kteří, i když jen na čas, jsou představenými nějaké partikulární církve nebo společenství jí rovnocennému podle předpisů Kánon 368, a také ti, kteří v nich mají generální řádnou výkonnou moc, totiž generální a biskupští vikáři, a také - pro své vlastní členy - vyšší představení klerických řeholních institutů papežského práva a klerických společností apoštolského života papežského práva, kteří mají alespoň řádnou výkonnou moc.

2: Jménem místní ordináře se rozumějí všichni uvedení v 1, kromě představených řeholních institutů a společností apoštolského života.

3: Co je Kánony v oblasti výkonné moci přiznáno výslovně diecéznímu biskupovi, je třeba chápat tak, že přísluší diecéznímu biskupovi a těm, kdo jsou mu postaveni naroveň podle Kánon 381 2, s vyloučením generálního a biskupského vikáře, leč by obdrželi zvláštní pověření.

Kánon 135:

1: Vládní moc se dělí na zákonodárnou, výkonnou a soudní.

2: Zákonodárná moc se vykonává způsobem předepsaným v právu, a ta, kterou má církevní zákonodárce nižší než nejvyšší autorita (papež), nemůže být platně delegována, leč by právo výslovně stanovilo něco jiného. Nižší zákonodárce nemůže vydat platně zákon, který by odporoval vyššímu právu.

3: Soudní moc, kterou mají soudcové a soudní sbory, je nutno vykonávat způsobem předepsaným v právu a nedá se delegovat, leč k vyhotovení přípravných aktů pro nějaký dekret nebo rozsudek.

4: Pokud jde o vykonávání moci výkonné, nechť se zachovávají předpisy Kánonů, které následují.

Kánon 136: Výkonnou moc může někdo vykonávat nad svými podřízenými dokonce i za pobytu mimo území a také i když jsou oni mimo své území, leč by z povahy věci nebo samotného práva bylo zřejmé něco jiného. Také nad cizinci, kteří se právě zdržují na jeho území, pokud jde o udělení toho, co je prospěšné, nebo o vykonání toho, co

je přikázáno právem, ať obecným nebo partikulárním, kterým jsou tito vázáni podle předpisu Kánon 13 □ 2 n 2.

Kánon 137:

- 1: Řádná výkonná moc může být delegována k jednomu případu nebo obecně k případům, nestanoví-li právo něco jiného.
- 2: Výkonná moc delegovaná Apoštolským stolcem může být subdelegována pro jednotlivý úkon nebo obecně pro případy, leč by byla dána s ohledem na osobní vlastnosti nebo subdelegace byla zakázána.
- 3: Delegovaná moc výkonná, kterou delegovala autorita s řádnou mocí, byla-li dána obecně pro případy, může se subdelegovat pouze pro jednotlivé případy. Byla-li však dána pro jeden nebo určité úkony, nemůže být subdelegována, leč jen když to delegující výslovně dovolil.
- 4: Žádná subdelegovaná moc nemůže být dále subdelegována, leč by to delegující výslovně dovolil.

Kánon 138: Řádná výkonná moc a také moc delegovaná daná obecně pro případy musí být vykládána volně. Jakákoliv jiná však úzce. Komu byla udělena delegovaná moc, předpokládá se, že mu tím samým byla dána pravomoc k vykonání všeho, co podmiňuje užití této moci.

Kánon 139:

- 1: Nestanoví-li právo něco jiného, pak obrácení se na nějakou autoritu, dokonce vyšší, nesuspenduje výkonnou moc jiné příslušné autority, ať s mocí řádnou nebo delegovanou.
- 2: Do záležitosti předložené vyšší autoritě se nemá vměšovat nižší autorita, leč jen z vážného a naléhavého důvodu. V tom případě musí ihned o tom uvědomit vyšší autoritu.

Kánon 140:

- 1: Jestliže bylo k vykonání téže záležitosti delegováno solidárně (in solidum) několik, pak ten, který začal záležitost vyřizovat jako první, vylučuje od téhož vyřizování ostatní, leč že by později nemohl nebo nechtěl dále pokračovat ve vyřizování započaté záležitosti.
- 2: Je-li více delegátů určených k tomu, aby projednali záležitost sborově, jsou povinni postupovat

podle předpisu Kánon 119, leč by z pověření bylo zřejmé něco jiného.

- 3: Předpokládá se, že výkonná moc delegovaná více osobám byla delegována solidárně (in solidum).

Kánon 141: Je-li více postupně delegovaných, ať vyřídí záležitost ten, kdo dostal dříve příkaz, který nebyl odvolán.

Kánon 142:

- 1: Delegovaná moc zaniká splněním příkazu nebo uplynutím doby nebo vyčerpáním počtu případů, pro které byla dána, nebo když přestala existovat příčina, pro kterou byla delegace udělena, nebo odvoláním učiněným od delegujícího a sděleným přímo delegovanému nebo také zřeknutím se, které je oznámeno a přijato od delegujícího. Nezaniká však tím, že zanikne právo delegujícího, leč by to bylo zřejmé z přípojených doložek.
- 2: Platný je úkon vykonaný z delegované moci pro obor svědomí, který byl vykonán z nepozornosti po uplynutí doby, na kterou byla delegace udělena.

Kánon 143:

- 1: Řádná moc zaniká ztrátou úřadu, se kterým je spojena.
- 2: Řádná moc se pozastavuje (suspenduje), jestliže bylo podáno oprávněné odvolání nebo rekurs proti zbavení úřadu nebo odstranění z úřadu, leč by právo stanovilo něco jiného.

Kánon 144:

- 1: V případě obecného omylu o skutku nebo právu a také při pozitivní a (důvodné) pravděpodobné pochybnosti, ať práva nebo skutku, doplňuje církev jak pro obor vnější tak pro obor svědomí výkonnou vládní moc.
- 2: Tentýž předpis platí i o fakultách, o nichž je v Kánon 882, 883, 966 a 1111 □ 1.

STAŤ IX. CÍRKEVNÍ ÚŘADY

Kánon 145:

- 1: Církevní úřad je jakákoliv trvalá služba, ať z ustanovení Božího nebo církevního, zřízená k dosažení duchovního cíle.

- 2: Povinnosti a práva vlastní jednotlivým církevním úřadům jsou určeny (vymezeny) buď samým právem, kterým je úřad ustanoven, nebo dekretem příslušné autority, která jej současně zřizuje a uděluje.

Hlava I. Obsazování církevních úřadů

Kánon 146: Církevní úřad nelze platně obdržet bez kanonického obsazení.

Kánon 147: Obsazení církevního úřadu se děje buď volným udělením od právoplatné církevní autority nebo ustanovením od téže autority, jestliže předcházela presentace, nebo potvrzením nebo připouštěním, jestliže předcházela volba nebo postulace, nebo konečně prostou volbou a přijetím volby ze strany zvoleného, jestliže nepotřebuje volba potvrzení.

Kánon 148: Nestanoví-li právo něco jiného, pak autorita, která má právo úřady zřizovat, měnit nebo rušit, má i právo je obsazovat.

Kánon 149:

- 1: Aby bylo možno někoho pověřit církevním úřadem, je nutno, aby byl ve společenství církve a schopný, neboli měl vlastnosti žádané pro tento úřad, jak právem obecným, tak právem partikulárním či zakládacím ustanovením.
- 2: Obsazení církevního úřadu osobou, která nemá žádané vlastnosti, je jen tehdy neplatné, jestliže tyto vlastnosti jsou výslovně žádané obecným nebo partikulárním právem nebo zakládacím ustanovením k platnosti obsazení. Jinak je platné, ale může být zrušeno dekretem příslušné autority nebo rozsudkem správního soudu.
- 3: Obsazení úřadu svatokupecké (tj. úplatkem) je z moci samého práva neplatné.

Kánon 150: Dosud nevysvěcenému na kněze nelze udělit platně úřad, spojený s plnou duchovní správou, k jejímuž vykonávání se žádá kněžské svěcení.

Kánon 151: Obsazení úřadu, který je spojen s duchovní správou, nechť se bez vážného důvodu neodkládá.

Kánon 152: Nesmí se nikomu udělit dva nebo více úřadů tak neslučitelných, že je nemůže současně zastávat jedna osoba.

Kánon 153:

- 1: Obsazení úřadu, který není právoplatně uprázdněn, je bez dalšího neplatné a nestává se platným ani pozdějším uprázdněním.
- 2: Jde-li o úřad, který se uděluje na určitou dobu, obsazení tohoto úřadu může být učiněno v době 6 měsíců před vypršením této lhůty, účinnosti však nabývá ode dne uprázdnění úřadu.
- 3: Příslib nějakého úřadu, ať jej učiní kdokoliv, nemá žádného právního účinku.

Kánon 154: Úřad právoplatně uprázdněný, avšak od někoho nezákonně držený, může být udělen jen po náležitém prohlášení, že toto držení není právoplatné, a když se o tom učiní zmínka v udělovacím dekretu.

Kánon 155: Kdo uděluje úřad v zastoupení druhého, který to zanedbal nebo to nemohl učinit pro překážku, neobdrží tím žádné moci nad jmenovaným, ale právní postavení osoby zůstává takové, jako kdyby se ustanovení uskutečnilo řádnou cestou.

Kánon 156: Obsazení kteréhokoliv úřadu ať se vyhotoví písemně.

ČLÁNEK 1. Volné udělení

Kánon 157: Nestanoví-li právo výslovně něco jiného, má diecézní biskup právo volným udělením obsazovat úřady ve své partikulární církvi.

ČLÁNEK 2. Presentace (navržení)

Kánon 158:

- 1: Ten, kdo má právo navrhopvat na úřad, musí navrhnout kandidáta autoritě, která má právo ustanovit do úřadu, během tří měsíců od nabytí vědomosti o uprázdnění se úřadu, nestanoví-li právo něco jiného.
- 2: Náleží-li právo presentace sboru nebo souboru osob, ať navrhovaného určí způsobem, jak to žádají předpisy **Kánon 165 až 179**.

Kánon 159: Nikdo nemůže být presentován proti své vůli. Proto ať se zeptají toho, koho chtějí navrhnout, na jeho mínění a jestliže on ve lhůtě

osmi započitatelných dnů neodmítne, může být navržen (presentován).

Kánon 160:

- 1: Kdo má právo navrhopvat, může navrhnout jednoho nebo více kandidátů, a to buď najednou nebo postupně.
- 2: Nikdo nemůže navrhnout sám sebe. Sbor nebo soubor osob však může navrhnout kohokoliv ze svých členů.

Kánon 161:

- 1: Nestanoví-li právo něco jiného, pak ten, kdo navrhl kandidáta, který se ukázal nevhodným, může pouze ještě jednou navrhnout do jednoho měsíce jiného kandidáta.
- 2: Jestliže před udělením úřadu presentovaný se zřekl nebo umřel, může ten, kdo má právo navrhopvat, užít opět svého práva v době jednoho měsíce od obdržení zprávy o zřeknutí se nebo smrti.

Kánon 162: Kdo v započitatelné době podle předpisů Kánon 158 □ 1 a 161 nenavrhl kandidáta a také ten, kdo dvakrát navrhl osobu, která se ukázala nevhodnou, ztrácí pro tento případ právo presentace (navržení). Autorita, která má právo úřad udělit, použije právo volného obsazení uprázdněného úřadu, ale se souhlasem ordináře, který je vlastní pro dosazeného.

Kánon 163: Autorita příslušná podle předpisů práva ustanovit navrženého, ať ho právoplatně ustanoví, když ho uzná za schopného a když on to přijal. Je-li navržených podle předpisů práva několik a jsou-li uznáni za schopné, ať ustanoví jednoho z nich.

ČLÁNEK 3. Volba

Kánon 164: Nestanoví-li právo něco jiného, nechť se kanonické volby řídí předpisy Kánonů, které následují.

Kánon 165: Přísluší-li nějakému sboru nebo souboru osob právo volit na uprázdněný úřad, nesmí se volba, nestanoví-li právo nebo právní stanovy sboru nebo souboru něco jiného, odložit na delší dobu než jsou tři započitatelné měsíce od obdržení zprávy o uprázdnění úřadu. Nebyla-li tato doba využita, obsadí volně uprázdněný úřad au-

torita, které přísluší právo potvrzovat volbu nebo v další řadě obsazovací právo.

Kánon 166:

- 1: Předseda sboru nebo souboru je povinen svolat všechny členy sboru nebo souboru. A svolání, má-li být osobní, je platné, uskuteční-li se v místě řádného nebo mimořádného bydliště nebo v místě skutečného pobytu.
- 2: Jestliže někdo z těch, které bylo nutno svolat, byl opominut a proto byl nepřítomný, volba sice je platná, přece však na jeho naléhání a po dokázání opomenutí a nepřítomnosti musí ji příslušný představený zrušit, třeba již byla potvrzena, jen když je právně zjištěno, že rekurs podal do tří dnů od doručení mu zprávy o volbě.
- 3: Byla-li však opomenuta více než jedna třetina voličů, je volba už z moci práva neplatná, leč by všichni opomenutí byli skutečně volbě přítomni.

Kánon 167:

- 1: Po právoplatném svolání přísluší volební právo těm, kteří jsou přítomni v den a v místě označeném na svolávací listině. Vylučuje se možnost hlasovat dopisem nebo skrze zástupce, leč by stanovy zákonně stanovily něco jiného.
- 2: Je-li někdo z voličů přítomný v domě, kde se volba koná, ale pro nemoc se jí nemůže zúčastnit, nechť sčítatelé si od něho vyžádají hlas daný písemně.

Kánon 168: I když má někdo právo hlasovat svým jménem z více titulů, má jen jeden hlas.

Kánon 169: K platnosti volby se žádá, aby nikdo, kdo není členem sboru nebo souboru, nebyl připuštěn k hlasování.

Kánon 170: Volba, jejíž svoboda byla jakýmkoliv způsobem skutečně omezena, je mocí samého práva neplatná.

Kánon 171:

- 1: Neschopnými volit jsou:
  1. neschopný lidských úkonů (actus humani),
  2. nemající hlasovací (volební) právo,
  3. exkomunikovaný, ať soudním rozsudkem nebo dekretem, kterým se trest ukládá a vyhlašuje,

4. o kom je obecně známo, že odpadl od společnosti církve.

- 2: Jestliže byl někdo z výše jmenovaných připuštěn k volbě, jeho hlas je neplatný, ale volba je platná, leč by se zjistilo, že po odečtení jeho hlasu nezískal zvolený potřebný počet hlasů.

Kánon 172:

- 1: Aby hlas byl platný, musí být:

1. svobodný - proto je neplatný hlas toho, kdo byl donucen pod vlivem těžkého strachu nebo podvodem volit přímo nebo nepřímo určitou osobu nebo více osob ve smyslu rozlučovacím

2. tajný, jistý, bezvýjimečný a určitý

- 2: Podmínky připojené k hlasu před volbou se pokládají za nepřipojené.

Kánon 173:

- 1: Před volbou necht' jsou určeni aspoň dva sčítatelé hlasů ze sboru nebo souboru.

- 2: Sčítatelé seberou hlasovací lístky a před očima předsedy zjistí, zda počet hlasovacích lístků odpovídá počtu voličů, prohlédnou hlasovací lístky a oznámí, kolik jich kdo dostal.

- 3: Je-li počet hlasů vyšší než počet voličů, je volba neplatná.

- 4: Všechny úkony voličů musí být pečlivě zaprotokolovány zapisovatelem. Pak podepsaný protokol od zapisovatele, předsedy a sčítatelů hlasů se pečlivě uloží do archivu sboru.

Kánon 174:

- 1: Nestanoví-li právo nebo stanovy něco jinak, možno volbu vykonat volební úmluvou tím, že voliči přenesou pro tento případ volební právo jednomyslným a písemným souhlasem na jednu nebo více vhodných osob buď ze svého středu nebo cizích osob, které pak na základě přijatého oprávnění volí jménem všech.

- 2: Jde-li o sbor nebo soubor pouze duchovních, musí být volební úmluvou určení volitelé kněžími. Jinak je volba neplatná.

- 3: Dohodnutí volitelé musí zachovávat právní předpisy o volbě a dbát na podmínky připojené k volební úmluvě, pokud neodporují právu. Pod-

mínky odporující právu je třeba mít za nepřipojené.

Kánon 175: Volební úmluva zaniká a volební právo se vrací původním voličům:

1. odvoláním od sboru nebo souboru před započtením záležitosti
2. nesplněním některé podmínky připojené k volební úmluvě
3. neplatnou volbou, která se uskutečnila.

Kánon 176: Nestanoví-li právo nebo stanovy něco jiného, ať je za zvoleného uznán a ohlášen od předsedy sboru nebo souboru ten, kdo obdržel požadovaný počet hlasů podle předpisu **Kánon 119 n. 1.**

Kánon 177:

- 1: Volbu nutno zvolenému ihned oznámit. Zvolený je povinen během osmi započitatelných dnů od přijetí oznámení sdělit předsedovi sboru nebo souboru, zda volbu přijímá nebo ne. Jinak je volba neplatná.

- 2: Jestliže zvolený volbu nepřijal, ztrácí všechna práva získaná volbou a nezíská je ani dodatečným přijetím volby. Může být však znovu zvolen. Sbor nebo soubor musí přikročit k nové volbě do jednoho měsíce od nabytí vědomosti, že volba nebyla přijata.

Kánon 178: Přijetím volby, která nepotřebuje potvrzení, získává zvolený ihned právoplatně úřad. Jinak získává jen nárok na úřad.

Kánon 179:

- 1: Vyžaduje-li volba potvrzení, musí zvolený nejpozději do osmi započitatelných dnů ode dne přijetí volby požádat osobně nebo skrze zástupce příslušnou autoritu o potvrzení, jinak ztrácí všechna práva, leč by prokázal, že jej od žádosti o potvrzení zdržela pádná překážka.

- 2: Příslušná autorita nemůže odmítnout potvrzení, jestliže uzná zvoleného za schopného podle předpisu **Kánon 149** 1 a jestliže byla volba provedena podle předpisů práva.

- 3: Potvrzení musí být dáno písemně.

- 4: Před oznámením potvrzení volby se nesmí zvolený vměšovat do správy úřadu, ať ve věcech

duchovních či záležitostech časných a jím provedené úkony jsou neplatné.

- 5: Oznámením potvrzení nabývá zvolený plného práva na úřad, leč by právo stanovilo jinak.

ČLÁNEK 4. Postulace

Kánon 180:

- 1: Jestliže volbě kandidáta, kterého voliči považují za vhodného a jemuž dávají přednost před jinými, stojí v cestě kanonická překážka, která může být a obvykle bývá dispensována, mohou jej voliči svými hlasy postulovat u příslušné autority, jen když právo nestanoví něco jiného.
- 2: Dohodnutí volitelé mohou postulovat jen tehdy, když je to výslovně uvedeno ve volební úmluvě.

Kánon 181:

- 1: K platnosti postulace se žádá nejméně dvě třetiny hlasů.
- 2: Hlas pro postulaci se musí vyjádřit slovem "postuluji" anebo slovem stejného významu. Formule "volím" nebo "postuluji" nebo formule stejného významu platí pro volbu, není-li tu překážky, jinak pro postulaci.

Kánon 182:

- 1: Předseda musí v započitatelném čase osmi dnů zaslat postulaci příslušné autoritě, které přísluší právo potvrzovat volbu, a která udělí dispens, má-li právo dispensovat od překážky, anebo, jestliže tuto pravomoc nemá, žádá o dispens autoritu vyšší. Jestliže se nežádá potvrzení, pak je třeba poslat postulaci příslušné autoritě, aby udělila dispens.
- 2: Jestliže nebyla postulace zaslána v předepsaném čase, stává se tím neplatnou a sbor nebo soubor osob jsou tím pro tento případ zbaveni práva volit nebo postulovat, jestliže se neprokáže, že předsedovi zabránila v odeslání postulace pádná překážka nebo že se tak nestalo pro podvod nebo z nedbalosti.
- 3: Z postulace nezískává zvolený žádného práva a příslušná autorita není povinna ji potvrdit.
- 4: Po předložení postulace příslušné autoritě ji již voliči nemohou odvolat, leč by s tím tato autorita souhlasila.

Kánon 183:

- 1: Zamítne-li příslušná autorita postulaci, vrací se volební právo sboru nebo souboru.
- 2: Byla-li postulace přijata, oznámí se to postulovanému, který je povinen odpovědět ve shodě s předpisem **Kánon 177** □ 1.
- 3: Kdo přijme potvrzenou postulaci, získává ihned plnoprávně úřad.

Hlava II. Ztráta církevního úřadu

Kánon 184:

- 1: Církevní úřad se ztrácí uplynutím stanovené doby, dovršením věku stanoveného právem, vzdáním se, přeložením, odstraněním a odnětím.
- 2: Ztráta církevního úřadu nenastává, zanikne-li jakýmkoliv způsobem pravomoc autority, která úřad udělila, leč by právo stanovilo něco jiného.
- 3: Ztráta úřadu, která se stala účinnou, má být co nejdříve oznámena všem, jimž přísluší nějaké právo na obsazení úřadu.

Kánon 185: Tomu, kdo ztratil úřad dosažením věku nebo přijatým vzdáním se, může být přiznán titul "na odpočinku" (emerity).

Kánon 186: Ztráta úřadu po uplynutí vymezené doby nebo po dovršení věku nabývá účinnosti od chvíle, kdy mu to příslušná autorita písemně oznámí.

ČLÁNEK 1. Vzdání se

Kánon 187: Každý, kdo je zodpovědný za své činy (svéprávný), může se z oprávněného důvodu vzdát církevního úřadu.

Kánon 188: Mocí samého práva je neplatné vzdání se pod vlivem těžkého a nespravedlivě nahnaného strachu nebo podvodu nebo podstatného omylu nebo svatokupectví.

Kánon 189:

- 1: Vzdání se, - ať potřebuje přijetí nebo ne - aby platilo, musí být učiněno do rukou toho, kdo tímto úřadem pověřuje, a to písemně nebo též ústně před dvěma svědky.

- 2: Autorita nepřijme vzdání se bez pádného a přiměřeného důvodu.
- 3: Vzdání se, které si žádá přijetí, pozbývá veškeré moci, není-li přijato ve lhůtě tří měsíců. To, které nepotřebuje přijetí, nabývá účinnosti od chvíle, kdy vzdávající se ho oznámí podle předpisů práva.
- 4: Dokud vzdání se nenabylo účinnosti, může je vzdávající se odvolat. Když nabylo účinnosti, nemůže být odvoláno, ale ten, kdo se vzdal, může obdržet úřad z jiného titulu.

ČLÁNEK 2. Přeložení

Kánon 190:

- 1: Přeložení z jednoho církevního úřadu na druhý může provést jen ten, kdo má právo obsazovat úřad, který se uprazdňuje, a současně i úřad, který se obsazuje.
- 2: Děje-li se přeložení proti vůli držitele úřadu, žádá se vážný důvod se zachováním práva předložit protidůvody, přičemž je nutné zachovat i způsob postupu předepsaný právem.
- 3: Aby přeložení bylo platné, musí být dáno písemně.

Kánon 191:

- 1: Při přeložení se první úřad uprazdňuje kanonickým převzetím druhého úřadu, leč by právo nebo příslušná autorita stanovili něco jiného.
- 2: Přeložený pobírá důchody dřívějšího úřadu do chvíle kanonického převzetí druhého úřadu.

ČLÁNEK 3. Odstranění

Kánon 192: Z úřadu může být někdo odstraněn buď dekretem právoplatně vydaným ve shodě s předpisy práva od příslušné autority při zachování práv získaných ze smlouvy nebo je odstraněn samotným právem podle předpisu Kánon 194.

Kánon 193:

- 1: Jde-li o úřad, který je někomu udělen na neomezený čas, nemůže být z úřadu odstraněn, jen z velmi vážných důvodů a při zachování postupu stanoveného právem.

- 2: Totéž platí při odstranění někoho z úřadu, který mu byl udělen na určitou dobu, ještě před uplynutím této doby při zachování předpisu Kánon 624 □ 3.
- 3: Z úřadu, který byl někomu udělen ve shodě s předpisy práva na základě moudrého uvážení příslušné autority, je možno odstranit z vážného důvodu po uvážení téže autority.
- 4: Má-li dekret o odstranění nabýt účinnosti, musí být sdělen písemně.

Kánon 194:

- 1: Mocí samého práva je odstraněn z církevního úřadu:
  1. kdo ztratil duchovní stav,
  2. kdo veřejně odpadl od katolické víry nebo od společenství církve,
  3. klerik, který se pokusil uzavřít manželství, i když toliko civilní.
- 2: Odstranění, o kterém je v nn 2 a 3, se může vymáhat jen tehdy, je-li známo, že to potvrdila příslušná autorita.

Kánon 195: Byl-li někdo ne mocí samého práva, ale dekretem příslušné autority odstraněn z úřadu, který mu zajišťoval životní existenci, tehdy je tato autorita povinna postarat se odstraněnému o zajištění životní existence na určitý čas, leč by o to bylo postaráno jinak.

ČLÁNEK 4. Odnětí (privace, zbavení)

Kánon 196:

- 1: Odnětí úřadu jako trest za trestný čin se uskutečňuje jen dle předpisu práva.
- 2: Odnětí nabývá účinnosti podle předpisů Kánonů trestního práva.

STAŤ X. PROMLČENÍ (PRESKRIPCE)

Kánon 197: Promlčení jako způsob získání nebo ztráty subjektivního práva i jako způsob osvobození se od povinnosti přijímá církev takové, jak je to uzákoněno civilním zákonodárstvím příslušného národa při zachování výjimek, které stanoví Kánony tohoto kodexu.

Kánon 198: Promlčení je platné, jen když spočívá na dobré vůli (bona fide), a to nejen na počátku, ale po celou dobu žádanou k promlčení při zachování předpisu Kánon 1362.

Kánon 199: Promlčení nepodléhá:

1. Práva a povinnosti práva božského, ať přirozeného ať pozitivního.
2. Práva, která je možno získat jen apoštolskou výsadou.
3. Práva a povinnosti, které se vztahují přímo na duchovní život křesťanů.
4. Pevně stanovené a nesporné hranice církevních obvodů.
5. Stipendia a závazky mešní.
6. Obsazování církevního úřadu, který si žádá podle předpisů práva vyšší svěcení.
7. Vizitační právo a povinnosti poslušnosti, takže by věřící už nemohli být vizitováni od jakékoliv církevní autority a také by ani žádné autoritě nepodléhali.

STAŤ XI. POČÍTÁNÍ ČASU

Kánon 200: Nestanoví-li právo něco jiného, počítá se čas podle předpisů následujících Kánonů.

Kánon 201:

- 1: Čas je nepřetržitý, jestliže nepřipouští žádné přerušení.
- 2: Započítatelným se rozumí čas, který někomu náleží k vykonání nebo k uplatnění svého práva tím způsobem, že mu neplyne, pokud o něm neví nebo nemůže jednat.

Kánon 202:

- 1: Dnem se v právu rozumí doba 24 hodin nepřetržitě počítaných od půlnoci, není-li výslovně stanoveno něco jiného. Týden má 7 dní, měsíc 30 dní a rok 365 dní, leč by bylo přiznáno, že měsíc a rok se mají počítat podle kalendáře.
- 2: Podle kalendáře se musí počítat měsíc a rok vždy, je-li čas nepřetržitý.

Kánon 203:

- 1: První den (a quo) se nezapočítává do lhůty, leč by se jeho začátek shodoval se začátkem dne nebo když by právo stanovilo něco výslovně jinak.
- 2: Není-li stanoveno něco jiného, konečný den (ad quem) se započítává do lhůty, která - jestliže čas pozůstává z jednoho nebo více měsíců či roků, jednoho nebo více týdnů - končí ukončením posledního dne téhož čísla anebo když měsíc nemá tolik dní, pak ukončením posledního dne měsíce.

II. KNIHA: LID BOŽÍ

ČÁST I. Věřící (v Krista)

Kánon 204:

- 1: Věřící jsou ti, kdo křtem přivtělení ke Kristu stali se lidem Božím, a proto se účastní, každý svým způsobem, na kněžském, prorockém a královském poslání Krista a v souhlase s vlastními podmínkami jsou povoláni k vyplnění poslání, které svěřil Bůh církvi ve světě.
- 2: Tato církev ustanovená a uspořádaná na tomto světě jako společnost, trvá v katolické církvi, kterou řídí Petrův nástupce a biskupové, kteří jsou s ním v jednotě.

Kánon 205: V plném společenství s katolickou církví jsou na světě pokřtění, kteří se spojují v jejím viditelném organismu s Kristem pouty vyznávání víry, svátostí a církevní vlády.

Kánon 206:

- 1: S církvi jsou zvláštním způsobem spojeni katechumeni, kteří pod vlivem Ducha svatého zjevnou vůlí žádají o přičlenění k církvi, a proto, jak touto touhou, tak i životem víry, naděje a lásky, spojují se s církvi, která již o ně pečuje jako o své vlastní.
- 2: Církev má zvláštní péči o katechumeny, když je vybízí k životu podle evangelia, uvádí je k účasti na posvátných obřadech a také jim uděluje různé výsady, které jsou vlastní křesťanům.

Kánon 207:

- 1: Z ustanovení Božího jsou v církvi mezi věřícími svěcení služebníci (sacri ministri), které právo nazývá též kleriky (duchovními), ostatní pak se nazývají laiky.
- 2: Z obou těchto částí jsou věřící, kteří sliby (profesí) nebo jinými pouty, která církev uznala a potvrdila, se zavazují k zachování evangelních rad, a tak se zvláštním způsobem zasvěcují Bohu a také pomáhají církvi v jejím spasitelném poslání. Jejich stav, i když nepřísluší do hierarchické struktury církve, přece patří k jejímu životu a svatosti.

STAŤ I. POVINNOSTI A PŘÁVA VĚŘÍCÍCH

Kánon 208: Pro své znovuzrození v Kristu jsou si všichni věřící rovni co do své důstojnosti a činnosti. Z tohoto důvodu každý podle svého stavu a služby spolupracuje na budování Těla Kristova.

Kánon 209:

- 1: Věřící jsou povinni také i způsobem své činnosti zachovávat stále společenství s církvi.
- 2: Ať s velkou pečlivostí plní své povinnosti, které mají vůči církvi, jak obecné tak partikulární, do které přísluší podle předpisů práva.

Kánon 210: Všichni věřící jsou povinni podle svých sil a podle svého stavu vést svatý život a podporovat růst církve a její posvěcování.

Kánon 211: Všichni věřící mají povinnost a právo usilovat o to, aby zvěst o Boží spáse se stále více a více dostávala ke všem lidem ve všech dobách a po celém světě.

Kánon 212:

- 1: Věřící, ve vědomí si své odpovědnosti, jsou povinni zachovávat s křesťanskou poslušností to, co posvátní pastýři reprezentující Krista jako učitelé víry vyhlásí nebo správcové církve ustanoví.
- 2: Věřící mají nedotknutelné právo předkládat pastýřům církve svá přání a své potřeby, zvláště duchovní.
- 3: Věřící mají právo, ba dokonce někdy i povinnost, přiměřeně své učenosti, kompetenci a vážnosti, kterou požívají, sdělit posvátným pastýřům svůj názor na věci týkající se dobra církve, a také oznámit tento názor i ostatním věřícím zachovávajíc přitom neporušenost víry a mravů i úctu k pastýřům i dbajíc na společný užitek a důstojnost osob.

Kánon 213: Věřící mají právo dostávat od posvátných pastýřů pomoc z duchovních dober církve, zvláště z Božího slova a svátostí.

Kánon 214: Věřící mají právo uctívat Boha kultem podle předpisů vlastního obřadu, schváleného právoplatnými pastýři církve, a vést duchovní život podle vlastních představ, které však musí být ve shodě s učením církve.

Kánon 215: Věřící mají nedotknutelné právo zakládat a řídit sdružení s charitativními a zbožnými zaměřeními nebo k pěstování křesťanského povolání ve světě a také právo shromažďovat se za účelem společného dosažení těchto cílů.

Kánon 216: Protože všichni věřící mají účast na poslání církve, mají právo vlastní iniciativou pomáhat a podporovat apoštolskou činnost podle svého stavu a postavení. Necht' se však žádné dílo nenazývá katolickým, leč by s tím souhlasila příslušná církevní autorita.

Kánon 217: Věřící, kteří jsou křtem sv. povoláni k životu podle evangelia, mají právo na křesťanskou výchovu a výuku, kterou mají být přiměřeně připraveni k dosažení zralosti lidské osoby a současně k poznání prožívání tajemství spásy.

Kánon 218: Ti, kdo se věnují posvátným vědám, požívají oprávněnou svobodu v bádání, jakož i svobodu rozumně se vyjadřovat o věcech, ve kterých jsou odborníky, jen když zachovají poslušnost Učitelenskému úřadu církve.

Kánon 219: Všichni věřící mají právo zvolit si svobodně životní stav bez toho, že by byli ovlivňováni jakýmkoliv nucením.

Kánon 220: Nikomu není dovoleno nezákonně poškozovat něčí dobrou pověst, které se těší ani porušovat práva nějaké osoby na ochranu jejího soukromí.

Kánon 221:

- 1: Věřícím přísluší, aby práva, která v církvi mají, si vymohli a obhájili u příslušného církevního soudu podle předpisů práva.
- 2: Jsou-li věřící voláni k soudu příslušnou autoritou, mají právo být souzeni podle předpisů práva spravedlivě a mírně.
- 3: Věřící mají také právo, aby nebyli trestáni církevními tresty, leč podle norem zákona.

Kánon 222:

- 1: Věřící jsou povinni přispívat na potřeby církve, aby měla, co potřebuje pro bohoslužbu, apoštolskou a charitativní činnost a pro slušné živobytí služebníků církve.
- 2: Jsou také povinni podporovat sociální spravedlnost, jakož i, pamětlivi přikázání Páně, pomáhat z vlastních prostředků potřebným.

Kánon 223:

- 1: Věřící, ať jako jednotlivci nebo shromáždění ve sdružení, jsou povinni mít při vykonávání svých práv na zřeteli společné dobro církve, práva druhých lidí a své závazky vůči jiným lidem.
- 2: Církevní autoritě přísluší právo s ohledem na společné dobro usměrňovat užívání práv, která jsou věřícím vlastní.

STAĚ II. POVINNOSTI A PRÁVA LAIKŮ

Kánon 224: Kromě povinností a práv společných všem křesťanům a také těch, které jsou určeny jinými Kánony, laici jsou vázáni povinnostmi a mají práva uvedená v této stati.

Kánon 225:

- 1: Laici, kteří jsou jako všichni věřící křtem a biřmováním povoláni k apoštolátu, mají, ať jako jednotlivci nebo shromáždění ve sdružení, povinnost a právo přičiňovat se, aby Boží zvěst o spásě poznali a přijali všichni lidé na celém světě. Tato povinnost na nich spočívá zvláště tehdy, jestliže jen skrze ně mohou lidé uslyšet evangelium a poznat Krista.
- 2: Laici mají zvláštní úkol a povinnost, každý podle vlastních podmínek, naplňovat a zdokonalovat řád časných věcí duchem evangelia a vydávat plněním těchto věcí a svých povinností zvláštní svědectví o Kristu.

Kánon 226:

- 1: Ti, kdo žijí v manželství, mají ve shodě se svým vlastním povoláním zvláštní povinnost přičiňovat se o vybudování Božího lidu v manželství a rodině.
- 2: Rodiče, kteří dali život dětem, mají velmi závažnou povinnost a právo je vychovávat. Proto je také především povinností křesťanských rodičů pečovat o křesťanskou výchovu dětí podle učení, jak nám je podává církev.

Kánon 227: Laici mají právo, aby jim byla přiznána v občanských záležitostech svoboda, která patří všem občanům. Při užití této svobody necht' se přičiňují o to, aby svoji činnost pronikli duchem evangelia a drželi se učení předkládaného učitelským úřadem církve a chránili se ve sporných otázkách, kdy jsou přípustná různá mínění, předkládat své stanovisko jako nauku církve.

Kánon 228:

- 1: Laici, kteří jsou schopnými, jsou vhodni, aby obdrželi od posvátných pastýřů pověření k těm církevním úkolům a službám, které mohou podle předpisů práva vykonávat.
- 2: Laici, kteří prokáží potřebné znalosti, moudrost a počestnost, jsou vhodni k tomu, aby jako znalci nebo poradci pomáhali pastýřům církve i v radách zřízených v soulase s předpisy práva.

Kánon 229:

- 1: Aby mohli laici žít podle křesťanského učení a také sami je mohli hlásat a podle potřeby hájit, jakož i mít svůj podíl na apoštolátu, mají povinnost i právo získat si znalosti této nauky, a to každý přiměřeně svým schopnostem a stavu.
- 2: Laici mají rovněž právo na získání si plněšího poznání posvátných věd, jak jsou přednášeny na církevních univerzitách nebo fakultách nebo náboženských institutech, návštěvou přednášek a dosahováním akademických titulů.
- 3: Podobně mohou přijímat od příslušné církevní autority pověření přednášet posvátné vědy při zachování předpisů o požadovaných schopnostech.

Kánon 230:

- 1: Mužové-laici, kteří mají požadovaný věk a vlohy žádané dekretem biskupské konference, mohou být přijati k trvalé službě lektora a akolyty předepsaným liturgickým obřadem. Udělení těchto služeb jim nedává právo na plat nebo odměnu od církve.
- 2: Laici mohou i z dočasného pověření vykonávat při liturgických úkonech službu lektora. Také všichni laici mohou konat službu komentátora, kantora (zpěváka) a jiné ve shodě s předpisy práva.
- 3: Kde k tomu radí potřeba církve, mohou laici při nedostatku svěcených služebníků doplňovat některé jejich služby, i když nejsou lektory a akolyty.

Mohou totiž konat službu slova, řídit liturgické modlitby, udělovat křest a také podávat sv. přijímání ve shodě s předpisy práva.

Kánon 231:

- 1: Laici, kteří jsou trvale nebo dočasně (načas) přiděleni k zvláštní službě církvi, mají povinnost získat si přiměřenou formaci potřebnou k náležitému výkonu své služby a také povinnost konat tento úkol svědomitě, horlivě a pečlivě.
- 2: Při zachování předpisu Kánon 230 □ 1 mají právo na slušnou odměnu, úměrnou jejich stavu, díky které, rovněž při zachování předpisů občanského zákona, se mohou postarat o potřeby své a potřeby své rodiny. Přísluší jim též právo, aby bylo náležitě postaráno o jejich budoucnost, sociální zabezpečení a zdravotní péči.

STAŤ III. SVĚCENÍ SLUŽEBNÍCI NEBOLI KLERICI

Hlava I. Vzdělávání kleriků

Kánon 232: Církvi náleží vlastní a výlučné právo a také povinnost vzdělávat ty, kdo si přejí věnovat se posvátným službám.

Kánon 233:

- 1: Ať celé křesťanské společenství podporuje duchovní povolání, aby bylo dostatečně postaráno o potřeby posvátné služby v celé církvi. Zvláštním způsobem spočívá tato povinnost na křesťanské rodině, na vychovatelích a ze zvláštního důvodu na kněžích, především farářích. Diecézní biskupové, kterým nejvíce musí záležet na růstu povolání, necht' poučují sobě svěřený lid o důležitosti posvátné služby a o potřebě svěcených služebníků v církvi, a ať zřizují a udržují zařízení pro podporu povolání, zvláště díly k tomu ustanovenými.
- 2: Kněží a zvláště diecézní biskupové jsou povinni pečovat rovněž o to, aby pomáhali slovem a skutkem mužům dospělejšího věku, kteří cítí povolání k posvátné službě, a patřičně je připravovali.

Kánon 234:

- 1: Tam, kde existují nižší semináře nebo jiná zařízení podobného druhu, ať jsou zachovány, neboť v nich se má rozvíjet milost povolání. Ať je v nich postaráno o to, aby spolu s humanistickým

a vědeckým vzděláním se bohoslovcům dostalo zvláštní náboženské formace. Tam, kde to uzná diecézní biskup za vhodné, ať zřídí nižší seminář nebo podobný institut.

- 2: Pokud si okolnosti v určitých případech nežadají něco jiného, potud mladí muži mající úmysl stát se kněžími musí obdržet takové humanistické a vědecké vzdělání, jaké v jejich zemi opravňuje k vysokoškolským studiím.

Kánon 235:

- 1: Mladí muži, kteří se chtějí stát kněžími, necht' jsou vzděláni a vhodně duchovně formováni k úkolům jim vlastním ve vyšším semináři po celou dobu formace nebo - jestliže podle mínění diecézního biskupa si to žádají okolnosti - po dobu nejméně 4 let.
- 2: Kdo oprávněně bydlí mimo seminář, necht' jsou od diecézního biskupa svěřeni zbožnému a schopnému knězi, který by bděl nad tím, aby byli pečlivě vzděláváni v duchovním životě a kázni.

Kánon 236: Kandidáti na trvalý diakonát ať jsou podle předpisů biskupské konference poučováni o vedení duchovního života a připravováni k řádnému plnění povinností, které jsou vlastní tomuto stavu.

1. Mladí muži aspoň tříletým pobytem v domě k tomu určeném, leč by diecézní biskup ze zvláštních důvodů stanovil jinak.
2. Muži zralejšího věku, ať svobodní nebo ženatí, po tři roky způsobem stanoveným touže biskupskou konferencí.

Kánon 237:

- 1: V každé diecézi, kde je to možné a potřebné, ať je vyšší seminář. V opačném případě ať jsou bohoslovci, připravující se na posvátnou službu, svěřeni jinému semináři nebo ať je zřízen interdiecézní seminář.
- 2: Interdiecézní seminář nemůže být zřízen bez předchozího schválení od Apoštolského stolce, které se týká jak zřízení semináře tak i jeho stanov. Žádá se schválení i od biskupské konference, má-li to být seminář pro celé její území, nebo od biskupů, jichž se to týká.

Kánon 238:

- 1: Semináře právoplatně zřízené mocí samého práva jsou právní osobou.

- 2: Ve všech záležitostech jedná jménem semináře rektor, leč by o určitých záležitostech něco jiného stanovila příslušná autorita.

Kánon 239:

- 1: Každý seminář musí mít rektora, který stojí v jeho čele, a je-li potřeba, i vicerektora a ekonoma, a jestliže bohoslovci konají studia v samotném semináři, také učitele, kteří přednášejí různé mezi sebou vhodně koordinované předměty.
- 2: V každém semináři ať je aspoň jeden duchovní rádce (spirituál) s výhradou, že bohoslovcům je ponechána svoboda obrátit se na jiného kněze, kteří jsou biskupem tímto úkolem pověřeni.
- 3: Stanovami semináře necht' jsou určeny způsoby, jak se na starostlivosti rektora mají podílet ostatní představení, vyučující a také sami alumni. Jedná se zvláště o zachování kázně.

Kánon 240:

- 1: Kromě řádných zpovědníků ať do semináře docházejí pravidelně i jiní, i když bohoslovci mohou bez porušení seminární kázně jít ke kterémukoliv zpovědníkovi v semináři či mimo něj.
- 2: Nikdy se nesmí žádat posudek od spirituála nebo zpovědníků při rozhodování o připuštění bohoslovců ke svěcení nebo ohledně jejich propuštění ze semináře.

Kánon 241:

- 1: Diecézní biskup necht' přijme do vyššího semináře jen ty, které považuje za schopné s ohledem na jejich lidské a mravní vlastnosti, duchovní a rozumové schopnosti, tělesné a duševní zdraví i na upřímnou vůli navždy se věnovat posvátné službě.
- 2: Před přijetím musí předložit doklady o křtu a biřmování a jiné, které se vyžadují podle předpisů Řádu kněžské formace.
- 3: Jedná-li se o přijetí těch, kdo byli propuštěni z jiného semináře nebo řeholního institutu, vyžaduje se nadto dobrozdání příslušného představeného, zvláště pokud jde o důvod propuštění nebo odchodu.

Kánon 242:

- 1: V každém národě necht' jest Řád kněžské formace, který musí určit biskupská konference s přihlédnutím k předpisům vydaných nejvyšší cír-

kevní autoritou a který musí schválit Svatý stolec a který také za změněných okolností se musí změnám přizpůsobit a znovu dát schválit Svatému stolci. "Řád" at' vyjadřuje hlavní zásady výchovy v semináři a obecné směrnice přizpůsobené potřebám každé země nebo provincie.

- 2: Předpisy tohoto Řádu, o nichž je v □ 1, necht' se zachovávají ve všech diecézích nebo interdiecézních seminářích.

Kánon 243: Kromě toho má mít každý seminář svůj vlastní "Pořádek" schválený diecézním biskupem, když se jedná o interdiecézní seminář, nebo biskupy, kterých se to týká, když se jedná o interdiecézní seminář. Tento Pořádek přizpůsobuje předpisy Řádu o kněžské formaci zvláštním okolnostem a zvláště upřesňuje ty předpisy kázně, které se týkají denního života bohoslovců a pořádku celého semináře.

Kánon 244: Duchovní i naukové vzdělávání bohoslovců v semináři necht' se děje v souladu a necht' je zaměřeno k tomu, aby každý bohoslovec podle svých schopností a s patřičnou lidskou zralostí nabyt ducha evangelia a osvojil si úzký vztah ke Kristu.

Kánon 245:

- 1: At' se bohoslovci duchovním vzděláváním stanou schopnými úspěšně vykonávat pastýřskou službu a jsou naplněni misijním duchem, když poznají, že služba konaná s živou vírou a láskou vede vždy k vlastnímu posvěcení. At' se také snaží osvojit si ctnosti, které jsou ve styku s lidmi důležité, a to tak, aby byli schopni dospět k vhodnému souladu mezi dobry přirozenými a nadpřirozenými.
- 2: Je třeba bohoslovce tak vychovávat, aby naplnění láskou k církvi přilnuli k římskému Veleknězi, nástupci Petrovu, v pokojné a synovské lásce, aby lnuli i k vlastnímu biskupovi jako věrní spolupracovníci a s bratřími uskutečňovali společné dílo. Společným životem v semináři a úzkým přátelským spojením s jinými necht' se připravují na bratrskou jednotu s diecézními kněžími, na jehož službě v církvi budou mít účast.

Kánon 246:

- 1: Slavení eucharistie at' je středem celého seminárního života tak, aby bohoslovci denně účasti na lásce Kristově především z tohoto přebohatého zdroje čerpali sílu ducha pro apoštolskou práci a pro svůj duchovní život.

- 2: At' jsou připravováni pro slavení liturgie hodin, kterou se Boží služebníci modlí k Bohu jménem církve za celý sobě svěřený lid, ano, i za celý svět.

- 3: Necht' jsou vedeni k úctě k blahoslavené Panně Marii i modlitbou růžence, k vnitřní modlitbě a jiným úkonům zbožnosti, aby jimi rostli v duchu modlitby a upevňovali své povolání.

- 4: At' si navyknu často přistupovat k svátosti pokání. Doporučuje se, aby každý měl svého duchovního vůdce, kterého si svobodně zvolí a je muž by mohl s důvěrou otevřít své svědomí.

- 5: Bohoslovci at' konají každý rok duchovní cvičení.

Kánon 247:

- 1: Necht' jsou vhodnou výchovou připravováni k zachovávání celibátu a považují ho za zvláštní dar Boží.

- 2: Necht' jsou patřičně poučeni o povinnostech a břemenech, jež jsou vlastní svceným služebníkům církve a necht' jim není zamlčena žádná kněžská obtíž.

Kánon 248: Naukové vzdělání, které se má předávat, at' směřuje k tomu, aby bohoslovci, spolu se všeobecným vzděláním odpovídajícím místním a časovým potřebám, nabyli širokého a solidního vědění posvátných věd tak, aby mohli vlastní vírou jimi zdůvodněnou a živou hlásat učení evangelia lidem své doby přiměřeně jejich chápavosti.

Kánon 249: V Řádu kněžské formace necht' se pamatuje na to, aby se bohoslovci naučili důkladně nejen mateřskému jazyku, ale byli také dobře vzděláni v jazyce latinském a přiměřeně v jiných jazycích, jejichž znalost je nutná nebo užitečná pro studium a k výkonu kněžské služby.

Kánon 250: Filozofická a teologická studia v semináři se mohou konat postupně nebo současně podle předpisů Řádu kněžské formace. Celá studia at' trvají aspoň 6 let, a to tak, že doba určená pro filozofické předměty zabírá celé dva roky a teologickému studiu je vyhrazeno celé čtyřletí.

Kánon 251: Filozofické vzdělání, které se musí opírat o filozofické dědictví vždy platné, a všimá si

pokroku filozofického bádání dalších staletí, ať je podáváno tak, aby zdokonalovalo lidskou formaci bohoslovců, podporovalo bystrost rozumu a lépe uschopňovalo pro teologická studia.

Kánon 252:

- 1: Teologické vzdělání ať je podáváno ve světle víry, pod vedením učitelského úřadu tak, aby bohoslovci poznali celou katolickou nauku zakotvenou v Božím zjevení, poskytovali svému duchovnímu životu stravu a dovedli tuto katolickou nauku řádně hlásat a hájit při výkonu své služby.
- 2: Ať se bohoslovci zvláště pečlivě vzdělávají v Písmu svatém tak, aby získali přehled o celém Písmu svatém.
- 3: Přednášky z dogmatické teologie ať se opírají vždy o psané Boží slovo a posvátnou tradici, jejichž pomocí se bohoslovci učí, zejména pod vedením sv. Tomáše Aquinského, hlouběji pronikají do tajemství spásy. ať se také konají přednášky z morální a pastorální teologie, z církevního práva, z liturgie, z církevních dějin a jiných předmětů - pomocných i zvláštních podle předpisů Řádu o kněžské formaci.

Kánon 253:

- 1: Biskup nebo biskupové, jichž se to týká, necht' vyjmenují za profesory teologických, právních nebo filozofických věd jen ty, kteří vynikají ctnostmi a dosáhli doktorátu nebo licenciátu na univerzitě nebo fakultě uznané Svatým stolcem.
- 2: Ať je také postaráno, aby byli jmenováni profesori pro jednotlivé učební obory, kteří by vyučovali Písmo sv., dogmatickou teologii, morální teologii, liturgii, filozofii, církevní právo, církevní dějiny a jiné předměty, které je nutno podávat vždy vlastní metodou.
- 3: Profesor, který těžce pochybí ve své službě, necht' je odstraněn autoritou, o níž je v □ 1.

Kánon 254:

- 1: Ať profesori velmi starostlivě dbají o to, aby v předmětech, které přednášejí, byla vnitřní jednotata, aby byly v souladu s celou naukou víry, aby tak bohoslovci poznávali, že se učí jedné vědě. K lepšímu dosažení tohoto ať je v semináři někdo, kdo by řídil uspořádání studia.
- 2: Necht' jsou bohoslovci vedeni k tomu, aby i sami byli schopni vědeckou metodou a vlastním bádáním zkoumat otázky. Necht' se proto konají

praktická cvičení, v nichž by se bohoslovci pod vedením profesorů učili vlastní samostatnou prací konat některá vědecká studia.

Kánon 255: I když celé vzdělání bohoslovců v semináři sleduje pastorační cíl, přece ať je do něho zařazeno i samostatné studium pastorálky, ve kterém by se bohoslovci učili zásadám a způsobům, které s přihlédnutím k místním a časovým potřebám jsou potřebné pro výkon služby poučovat, posvěcovat a vést Boží lid.

Kánon 256:

- 1: Bohoslovci necht' jsou pečlivě vychováni v tom, co zvláštním způsobem je vlastní posvátné službě, v umění katecheze a homilie, v bohoslužbě, zvláště ve vysluhování svátostmi, ve styku s lidmi, i nekatolíky nebo nevěřícími, ve správě farnosti a ostatních službách.
- 2: Bohoslovci ať jsou poučováni o potřebách celé církve, a to tak, aby měli zájem o šíření povolání, o nejnaléhavější otázky misijní, ekumenické, sociální a jiné.

Kánon 257:

- 1: Při vzdělávání bohoslovců ať se dbá o to, aby měli zájem nejen o místní církve, do které budou k službě začleněni, ale také o celou církev, a aby byli ochotni dát se do služeb místních církví, které jsou ve velké tísní.
- 2: Diecézní biskup se postará, aby klerici, kteří chtějí přistoupit ze své místní církve do místní církve jiné země, byli vhodně připraveni pro konání posvátné služby v této církvi, aby se totiž naučili jazyku země a rozuměli jejím institucím, podmínkám, zvykům a obyčejům.

Kánon 258: Aby se bohoslovci naučili prakticky apoštolátu, ať během studií, zvláště o prázdninách, jsou zasvěcováni do pastorační praxe, vždy pod vedením zkušeného kněze a aby poznali cvičení přizpůsobená jejich věku a místním podmínkám. Tato cvičení určí ordinář.

Kánon 259:

- 1: Diecéznímu biskupu nebo biskupům, jichž se to týká, jedná-li se o interdiecézní seminář, náleží rozhodnutí týkající se vedení a správy semináře.
- 2: Diecézní biskup nebo biskupové, jichž se to týká, jedná-li se o interdiecézní seminář, ať často osobně navštěvují seminář, bdí nad vzděláním a výchovou bohoslovců, nad výukou, která se jim

podává ve filozofii a teologii, a ať si i zjednájí vědomí o povolání, povaze, zbožnosti a prospěchu bohoslovců, obzvláště s ohledem na udělení svěcení.

Kánon 260: Všichni mají při plnění svých úkolů poslouchat rektora, jehož povinností je starat se o denní vedení semináře podle předpisů Řádu o kněžské formaci a seminárního Pořádku.

Kánon 261:

- 1: Rektor semináře a také pod jeho vedením ředitel studia a profesori jsou povinni ve vlastním oboru bdít nad tím, aby bohoslovci svědomitě zachovávali předpisy stanovené v Řádu kněžské formace a seminárním Pořádku.
- 2: Rektor semináře a ředitel studia mají dohlížet na to, aby profesori plnili své povinnosti ve shodě s předpisy Řádu o kněžské formaci a seminárním Pořádku.

Kánon 262: Seminář ať je vyňat z pravomoci farní správy. Rektor nebo jeho zástupce koná pro všechny, kdo žijí v semináři, službu faráře, s výjimkou manželských záležitostí a bez újmy Kánon 985.

Kánon 263: Diecézní biskup nebo biskupové, jichž se to týká, jedná-li se o interdiecézní seminář, musí se každý starat o to, k čemu byl po vzájemné dohodě určen, aby bylo zabezpečeno postavení a údržba semináře, obživa bohoslovců, odměny pro profesory i o ostatní potřeby semináře.

Kánon 264:

- 1: Aby bylo postaráno o potřeby semináře, může biskup mimo sbírky, o nichž je v Kánon 1266, stanovit v diecézi daň.
- 2: Dani pro seminář podléhají všechny církevní právní i soukromé osoby, které mají sídlo na území diecéze, leč že by se samy živily z almužen (dobrovolných příspěvků) anebo byla u nich umístěna kolej žáků nebo profesorů ve prospěch společného dobra církve. Taková daň se musí vztahovat na všechny, úměrně příjmu těch, kteří jí podléhají, a je stanovena podle potřeb semináře.

Hlava II. Připsání neboli inkardinace kleriků

Kánon 265: Každý klerik musí být začleněn (inkardinován) buď do nějaké partikulární církve nebo osobní prelatury nebo nějakého institutu zasvěceného života nebo společnosti, která má takovou výsadu. Nepřipouštějí se proto klerici, kteří by nikomu nepodléhali, neboli potulní.

Kánon 266:

- 1: Přijímající jáhenství se stává klerikem a je inkardinován do partikulární církve nebo osobní prelatury, k jejíž službě je vysvěcen.
- 2: Člen řeholního institutu po složení věčných slibů nebo trvale přičleněný člen klerické společnosti apoštolského života je přijetím jáhenství inkardinován jako klerik do tohoto institutu nebo této společnosti, pokud by - jde-li o společnost - stanovy neurčily něco jiného.
- 3: Člen světského institutu je přijetím jáhenství inkardinován do partikulární církve, k jejíž službě byl vysvěcen, leč by z dovolení Apoštolského stolce byl inkardinován přímo do institutu.

Kánon 267:

- 1: Aby klerik, který byl již inkardinován, byl platně inkardinován do jiné partikulární církve, musí obdržet od diecézního biskupa od něj podepsaný list exkardinace a také list inkardinace podepsaný od diecézního biskupa partikulární církve, do které si přeje být inkardinován.
- 2: Takto udělená inkardinace nabývá platnosti pouze tehdy, jestliže došlo k inkardinaci do jiné partikulární církve.

Kánon 268:

- 1: Klerik, který se ve shodě s předpisy práva přestěhoval z vlastní partikulární církve do jiné, je po uplynutí pěti let mocí samého práva inkardinován do této partikulární církve, jestliže to jako své rozhodnutí sdělil písemně jak diecéznímu biskupu hostitelské církve tak vlastnímu diecéznímu biskupu a když ani jeden z nich během 4 měsíců od obdržení jeho dopisu mu písemně nesdělil svůj nesouhlas.
- 2: Včleněním věčnými sliby nebo přičleněním natrvalo do institutu zasvěceného života nebo společnosti apoštolského života je klerik, který je inkardinován podle předpisu Kánon 266 □ 2 do tohoto institutu nebo této společnosti, exkardinován z vlastní partikulární církve.

Kánon 269: Diecézní biskup inkardinuje klerika jen v těchto případech:

1. když si to žádá nutnost nebo užitek jeho partikulární církve a když jsou zachovány předpisy práva o slušném živobytí klerika;
2. když se přesvědčí z právoplatného dokumentu, že byla udělena exkardinace a mimo to obdrží od exkardinujícího diecézního biskupa, je-li nutné i pod zachováním tajemství (důvěrné), vhodné osvědčení o životě, mravech a studích tohoto klerika;
3. když klerik témuž diecéznímu biskupu dá písemné prohlášení, že se chce dát do služeb nové partikulární církve podle předpisů práva.

Kánon 270: Exkardinace může být dovoleně udělena jen ze spravedlivé příčiny, kterou je užitek církve nebo dobro samotného klerika. Nemůže být odepřena, leč jen z vážných důvodů. Klerik, který se cítí být poškozen a našel jiného biskupa, který by jej přijal, může podat rekurs.

Kánon 271:

- 1: Mimo případ skutečné potřeby vlastní diecéze, ať diecézní biskup neodpírá dovolení k odchodu z diecéze těm duchovním, o kterých ví, že jsou připraveni a schopni, a žádají o to aby mohli odejít do krajín trpících nedostatkem duchovenstva, aby tam konali posvátnou službu. Je povinen postarat se o to, aby písemnou dohodou s diecézním biskupem místa, do kterého nastupují, byla zajištěna práva a povinnosti těchto duchovních.
- 2: Diecézní biskup může dát svým klerikům dovolení přestěhovat se na stanovenou dobu do jiné partikulární církve, a to i vícekrát prodlouženou, avšak tak, že tito klerici zůstanou inkardinováni do vlastní partikulární církve a když se pak do ní vrátí, budou mít všechna práva, která by měli, kdyby se v ní věnovali jim přidělené posvátné službě.
- 3: Klerik, který ve shodě s předpisy práva odešel do jiné partikulární církve a zůstává inkardinován do vlastní diecéze, může být vlastním diecézním biskupem odvolán ze spravedlivé příčiny, ovšem při zachování dohod uzavřených s druhým biskupem a přirozené slušnosti. Při zachování stejných podmínek může diecézní biskup druhé partikulární církve tomuto kleriku z oprávněného důvodu odepřít povolení k dalšímu pobytu v jeho diecézi.

Kánon 272: Exkardinaci a inkardinaci, jakož i dovolení přestěhovat se do jiné partikulární církve, nemůže dát administrátor diecéze, leč po jednom roce uprázdněného biskupského stolce, a to se souhlasem sboru poradců (konsultorů).

Hlava III. Povinnosti a práva kleriků

Kánon 273: Klerici mají zvláště povinnost prokazovat úctu a poslušnost nejvyššímu Veleknězi a každý svému ordináři.

Kánon 274:

- 1: Jen klerici mohou obdržet církevní úřady, k jejichž vykonávání se vyžaduje kněžská moc ze svěcení nebo moc církevní vlády.
- 2: Duchovní jsou povinni přijmout a svědomitě vyplnit úkol, který jim svěří biskup, neosvobozují-li od něho právoplatná překážka.

Kánon 275:

- 1: Protože všichni duchovní usilují o totéž dílo, totiž budují tělo Kristovo, ať jsou mezi sebou sjednoceni poutem bratrství a modlitby a snaží se navzájem spolupracovat ve shodě s předpisy partikulárního práva.
- 2: Duchovní ať uznávají a podporují poslání, které v církvi a ve světě vykonávají laici, každý podle svých možností.

Kánon 276:

- 1: Duchovní jsou povinni ze zvláštního důvodu svým životem usilovat o svatost, neboť přijetím kněžství jsou novým způsobem zasvěceni Bohu a jsou rozdateli Božích tajemství ve službě jeho lidu.
- 2: Aby byli schopni o tuto dokonalost usilovat:
  1. ať především věrně a neúnavně plní práce pastýřské služby
  2. ať posilují svůj duchovní život ze dvojího stolu: Písma sv. a Eucharistie; proto jsou horlivě vyzýváni, aby denně slavili eucharistickou Oběť, jáhni pak, aby se na ní denně účastnili;
  3. kněží i jáhni připravující se na kněžství jsou povinni denně se modlit liturgii hodin podle vlastních a schválených liturgických knih. Stálí jáhni ať se z

nich modlí část, kterou určila biskupská konference;

4. také jsou povinni konat duchovní cvičení (exercicie) podle předpisů partikulárního práva;
5. duchovní ať jsou vybízeni, aby se pravidelně věnovali rozjímavé modlitbě, často přistupovali ke svátosti pokání, zvláštní úctou ctili Bohorodičku, Pannu Marii a užívali i jiných prostředků k posvěcení - obecných i zvláštních.

Kánon 277:

- 1: Duchovní jsou povinni s ohledem na nebeské království zachovávat dokonalou a trvalou čistotu a proto jsou zavázáni k celibátu, který je zvláštním Božím darem, protože pomáhá snadněji a s nerozděleným srdcem oddat se Kristu a svobodněji se zasvětit službě Bohu a lidem.
- 2: Ať duchovní jednají s patřičnou moudrostí s osobami, s nimiž by častý styk mohl uvést v nebezpečí povinnost zachovávat čistotu nebo by se mohl změnit v pohoršení věřících.
- 3: Přísluší diecéznímu biskupu stanovit o této věci přesnější předpisy a posoudit v jednotlivých případech zachování této povinnosti.

Kánon 278:

- 1: Diecézní (světští) klerici mají právo sdružovat se navzájem, aby společně usilovali o cíle odpovídající duchovnímu stavu.
- 2: Diecézní duchovní ať si váží v první řadě oněch sdružení, která na základě stanov schválených příslušnou autoritou a přiměřeně a vhodně způsobených způsobem života i bratrskou pomocí posilují jejich vlastní svatost při vykonávání služby, a která podporují jednotu duchovních mezi sebou a vlastním biskupem.
- 3: Duchovní ať nezakládají a nejsou členy sdružení, jejichž cíl nebo činnost se nedají sloučit s povinnostmi, které jsou vlastní duchovnímu stavu, nebo které by mohly překážet v pečlivém plnění služby, která jim byla svěřena příslušnou církevní autoritou.

Kánon 279:

- 1: Klerici ať i po přijetí pokračují ve studiu teologie a drží se oné spolehlivé nauky zakotvené v Písmu svatém, kterou zůstavili předkové a kterou obecně přijala církev, jak ji také dále určují do-

kumenty zvláště koncilů a římských velekněží. Ať se varují pochybných novot a falešné vědy.

- 2: Kněží ať navštěvují podle předpisů partikulárního práva přednášky pastorálky, které se mají konat po kněžském vysvěcení ve lhůtách stanovených partikulárním právem a ať se účastní i jiných teologických přednášek, shromáždění a konferencí, které jim umožní plnější poznání posvátné nauky a pastoračních metod.
- 3: Necht' pokračují ve studiu ostatních věd, zvláště těch, které navazují na posvátné vědy, především když prospívají pastorační službě.

Kánon 280: Duchovním se velmi doporučuje určitá forma společného života. Tam, kde už tato forma existuje, ať je dle možnosti zachována.

Kánon 281:

- 1: Protože se věnují církevní službě, zaslouží si duchovní odměnu přiměřenou svému stavu s přihlédnutím jak k povaze úřadu, tak i podmínkám místa i času, aby se tak mohli postarat o potřeby svého života i spravedlivou odměnu těm, jejichž služeb potřebují.
- 2: Je nutné také se postarat o jejich sociální zabezpečení v nemoci, invaliditě a stáří.
- 3: Ženatí jáhni, kteří se zcela věnují církevní službě, si zaslouží odměnu dostačující pro životní potřeby jak jich samých, tak členů jejich rodin. Avšak ti, kteří mají příjem z civilního zaměstnání, které vykonávali nebo vykonávají, ať z tohoto příjmu si hradí potřeby vlastní i své rodiny.

Kánon 282:

- 1: Duchovní mají povinnost žít prostým životem a zdržovat se toho, co zavání marností.
- 2: Majetek, který nabyli při vykonávání církevní služby a který jim zbývá, když se postarali o slušné živobytí a splnění všech povinností svého stavu, necht' ochotně použijí k dobru církve a na charitativní účely.

Kánon 283:

- 1: Duchovní, i když nemají úřad spojený s povinnostmi residence, ať neopouštějí diecézi na delší dobu, než je stanoveno partikulárním právem, bez alespoň předpokládaného dovolení od vlastního ordináře.

- 2: Duchovní však mají právo na každoroční patřičnou a dostatečnou dovolenou, kterou stanoví obecné nebo partikulární právo.

Kánon 284: Ať duchovní nosí slušný církevní šat podle předpisů vydaných biskupskou konferencí a místních zákonných zvyků.

Kánon 285:

- 1: Duchovní necht' se zdržují všeho, co se nesrovnává s jejich stavem, podle předpisů partikulárního práva.
- 2: Duchovní necht' se vystříhají také toho, co sice není nepřístojné, avšak je duchovnímu stavu cizí.
- 3: Duchovním je zakázáno přijímat veřejné úřady spojené s výkonem světské moci.
- 4: Bez dovolení svého ordináře necht' se duchovní nezavazují, že budou spravovat majetek patřící laikům. Ať také nepřijímají světské úřady, s nimiž je spojena povinnost skládat účty. Duchovním se zakazuje převzít ručení i když vlastním majetkem bez porady s vlastním ordinářem. Ať se také varují podepisovat směnky, kterými by ručili a přejímali povinnost vyplatit peníze bez udání zač.

Kánon 286: Bez dovolení právoplatné církevní autority se zakazuje duchovním provozovat obchod nebo být podnikatelem, ať sám nebo skrze jiné, ať pro vlastní či cizí prospěch.

Kánon 287:

- 1: Duchovní ať se vždy horlivě snaží o zachování pokoje a svornosti mezi lidmi na základě spravedlnosti.
- 2: Duchovní ať nemají činnou účast v politických stranách a ve vedení odborových svazů, leč by to podle úsudku kompetentní církevní autority si žádala obrana práv církve nebo pomoc společnému dobru.

Kánon 288: Stálí jáhni nejsou vázáni předpisy Kánonů 284, 285 □ 2, 3 a 4, 286, 287 □ 2, leč by to stanovilo partikulární právo.

Kánon 289:

- 1: Protože vojenská služba se dobře nehodí k duchovnímu stavu, ať duchovní a stejně i kandidáti svatých svěcení nenastupují dobrovolně vojenskou službu, leč s dovolením ordináře.

- 2: Nestanoví-li ordinář v jednotlivých případech něco jiného, ať duchovní využívají osvobození od vykonávání světských činností a veřejných občanských úřadů, které jsou duchovnímu stavu cizí, jak jim to k jejich prospěchu přiznávají občanské zákony nebo dohody či zvyky.

Hlava IV. Ztráta duchovního stavu

Kánon 290: Svěcení jednou platně přijaté se nikdy nestává neplatným. Přesto klerik ztrácí duchovní stav:

1. soudním rozhodnutím nebo administrativním opatřením, kterým se prohlašuje neplatnost svěcení,
2. právoplatným vynesením trestu propuštění z duchovního stavu,
3. reskriptem Apoštolského stolce; tento reskript se dává jáhnům jen z vážných důvodů a kněžím jen z velmi vážných důvodů.

Kánon 291: Kromě případů, o nichž je v Kánon 290 n. 1, ztráta klerického stavu nepřináší s sebou dispens od povinnosti zachovávat celibát. Tuto dispens udílí pouze papež.

Kánon 292: Duchovní, který podle předpisů práva ztratil příslušnost ke stavu, pozbývá s ním i práv duchovnímu stavu vlastních a také není vázán žádnými povinnostmi stavu, s výhradou předpisu v Kánon 291. Je mu zakázáno vykonávat moc ze svěcení bez újmy předpisu Kánon 986. Je také zbaven všech církevních úřadů a delegované pravomoci.

Kánon 293: Duchovní, který ztratil příslušnost k duchovnímu stavu, může být znovu přijat do duchovního stavu pouze reskriptem Apoštolského stolce.

STAĚ IV. OSOBNÍ PRELATURY

Kánon 294: K podpoře vhodnějšího rozdělení kněžích buď pro zvláštní pastorační služby nebo misijní činnost v různých krajinách nebo pastoraci jednotlivých společenských skupin jsou zřizovány osobní prelatury. Tyto prelatury sestávají ze světských duchovních, kněžích a jáhnů. Zřizuje je

Apoštolský stolec po slyšení biskupské konference, již se to týká.

Kánon 295:

- 1: Osobní prelatury se řídí stanovami vydanými od Apoštolského stolce. V jejím čele stojí prelát jako vlastní ordinář, který má právo zřizovat národní nebo mezinárodní semináře a také inkardinovat alumny a z titulu služby v prelatuře je nechat vysvětlit.
- 2: Prelát je povinen postarat se rovněž o duchovní formaci a hmotné zaopatření těch, které z uvedeného titulu dovolil vysvětlit.

Kánon 296: Na základě smlouvy uzavřené s prelaturou mohou být laici přijati do služeb apoštolské činnosti osobní prelatury. Způsob této organizované spolupráce a podstatná práva a povinnosti s tím spojené musí být dostatečně určené stanovami.

Kánon 297: Stanovy prelatury musí rovněž určovat vztahy mezi osobní prelaturou a místními ordináři těch církví, ve kterých prelatura po předcházejícím dovolení od diecézního biskupa uskutečňuje nebo míní vykonávat své pastorační nebo misijní dílo.

STAŤ V. SDRUŽENÍ VĚŘÍCÍCH

Hlava I. Obecné předpisy

Kánon 298:

- 1: V církvi existují sdružení, která jsou odlišná od institutů zasvěceného života a společností apoštolského života, ve kterých věřící, buď duchovní nebo laici nebo duchovní a laici, společně usilují o dokonalejší život, o rozvoj veřejné bohospocty a křesťanského učení anebo podporují jiná apoštolská díla, zvláště evangelizační nebo zbožnosti nebo charity a také ta, která časný řád oživují křesťanským duchem.
- 2: Věřící necht' se připojí především k těm sdružením, která zřídila nebo schválila nebo doporučila příslušná církevní autorita.

Kánon 299:

- 1: Věřící mají nezadatelné právo po soukromé dohodě mezi sebou zakládat sdružení k dosažení cílů, o nichž je v Kánon 298 □ 1, bez újmy předpisů Kánon 301 □ 1.

- 2: Tato sdružení, i když jsou schválena a doporučena církevní autoritou, se nazývají soukromá sdružení.

- 3: Žádné soukromé sdružení věřících nebude v církvi uznáno, jestliže jeho stanovy nepotvrdí příslušná církevní autorita.

Kánon 300: Žádné sdružení si nemůže přivlastňovat právo na název "katolické" bez souhlasu příslušné církevní autority ve shodě s předpisy Kánon 312.

Kánon 301:

- 1: Jen příslušná církevní autorita může zřizovat (zakládat) sdružení věřících, která mají hlásat křesťanské učení jménem církve nebo šířit veřejnou bohospoctu nebo usilovat o jiné cíle, jejichž uskutečňování je svou povahou vyhrazeno této církevní autoritě.
- 2: Uzná-li příslušná církevní autorita za vhodné, může zřizovat také sdružení věřících, zaměřená přímo nebo nepřímo na jiné duchovní cíle, jejichž dosažení nelze uskutečnit činností soukromých osob.
- 3: Sdružení věřících, která zřizuje příslušná církevní autorita, se nazývají veřejná sdružení.

Kánon 302: Klerická sdružení věřících jsou ta, která jsou vedena duchovními a žádají si k vyplnění úkolů moc ze svěcení a jako taková jsou uznávána příslušnou církevní autoritou.

Kánon 303: Sdružení, jejichž členové žijící ve světě se podílejí na duchu některého řeholního institutu, a pod vyšším vedením tohoto institutu vedou apoštolský život a usilují o křesťanskou dokonalost, nazývají se třetími řády nebo jinými vhodnými jmény.

Kánon 304:

- 1: Všechna sdružení věřících, ať soukromá nebo veřejná, ať se nazývají jakkoliv, necht' mají své stanovy, ve kterých je vymezen cíl sdružení nebo náplň činnosti, sídlo, vedení a požadované podmínky pro účast v nich, které také určují způsoby činnosti s ohledem na místní a časové potřeby a užitek.
- 2: Sdružení necht' si zvolí název, který by byl vhodný s ohledem na místní a časové zvyky, a zvláště měl vztah k cíli, o nějž sdružení usiluje.

Kánon 305:

- 1: Všechna sdružení věřících podléhají doзору příslušné církevní autority, která se stará o to, aby se ve sdruženích zachovávala neporušená víra a mravy, a která rovněž bdí nad tím, aby se do církevní kázně nevloudily zlovyky. Z tohoto důvodu má právo a povinnost dohlížet na tato sdružení ve shodě s předpisy práva a stanov. Této autoritě také podléhají sdružení podle předpisů Kánonů, které následují.
- 2: Dozoru Apoštolského stolce podléhají všechna sdružení jakéhokoliv druhu, dozoru diecézního biskupa podléhají diecézní sdružení a jiná, která v diecézi vyvíjejí činnost.

Kánon 306: Aby někdo požíval práv, výsad, odpuštěk a jiných duchovních milostí udělovaných sdružení, je nutné a dostačuje, aby byl do něho platně přijat podle předpisů práva a vlastních stanov a aby nebyl právoplatně z tohoto sdružení propuštěn.

Kánon 307:

- 1: Přijetí se děje podle předpisů práva a stanov jednoho každého sdružení.
- 2: Táž osoba může být zapsána do více sdružení.
- 3: Členové řeholních institutů mohou příslušet do sdružení podle jejich vlastního práva a se souhlasem představeného.

Kánon 308: Ať nikdo právoplatně přijatý do sdružení není z něho propuštěn, leč jen z oprávněného důvodu a v souhlase s předpisy práv a stanov.

Kánon 309: Právoplatně zřízená sdružení mají právo podle předpisů práva a stanov vydávat pro sdružení zvláštní předpisy, konat volby, určovat vedoucí, funkcionáře a jiné činovníky a správce majetku.

Kánon 310: Soukromé sdružení, které se nestalo právní osobou, nemůže být jako takové nositelem práv a povinností, ale věřící v něm sdružení mohou společně převzít na sebe závazky a jako společníci nabývat práva a vlastnit majetek. Tato práva a povinnosti mohou vykonávat prostřednictvím pověřence neboli prokurátora.

Kánon 311: Členové institutu zasvěceného života, kteří stojí v čele nebo plní funkci asistenta v sdruženích spojených nějakým způsobem

s jejich institutem, ať dbají na to, aby tato sdružení poskytovala pomoc apoštolským dílům v diecézi zvláště tím, že budou spolupracovat pod vedením ordináře místa se sdruženími, která jsou také zaměřena na apoštolskou činnost v diecézi.

Hlava II. Veřejná sdružení věřících**Kánon 312:**

- 1: Příslušnou autoritou k zřízení veřejného sdružení je:
  1. pro sdružení celosvětová a mezinárodní Svatý stolec,
  2. pro sdružení národní svou povahou určená pro činnost v celém národě biskupská konference na svém území,
  3. pro diecézní sdružení diecézní biskup, každý ve svém území, ne však administrátor diecéze; výjimkou jsou sdružení, jejichž zřizování je na základě výsady udělené Apoštolským stolicem vyhrazeno jiným.

- 2: K platnému zřízení sdružení nebo jeho sekce v diecézi, i když se děje z moci apoštolské výsady, se žádá písemný souhlas diecézního biskupa. Písemný souhlas diecézního biskupa ke zřízení domu řeholního institutu zahrnuje v sobě i souhlas zřídit v tomto domě nebo v kostele k tomuto domu připojeném sdružení, které je tomuto institutu vlastní.

Kánon 313: Veřejné sdružení, také konfederace veřejných sdružení, se stává právní osobou tímž dekretem, kterým je církevní autorita podle předpisu Kánon 312 zřídila. Tímto dekretem také, v případě potřeby, dostává poslání k cílům, ke kterým si jménem církve stanovilo směřovat.

Kánon 314: Stanovy každého veřejného sdružení i jejich revize nebo změna potřebují schválení od církevní autority, která má podle předpisu Kánon 312 □ 1 právo sdružení zřizovat.

Kánon 315: Veřejná sdružení mohou o své újmě přejímat díla odpovídající jejich povaze a podle předpisu stanov, avšak pod vrchním vedením církevní autority, o níž je v kán 312 □ 1.

Kánon 316:

- 1: Do veřejného sdružení nemůže být platně přijat ten, kdo veřejně odstoupil od katolické víry (apostata) nebo opustil církevní společenství (schismatic) nebo byl nad ním vynesena trest exkomunikace.
- 2: Ti, kdo byli platně přijati do veřejného sdružení a upadli do případů, o nichž je v □ 1, necht' jsou po předběžném napomenutí propuštěni ze sdružení, při zachování ustanovení jeho stanov a s právem odvolat se k církevní autoritě, o níž je v Kánon 312 □ 1.

Kánon 317:

- 1: Nepředvídají-li stanovy něco jiného, přísluší církevní autoritě, o níž je v Kánon 312 □ 1, potvrzovat vedoucího zvoleného veřejným sdružením nebo navrženého ustanovit nebo vlastní mocí jmenovat. Kaplana neboli církevního asistenta jmenuje též církevní autorita, když předtím vyslechla, kde to bylo potřebné, vyšší činovníky sdružení.
- 2: Směrnice stanovené v □ 1 platí také pro sdružení zřízená mocí apoštolské výsady od členů řeholních institutů mimo vlastní kostely nebo domy. Pro sdružení zřízená pro členy řeholního institutu při vlastním kostele nebo domu platí, že vedoucího a kaplana jmenuje nebo potvrzuje představený institutu podle stanov.
- 3: Ve sdruženích, která nejsou klerická, mohou laici zastávat úřad vedoucího. Kaplan neboli církevní asistent ať není tímto úřadem pověřován, leč by stanovy říkaly něco jiného.
- 4: Ve veřejných sdruženích věřících, která jsou přímo zaměřena na apoštolátní činnost, necht' nejsou vedoucími ti, kdo mají vedoucí úlohu v politických stranách.

Kánon 318:

- 1: Ve zvláštních okolnostech, kde si toho žádají vážné důvody, může církevní autorita, o které je v Kánon 312 □ 1, určit zmocněnce (komisaře), aby jejím jménem dočasně řídil sdružení.
- 2: Vedoucího (ředitele) veřejného sdružení může z oprávněné příčiny odstranit ten, kdo jej jmenoval nebo potvrdil, avšak před tím musí vyslechnout jak vedoucího tak vyšší činovníky sdružení podle předpisu stanov. Kaplana může odstranit podle předpisu Kánon 192-195 ten, kdo jej jmenoval.

Kánon 319:

- 1: Není-li stanoveno něco jiného, pak veřejné sdružení právoplatně zřízené spravuje majetek, který vlastní podle předpisů stanov pod vrchním vedením církevní autority, o níž v Kánon 312 □ 1. Této autoritě musí také každoročně vydat počet ze své správy.
- 2: Této autoritě musí také podat věrnou zprávu o použití darů a almužen, které se sebraly.

Kánon 320:

- 1: Sdružení zřízená Svatým stolcem může opět zrušit jen Svatý stolec.
- 2: Biskupská konference může z vážných důvodů zrušit sdružení od ní zřízená; diecézní biskup pak sdružení od něho zřízená a také sdružení zřízená mocí apoštolského indultu členy řeholních institutů se souhlasem diecézního biskupa.
- 3: Ať příslušná církevní autorita neruší veřejné sdružení, dokud nevyslechne jejího vedoucího (ředitele) a vyšší činovníky.

Hlava III. Soukromá sdružení věřících

Kánon 321: Soukromá sdružení vedou a řídí podle předpisů stanov věřících.

Kánon 322:

- 1: Soukromé sdružení věřících může nabýt povahy právní osobnosti formálním dekretem příslušné církevní autority, o níž je v Kánon 312.
- 2: Žádné soukromé sdružení věřících nemůže nabýt právní osobnosti, dokud nepotvrdila jeho stanovy církevní autorita, o níž je v Kánon 312 □ 1. Schválení stanov ještě nic nemění na jeho soukromé povaze.

Kánon 323:

- 1: I když soukromá sdružení věřících mají svou autonomii podle předpisu Kánon 321, podléhají doзору církevní autority podle Kánon 305, a také vedení téže autority.
- 2: Této církevní autoritě přísluší při zachování autonomie vlastní soukromým sdružením bdít a starat se, aby se jejich síly netříštily a aby jejich apoštolát směřoval ke společnému dobru.

Kánon 324:

- 1: Soukromé sdružení věřících si svobodně podle předpisů stanov určí vedoucího (ředitele) a vyšší činovníky.
- 2: Soukromé sdružení věřících si může svobodně zvolit z kněží, kteří v diecézi právoplatně vykonávají kněžskou službu, koho chce za duchovního rádce. Tento však potřebuje potvrzení od ordináře místa.

Kánon 325:

- 1: Soukromé sdružení věřících svobodně spravuje podle stanov majetek, který vlastní, bez újmy práva příslušné církevní autority, dohlížející na to, aby majetek byl použit pro účely sdružení.
- 2: Pokud jde o správu a disponování majetkem, který byl sdružení darován nebo odkázán pro zbožné účely, podléhá tento majetek autoritě místního ordináře podle předpisu Kánon 1301.

Kánon 326:

- 1: Soukromé sdružení věřících zaniká podle směrnic stanov. Může je zrušit také příslušná autorita, je-li jeho činnost k velké škodě církevní nauky nebo kázně nebo je pohoršením pro věřící.
- 2: S majetkem zaniklého sdružení se naloží podle stanov při zachování získaných práv a také vůle dárců.

Hlava IV. Zvláštní směrnice o sdružení laiků

Kánon 327: Věřící laici necht' si velmi váží sdružení s duchovními cíli, o nichž je v Kánon 298, zvláště těch, které mají za cíl oživit křesťanským duchem řád časných věcí.

Kánon 328: Kdo stojí v čele laických sdružení, i těch, která jsou zřízena mocí apoštolské výsady, ať se starají, aby jejich sdružení spolupracovala s jinými sdruženími tam, kde je to prospěšné, a aby ochotně napomáhala jiným křesťanským dílům, zvláště těm, která působí na témže území.

Kánon 329: Vedoucí (ředitelé) laických sdružení necht' pečují o to, aby členové sdružení byli patřičně připraveni pro apoštolátní práci, která je vlastní laikům.

ČÁST II. Hierarchické zřízení církve**SEKCE I. Nejvyšší moc církve****Hlava I. Římský velekněz a sbor biskupů**

Kánon 330: Tak jako podle ustanovení Pána svatý Petr a ostatní apoštolové tvořili jeden sbor, tak také Římský velekněz, nástupce Petruv, a biskupové, nástupci apoštolů, jsou podobně mezi sebou spojeni.

ČLÁNEK 1. Římský velekněz

Kánon 331: Biskup římské církve, v němž trvá úřad Pánem svěřený jedině Petrovi, prvnímu z apoštolů, jemu udělený s tím, že má být předáván jeho nástupcům, je hlavou sboru biskupů, Zástupce Kristův a Pastýř celé církve zde na zemi. On mocí svého úřadu má v celé církvi nejvyšší, plnou, bezprostřední a univerzální řádnou moc, kterou může vždy svobodně vykonávat.

Kánon 332:

- 1: Římský biskup dostává plnou a nejvyšší moc v církvi právoplatnou a od něho přijatou volbou současně s biskupským svěcením. Proto tuto moc dostává zvolený k nejvyššímu velekněžství v okamžiku přijetí volby, má-li už biskupské svěcení. Není-li zvolený biskupem, ať je ihned na biskupa vysvěcen.
- 2: Jestliže by se stalo, že Římský velekněz se zřekne svého úřadu, pak se k platnosti jeho zřeknutí vyžaduje, aby se to stalo svobodně a bylo to řádně ohlášeno. Nežádá se, aby zřeknutí se někdo přijal.

Kánon 333:

- 1: Římský biskup má mocí svého úřadu moc jak nad celou církví, tak i nad všemi partikulárními církvemi, a má prvenství řádné moci na jejich shromážděních, čímž se současně utvrzuje a obhajuje vlastní, řádná a bezprostřední moc biskupů nad partikulárními církvemi, které jsou svěřeny jejich péči.
- 2: Římský biskup je ve výkonu úřadu nejvyššího Pastýře církve vždy spojen společenstvím s

ostatními biskupy i s celou církví. Jemu náleží právo určovat podle potřeb církve způsob vykonávání tohoto úřadu, ať osobní či sborový.

- 3: Proti rozsudku nebo dekretu Římského biskupa není přípustné odvolání ani rekurs.

Kánon 334: Římskému biskupu jsou při plnění jeho úkolu k ruce biskupové, kteří mu pomáhají různými způsoby, mezi něž patří biskupský synod. Mimo ně mu pomáhají Otcové kardinálové a jiné osoby a také podle časových potřeb rozličné instituty, které jeho jménem a jeho autoritou plní jim svěřený úkol podle stanovených právních norem k dobru všech církví.

Kánon 335: Je-li Římský stolec uprázdněn nebo je-li mu zabráněno cokoli konat, ať se v řízení církve nic nemění, ale ať se zachovávají speciální zákony vydané pro tyto okolnosti.

ČLÁNEK 2. Sbor biskupů

Kánon 336: Sbor biskupů je rovněž nositelem nejvyšší plné moci nad celou církví. Jeho hlavou je nejvyšší Velekněz a jeho údy jsou biskupové, a to mocí svátostného svěcení a hierarchického společenství s hlavou a údy sboru. V tomto sboru nepřetržitě trvá apoštolský sbor spolu s hlavou a nikdy ne bez hlavy.

Kánon 337:

- 1: Sbor biskupů vykonává svou moc nad celou církví slavnostním způsobem na obecném (ekumenickém) sněmu.
- 2: Tuto moc vykonává také sjednocenou činností biskupů rozptýlených po celém světě, kterou jako takovou vyhlásil nebo svobodně přijal Římský biskup, takže se tato činnost vpravdě stává sborovým úkonem.
- 3: Je v pravomoci Římského biskupa podle potřeb církve podporovat a volit způsoby, jimiž by sbor biskupů vykonával sborově svůj úkol vzhledem k celé církvi.

Kánon 338:

- 1: Jedině Římskému biskupovi přísluší právo svolat obecný sněm, na kterém osobně nebo skrze své zástupce předsedá. Může také sněm přeložit na jiné místo, odložit ho nebo rozpustit, a schvaluje jeho usnesení.

- 2: Římský biskup také určuje, co bude na sněmu projednáváno a stanoví řád, který se musí na koncilu zachovávat. Koncilní Otcové mohou k otázkám, které předložil papež, připojit další otázky schválené Římským biskupem.

Kánon 339:

- 1: Všichni biskupové a jen biskupové, protože jsou členy biskupského sboru, mají právo a povinnost účastnit se obecného sněmu s rozhodujícím hlasem (cum voce deliberativa).
- 2: Nejvyšší církevní autorita může povolát na obecný sněm i některé jiné, kteří nejsou biskupy, a jim určit jejich úlohu na sněmu.

Kánon 340: Kdyby se v době trvání obecného sněmu uprázdnil Apoštolský stolec, koncil se z moci samého práva přerušuje, dokud nový papež nenařídí jeho pokračování nebo rozpuštění.

Kánon 341:

- 1: Dekrety obecného sněmu nabývají konečné závaznosti teprve tehdy, když je spolu s koncilními Otcovi schválí, potvrdí a nařídí vyhlásit papež.
- 2: Totéž potvrzení a vyhlášení potřebují ke své závaznosti dekrety, které vydá sbor biskupů, když vykonává svou sborovou činnost jiným způsobem, zavedeným nebo přijatým od papeže.

Hlava II. Biskupský synod

Kánon 342: Biskupský synod je shromáždění biskupů, kteří jsou vybráni z různých zemí světa a scházejí se ve stanovené době, aby posilovali těsné spojení mezi Římským biskupem a biskupy, a také aby pomáhali papeži svými radami v činnosti týkající se neporušitelnosti víry a mravů, k udržování a posilování církevní kázně a zvažování otázek, které se týkají činnosti církve ve světě.

Kánon 343: Biskupskému synodu přísluší právo projednávat předložené otázky a projevovat svá mínění, ne však otázky rozhodovat a vydávat dekrety, leč by jej v určitých případech Římský biskup vybavil mocí rozhodovat. V tomto případě pak papeži přísluší právo rozhodnutí synodu schválit.

Kánon 344: Biskupský synod podléhá přímo pravomoci papeže, kterému přísluší:

1. Svolat synod, kdykoliv to uzná za vhodné, a určit místo, kde se má shromáždění konat.
2. Schválit volbu členů, kteří ve shodě s předpisy zvláštního práva mají být zvoleni a určovat a jmenovat další členy.
3. Stanovit obsah projednávaných otázek a to v přiměřeně dlouhém čase před konáním synodu a podle předpisů zvláštního práva.
4. Určit jednací řád.
5. Předsedat synodu sám nebo skrze jiné.
6. Sám synod ukončit, přemístit, přerušit nebo rozpustit.

Kánon 345: Biskupský synod se může sejít buď na generálním shromáždění, kde se projednávají záležitosti, které se přímo týkají dobra celé církve, a to buď na řádném nebo mimořádném shromáždění, nebo na zvláštním shromáždění, na kterém se projednávají záležitosti týkající se určitého kraje nebo určitých krajů.

Kánon 346:

- 1: Biskupský synod, který se schází na řádném generálním shromáždění, sestává z členů, z nichž většina jsou biskupové zvolení pro jednotlivá shromáždění od biskupských konferencí způsobem stanoveným zvláštním právem synodu. Další jsou určení mocí téhož práva. Jiní jsou jmenováni přímo Římským biskupem. Doplnění bývají některými členy řeholních klerických institutů, kteří byli zvoleni podle směrnic zvláštního práva.
- 2: Biskupský synod, který se schází na mimořádném generálním shromáždění, aby projednal záležitost vyžadující si pohotová rozhodnutí, sestává z členů, z nichž většina jsou biskupové pověřeni zvláštním právem synodu v důsledku úřadu, který zastávají, jiné jmenuje přímo papež. Jsou doplňováni některými členy řeholních institutů, kteří byli zvoleni podle téhož práva.
- 3: Biskupský synod scházející se na zvláštním shromáždění sestává především z členů vybraných z těch zemí, kvůli kterým byl svolán podle směrnic zvláštního práva, jímž se synod řídí.

Kánon 347:

- 1: Když papež ukončí shromáždění biskupského synodu, končí biskupům a jiným členům na synodu shromážděným jejich úkol.
- 2: Uprázdnil-li se po svolání synodu nebo v době jeho konání Apoštolský stolec, mocí samého práva se přerušuje jednání synodu a také se pozastavuje úkol (pověření) svěřený členům synodu, dokud nový papež nerozhodne buď shromáždění rozpustit nebo v něm pokračovat.

Kánon 348:

- 1: Existuje také stálý generální sekretariát biskupského synodu, v jehož čele stojí generální sekretář jmenovaný papežem. Tomu pomáhá generální rada vytvořená z biskupů, z nichž jedni jsou zvoleni biskupským synodem podle zvláštního práva, jiní jsou jmenováni Římským biskupem. Těmto všem končí jejich pověření, jakmile se sejde nové generální shromáždění.
- 2: Pro každé shromáždění biskupského synodu je ustanoven jeden nebo více zvláštních sekretářů, které jmenuje Římský biskup a kteří zůstávají v úřadě jen do skončení zasedání synodu.

Hlava III. Kardinálové svaté římské církve

Kánon 349: Kardinálové svaté římské církve tvoří zvláštní sbor, jemuž přísluší právo zvolit Římského biskupa podle ustanovení zvláštního práva. Kardinálové jsou též pomocníky papeže tím, že buď jednají společně, když jsou svoláni, aby společně řešili důležité otázky, nebo aby jako jednotlivci zvláště vykonáváním různých úřadů pomáhali papeži, především v jeho každodenní starosti o celou církev.

Kánon 350:

- 1: Sbor kardinálů se dělí na tři stupně: První stupeň je biskupský. Do něho patří kardinálové, jimž papež přidělil titul suburbikární církve (diecéze mimo Řím) a také východní patriarchové, kteří byli povýšeni do kardinálského sboru. Druhý stupeň je kněžský a třetí jáhenský.
- 2: Kardinálům kněžského a jáhenského stupně přiděluje Římský biskup titul nebo diakonii v Městě (Římě).

- 3: Východní patriarchové, přijatí do kardinálského sboru, mají jako titul své vlastní patriarchální sídlo.
- 4: Kardinál děkan dostává jako titul Ostijskou diecézi zároveň s tou, kterou už měl jako titul.
- 5: Opcí (prohlášením) učiněnou v konsistoři a schválenou papežem mohou, při zachování přednosti stupně a povýšení, kardinálové kněžského stupně postoupit na další titul a kardinálové jáhenského stupně na další diakonii. A byli-li po celých deset let na jáhenském stupni, mohou postoupit také na kněžský stupeň.
- 6: Kardinál jáhenského stupně, který opcí postoupí na kněžský stupeň, má místo přede všemi oněmi kardinály kněžími, kteří dosáhli hodnosti posvátného purpuru po něm.

Kánon 351:

- 1: Za kardinály si vybírá papež svobodně muže, kteří mají aspoň kněžské svěcení a vynikají vzdělaností, mravy a zbožností i rozvahou ve vyřizování věcí. Ti, kdo dosud nejsou biskupy, musí přijmout biskupské svěcení.
- 2: Kardinály jmenuje papež dekretem, který se zveřejní ve sboru kardinálů. Od chvíle zveřejnění jsou tito vázáni povinnostmi a těší se právům stanoveným zákonem.
- 3: Kdo je povýšen do kardinálské hodnosti, jehož jmenování papež oznámil, ale jehož jméno papež nezveřejnil, ale ponechal ve svém srdci, není prozatím vázán povinnostmi kardinála a nepožívá ani jeho práv. Jakmile však Římský biskup zveřejní jeho jméno, je vázán těmito povinnostmi a požívá práv od chvíle zveřejnění, práva pořadí pak od ponechání v srdci.

Kánon 352:

- 1: V čele kardinálského sboru stojí kardinál děkan. Je-li mu to znemožněno, zastupuje ho proděkan. Děkan nebo proděkan nemají žádné pravomoci nad ostatními kardinály, ale jsou první mezi rovnými.
- 2: Při uprázdnění úřadu děkana kardinálové suburbikánských církví, a jen ti, zvolí si za předsednictví proděkana, je-li přítomen, nebo za předsednictví nejstaršího z nich, jednoho ze svého středu, který bude děkanem kardinálského sboru. Jeho jméno oznámí Římskému biskupu, je-li muž přísluší právo potvrdit zvoleného.

- 3: Stejným způsobem jako v □ 2 se volí za předsednictví děkana proděkan. I jeho volbu potvrzuje papež.
- 4: Nemá-li děkan nebo proděkan v Římě stálé bydliště, ať si je tam získají.

Kánon 353:

- 1: Kardinálové pomáhají nejvyššímu Pastýři církve zvláště kolegiální činností v konsistořích, v nichž se scházejí na jeho příkaz a za jeho předsednictví. Konsistoře jsou řádné a mimořádné.
- 2: Do řádné konsistoře jsou voláni všichni kardinálové, nebo alespoň ti, kteří se právě zdržují v Římě, k poradě o důležitých záležitostech, které se častěji vyskytují, nebo aby vykonali některé zvlášť slavné úkony.
- 3: Na mimořádnou konsistoř, která se koná, když k tomu radí zvláštní potřeby církve, nebo na důležitější jednání, jsou svoláni všichni kardinálové.
- 4: Jen řádná konsistoř, na které se konají nějaké slavnostní akty, může být veřejná, to jest: kromě kardinálů tam mohou být přítomni i preláti, vyslanci vlád a jiní pozvaní.

Kánon 354: Kardinálové stojící v čele dikasterií či jiných stálých úřadů římské kurie a města Vatikánu jsou žádáni, aby při dosažení plných 75 let života nabídli Římskému biskupu zřeknutí se svého úřadu a on, když všechno zváží, rozhodne.

Kánon 355:

- 1: Kardinálu děkanovi přísluší, aby zvoleného papeže, není-li už biskupem, posvětil na biskupa. V nepřítomnosti kardinála děkana přísluší toto právo proděkanovi, a když tento nemůže, nejstaršímu kardinálu-biskupovi.
- 2: Kardinál prvojáhen ohlašuje lidu jméno nově zvoleného papeže. On také v zastoupení Římského biskupa vkládá pallia metropolitům nebo je předává jejich zástupcům.

Kánon 356: Kardinálové jsou vázáni povinností upřímně spolupracovat s Římským biskupem. Kardinálové, kteří nejsou diecézními biskupy a zastávají nějaký úřad v kurii, mají povinnost bydlet v Římě. Kardinálové, kteří jako diecézní biskupové mají péči o nějakou diecézi, mají přijet do Města, kdykoliv je zavolá Římský biskup.

Kánon 357:

- 1: Kardinálové, jimž byla přidělena suburbikární diecéze nebo kostel ve Městě jako jejich titul, jakmile se ujmou jejich držení, ať podporují radou i pomocí tyto diecéze a kostely, i když nad nimi nemají žádnou pravomoc a také ať žádným způsobem nezasahují do záležitostí, které se týkají správy majetku, kázně nebo služby kostelů.
- 2: Kardinálové, pokud se zdržují mimo Město a mimo vlastní diecézi, jsou ve věcech, týkajících se jejich osoby, vyňati z pravomoci sídelního biskupa, v jehož diecézi se zdržují.

Kánon 358: Kardinálu, jemuž Římský biskup svěřil úkol, aby ho jako legát "a latere" - to znamená jako jeho druhé já ("alter ego") - zastupoval při nějaké velké slavnosti nebo shromáždění lidí, a také tomu, jemuž je svěřen jako zvláštnímu papežskému vyslanci určitý papežský úkol, přísluší jen to, co mu svěřil Římský biskup.

Kánon 359: V době uprázdnění Apoštolského stolce má sbor kardinálů v církvi pouze tu moc, kterou mu přiznává zvláštní zákon.

Hlava IV. Římská kurie

Kánon 360: Římská kurie, pomocí které Římský biskup vyřizuje záležitosti celé církve a která jeho jménem a jeho mocí plní úkoly k dobru a ve službě církvim, je složena ze Státního neboli papežského sekretariátu, Rady pro veřejné záležitosti církve, kongregací, soudů a jiných institucí. Jejich uspořádání a pravomoc vymezuje zvláštní zákon.

Kánon 361: Jménem Apoštolský stolec nebo Svatý stolec se označují v tomto kodexu nejen Římský biskup, ale také, není-li ze samé věci nebo slovní souvislosti zřejmé něco jiného, i Státní sekretariát, Rada pro veřejné záležitosti církve a jiné instituce Římské kurie.

Hlava V. Vyslanci Římského biskupa (legáti)

Kánon 362: Římský biskup má přirozené a nezávislé právo jmenovat své vyslance a posílat je k partikulárním církvim v různých národech nebo zemích nebo i ke státům a veřejným autoritám (vládám), také je překládat a odvolávat, ovšem

bez újmy mezinárodního práva, pokud jde o vyslání a odvolání vyslanců ustanovených u veřejných vlád.

Kánon 363:

- 1: Legátům Římského velekněze je svěřen úkol a úřad trvale zastupovat papeže u partikulárních církví nebo u států či veřejných autorit, k nimž byli posláni.
- 2: Apoštolský stolec zastupují také ti, kteří byli posláni v papežově misi jako delegáti nebo pozorovatelé u mezinárodních organizací nebo na konferencích či shromážděních.

Kánon 364: Hlavním úkolem papežského legáta je neustále posilovat a činit účinnějšími pouta jednoty mezi Apoštolským stolcem a partikulárními církvemi. Papežskému legátu přísluší z moci jeho pověření:

1. Zasílat Apoštolskému stolci zprávy o podmínkách, v nichž žijí partikulární církve a o všem, co se týká života církve a dobra duší.
2. Pomáhat biskupům skutkem i radou bez újmy zcela svobodného výkonu jejich pravomocí.
3. Pěstovat časté kontakty s biskupskými konferencemi a poskytovat jim všestrannou pomoc.
4. Pokud jde o jmenování biskupů: Zaslát Apoštolskému stolci jména kandidátů nebo je navrhopvat či zavést i informativní řízení o těch, kteří mají být jmenováni podle předpisů vydaných od Apoštolského stolce.
5. Usilovně podporovat snahy prospívající zajištění míru, rozvoje pokroku a jednotné spolupráce mezi národy.
6. Přičiňovat se spolu s biskupy, aby se rozvíjely vhodné styky mezi církví katolickou a jinými církvemi a církevními společenstvími a dokonce i s náboženstvím nekřesťanů.
7. Společně s biskupy hájit před státními činiteli záležitosti týkající se poslání církve a Apoštolského stolce.
8. Mimo to využívat fakult (zplnomocnění) a plnit ostatní příkazy, které dostane od Apoštolského stolce.

Kánon 365:

□ 1: Zvláštním úkolem papežského vyslance, který podle předpisů mezinárodního práva vykonává službu vyslance u vlády státu, je:

1. Podporovat a pěstovat dobré vztahy mezi Apoštolským stolcem a státní autoritou.
2. Projednávat otázky, které se týkají vztahů mezi církví a státem, zvláště otázky uzavírání konkordátů a jiných podobných smluv a jejich ratifikací (uvádění do života).

□ 2: Při plnění úkolů, o nichž je v □ 1, ať papežský legát neopomene, ve shodě s tím, co doporučují okolnosti, seznámit se s míněním a návrhy biskupů dané církevní oblasti a ať je také informuje o vývoji těchto záležitostí.

Kánon 366: Vzhledem k zvláštní povaze služby legáta:

1. Necht' je sídlo papežského vyslanectví vyňato z pravomoci místního ordináře, leč by se jednalo o uzavírání manželství.
2. Přísluší papežskému legátu - podle možnosti po předchozím oznámení místním ordinářům - konat ve všech kostelích území, pro něž má pověření, liturgické a pontifikální obřady.

Kánon 367: Úřad legáta nezaniká uprázdněním se Apoštolského stolce, leč by papežský list stanovil něco jiného. Pomíjí však vyplněním příkazů, odvoláním jemu oznámeným a vzdáním se přijatým od Římského biskupa.

SEKCE II. Partikulární církve a jejich shromáždění

STAŤ I. PARTIKULÁRNÍ CÍRKVE A AUTORITA V NICH USTANOVENÁ

Hlava I. Partikulární církve

Kánon 368: Partikulární církve, ze kterých a ve kterých existuje jedna a jediná katolická církev, jsou především diecéze. Jim, není-li zřejmé něco jiného, jsou postaveny na roveň územní prelatury a územní opatství, apoštolské vikariáty, apoštolské prefektury a také apoštolské administratury trvale zřízené.

Kánon 369: Diecéze je část Božího lidu svěřená pastýřské péči biskupa za spolupráce kněží, takže pod svým pastýřem a od něho shromažďována v Duchu svatém vytváří evangelium a eucharistií partikulární církve, ve které vpravdě je přítomna a činna jedna, svatá, katolická a apoštolská církev Kristova.

Kánon 370: Územní prelatura nebo územní opatství je určitá část Božího lidu, územně vymezená, jejíž správa je pro zvláštní okolnost svěřena prelátu nebo opatu, který ji řídí na způsob diecézního biskupa jako její vlastní pastýř.

Kánon 371:

□ 1: Apoštolský vikariát nebo apoštolská prefektura je určitá část Božího lidu, která pro mimořádné podmínky není dosud ustanovena jako diecéze a která je svěřena pastýřské péči apoštolského vikáře nebo apoštolského prefekta, který ji spravuje jménem Římského biskupa.

□ 2: Apoštolská administratura je určitá část Božího lidu, která pro zvláštní a mimořádně obtížné důvody není dosud od papeže zřízena jako diecéze. Pastýřská péče o tento Boží lid je svěřena apoštolskému administrátoru, aby ji řídil jménem papeže.

Kánon 372:

□ 1: Necht' je pravidlem, že část Božího lidu, která vytváří diecézi nebo jinou partikulární církve, je vymezena hranicemi území tak, že zahrnuje všechny věřící, kteří bydlí na tomto území.

□ 2: Přece však tam, kde podle úsudků nejvyšší autority církve a po vyslechnutí příslušných biskupských konferencí, jichž se to týká, je to užitečné, mohou se na témže území zřídit partikulární církve odlišné od sebe obřadem věřících nebo z jiného podobného důvodu.

Kánon 373: Jedině nejvyšší autorita může zřizovat partikulární církve a ty, jsou-li právoplatně zřízeny, jsou z moci samého práva právní osobou.

Kánon 374:

□ 1: Každá diecéze nebo jiná partikulární církev ať se dělí na odlišné části neboli farnosti.

□ 2: Aby farnosti mohly společnou činností zlepšit pastýřskou péči, mohou se sousední farnosti spojit ve zvláštní sdružení, jakými jsou venkovské vikariáty (děkanáty).

Hlava II. Biskupové**ČLÁNEK 1. O biskupech obecně****Kánon 375:**

- 1: Biskupové, kteří jsou z ustanovení Božího nástupci apoštolů, se stávají skrze Ducha svatého, který jim byl dán, pastýři církve, aby byli učitelé, kněžími posvátného kultu a služebníky církevní moci.
- 2: Ze samotného vysvěcení na biskupa dostávají biskupové s pověřením posvěcovat také úkol učit a řídit. Toto mohou vykonávat jen v hierarchickém společenství s hlavou a údy biskupského sboru.

Kánon 376: Biskupové se nazývají diecézní, jestliže jim byla svěřena starost o nějakou diecézi. Ostatní biskupové se nazývají titulární.

Kánon 377:

- 1: Biskupy svobodně jmenuje nebo právoplatně zvolené potvrzuje papež.
- 2: Nejméně každé tři roky vyhotoví církevní provincie nebo, kde je to vhodné, biskupské konference na společné poradě tajným výběrem seznam kněží, i z členů institutů zasvěceného života, vhodnějších pro službu biskupa a zašlou jej Apoštolskému stolci. Každý biskup však má právo zaslat Apoštolskému stolci vlastní seznam kněží, které považuje za hodné a vhodné pro službu biskupa.
- 3: Nestanoví-li právo něco jiného, pak, kdykoliv má být jmenován diecézní biskup nebo biskup-koadjutor, mají se předložit Apoštolskému stolci jména tří kandidátů (tzv. terno), přísluší papežskému legátu, aby i on sám se na jednotlivé dotazoval a oznámil Apoštolskému stolci svůj názor, a mínění metropolitů a sufragánů provincie, k níž náleží diecéze, o níž se jedná, anebo s níž tvoří jedno sdružení. Má sdělit i názor předsedy biskupské konference. Ať také papežský legát vyslechne některé ze sboru konsultorů a katedrální kapituly, a je-li potřebné, ať zkoumá jednotlivě i pod zachováním tajemství mínění dalších osob z obojího kléru i laiků, kteří vynikají moudrostí.
- 4: Nebyla-li právoplatně záležitost vyřízena jinak, nechť diecézní biskup, který se domnívá, že potřebuje pomocného biskupa pro svou diecézi,

předloží Apoštolskému stolci seznam aspoň tří kněží vhodných pro tento úřad.

- 5: Do budoucna se nepovolí civilním autoritám žádná práva a výsady volby, jmenování, navrhování nebo označení biskupů.

Kánon 378: □ 1: Aby někdo byl vhodným kandidátem na biskupa, žádá se:

1. Aby vynikal pevnou vírou, dobrými mravy, zbožností, horlivostí o duše, moudrostí, prozíravostí a lidskými ctnostmi a byl nadán i jinými dary, které ho činí schopným k zastávání úřadu, o který se jedná.
  2. Musí být dobré pověsti.
  3. Musí mít alespoň 35 let.
  4. Musí být aspoň 5 let knězem.
  5. Mít hodnost doktora nebo aspoň licenciátu v Písmu sv., teologii nebo kanonickém právu, získanou na institutu vyšších studií schváleném Apoštolským stolcem nebo aspoň být v těchto oborech opravdu zkušeným odborníkem.
- 2: Konečné rozhodnutí o vhodnosti kandidáta přísluší Apoštolskému stolci.

Kánon 379: Nebrání-li mu v tom zákonná překážka, pak ten, kdo byl povýšen na biskupa, musí do tří měsíců po obdržení apoštolského listu a dříve než se ujme svého úřadu přijmout biskupské svěcení.

Kánon 380: Dříve než povýšený k biskupské hodnosti se ujme svého úřadu, musí složit vyznání víry a přísahu věrnosti Apoštolskému stolci podle formule schválené Apoštolským stolcem.

ČLÁNEK 2. Diecézní biskupové**Kánon 381:**

- 1: Diecéznímu biskupu přísluší ve svěřené diecézi vlastní, řádná a bezprostřední moc, kterou potřebuje pro výkon své pastýřské služby, s výjimkou případů, které z moci práva nebo dekretem nejvyššího pastýře jsou vyhrazeny nejvyšší nebo jiné autoritě.
- 2: Pokud z povahy věci nebo z předpisu práva není zřejmé něco jiného, pak na roveň s diecéz-

ním biskupem jsou postaveni ti, kteří stojí v čele komunit věřících, o kterých je v Kánon 368.

Kánon 382:

- 1: Kdo je povýšen na biskupa, nemůže se vměšovat do řízení diecéze, dokud se kanonicky neujme držení této diecéze. Může však vykonávat službu, kterou měl v diecézi, než byl ustanoven biskupem, bez újmy předpisu Kánon 409 □ 2.
- 2: Kdo byl povýšen na diecézního biskupa, musí, nebrání-li mu v tom oprávněná překážka, kanonicky se uchopit diecéze do 4 měsíců od obdržení apoštolského listu, není-li dosud vysvěcen na biskupa; do dvou měsíců, je-li už vysvěcen na biskupa. To od chvíle obdržení apoštolského listu.
- 3: Biskup se kanonicky ujímá diecéze tím, že v této diecézi, buď sám nebo skrze zástupce, předloží sboru konsultorů v přítomnosti kancléře kurie apoštolský list. Kancléř kurie o tom učiní zápis. V nově zřízených diecézích se ujímá držení diecéze tím, že oznámí znění apoštolského listu kněžstvu a lidu shromážděnému v katedrálním chrámu. Nejstarší z přítomných kněží o tom učiní zápis.
- 4: Velmi se doporučuje, aby se kanonické uchopení držení uskutečnilo v katedrálním chrámu ve spojení s liturgickým úkonem za přítomnosti kléru a lidu.

Kánon 383:

- 1: Diecézní biskup ať se ukáže v plnění své pastýřské služby starostlivým o všechny věřící, kteří jsou mu svěřeni, ať jsou jakéhokoli věku, stavu a národnosti, ať na jeho území bydlí trvale nebo přechodně. Necht' svou pastýřskou pozornost zaměří také na ty, kteří pro své životní postavení nemohou dostatečně využívat řádné pastýřské péče a také na ty, kteří už neproaktívují náboženství vůbec.
- 2: Má-li biskup ve své diecézi věřící různého obřadu, ať jim zajistí jejich duchovní potřeby buď pomocí kněze nebo farnosti tohoto obřadu nebo pomocí biskupského vikáře.
- 3: Vůči bratřím, kteří nejsou v plném společenství s katolickou církví, ať si počíná lidsky a s láskou, ať pěstuje ekumenismus, jak mu rozumí církvev.

- 4: I nepokřtěné ať považuje za Pánem sobě svěřené, aby i jim zazářila Kristova láska, o které má biskup svědčit přede všemi lidmi.

Kánon 384: Diecézní biskup má věnovat zvláštní péči kněžím. Má je vyslechnout jako své pomocníky a rádce, hájit jejich práva a starat se, aby řádně plnili povinnosti duchovního stavu a měli k dispozici prostředky a instituce potřebné k duchovnímu i intelektuálnímu životu. Má se také postarat o jejich slušnou obživu a sociální zabezpečení podle předpisu práva.

Kánon 385: Diecézní biskup podporuje povolání k různým službám v církvi a také k zasvěcenému životu. Zvláštní péči pak věnuje kněžským a misionářským povoláním.

Kánon 386:

- 1: Diecézní biskup je povinen častým a osobním kázáním osvětlovat věřícím pravdy víry, kterým mají věřit, a pravdy mravní, podle kterých mají žít. Dbá rovněž o to, aby se pečlivě zachovávaly předpisy Kánonů o službě slova, zvláště o homilii a katechezi tak, aby všichni byli seznámeni s celou křesťanskou naukou.
- 2: Za použití vhodných prostředků ať hájí neporušenost a jednotu víry, ale ať při tom uznává oprávněnou svobodu pro další zkoumání pravd.

Kánon 387: Protože diecézní biskup je si vědom povinnosti dávat příklad svatého života láskou, pokorou a jednoduhostí života, proto musí se snažit všemi prostředky rozvíjet svatost věřících, každého podle jeho stavu, a protože je také hlavním rozdělovatelům Božích tajemství, musí současně usilovat o to, aby křesťané svěřeni jeho péči rostli slavením svátostí v milosti. a aby znali a žili velikonočním tajemstvím.

Kánon 388:

- 1: Když se biskup ujal držení diecéze, je povinen o nedělích a zasvěcených svátcích platných na jeho území obětovat mši svatou za svěřený mu lid.
- 2: Tuto mši svatou, o níž je v □ 1, musí biskup slavit sám a za lid. Vyskytne-li se mu oprávněná překážka, necht' ji tyto dny slouží skrze jiného nebo sám v jiné dny.
- 3: Biskup, kterému jsou svěřeny mimo vlastní diecézi ještě jiné diecéze, i když je jen administru-

je, zadostučiní své povinnosti, když odslouží jednu mši svatou za všecken svěřený lid.

- 4: Biskup, který nesplnil tuto svou povinnost, o níž je v □ 1-3, ať co nejdříve odslouží za lid tolik mší svatých, kolik jich opomenul.

Kánon 389: Ať diecézní biskup často předsedá slavení eucharistie v katedrálním nebo jiném kostele své diecéze, zejména o zasvěcených svätích a jiných slavnostech.

Kánon 390: Diecézní biskup může v celé své diecézi konat biskupskou bohoslužbu (užívat pontifikálií), ne však mimo vlastní diecézi bez výslovného svolení nebo alespoň rozumně předpokládaného souhlasu místního ordináře.

Kánon 391:

- 1: Diecézní biskup má právo a povinnost řídit sobě svěřenou diecézi mocí zákonodárnou, výkonnou a soudní podle předpisu práva.
- 2: Zákonodárnou moc vykonává sám biskup. Výkonnou moc vykonává sám nebo pomocí generálních nebo biskupských vikářů podle předpisů práva. Soudní moc vykonává buď sám nebo pomocí soudního vikáře a soudců podle předpisů práva.

Kánon 392:

- 1: Protože biskup je povinen pečovat o jednotu celé církve, je také povinen dohlížet na zachování kázně společné celé církvi a všech církevních zákonů.
- 2: Má bdít nad tím, aby se do církevní kázně nevloudily zlozvyky, zvláště ve službě slova, vysluhování svätostmi, udělování svätostin, v kultu Boha a uctívání svätých a ve správě církevního majetku.

Kánon 393: Diecézní biskup zastupuje diecézi ve všech právních záležitostech.

Kánon 394:

- 1: Biskup podporuje a rozvíjí ve své diecézi různé způsoby apoštolátu a také usiluje o to, aby v celé jeho diecézi nebo v jejich jednotlivých obvodech byla všechna apoštolátní díla uspořádána pod jeho vedením bez újmy vlastní povahy jednoho každého z nich.
- 2: Musí připomínat věřícím povinnost konat apoštolát, každý podle svých podmínek a schopnos-

tí, jakož i povzbuzovat je k účasti a podpoře různých apoštolátních děl ve shodě s potřebami místa a času.

Kánon 395:

- 1: I když má diecézní biskup koadjutora nebo pomocného biskupa, je podle práva vázán povinnostmi osobně sídlit v diecézi (rezidence).
- 2: Mimo návštěvy Svätých prahů, povinné účasti na koncilu nebo na biskupském synodu nebo biskupské konferenci či pro jinou mu uloženou službu mimo diecézi, může být biskup vzdálen z diecéze jen na jeden měsíc v roce, ať souvislý nebo přerušovaný, pokud je ovšem za jeho nepřítomnosti postaráno o to, že z jeho nepřítomnosti nevznikne pro jeho diecézi škoda.
- 3: Necht' není mimo diecézi o dnech Narození Páně, Svätém týdnu, Zmrtvýchvstání Páně, Svätodušních svätků a svätku Těla a Krve Kristovy, leč jen z velmi vážných a naléhavých důvodů.
- 4: Je-li biskup ze své diecéze vzdálen více než 6 měsíců neoprávněně, ať metropolita upozorní Svätý stolec o jeho nepřítomnosti. Je-li sám metropolita takto vzdálen, ať to učiní nejstarší sufragán.

Kánon 396:

- 1: Biskup je povinen každoročně vizitovat buď celou diecézi nebo po částech tak, aby aspoň v jednotlivých pětiletích sám osobně, nebo, je-li zde zákonitá překážka, skrze biskupa koadjutora nebo pomocného biskupa nebo skrze generálního či biskupského vikáře nebo i jiné kněze přehlédl celou diecézi.
- 2: Biskup je oprávněn přibrat si na vizitaci za průvodce a pomocníky duchovní, které si sám vybral, přičemž se zahrhuje jakákoliv opačná výsada nebo zvyk.

Kánon 397:

- 1: Řádné biskupské vizitaci podléhají osoby, katolické instituce, posvátné věci a místa nacházející se na území diecéze.
- 2: Členy řeholních institutů papežského práva a jejich domy může biskup vizitovat v případech výslovně jmenovaných v právu.

Kánon 398: Ať biskup koná pastýřskou vizitaci s náležitou pečlivostí, ale ať se varuje zbytečnými výdaji stát se někomu obtížným břemenem.

Kánon 399:

- 1: Diecézní biskup je povinen každých 5 let podat nejvyššímu veleknězi zprávu o stavu sobě svěřené diecéze v době a způsobem určeným Apoštolským stolicem.
- 2: Případne-li rok stanovený pro předložení zprávy zcela nebo zčásti do prvního dvouletí po jeho nastoupení do diecéze, může biskup pro tentokrát upustit od vyhotovení a předložení zprávy.

Kánon 400:

- 1: Nestanoví-li Apoštolský stolec něco jiného, je biskup v tom roce, kdy má předložit zprávu, povinen dostavit se do Města, aby vzdal poctu hrobům sv. apoštolů Petra a Pavla a představil se Římskému biskupu.
- 2: Nebrání-li biskupovi oprávněná překážka, musí výše uvedené povinnosti dostát osobně. V případě oprávněné překážky učiní zadost své povinnosti skrze koadjutora nebo pomocného biskupa, má-li je, nebo skrze vhodného kněze z kněží, kteří sídlí v jeho diecézi.
- 3: Apoštolský vikář může učinit zadost této povinnosti skrze prokurátora (zástupce), který bydlí v Římě. Apoštolský prefekt není vázán touto povinností.

Kánon 401:

- 1: Diecézní biskup je žádán, aby po dosažení 75 let života podal nejvyššímu veleknězi zřeknutí se úřadu. On pak rozhodne s přihlédnutím ke všem okolnostem.
- 2: Důrazně se žádá, aby diecézní biskup, který pro nemoc nebo z jiného vážného důvodu se stal méně schopným vykonávat svůj úřad, podal zřeknutí se úřadu.

Kánon 402:

- 1: Biskup, jehož zřeknutí bylo přijato, podržuje si titul emerity své diecéze a přeje-li si, může si i podržet bydliště v této diecézi, leč by v určitých případech pro zvláštní okolnosti jinak rozhodl Apoštolský stolec.
- 2: Biskupská konference se má postarat o slušnou a přiměřenou obživu biskupa, který se zřekl

úřadu, ovšem s přihlédnutím k tomu, že je to především povinnost diecéze, které sloužil.

ČLÁNEK 3. Biskupové koadjutoři a biskupové pomocní

Kánon 403:

- 1: Žádají-li si to pastýřské potřeby diecéze, nechť je na žádost diecézního biskupa ustanoven jeden nebo více pomocných biskupů. Pomocný biskup nemá nástupnické právo.
- 2: Ve vážnějších okolnostech, i osobní povahy, může být diecéznímu biskupu přidělen pomocný biskup se zvláštními fakultami.
- 3: Uzná-li Apoštolský stolec za vhodnější, může z moci svého úřadu ustanovit biskupa koadjutora, který také obdrží zvláštní fakulty. Biskup koadjutor má nástupnické právo.

Kánon 404:

- 1: Biskup koadjutor se ujímá svého úřadu tím, že sám nebo skrze zástupce ukáže diecéznímu biskupu a sboru konsultorů v přítomnosti kancléře kurie jmenovací apoštolský list. Kancléř o tom učiní písemný zápis.
- 2: Pomocný biskup se ujímá svého úřadu tím, že ukáže jmenovací apoštolský list diecéznímu biskupu za přítomnosti kancléře kurie, který o tom sepiše protokol.
- 3: Je-li diecéznímu biskupu zcela zabraňováno v činnosti, stačí, když biskup koadjutor nebo pomocný biskup ukáží jmenovací apoštolský list sboru konsultorů v přítomnosti kancléře kurie.

Kánon 405:

- 1: Biskup-koadjutor i pomocný biskup mají povinnosti i práva určená předpisy Kánonů, které následují, jakož i jsou vymezeny ve jmenovacích listech.
- 2: Biskup-koadjutor a pomocný biskup, o kterém je v Kánon 403 □ 2, jsou povinni pomáhat diecéznímu biskupovi v řízení celé diecéze a když je mimo diecézi nebo je mu znemožněno vykonávat svůj úřad, tu jej zastupují.

Kánon 406:

- 1: Diecézní biskup je povinen ustanovit biskupa koadjutora nebo pomocného biskupa, o kterém je v Kánon 403 □ 2, generálním vikářem. Jim

těž, přednostně před jinými, svěřuje to, co na základě práva si žádá zvláštní pověření.

- 2: Nestanovil-li apoštolský list něco jiného a bez újmy předpisu □ 1, ať diecézní biskup ustanoví pomocného biskupa nebo pomocné biskupy generálními vikáři nebo alespoň biskupskými vikáři závislími na jeho autoritě nebo na autoritě biskupa koadjutora nebo pomocného biskupa, o němž je v Kánon 403 □ 2.

Kánon 407:

- 1: Aby se co nejvíce napomáhalo přítomnému i budoucímu dobru diecéze, mají se diecézní biskup, biskup-koadjutor i pomocný biskup ve všech významnějších záležitostech spolu poradit.
- 2: Diecézní biskup při uvažování o záležitostech většího významu, zejména věcí duchovní správy, nechť se raději poradí s pomocnými biskupy než s jinými osobami.
- 3: Protože biskup-koadjutor a pomocný biskup jsou povoláni k účasti na starostech diecézního biskupa, mají své úkoly plnit tak, aby s ním svorně postupovali sjednoceni v činnosti i duchu.

Kánon 408:

- 1: Nebrání-li biskupu-koadjutorovi nebo pomocnému biskupu oprávněná překážka, jsou povinni, kdykoliv je o to diecézní biskup požádá, konat pontifikátní bohoslužby a jiné funkce, které je povinen konat diecézní biskup.
- 2: Biskupská práva a funkce, které mohou konat biskup-koadjutor nebo pomocný biskup, ať diecézní biskup trvale nesvěřuje někomu jinému.

Kánon 409:

- 1: Při uprázdnění biskupského stolce se biskup-koadjutor stává okamžitě diecézním biskupem diecéze, pro kterou byl ustanoven, jestliže shodně s předpisy práva se chopil jejího držení.
- 2: Nestanovila-li příslušná autorita něco jiného, pak má pomocný biskup při uprázdnění biskupského stolce do doby, než se nový biskup ujme jeho držení, jen ty moci a fakulty, které před uprázdněním biskupského stolce měl jako generální vikář nebo biskupský vikář. Nebyl-li zvolen za administrátora diecéze, ať vykonává tuto svou moc udělenou mu právem pod autoritou administrátora diecéze, který stojí v čele diecéze.

Kánon 410: Biskup-koadjutor i pomocný biskup i sám diecézní biskup jsou povinni sídlit v diecézi. Ať z ní neodcházejí, leč jen na krátký čas, kromě úkolů, které mají vykonat mimo diecézi, a kromě doby dovolené, která nemá trvat déle než měsíc.

Kánon 411: V otázce zřeknutí se úřadu platí pro biskupa-koadjutora i pomocného biskupa předpisy Kánon 401 a Kánon 402 □ 2.

Hlava III. Zamezení stolce a uprázdnění stolce

ČLÁNEK 1. Zamezení stolce

Kánon 412: Biskupský stolec se pokládá za zamezený, jestliže je diecéznímu biskupu v důsledku uvěznění, vypovězení, vyhnání nebo neschopnosti zcela zabráněno vykonávat v diecézi pastýřskou službu, takže nemůže s diecézány udržovat ani písemný styk.

Kánon 413:

- 1: Nezařídí-li Svatý Stolec záležitost jinak, pak při zamezeném biskupském stolci přísluší řízení diecéze biskupu-koadjutorovi, jestliže je; není-li anebo nemůže-li vykonávat svou službu, přejímá tuto pravomoc některý z pomocných biskupů nebo generální vikář nebo biskupský vikář nebo jiný kněz podle pořadí stanoveného v seznamu, který je povinen diecézní biskup vyhotovit co nejdříve po převzetí diecéze v držení. Tento seznam má být sdělen metropolitovi a alespoň každé tři roky má být obnoven a uchován kancléřem v tajnosti.
- 2: Není-li biskup-koadjutor anebo je mu zabráněno v činnosti a seznam, o němž je v □ 1, nestačí, je úkolem konsultorů zvolit si kněze, který by řídil diecézi.
- 3: Kdo se ujme řízení diecéze podle □ 2 nebo □ 1, ať co nejdříve oznámí Svatému stolci o zamezení stolce a převzetí služby.

Kánon 414: Kdo byl podle Kánonu 413 vybrán, aby prozatímně po dobu zamezení vykonával pastýřskou službu, je v plnění diecézní pastýřské služby vázán povinnostmi a má moc, kterou právo přiznává administrátoru diecéze.

Kánon 415: Je-li diecéznímu biskupu církevním trestem znemožněno vykonávat svůj úřad, metropolitita, a když není nebo když se jedná právě o něho, nejstarší ze sufragánů povýšením na biskupa se ihned obrátí na Apoštolský stolec, aby záležitost vyřídil.

ČLÁNEK 2. Uprázdňený stolec

Kánon 416: Biskupský stolec je uprázdněn smrtí diecézního biskupa nebo jeho vzdáním se přijatým od papeže nebo přeložením nebo odnětím, jakmile je odnětí biskupovi sděleno.

Kánon 417: Vše, co vykonal generální nebo biskupský vikář, dokud nedostal jistou zprávu o smrti diecézního biskupa, zůstává v platnosti. V platnosti zůstává také to, co vykonal diecézní biskup, generální nebo biskupský vikář, dokud jim nedošla jistá zpráva o zmíněných papežských opatřeních.

Kánon 418:

□ 1: Diecézní biskup musí po obdržení jisté zprávy o svém přeložení se odebrat do dvou měsíců do diecéze, do níž byl přeložen a kanonicky ji převzal. Od toho dne, kdy převzal novou diecézi, je diecéze, z níž byl přeložen, uprázdněna.

□ 2: Od jisté zprávy o svém přeložení až do kanonického převzetí nové diecéze má přeložený biskup v diecézi, z níž byl přeložen:

1. moc administrátora diecéze a je vázán jeho povinnostmi, přičemž však pomíjí veškerá moc generálního a biskupského vikáře bez újmy Kánon 409 □ 2:

2. pobírá neztenčené požitky vlastní tomuto úřadu.

Kánon 419: Při uprázdnění biskupského stolce se řízení diecéze přenáší až po ustanovení administrátora diecéze na pomocného biskupa a je-li jich více, na nejstaršího povýšením na biskupa, není-li pomocný biskup, pak na sbor konsultorů, nenařídili-li Svatý stolec něco jiného. Kdo takto převezme řízení diecéze, ať bez odkladu svolá příslušný sbor, aby zvolili administrátora diecéze.

Kánon 420: Při uprázdnění stolce apoštolského vikariátu nebo prefektury se ujme řízení místovikář nebo místoprefekt jmenovaný k tomu účelu bezprostředně po tom, co se vikář nebo prefekt ujal úřadu, leč by Svatý stolec stanovil něco jiného.

Kánon 421:

□ 1: V době osmi dnů od přijetí zprávy o uprázdněném biskupském stolci musí sbor konsultorů zvolit administrátora diecéze, který by prozatím řídil diecézi bez újmy Kánon 502 □ 3.

□ 2: Není-li ve stanoveném čase z jakékoliv příčiny zvolen administrátor diecéze, přenáší se právo jej ustanovit na metropolititu nebo, je-li uprázdněna metropolitní církev anebo současně metropolitní i sufragánní, přenáší se moc jej ustanovit na nejstaršího svým úřadem biskupa-sufragána.

Kánon 422: Pomocný biskup, a kde není, tam sbor konsultorů, uvědomí co nejdříve Apoštolský stolec o smrti biskupa a také zvolený administrátor diecéze jej uvědomí o svém zvolení.

Kánon 423:

□ 1: Necht' je ustanoven jen jeden administrátor diecéze. Opačný zvyk se zavrhuje. Jinak je volba neplatná.

□ 2: Administrátor diecéze nesmí být současně ekonomem. Byl-li proto zvolen za administrátora diecéze ekonom, ať Rada pro věci hospodářské si zvolí na čas jiného ekonomu.

Kánon 424: Administrátor diecéze ať je zvolen ve shodě s předpisy Kánon 165-178.

Kánon 425:

□ 1: Administrátorem diecéze lze platně ustanovit pouze kněze, který dovršil 35 let a nebyl již zvolen, jmenován nebo navrhován na dotýčný uprázdňený stolec.

□ 2: Za administrátora diecéze necht' je zvolen kněz, který vyniká učeností a rozvahou.

□ 3: Zanedbají-li se podmínky stanovené v □ 1, tu, když byl zjištěn stav věcí, metropolitita, nebo, je-li metropolitní stolec uprázdněn, povýšením nejstarší sufragán, ustanoví v tomto případě administrátora. Avšak úkony toho, který byl zvolen proti předpisu □ 1, jsou z moci práva neplatné.

Kánon 426: Kdo řídí diecézi v době, než je ustanoven administrátor diecéze, má moc, kterou právo přiznává generálnímu vikáři.

Kánon 427:

□ 1: Administrátor diecéze je vázán povinnostmi a má moc diecézního biskupa s vyloučením těch

věcí, které svou povahou nebo mocí práva jsou vyňaty.

- 2: Administrátor diecéze dostává přijetím volby moc a nepotřebuje od nikoho potvrzení při zachování povinnosti, o které je v Kánon 833 n. 4.

Kánon 428:

- 1: V době uprázdněného stolce se nesmí zavádět žádné novoty.
- 2: Ti, kdo prozatímně řídí diecézi, nesmí konat nic, co by diecézi nebo právům biskupa mohlo způsobit újmu. Zvláště se jim zakazuje, stejně i komukoliv jinému, vzít osobně nebo skrze někoho jiného jakékoliv písemnosti z biskupské kurie nebo je zničit nebo je ukrýt nebo v nich něco měnit.

Kánon 429: Administrátor diecéze má rezidenční povinnost v diecézi a povinnost sloužit mši svatou za lid podle předpisu Kánon 388.

Kánon 430:

- 1: Úřad administrátora diecéze končí, jakmile nový biskup převezme diecézi.
- 2: Odstranit administrátora diecéze je vyhrazeno Apoštolskému stolci. Vzdání se, které by snad administrátor diecéze učinil, je nutno oznámit autentickou formou sboru, který je příslušný pro vykonání volby, a nevyžaduje přijetí. Když byl administrátor diecéze odstraněn, vzdal se nebo zemřel, nechť je zvolen jiný podle předpisu Kánon 421.

STAŤ II. SHROMÁŽDĚNÍ PARTIKULÁRNÍCH CÍRKVÍ

Hlava I. Církevní provincie a církevní oblasti

Kánon 431:

- 1: Aby se mohla vhodně provádět společná pastýřská činnost sousedních diecézí s ohledem na osobní a místní okolnosti a aby se vhodně podporovaly i vztahy biskupů mezi sebou, nechť se sousední partikulární církve spojí v církevní provincie v určitém ohraničeném území.
- 2: V budoucnosti ať nejsou pravidlem exemptní diecéze. Proto jednotlivé diecéze a jiné partikulární církve existující na území nějaké církevní provincie, musí náležet do této provincie.

- 3: Jedině nejvyšší autorita církve má moc zřizovat, rušit nebo měnit provincie, když před tím vyslechla biskupy, jichž se to týká.

Kánon 432:

- 1: V církevní provincii má moc vymezenou právem provinční koncil a metropolita.
- 2: Církevní provincie má z moci práva povahu právní osoby.

Kánon 433:

- 1: Jestliže se to ukáže jako prospěšné, zvláště u národů s početnými partikulárními církvi, může Apoštolský stolec na návrh biskupské konference spojit církevní provincie v církevní oblasti.
- 2: Církevní oblast může být povýšena na právní osobu.

Kánon 434: Shromáždění biskupů v církevní oblasti má spolupracovat a podporovat společnou pastýřskou činnost v oblasti. Tomuto shromáždění nepřísluší moci, které Kánony tohoto kodexu přiznávají biskupským konferencím, leč že by některou z nich Svatý stolec tomuto zvláště přidělil.

Hlava II. Metropolité

Kánon 435: V čele církevní provincie stojí metropolita, který je arcibiskupem diecéze, jíž stojí v čele. Tento úřad je spojen s biskupským stolcem, který určil nebo schválil papež.

Kánon 436:

- 1: Metropolitovi přísluší v sufragánních diecézích:
  1. Bdit, aby se přesně zachovávala víra a církevní kázeň a uvědomit papeže o zlořádech, pokud by nějaké byly.
  2. Vykonávat kanonickou vizitaci z důvodu schváleného Svatým stolcem, jestliže ji zanedbal některý ze sufragánů.
  3. Ustanovit podle předpisů Kánonu 421 □ 2 a 425 □ 3 administrátora diecéze.
- 2: Kde toho vyžadují okolnosti, může Svatý stolec vybavit metropolitu zvláštními mocemi a pověřit úkoly, které musí být vymezeny v partikulárním právu.

- 3: V sufragánních diecézích nepřísluší metropolitovi žádná jiná vládní moc. Ve všech kostelích může však vykonávat posvátné funkce jako biskup ve své diecézi. Jedná-li se však o katedrální kostel, pak po uvědomění diecézního biskupa.

Kánon 437:

- 1: Metropolitita je povinen do tří měsíců od přijetí biskupského svěcení nebo, je-li už biskupem, od kanonického pověření, požádat římského velekněze buď sám nebo prostřednictvím zástupce o pallium, které je znamením moci, jakou je vybaven metropolitita mocí práva pro svou vlastní provincii, když je sjednocen s Římskou církví.
- 2: Metropolitita může užívat pallia podle liturgických předpisů v každém kostele provincie, které stojí v čele. Nemůže je však užívat mimo provincii ani se souhlasem diecézního biskupa.
- 3: Je-li metropolitita přeložen na jiný metropolitní stolec, potřebuje nové pallium.

Kánon 438: Titul patriarcha a primas nepřináší kromě čestné výsady v latinské církvi žádnou pravomoc, leč by o některých z apoštolského privilegia nebo schváleného zvyku bylo zřejmé něco jiného.

Hlava III. Partikulární koncily**Kánon 439:**

- 1: Plenární koncil pro všechny partikulární církve též biskupské konference se koná se schválením Apoštolského stolce vždy, kdykoliv to biskupská konference považuje za nutné a užitečné.
- 2: Předpis v □ 1 platí také o provinčním concilu, který se koná v církevní provincii, jejíž hranice se shodují s hranicemi národa.

Kánon 440:

- 1: Provinční koncil pro partikulární církve též církevní provincie se má konat vždy, kdykoliv to většina diecézních biskupů uzná za vhodné bez újmy Kánon 439 □ 2.
- 2: Když je uprázdněn metropolitní stolec, není dovoleno svolávat provinční sněm.

Kánon 441: Biskupské konferenci přísluší:

1. Svolat plenární koncil.
2. Určit místo k jeho konání v hranicích biskupské konference.
3. Z diecézních biskupů zvolit předsedu plenárního concilu, kterého musí schválit Apoštolský stolec.
4. Stanovit jednací řád a otázky k projednávání, určit čas začátku a trvání plenárního concilu, koncil přeložit, prodloužit nebo ukončit.

Kánon 442:

- 1: Se souhlasem většiny sufragánních biskupů přísluší metropolitovi:
  1. Svolat provinční koncil.
  2. Určit místo k jeho konání na území církevní provincie.
  3. Stanovit jednací řád a určit otázky k projednávání, vyhlásit začátek a dobu zasedání provinčního concilu, koncil přeložit, odložit nebo ukončit.
- 2: Metropolitita předsedá provinčnímu concilu. Když nemůže pro zákonnou překážku, předsedá biskup sufragán, zvolený od ostatních biskupů sufragánů.

Kánon 443:

- 1: Na partikulární koncil mají být svoláni s rozhodujícím hlasem:
  1. diecézní biskupové
  2. biskupové-koadjutoři a pomocní biskupové
  3. jiní titulární biskupové, kteří vykonávají na území zvláštní službu, kterou je pověřil Apoštolský stolec nebo biskupská konference.
- 2: Na partikulární koncil mohou být pozváni i jiní biskupové, titulární i emeritní, kteří žijí na území. Také oni mají právo rozhodujícího hlasu.
- 3: S hlasem pouze poradním mají být na partikulární koncil svoláni:
  1. Generální vikáři a biskupští vikáři všech partikulárních církví.
  2. Vyšší představení řeholních institutů a společností apoštolského života v počtu, který - jak pro muže tak pro ženy - stanoví biskupská konference ne-

bo biskupové provincie, případně zvolení od všech vyšších představených institutů a společností, které mají sídlo na území.

3. Rektoři církevních a katolických univerzit a děkani fakult teologie a kanonického práva, kteří mají sídlo na území.

4. Někteří rektoři vyšších seminářů v počtu stanoveném jako v n. 2. Zvolení od rektorů seminářů, které mají sídlo na území.

4: Na partikulární koncil mohou být také svoláni s hlasem pouze poradním i jiní kněží a věřící a to tak, aby jejich počet nepřevýšil polovinu těch, o nichž je v 1-3.

5: Kromě toho necht' jsou na provinční koncily svoláni po dvou zástupcích z kněžské rady, katedrální kapituly a pastorační rady z každé partikulární církve, které si ony samy kolegiálně určí. Tito mají pouze poradní hlas.

6: Na partikulární koncil mají být pozváni jako hosté i jiní, pokud to uzná za vhodné biskupská konference, jedná-li se o plenární koncil, nebo metropolitá spolu se sufragány, jedná-li se o provinční koncil.

Kánon 444:

1: Všichni, kdo jsou svoláni na partikulární koncil, musí se ho zúčastnit, jestliže jim v tom nebrání vážná překážka, o které musí uvědomit předsedu koncilu.

2: Jsou-li ti, kteří jsou svoláni na partikulární koncil s hlasem rozhodujícím, zdrženi vážnou překážkou, mohou za sebe poslat zástupce. Ten však má pouze poradní hlas.

Kánon 445: Partikulární koncil pečuje, aby v jeho území bylo postaráno o pastýřské potřeby Božího lidu. Má vládní moc, zvláště zákonodárnou, proto může vždy rozhodovat bez újmy obecného práva o tom, co se mu jeví jako vhodné k prohloubení víry, ke společné pastýřské činnosti, k utužení mravů, k zachování, zavedení či ochraně jednotné církevní kázně.

Kánon 446: Předseda necht' se postará, aby po skončení partikulárního koncilu byla všechna koncilní akta zaslána Apoštolskému stolci. Koncilní dekrety nesmí být vyhlášeny dříve, než jsou prozkoumány a potvrzeny Apoštolským stolcem.

Otcové koncilu ať sami určí způsob jejich vyhlášení a dobu, od kdy se stávají závaznými.

Hlava IV. Biskupské konference

Kánon 447: Biskupská konference je trvalá instituce: je to shromáždění biskupů některého národa nebo území, kteří vykonávají společně některé pastýřské úkoly pro věřící svého území, pro vhodnější šíření dobra, které poskytuje církev lidem, zejména různými formami a způsoby apoštolátu, vhodně přizpůsobenými okolnostem místa a času při zachování předpisů práva.

Kánon 448:

1: Biskupská konference zahrnuje zpravidla nejvyšší představené všech partikulárních církví téhož národa podle předpisu Kánon 450.

2: Jestliže po vyslechnutí diecézních biskupů, jichž se to týká, se Apoštolský stolec domnívá, že si to žádají okolnosti osob a věcí, může být zřízena biskupská konference pro území většího nebo menšího rozsahu, takže pak zahrnuje buď biskupy jen některých partikulárních církví z různých národů. Apoštolskému stolci přísluší také právo vydat pro každou z nich zvláštní předpisy.

Kánon 449:

1: Jedině nejvyšší autorita církve může po vyslechnutí biskupů, jichž se to týká, zřizovat, rušit nebo změnit biskupské konference.

2: Právoplatně zřízená biskupská konference má z moci práva povahu právní osoby.

Kánon 450:

1: Z moci práva náleží k biskupské konferenci všichni diecézní biskupové na jejím území a jim na roveň právem postavení a také koadjutoři a pomocní biskupové a také ostatní titulární biskupové, kteří pověřeni Apoštolským stolcem nebo biskupskou konferencí konají na tomto území zvláštní službu. Mohou být pozváni i ordináři jiného obřadu, avšak jen s poradním hlasem, neurčili-li stanovy biskupské konference něco jiného.

2: Ostatní titulární biskupové a legát římského velekněze nejsou z moci práva členy biskupské konference.

Kánon 451: Necht' každá biskupská konference vyhotoví své stanovy, které musí prozkoumat a

schválit Apoštolský stolec. Kromě jiného v nich budou nařízena plenární zasedání, kdy se mají konat, a také bude v nich postaráno o stálou radu biskupů a generální sekretariát konference a také jiné služby a komise, které podle úsudku konference budou účinněji pomáhat k dosažení cíle.

Kánon 452:

- 1: Každá biskupská konference nechť si zvolí předsedu a určí také, kdo bude v případě jeho oprávněného zaneprázdnění konat službu místopředsedy. Ať také určí generálního sekretáře podle předpisů stanov.
- 2: Předseda konference, a za jeho zaneprázdnění místopředseda, je v čele nejen generálním schůzím konference biskupů, ale i stálé radě.

Kánon 453: Plenární zasedání biskupské konference nechť se konají aspoň jednou do roka a kromě toho, kdykoliv to vyžadují mimořádné okolnosti podle předpisů stanov.

Kánon 454:

- 1: Z moci práva náleží na plenárních zasedáních biskupů rozhodující hlas diecézním biskupům a těm, kdo jsou jim právem postaveni na roveň a také biskupům-koadjutorům.
- 2: Pomocní biskupové a ostatní biskupové titulární, kteří náležejí do biskupské konference, mají buď rozhodující nebo poradní hlas podle předpisů stanov konference. Avšak při tom zůstává nezměnitelné, že jen těm, o nichž je v □ 1, náleží rozhodující hlas tehdy, kdykoliv se jedná o uzákonění stanov nebo jejich změny.

Kánon 455:

- 1: Biskupská konference může vyhlášovat generální dekrety pouze v případech, kdy to předpisuje obecné právo nebo to určil Apoštolský stolec buď Motu proprio nebo na žádost samé konference.
- 2: Aby měly platnost dekrety, o nichž je v □ 1, musí pro ně hlasovat na plenárním zasedání aspoň dvoutřetinová většina těch, kteří patří ke konferenci s rozhodujícím hlasem. Závaznosti nabývají až po schválení od Apoštolského stolce a po právoplatném vyhlášení.
- 3: Způsob vyhlášení a dobu, od kdy nabývají platnosti, stanoví sama biskupská konference.

- 4: V případech, kdy ani obecné právo ani mandát (příkaz) Apoštolského stolce nedal biskupské konferenci moc, o níž je v 1, si jednotliví diecézní biskupové zachovávají plnou moc. A ani konference a ani její předseda nemohou jednat jménem všech biskupů, leč by všichni i jednotliví biskupové s tím souhlasili.

Kánon 456: Po ukončení zasedání biskupské konference nechť předseda konference zašle Apoštolskému stolci zápis o jejím konání a její dekrety, jednak aby uvědomil Apoštolský stolec o konání konference, jednak aby dekrety, jsou-li jaké, mohl prozkoumat.

Kánon 457: Úkolem stálé Rady biskupů je předem stanovit otázky, které se budou projednávat na zasedání biskupské konference a dbát o to, aby rozhodnutí učiněná na plenárním zasedání se patřičně plnila. Jí také přísluší konat i jiné práce, které jsou jí podle předpisu stanov svěřeny.

Kánon 458: Generálnímu sekretariátu přísluší:

1. Vypracovat zprávu o písemnostech a dekretch plenárního zasedání konference a také činnosti stálé Rady biskupů a sdělit ji všem členům konference a napsat i jiná akta, která jsou mu svěřena předsedou konference nebo stálou Radou, aby je vyhotovil.
2. Oznámi sousedním biskupským konferencím akta a dokumenty, které jim podle rozhodnutí plenárního zasedání konference nebo stálé biskupské Rady se mají poslat.

Kánon 459: □ 1: Nechť se rozvíjejí vztahy mezi biskupskými konferencemi, zejména sousedními, pro rozmnožení a ochranu většího dobra.

- 2: Kdykoliv jednání nebo opatření biskupských konferencí se týká něčeho, co má mezinárodní význam, je nutno dorozumět se s Apoštolským stolcem.

STAŤ III. VNITŘNÍ USPOŘÁDÁNÍ PARTIKULÁRNÍCH CÍRKVÍ

Hlava I. Diecézní synod

Kánon 460: Diecézní synod je shromáždění vybraných kněží a vybraných laiků partikulární církve, kteří podle předpisů Kánonů, které následují, po-

skytují diecéznímu biskupu pomoc k dobru celého diecézního společenství.

Kánon 461:

- 1: Diecézní synod se v jednotlivých partikulárních církvích koná, když to podle úsudku diecézního biskupa po vyslechnutí kněžské Rady doporučují okolnosti.
- 2: Je-li biskupovi svěřena péče o více diecézí nebo o jednu se stará jako vlastní biskup a o druhou jako administrátor, může svolat jeden diecézní synod ze všech sobě svěřených diecézí.

Kánon 462:

- 1: Diecézní synod může svolat pouze diecézní biskup, ne však ten, kdo stojí prozatímně v čele diecéze.
- 2: Diecéznímu synodu předsedá diecézní biskup. Může však tímto pro jednotlivá zasedání pověřit generálního nebo biskupského vikáře.

Kánon 463:

- 1: Na diecézní synod musí být svoláni s povinností se účastnit:

1. biskup-koadjutor a pomocní biskupové
2. generální, biskupští a soudní vikáři
3. kanovníci katedrálního kostela
4. členové kněžské rady
5. věřící laici a členové institutů zasvěceného života, zvolení od pastorační rady v počtu a způsobem stanoveným diecézním biskupem, nebo, není-li tato rada, způsobem určeným od biskupa
6. rektor vyššího semináře
7. děkani (venkovští vikáři)
8. aspoň jeden kněz z každého děkanátu (vikariátu) zvolený všemi duchovními, kteří v něm konají duchovní správu; je nutno zvolit ještě jiného kněze, který by ho zastoupil, kdyby se nemohl zúčastnit
9. někteří představení řeholních institutů a společností apoštolského života, které mají své sídlo v diecézi, zvolení v počtu a způsobem určeným od diecézního biskupa.

- 2: Diecézní biskup může svolat na diecézní synod jako členy synodu i jiné: kleriky, členy institutů zasvěceného života i laiky.

- 3: Uzná-li diecézní biskup za vhodné, může na diecézní synod pozvat jako pozorovatele několik duchovních nebo členů církví nebo církevních společenství, kteří nejsou v plném společenství s katolickou církví.

Kánon 464: Je-li účastníku synodu znemožněno účastnit se zasedání, nemůže za sebe poslat zástupce, který by se jeho jménem účastnil, ale uvědomí o této překážce diecézního biskupa.

Kánon 465: Na synodu nechť jsou předkládány všechny otázky členům k volné diskusi.

Kánon 466: Jediným zákonodárcem na diecézním synodu je diecézní biskup. Ostatní členové synodu mají jen poradní hlas. Jen sám diecézní biskup podepisuje synodální deklarace a dekrety, které jen jeho autoritou se mohou stát veřejnoprávními.

Kánon 467: Diecézní biskup nechť oznámí text synodálních deklarací a dekretů metropolitovi a také biskupské konferenci.

Kánon 468:

- 1: Diecéznímu biskupu přísluší podle svého rozumného uvážení odložit nebo rozpustit diecézní synodu.
- 2: Při uprázdněném nebo zabráněném biskupském stolci se diecézní synod z moci práva přerušuje, pokud nový diecézní biskup nerozhodne, aby se v synodu pokračovalo nebo jej prohlásí za rozpuštěný.

Hlava II. Diecézní kurie

Kánon 469: Diecézní kurie sestává z institucí a osob, které poskytují biskupovi při řízení diecéze pomoc, zvláště v pastorační činnosti, v administrativní správě diecéze a také při výkonu soudní moci.

Kánon 470: Diecézní biskup jmenuje ty, kteří v diecézní kurii vykonávají různé služby.

Kánon 471: Všichni, kdo jsou přijati do služby v diecézní kurii, musí:

1. složit slib, že budou svědomitě vykonávat službu způsobem stanoveným právem nebo diecézním biskupem,
2. zachovávat tajemství v hranicích a způsobem stanoveným právem nebo biskupem.

Kánon 472: Pokud jde o záležitosti nebo osoby, které v kurii spadají pod výkon soudní moci, necht' dodržují předpisy VII. knihy "O procesech". V administrativních záležitostech, které se týkají diecéze, ať se dodržují předpisy Kánonů, které následují.

Kánon 473:

- 1: Diecézní biskup je povinen bdít nad tím, aby všechny práce, jež se týkají správy celé diecéze, patřičně koordinoval a zaměřil co nejvhodněji k dosažení dobra pro tu část Božího lidu, která je mu svěřena.
- 2: Jen diecéznímu biskupu přísluší uspořádat pastýřskou činnost generálních a biskupských vikářů. Kde je to vhodné, může být jmenován moderátor kurie. Musí jím být kněz, který pod autoritou biskupa rozděluje administrativní práce a dbá na to, aby pracovníci kurie řádně plnili úkoly, které jim byly svěřeny.
- 3: Necht' je moderátorem kurie jmenován generální vikář, nebo je-li jich více, jeden z nich, leč by místní okolnosti podle úsudku biskupa doporučovaly něco jiného.
- 4: Kde biskup usoudí, že to bude vhodné pro lepší pomoc pastýřské činnosti, může zřídit biskupskou Radu sestávající z generálních a biskupských vikářů.

Kánon 474: Akta kurie, která svou povahou mají právní účinnost, musí podepsat ordinář, který je vydává. To se žádá k jejich platnosti. Současně je musí podepsat kancléř kurie nebo notář. Kancléř kurie je povinen uvědomit o aktech moderátora kurie.

ČLÁNEK 1. Generální a biskupští vikáři

Kánon 475:

- 1: Diecézní biskup musí v každé diecézi ustanovit generálního vikáře, který vybaven řádnou mocí mu má pomáhat ve správě diecéze podle předpisů Kánonů, které následují.

- 2: Necht' je pravidlem, aby byl ustanoven jen jeden generální vikář, leč by velikost diecéze, počet obyvatel nebo jiné pastorační důvody radily něco jiného.

Kánon 476: Kdykoliv si to žádá řádné řízení diecéze, může biskup ustanovit jednoho nebo více biskupských vikářů, kteří mají řádnou moc v určité části diecéze nebo v určitém druhu služeb nebo u věřících určitého obřadu nebo v určitých skupinách osob a to takovou, kterou z moci obecného práva mají generální vikáři, ve shodě s předpisy Kánonů, které následují.

Kánon 477:

- 1: Generálního a biskupského vikáře jmenuje svobodně diecézní biskup a on jej může volně odstranit s výhradou Kánon 406. Biskupský vikář, který není pomocným biskupem, necht' je jmenován jen na čas, který musí být určen v samotném jmenování.
- 2: Je-li generální vikář nepřítomen nebo oprávněně zamezen (impeditus), může diecézní biskup jmenovat jiného jako jeho zástupce. Stejný předpis platí i o biskupském vikáři.

Kánon 478:

- 1: Generální nebo biskupský vikář musí být knězem ne mladším 30 let, doktorem nebo licenciátem teologie nebo kanonického práva, nebo alespoň v těchto oborech opravdu zkušeným, kterého také doporučuje zdravá nauka, bezúhonný život, prozíravost a praktická zkušenost.
- 2: Služba generálního nebo biskupského vikáře nedá se spojit s úřadem kanovníka-penitenciáře, ani se nesmí svěřit pokrevním příbuzným biskupa až do 4. stupně.

Kánon 479:

- 1: Generálnímu vikáři přísluší mocí jeho úřadu v celé diecézi moc výkonná, kterou z moci práva náleží diecéznímu biskupu, totiž moc konat všechny administrativní úkony s výjimkou těch, které si biskup vyhradil nebo které z moci práva vyžadují zvláštní zmocnění od biskupa.
- 2: Biskupskému vikáři přísluší z moci práva tatáž pravomoc, o které je v 1, ale jen pro zcela přesně ohraničenou část diecéze nebo k určenému druhu záležitostí nebo pro věřící určitého obřadu nebo pouze pro skupiny osob, pro které byl ustanoven. Vyloučeny jsou ony záležitosti, které si vyhradil diecézní biskup pro sebe

nebo pro generálního vikáře nebo pro které právo vyžaduje zvláštní zmocnění od biskupa.

- 3: Není-li výslovně stanoveno jinak nebo není-li dána přednost osobě diecézního biskupa, náleží generálnímu nebo biskupskému vikáři v rámci jejich pravomocí habituální fakulty udělené Apoštolským stolcem místnímu ordináři a také provádění reskriptů.

Kánon 480: Generální a biskupský vikář mají podávat diecéznímu biskupu zprávy o důležitých jednáních, která se budou konat nebo která se konala. Nikdy nesmí jednat proti vůli a záměrům diecézního biskupa.

Kánon 481:

- 1: Moc generálního a biskupského vikáře zaniká uplynutím doby pověření, vzdáním se a také - při zachování předpisů Kánon 406 a Kánon 409 - odvoláním od diecézního biskupa, které jim bylo oznámeno, jakož i uprázdněním biskupského stolce.
- 2: Od chvíle pozastavení úřadu biskupa se také pozastavuje moc generálního a biskupského vikáře, leč že by byli biskupy.

ČLÁNEK 2. Kancléř, notáři a archiv

Kánon 482:

- 1: V každé kurii je třeba ustanovit kancléře. Nestanoví-li něco jiného partikulární právo, je jeho hlavním úkolem vyřizování a odesílání kuriálních akt a jejich střežení v archívu kurie.
- 2: V případě potřeby je možno dát kancléři pomocníka, zvaného místokancléř.
- 3: Kancléř a místokancléř jsou tím samým i notáři a sekretáři kurie.

Kánon 483:

- 1: Kromě kancléře mohou být ustanoveni i jiní notáři. Od nich sepsané nebo podepsané listiny nabývají úředního charakteru. Mohou být ustanoveni k pořízení buď jakýchkoliv písemností, nebo jen soudních nebo jen určité záležitosti nebo určitého jednání.
- 2: Kancléř a notáři musí být bezúhonné pověsti mimo jakékoliv podezření. V případech, kde by mohla být ohrožena dobrá pověst kněze, musí být notářem kněz.

Kánon 484: Povinností notářů je:

1. Sepisovat akta či listiny, týkající se dekretů, opatření, závazků a jiných náležitostí vyžadujících si jejich účast.
2. Pořídit svědomitě zápis o projednávaných záležitostech a podepsat jej s uvedením místa, dne, měsíce a roku.
3. Předávat oprávněnému žadateli při zachování příslušných předpisů akta či listiny z registrace a prohlašovat jejich opisy za souhlasné s prvopišem.

Kánon 485: Kancléře a notáře může z jejich úřadu odstranit svobodně diecézní biskup. Administrátor diecéze to může učinit pouze se souhlasem sboru konsultorů.

Kánon 486:

- 1: Je nutné s největší svědomitostí střežit všechny dokumenty týkající se diecéze nebo farnosti.
- 2: V každé diecézní kurii musí být na bezpečném místě zřízen diecézní archiv neboli listovna, kde řádně uspořádány a pečlivě uzamknuty se ukládají listiny a písemnosti, které se týkají záležitostí diecézních, jak duchovních tak časných.
- 3: Necht' je vyhotoven inventář (soupis) neboli katalog (seznam) dokumentů nacházejících se v archívu se stručným přehledem jednotlivých písemností.

Kánon 487:

- 1: Archiv musí být uzamčen a klíč od něho ať mají jen biskup a kancléř. Nikomu není dovoleno do něho vstoupit, leč jen s dovolením biskupa nebo moderátora kurie a kancléře.
- 2: Zájemce má právo obdržet osobně nebo skrze zástupce opis nebo fotografický snímek písemností, které svou povahou jsou veřejné a týkají se jeho osoby.

Kánon 488: Není dovoleno odnášet z archívu dokumenty, leč jen na krátkou dobu s dovolením biskupa nebo moderátora současně s kancléřem.

Kánon 489:

- 1: Je povinnost mít v diecézní kurii také tajný archiv nebo aspoň v obyčejném archívu zcela uza-

vřenou a uzamčenou pancéřovou pokladnu, která je nepřenositelná. V ní se co nejbezpečněji uloží písemnosti, které mají zůstat v tajnosti (armarium seu scrinium - pancéřová pokladna).

- 2: Každý rok je třeba zničit písemnosti o trestních záležitostech ve věci mravů, jestliže dotyčné osoby zemřely nebo uplynulo deset let od vynešení odsuzujícího rozsudku. Zachová se však stručný výťah skutkové podstaty se zněním konečného rozsudku.

Kánon 490:

- 1: Klíč od tajného archívu necht' má jen biskup.
- 2: V době uprázdněného stolce necht' se tajný archív nebo tajná (pancéřová) skříň neotvírá, leč jen v případě opravdové nutnosti administrátorem diecéze.
- 3: Z tajného archívu nebo tajné skříně se písemnosti neodnášejí.

Kánon 491:

- 1: Diecézní biskup je povinen postarat se o to, aby se uchovávala akta a dokumenty rovněž archívů kostelů katedrálních, kolegiálních, farních i jiných, které se nacházejí na jeho území, jak rovněž o to, aby ve dvou exemplářích byly zhotoveny inventáře (soupisy) neboli katalogy, z nichž se jeden bude uchovávat ve vlastním archívu a druhý pak v archívu diecézním.
- 2: Diecézní biskup necht' pečuje také o to, aby byl v diecézi i historický archív a v něm byly pečlivě uchovávány a systematicky uspořádány dokumenty historicky cenné.
- 3: K možnosti nahlédnutí nebo vynášení akt nebo dokumentů, o nichž se mluví v □ 1 a 2, je třeba zachovat předpisy stanovené diecézním biskupem.

ČLÁNEK 3. Rada pro hospodářské záležitosti a ekonom

Kánon 492:

- 1: Necht' se v jednotlivých diecézích ustanoví Rada pro hospodářské záležitosti. V jejím čele stojí diecézní biskup nebo jeho delegát. Rada sestává alespoň ze tří věřících, v hospodářských věcech a civilním právu opravdu zkušených, kteří vedou bezúhonný život. Jmenuje je biskup.

- 2: Členové Rady pro hospodářské záležitosti jsou jmenováni na 5 let. Po uplynutí této doby je může biskup jmenovat na dalších 5 let.

- 3: Z členství v Radě pro hospodářské záležitosti jsou vyloučeni ti, které spojuje s biskupem pokrevství nebo švagrovství až do 4. stupně.

Kánon 493: Rada pro hospodářské záležitosti má kromě úkolů jí svěřených v knize V. "O časném majetku církve" povinnost připravit podle pokynů diecézního biskupa každého roku rozvrh příjmů a vydání, které se předvídají pro správu celé diecéze na příští rok a také na závěr roku prozkoumat vyúčtování příjmů a vydání.

Kánon 494:

- 1: Necht' biskup po vyslechnutí sboru konsultorů (poradců) a rady pro hospodářské záležitosti jmenuje v každé diecézi ekonoma, člověka ve věcech hospodářských opravdu zkušeného a vynikajícího naprostou svědomitostí.
- 2: Ekonom je jmenován na dobu pěti let. Po uplynutí této doby může být znovu a znovu jmenován na dalších 5 let. Po dobu trvání jeho úřadu ať není odvolán, leč jen podle úsudku biskupa z vážného důvodu a to po vyslechnutí sboru konsultorů a Rady pro hospodářské záležitosti.
- 3: Úkolem ekonoma je spravovat pod autoritou biskupa a způsobem určeným Radou pro hospodářské záležitosti diecézní majetek a z výtěžku diecéze platit vydání, které biskup nebo jiné od biskupa určené osoby právoplatně nařídili zaplatit.
- 4: Ke konci roku musí ekonom podat Radě pro hospodářské záležitosti vyúčtování příjmů a vydání.

Hlava III. Kněžská rada a sbor konsultorů

Kánon 495:

- 1: V každé diecézi musí být zřízena kněžská Rada neboli soubor kněží, který je jakoby biskupův senát reprezentující kněžstvo. Jejím úkolem je pomáhat biskupovi ve správě diecéze podle předpisů práva, aby se co nejvíce podporovalo pastorační dobro oné části Božího lidu, která je svěřena péči biskupa.

- 2: V apoštolských vikariátech a prefekturách nechť vikář nebo prefekt ustanoví Radu alespoň ze tří kněží-misionářů, jejich návrhy, i písemnou cestou doručené, mají být vyslechnuty při vyřizování důležitějších záležitostí.

Kánon 496: Kněžská Rada musí mít vlastní stanovy schválené diecézním biskupem s přihlédnutím k předpisům vydaným o této věci biskupskou konferencí.

Kánon 497: Pokud jde o určení členů kněžské Rady, tu:

1. Přibližně polovina nechť je svobodně zvolena kněžími podle předpisů Kánonů, které následují, a podle stanov.
2. Někteří kněží musí být podle stanov pevně určeni, totiž ti, kteří svým úřadem patří k Radě.
3. Některé může svobodně jmenovat diecézní biskup.

Kánon 498:

- 1: Aktivní a pasivní volební právo k ustavení kněžské Rady mají:

1. Všichni světší kněží inkardinovaní do diecéze.
2. Světší kněží neinkardinovaní sice do diecéze, jakož i kněží řeholních institutů a společností apoštolského života, kteří však se sdružují v diecézi a k jejímu dobru konají nějakou službu.

- 2: Pokud stanovy s tím počítají, mohou obdržet volební právo i jiní kněží, kteří mají v diecézi řádné nebo mimořádné bydliště.

Kánon 499: Stanovy musí určit způsob, jak volit členy kněžské Rady, a to takový, aby, pokud je to možné, kněžská Rada představovala co možná nejrůznější služby a nejrůznější kraje diecéze.

Kánon 500:

- 1: Diecéznímu biskupu přísluší kněžskou Radu svolat, jí předsedat, určovat otázky k projednání nebo od členů předložené otázky přijímat.
- 2: Kněžská Rada má pouze poradní hlas. Diecézní biskup nechť ji vyslechne v důležitějších záležitostech. Její souhlas však potřebuje jen v případech, které výslovně stanoví právo.

- 3: Kněžská Rada nemůže nikdy jednat platně bez diecézního biskupa a jen biskup má moc vyhlásit, co podle předpisu □ 2 bylo rozhodnuto.

Kánon 501:

- 1: Členové kněžské Rady jsou ustanoveni na dobu stanovenou stanovami, avšak tak, aby se v pěti letech obnovila celá Rada nebo alespoň její část.
- 2: Při uprázdnění biskupského stolce kněžská Rada zaniká a její úkoly plní sbor konsultorů. Během jednoho roku, od chvíle, kdy se biskup ujal držení biskupského stolce, má znovu zřídit kněžskou Radu.
- 3: Neplní-li kněžská Rada svěřený úkol k dobru diecéze nebo jej těžce zneužije, může ji diecézní biskup po poradě s metropolitou, nebo je-li sám metropolitou, pak po poradě s nejstarším od konsekrace sufragánem, zrušit, ale během roku ji musí znovu zřídit.

Kánon 502:

- 1: Z členů kněžské Rady nechť biskup svobodně jmenuje několik kněží, nejméně 6 a ne více než 12, kteří budou po pět let tvořit sbor konsultorů, jemuž přísluší konat úkoly stanovené právem. Avšak i po pěti letech pokračuje sbor v plnění těchto úkolů až do doby, kdy bude zřízen nový sbor.
- 2: V čele sboru konsultorů je diecézní biskup. Když je biskupský stolec zamezen nebo uprázdněn, je v čele sboru prozatímní zástupce biskupa nebo, není-li dosud určen, nejstarší kněz svým svěcením ze sboru konsultorů.
- 3: Biskupská konference může stanovit, aby úkoly sboru konsultorů byly svěřeny katedrální kapitule.
- 4: V apoštolském vikariátu a prefektuře plní povinnosti sboru konsultorů misijní Rada, o níž je v Kánon 495 □ 2, nestanoví-li právo něco jiného.

Hlava IV. Kapituly kanovníků

Kánon 503: Kapitula kanovníků, ať katedrální nebo kolegiální, je sbor kněží ustanovený k tomu, aby v katedrálním nebo kolegiálním kostele vykonával slavnější liturgické funkce. Katedrální kapitula má kromě toho plnit povinnosti, které jí ukládá právo nebo diecézní biskup.

Kánon 504: Zřídít, změnit nebo zrušit katedrální kapitulou je vyhrazeno Apoštolskému stolci.

Kánon 505: Každá kapitula, ať katedrální nebo kolegiální, má mít své stanovy, zřízené právoplatným kapitulním úkonem a potvrzené diecézním biskupem. Stanovy není dovoleno měnit nebo rušit bez schválení od diecézního biskupa.

Kánon 506:

□ 1: Při zachování fundačních zákonů necht' určit stanovy kapituly vnitřní uspořádání kapituly a počet kanovníků. Ať vymezí, co musí kapitula a její jednotliví kanovníci vykonat v úřadě a při bohoslužbách. Ať stanoví doby pracovních zasedání k projednání záležitostí kapituly a podmínky požadované pro platnost a dovolenost právních jednání bez újmy předpisů obecného práva.

□ 2: Stanovami musí být vymezeny požitky, jak stálé tak příležitostné, za vykonávání služby a také, s přihlédnutím k předpisům vydaných Svatým stolcem, určit odznaky (insignie) kanovníků.

Kánon 507:

□ 1: Jeden z kanovníků musí předsedat kapitule. Shodně s předpisy stanov ať jsou ustanoveny i jiné služby s přihlédnutím k místním zvykům.

□ 2: Ve shodě s předpisy stanov mohou být jiné služby svěřeny i duchovním, kteří nepatří ke kapitule, aby jimi poskytovali kanovníkům pomoc.

Kánon 508:

□ 1: Kanovník penitenciář, jak katedrálního tak kolegiálního kostela, má z moci svého úřadu řádnou pravomoc, kterou nemůže nikomu delegovat, rozhřešovat od hříchů a zprošťovat od samočinných cenzur nevyhlášených (*latae sententiae non declaratis*), které nejsou vyhrazeny Apoštolskému stolci, a to jak cizí příslušníky v diecézi, tak diecézní věřící i mimo území diecéze.

□ 2: Kde není zřízena kapitula, tam ať ustanoví biskup pro tento úkol některého z kněží.

Kánon 509:

□ 1: Diecéznímu biskupu, ne však administrátoru diecéze, po vyslechnutí kapituly přísluší moc udílet všechny, i jednotlivé kanonikáty, jak při katedrálním, tak při kolegiálním kostele, a tím se odvolává jakákoliv opačná výsada. Týž biskup potvrzuje také toho, koho si kapitula zvolila za předsedu kapituly.

□ 2: Diecézní biskup ať uděluje kanonikáty jen kněžím, kteří vynikají učeností, bezúhonným životem a kteří chvályhodně vykonávají svou službu.

Kánon 510:

□ 1: Kapitula kanovníků ať není již více spojována s farností. Farnosti, které jsou k nějaké kapitule připojeny, ať biskup od kapituly oddělí. □ 2: V kostele, který je současně farním i kapitulním, ať je ustanoven farář vybraný z kapituly nebo mimo ni. Tento je vázán povinnostmi a má práva a fakulty, jež jsou podle jména vlastní farářům.

□ 3: Diecéznímu biskupu přísluší stanovit určité předpisy, jimiž by se patřičně spojily pastýřské povinnosti faráře a služba vlastní kapitule tak, aby farář nebyl na překážku kapitulním funkcím a ani kapitula funkcím farním. Konflikty, pokud by se vyskytly, necht' rozřeší diecézní biskup a to tak, že dbá především na to, aby bylo vhodně postaráno o potřeby věřících.

□ 4: Má se za to, že almužny, které se dávají současně farnímu i kapitulnímu kostelu, jsou darovány pro potřeby farnosti, dokud není zřejmý opak.

Hlava V. Pastorační Rada

Kánon 511: Jestliže to doporučují pastorační okolnosti, necht' je v jednotlivých diecézích ustanovena pastorační Rada, jejímž úkolem je zkoumat pod autoritou biskupa pastorační činnost v diecézi, uvažovat o ní a předkládat praktické závěry.

Kánon 512:

□ 1: Pastorační Rada se skládá z věřících, kteří jsou v plném společenství s katolickou církví, jak kleriků, tak členů institutů zasvěceného života a tak zvláště i laiků, kteří jsou vybíráni způsobem stanoveným diecézním biskupem.

□ 2: Do pastorační rady je třeba vybírat věřící tak, aby skutečně reprezentovali celou část Božího lidu, který vytváří diecézi, se zřetelem na různé kraje, různé sociální podmínky a zaměstnání a také se zřetelem na účast v apoštolátu, který konají jako jednotlivci nebo členové skupin.

□ 3: Do pastorační Rady ať jsou navrhováni jen věřící, kteří vynikají pevnou vírou, dobrými mravy, moudrostí a rozvahou.

Kánon 513:

- 1: Pastorační Rada se zřizuje na dobu stanovenou předpisy stanov vydanými od biskupa.
- 3: Při uprázdnění biskupského stolce pastorační Rada zaniká.

Kánon 514:

- 1: Pastorační Rada má jen poradní hlas. Svolává ji podle pastoračních potřeb diecézní biskup. On jí také předsedá. Také jedině on může zveřejnit, co bylo na pastorační Radě projednáno.
- 2: Pastorační Rada necht' je svolána aspoň jedenkrát do roka.

Hlava VI. Farnosti, faráři a farní vikáři**Kánon 515:**

- 1: Farnost je určité společenství věřících trvale ustavené v partikulární církvi. Pastorační péče o farnost je svěřena faráři jako jejímu vlastnímu pastýři pod autoritou diecézního biskupa.
- 2: Farnost může zřizovat, rušit nebo měnit jedině diecézní biskup. Ten ať farnosti nezřizuje, neruší a nečiní závaznou změnu bez vyslechnutí kněžské Rady.
- 3: Farnost právoplatně zřízená je z moci práva právní osobou.

Kánon 516:

- 1: Nestanoví-li právo něco jiného, je farnosti na roveň postavena quasifarnost, kterou tvoří určité společenství věřících v partikulární církvi, jež je svěřeno knězi jako jejímu vlastnímu pastýři, ale dosud nebylo pro zvláštní okolnosti povýšeno na farnost.
- 2: Tam, kde nějaké společenství věřících nemůže vytvořit farnost nebo quasifarnost (dočasnou farnost), ať se biskup postará o pastorační činnost jiným způsobem.

Kánon 517:

- 1: Kde si to žádají okolnosti, může se pastorační péče o jednu nebo více farností současně svěřit kolektivu několika kněží, avšak tak, že jeden z nich je moderátorem pastorační činnosti. Ten řídí společnou činnost a odpovídá za ni biskupovi.
- 2: Uzná-li diecézní biskup za vhodné pro nedostatek kněží připustit k účasti na pastorační činnosti

ve farnosti jáhna nebo jinou osobu, která není knězem, nebo skupinu osob, ať ustanoví kněze, který by byl vybavený mocí a fakultami faráře a řídil jejich pastorační činnost.

Kánon 518: Farnost ať je zpravidla územní (teritoriální) a zahrnuje věřící určitého území. Kde však je to užitečné, ať jsou ustaveny farnosti osobní, určované obřadem, jazykem, národností nebo jiným důvodem.

Kánon 519: Farář je vlastním pastýřem farnosti, která je mu svěřena. V ní vykonává pod mocí diecézního biskupa pastorační činnost nad svěřeným mu společenstvím. Touto službou je povolán k účasti na službě Kristově, aby toto společenství poučoval, posvěcoval a vedl ve spolupráci s jinými kněžími, jáhny a také za pomoci laiků podle předpisů práva.

Kánon 520:

- 1: Právní osoba necht' není farářem. Avšak diecézní biskup, nikoliv administrátor diecéze, může se souhlasem příslušného představeného svěřit farnost klerickému řeholnímu institutu nebo společnosti apoštolského života, zřizujíc farnost dokonce při kostele institutu nebo společnosti, ale tak, že jeden kněz bude farářem farnosti anebo, je-li pastorační péče svěřena několika kněžím jako celku (solidárně), že jeden z nich bude moderátorem, o němž je v Kánon 517 □ 1.
- 2: Svěření farnosti, o níž je v □ 1, může být natrvalo nebo na přesně vymezenou dobu. V obou případech se děje písemnou úmluvou mezi diecézním biskupem a příslušnými představenými institutu nebo společnosti. V této úmluvě je mezi jiným výslovně a přesně stanoveno vše, co se vztahuje na plnění úkolů, přidělení k tomu osob a materiální zabezpečení.

Kánon 521:

- 1: Aby někdo mohl být platně ustanoven farářem, musí být knězem.
- 2: Farář ať vyniká kromě toho zdravou naukou a dobrými mravy, horlivostí o duše a jinými ctnostmi, jakož i vlastnostmi, které obecné nebo partikulární právo žádají pro správu farnosti, o kterou jde.
- 3: Aby někomu mohl být svěřen úřad faráře, je třeba si získat jistotu o jeho schopnostech způsobem určeným od diecézního biskupa. Třeba i na základě zkoušky.

Kánon 522: Farář má být ustanoven natrvalo, proto má být jmenován na neomezený čas. Na určitou dobu ho může jmenovat diecézní biskup tehdy, když mu to dovolila dekretem biskupská konference.

Kánon 523: Bez újmy předpisu Kánon 682 1 přísluší diecéznímu biskupu právo svěřit úřad faráře svým svobodným rozhodnutím, leč by měl někdo právo presentace (navrhovat) nebo volby.

Kánon 524: Uprázdňenou farnost necht' biskup svěří tomu, koho při uvážení všech okolností považuje za schopného pro pastýřskou službu v této farnosti bez jakéhokoliv nadřezování osobám. Aby si mohl učinit úsudek o vhodnosti osoby, ať vyslechne děkana (vikáře) a provede přiměřené šetření tím, že vyslechne, je-li to potřebné, i určité kněze a laiky.

Kánon 525: Je-li biskupský stolec uprázdňen nebo zamezen, může administrátor diecéze, nebo ten, kdo ji prozatím řídí:

1. Dát ustanovení nebo potvrzení kněžím, kteří byli právoplatně navrženi nebo zvoleni.
2. Jmenovat faráře, je-li stolec uprázdňený nebo zamezený více než jeden rok.

Kánon 526:

- 1: Farář má spravovat toliko jedinou farnost. Pro nedostatek kněží nebo jiné okolnosti však se může jednomu faráři svěřit do péče i několik sousedních farností.
- 2: V téže farnosti necht' je jen jeden farář nebo moderátor podle Kánon 517 1. Zamítá se opačný zvyk a je odvolána každá opačná výsada.

Kánon 527:

- 1: Kdo byl ustanoven k pastorační službě ve farnosti a obdrží ji, je povinen ji vykonávat od chvíle, kdy se ujal držení farnosti.
- 2: Místní biskup nebo jím pověřený kněz uvádí faráře v držení farnosti způsobem, který byl přijat partikulárním právem nebo zvykovým právem. Biskup může z oprávněného důvodu dispensovat od tohoto způsobu. V tom případě dispens oznámená farnosti je převzetím farnosti.

- 3: Místní ordinář necht' stanoví lhůtu, ve které má nastoupit ve farnosti. Nenastoupí-li v této době a nebyla-li zjištěna oprávněná překážka, může prohlásit farnost za uprázdňenou.

Kánon 528:

- 1: Farář se musí starat o to, aby žijícím v jeho farnosti bylo hlásáno v plném rozsahu slovo Boží. Usiluje proto, aby laici byli vyučováni v pravdách víry, zejména homiliemi o nedělích a svátcích a také katechetickým poučováním. Ať také dbá o rozvoj děl, kterými se podporuje evangelní duch, a také o díla sociální spravedlivosti. Zvláštní péči ať věnuje katolické výchově dětí a mládeže. Ať se všemožně snaží, i za pomoci věřících o to, aby evangelní zvěst přišla také k těm, kteří přestali praktikovat nebo nevyznávají pravou víru.
- 2: Farář ať usiluje o to, aby eucharistie se stala středem shromáždění farní rodiny. Napomáhá k tomu, aby se věřící posilovali zbožným slavením svátostí, zvláště aby často přistupovali k sv. přijímání a k svátosti smíření. Stará se rovněž o to, aby vedl věřící k modlitbě, i rodinné, a vědomé a aktivní účasti na posvátné liturgii. Farář pod autoritou diecézního biskupa je ve své farnosti povinen liturgii řídit a bdít nad tím, aby se do ní nevloudily zlozvyky.

Kánon 529:

- 1: Aby mohl farář věrně plnit službu faráře, necht' se snaží poznat své farníky, kteří jsou svěření jeho péči. Necht' proto navštěvuje rodiny a má účast na starostech, úzkostech a zejména zármutku (smutku) věřících, necht' je v Pánu posiluje a jestliže v něčem pochybili, ať je moudře napomene. S velkou láskou ať přistupuje k nemocným, zvláště k těm, kdo jsou blízcí smrti, tím, že je s horlivostí posiluje svátostmi a jejich duše doporučuje Bohu. Ať věnuje zvláštní pozornost chudým, duševně trpícím, osamoceným, vyhnaným z vlasti a také těm, kdo upadli do zvláštních těžkostí. Stará se také o to, aby manželům a rodičům nescházela pomoc při plnění jejich povinností, a také podporuje růst křesťanského života v rodinách.
- 2: Farář uznává a podporuje vlastní účast laiků v poslání církve, podporuje také sdružení laiků s náboženskými cíli. Necht' spolupracuje s vlastním biskupem a kněžími diecéze a vede věřící k tomu, aby i oni měli starost o farní společenství a cítili se i členy jak diecéze tak i celé obecné církve a také se zapojovali do rozvoje a podpory této pospolitosti.

Kánon 530: Faráři jsou svěřeny zvláště tyto funkce:

1. udělování křtu,
2. udělování svátosti biřmování těm, kdo jsou v nebezpečí smrti podle předpisu Kánon 883 □ 3.
3. udělování viatika a pomazání nemocných při zachování předpisů Kánon 1003 □ 2 a 3 a také udělení apoštolského požehnání,
4. asistovat při sňatku a žehnat novomanželům,
5. pochovávat,
6. světit křestní vodu o velikonocích, vodit průvody (procesí) mimo kostel a konat slavné žehnání mimo kostel,
7. sloužit slavnostnějším způsobem mši svatou o nedělích a svátcích.

Kánon 531: Konal-li funkci někdo jiný, necht' dary přijaté při této příležitosti od věřících přiloží do farní pokladny (massam paroecialem), leč by byla zřejmá opačná vůle dárce ohledně těchto dobrovolných darů. Diecéznímu biskupu přísluší stanovit po vyslechnutí kněžské Rady předpisy, jimiž je určeno, jak použít těchto darů a také výši odměny duchovnímu, který tuto službu vykonal.

Kánon 532: Při vyřizování všech právních úkonů farář vystupuje jménem farnosti v souhlase s předpisy práva. Má se rovněž postarat o to, aby majetek farnosti byl spravován podle předpisů Kánon 1281-1288.

Kánon 533:

- 1: Farář má povinnost bydlet ve farním domě ne daleko kostela. Ve zvláštních případech však může ordinář místa z oprávněného důvodu dovolit, aby bydlel jinde, zvláště ve společném domě pro více kněží, jen když je o farní funkce dobře postaráno.
- 2: Jestliže si něco jiného nežádá vážný důvod, může farář každoročně z důvodu dovolené být nanejvýš 1 měsíc mimo farnost, a to ať souvisle nebo přerušovaně. Do této doby dovolené se nezapočítávají ty dny, které farář jednou do roka stráví na duchovních cvičeních. Avšak je-li farář mimo farnost déle než týden, je na to povinen upozornit ordináře místa.

- 3: Diecézní biskup je povinen vydat předpisy, kterými by v době nepřítomnosti faráře zajistil duchovní správu ve farnosti prostřednictvím kněze vybaveného příslušnými fakultami.

Kánon 534:

- 1: Když se farář ujal držení farnosti, je povinen každou neděli a v diecézi zasvěcený svátek sloužit mši svatou za sobě svěřený lid. Nemůže-li ji sloužit pro právem uznávanou překážku, je povinen ji v tyto dny sloužit skrze jiného kněze nebo v jiné dny sám.
- 2: Farář, kterému je svěřeno do péče více farností, je povinen sloužit ve dny, o nichž je v □ 1, pouze jednu mši svatou za všechen sobě svěřený lid.
- 3: Farář, který opomenul splnit povinnost, o níž je v □ 1 a 2, ať odslouží co nejdříve za farníky tolik mší svatých, kolik jich opomenul.

Kánon 535:

- 1: V každé farnosti necht' mají farní knihy a to jmenovitě knihu pokřtěných, oddaných a zemřelých a také jiné podle nařízení biskupské konference nebo diecézního biskupa. Farář se postará o to, aby byly pečlivě vedeny a uchovávány.
- 2: V knize pokřtěných necht' je poznamenáno také udělení biřmování a vše, co patří ke kanonickému stavu věřících z důvodů manželství se zachováním předpisu Kánon 1133, adopce, přijatých svěcení, věčných slibů v řeholním institutu a změny příslušnosti k obřadu. Tyto poznámky ať se vždy zapíší do křestního listu (u nás: do Potvrzení o křtu).
- 3: Ať každá farnost má vlastní razítko. Osvědčení, která se dávají o kanonickém stavu věřících i všechny písemnosti, které mohou mít veřejněprávní význam, necht' podepíše farář nebo jeho zástupce a potvrdí je farním razítkem.
- 4: Necht' je v každé farnosti farní archiv, ve kterém se uchovávají farní knihy, listy biskupů a jiné doklady, které je nutné nebo užitečné uložit. Farář necht' svědomitě dbá, aby všechny tyto věci, které jsou při vizitaci nebo v jinou vhodnou dobu kontrolovány od biskupa či jeho delegáta, se nedostaly do neoprávněných rukou.
- 5: I starší farní knihy necht' jsou pečlivě uchovávány podle předpisů partikulárního práva.

Kánon 536:

- 1: Je-li podle úsudku diecézního biskupa po vyslechnutí kněžské Rady vhodné, ať se v každé farnosti zřídí pastorační Rada, které předsedá farář, v níž by zvolení věřící spolu s těmi, kteří ze svého úřadu mají účast na pastorační činnosti ve farnosti, pomáhali k rozvoji pastýřské péče.
- 2: Pastorační Rada má pouze poradní hlas a řídí se předpisy vydanými diecézním biskupem.

Kánon 537: V každé farnosti ať je Rada pro hospodářské záležitosti, která se řídí kromě předpisů obecného práva i předpisy vydanými biskupem. V ní podle těchto předpisů vybraní věřící poskytují pomoc farářovi ve správě farního majetku bez újmy předpisu Kánon 532.

Kánon 538:

- 1: Farář ztrácí svůj úřad odstraněním nebo přeložením od diecézního biskupa podle předpisu práva, dále vzdáním se z vážného důvodu učiněným farářem a přijatým od biskupa, dále pak uplynutím doby, byl-li ustanoven na určitou dobu podle předpisů partikulárního práva, o kterých je v Kánon 522.
- 2: Farář, který je členem řeholního institutu nebo inkardinován do společnosti apoštolského života, se odstraňuje podle předpisu Kánon 682 □ 2.
- 3: Od faráře, který dosáhl 75 let života, se očekává, že podá diecéznímu biskupu zřeknutí se úřadu. Biskup pak rozhodne s přihlédnutím k osobním a místním okolnostem o přijetí vzdání se nebo o jeho odkladu. Diecézní biskup se musí postarat o vhodné bydlení a obživu podle předpisů, které stanovila biskupská konference, tomu, který se zřekl úřadu.

Kánon 539: Když je farnost uprázdněna, nebo když farář nemůže pro zjetí, vypovězení, vyhnání, neschopnost, nemoc či jiný důvod zastávat službu pastýře farnosti, nechť biskup co nejdříve určí administrátora farnosti, totiž kněze, který by faráře zastupoval podle předpisu Kánon 540.

Kánon 540:

- 1: Administrátor farnosti je vázán stejnými povinnostmi a má stejná práva jako farář, leč by diecézní biskup stanovil něco jiného.
- 2: Administrátor farnosti nesmí konat nic, co by bylo na újmu právům faráře nebo mohlo být ke škodě farnímu majetku.

- 3: Po splnění svého úkolu vydá administrátor farnosti farářů počet své správy.

Kánon 541:

- 1: Dokud při uprázdnění farnosti nebo když je farář zabráněno vykonávat pastýřský úřad není ustanoven farní administrátor, zatímní řízení farnosti převezme farní vikář a je-li jich více, nejstarší jmenováním, a nejsou-li farní vikáři, pak farář určený partikulárním právem.
- 2: Kdo převzal řízení farnosti podle předpisu □ 1, je povinen ihned informovat místního ordináře o uprázdnění farnosti.

Kánon 542: Kněží, jimž je svěřena pastorační péče o některou farnost nebo o více farností současně jako kolektivitu (in solidum) podle předpisu Kánon 517 □ 1:

1. musí mít vlastnosti, o nichž je v Kánon 521,
2. musí být jmenováni nebo ustanoveni podle předpisu Kánon 522 a 524,
3. obdrží duchovní správu od okamžiku, kdy se ujali jejího držení: moderátor kolektivu kněží se ujímá držení podle Kánon 527 □ 2; pro ostatní kněze složení vyznání víry vykonané podle požadavků práva zastupuje uchopení v držení.

Kánon 543:

- 1: Svěřili-li se kolektivitu kněží, aby jako celek (in solidum) spravovali farnost nebo několik farností současně, pak jednotliví z nich jsou povinni podle pořadí, které si sami stanovili, vykonávat služby a úkony faráře, jak to stanoví Kánon 528-530. Právo asistovat manželstvím a moc dispensovat, kterou právo přiznává farářům, mají všichni, avšak mají je vykonávat pod vedením moderátora.

- 2: Všichni kněží, kteří patří k tomuto kolektivitu:

1. jsou vázáni povinnostmi residence,
2. nechť stanoví po společné poradě pořádek (pořadí), podle něhož vždy jeden z nich slouží mši svatou za svěřený lid podle předpisu Kánon 534,
3. jedině moderátor vystupuje v právních záležitostech jménem jedné nebo několika farností svěřených kolektivitu (jako právní osoba).

Kánon 544: Když některý kněz tohoto kolektivu opouští svůj úřad, včetně moderátora, jak se o tom mluví v Kánonu 517 § 1, a také když se stane některý z nich neschopným zastávat službu v pastorači, tu farnost nebo farnosti svěřené kolektivu nejsou uprázdněné. Diecéznímu biskupu pak přísluší jmenovat jiného moderátora. Dokud tento moderátor není jmenován, ať tuto službu vykonává nejstarší jmenováním z tohoto kněžského kolektivu.

Kánon 545:

- 1: Kdykoliv je nutné nebo užitečné pro řádné vykonávání pastýřské služby ve farnosti, může být farář přidělen jeden nebo více farních vikářů. Ti se pak jako jeho spolupracovníci podílejí na jeho starostech. Společně s farářem a pod jeho autoritou radou i horlivostí vykonávají práci v duchovní správě.
- 2: Farní vikář může být ustanoven buď k vpomáhání farářů v celé jeho pastorační činnosti, a to buď v celé farnosti nebo jen určité její části či určité skupině věřících ve farnosti nebo také, aby konal určité služby v několika farnostech.

Kánon 546: Platně může být jmenován farním vikářem jen kněz.

Kánon 547: Farního vikáře jmenuje svobodně diecézní biskup. Uzná-li to za vhodné, vyslechne nejdříve faráře farnosti či faráře, pro jejichž farnosti je ustanovován, a také děkana (venkov. vikáře) bez újmy Kánonu 682 § 1.

Kánon 548:

- 1: Práva a povinnosti farního vikáře jsou, kromě Kánonů této hlavy, vymezeny diecézními stanovami a jmenovacím dekretem diecézního biskupa a speciálně pak určovány příkazem faráře.
- 2: Není-li v jmenovacím dekretu diecézního biskupa stanoveno něco jiného, farní vikář je povinen ze svého úřadu pomáhat farářům v celé jeho službě farnosti s výjimkou aplikace mše svaté za lid a také, je-li třeba, je povinen zastupovat faráře podle předpisu práva.
- 3: Farní vikář pravidelně informuje faráře o zamýšlených nebo vykonaných pastoračních úkonech, tak, aby farář a vikář - po případě vikáři - mohli společnými silami vyplnit pastýřskou službu ve farnosti, za kterou jsou společně odpovědní.

Kánon 549: Nenařídí-li diecézní biskup za nepřítomnosti faráře něco jiného podle předpisu Kánonu 533 § 3 a nebyl-li ustanoven administrátor farnosti, ať se zachovávají předpisy Kánonu 541 § 1. V tom případě je farní vikář vázán všemi povinnostmi faráře, kromě povinnosti sloužit mší svatou za lid.

Kánon 550:

- 1: Farní vikář má povinnost bydlet ve farnosti nebo alespoň v jedné z nich, je-li ustanoven současně pro více farností, avšak místní ordinář může z oprávněného důvodu dovolit, aby bydlel jinde, zvláště ve společném domě pro více kněží, jen když tím neutrpí škoda vykonávání pastýřských služeb.
- 2: Místní ordinář ať se postará o to, aby, kde je to možné, farář a farní vikáři praktikovali určitou formu společného života ve farním domě.
- 3: Pokud jde o dobu dovolené, má farní vikář totéž právo jako farář.

Kánon 551: Pokud se týká darů, které věřící dávají farnímu vikáři při příležitosti vykonávání pastoračních funkcí, ať se dodržují předpisy Kánonu 531.

Kánon 552: Farního vikáře může odstranit diecézní biskup nebo administrátor diecéze z oprávněného důvodu se zachováním předpisu Kánonu 682 § 2.

Hlava VII. Venkovní vikáři

Kánon 553:

- 1: Venkovní vikář, který se též nazývá děkan nebo arcikněz nebo jinak, je kněz, který stojí v čele venkovního vikariátu.
- 2: Nestanoví-li právo něco jiného, jmenuje děkana diecézní biskup, když podle svého rozumného uvážení vyslechl kněze, kteří v příslušném děkanství konají duchovní službu.

Kánon 554:

- 1: Biskup ať k úřadu děkana, který není spojen s úřadem faráře určité farnosti, vybere kněze, kterého uzná podle okolností místa a doby za vhodného.
- 2: Děkan necht' je jmenován na určitou dobu stanovenou partikulárním právem.

- 3: Diecézní biskup může odstranit děkana svobodně ze spravedlivého důvodu podle svého uvážení.

Kánon 555:

- 1: Kromě právoplatně udělených oprávnění partikulárním právem má děkan povinnost i právo:

1. podporovat a koordinovat v děkanství společnou pastorační činnost,
2. bdít nad tím, aby duchovní jeho území vedli život odpovídající jejich stavu a svědomitě plnili své povinnosti,
3. dbát, aby se posvátné úkony konaly podle liturgických předpisů, bdít nad tím, aby čistota a výzdoba kostelů, posvátného náčiní, zvláště při slavení a uchovávání eucharistie, se dodržovala, aby se správně psaly a uchovávaly farní knihy, aby byl svědomitě spravován církevní majetek a konečně, aby se patřičně pečovalo i o farní budovu.

- 2: Děkan v sobě svěřeném děkanátu necht' se snaží o to,

1. aby se klerici účastnili ve stanovené době podle partikulárního zákona přednášek, teologických shromáždění a konferencí podle předpisu Kánon 279 □ 2,
2. aby kněžím jeho obvodu se dostávalo dostatek duchovní pomoci a zvláště je pozorný k těm, kdo žijí v těžkých podmínkách nebo jsou zkrúšeni různými problémy.

- 3: Když se děkan dozví o vážném onemocnění faráře svého území, ať se postará o to, aby nepostrádal duchovní a hmotnou pomoc. Když někdo z nich zemře, postará se mu o důstojný pohřeb. Pečuje rovněž o to, aby v době nemoci či úmrtí faráře nebyly odcizeny nebo zničeny knihy, dokumenty, posvátné náčiní a jiné předměty, které jsou majetkem kostela.

- 4: Děkan je povinen vizitovat farnosti svého děkanátu způsobem určeným od diecézního biskupa.

Hlava VIII. Rektoři kostelů a kaplani**ČLÁNEK 1. Rektoři kostelů**

Kánon 556: Rektoři kostelů jsou kněží, jimž je svěřena správa některého kostela, který není ani farní ani kapitulní a ani není připojen k domu řeholní komunity nebo společnosti apoštolského života, která by v něm konala bohoslužby.

Kánon 557:

- 1: Rektora kostela jmenuje svobodně biskup se zachováním práva volby nebo presentace, jestliže tyto někomu právoplatně náležejí. V tomto případě diecézní biskup rektora potvrdí nebo ustanoví.

- 2: Náleží-li kostel některému laickému řeholnímu institutu papežského práva, přísluší diecéznímu biskupu ustanovit rektora kostela, kterého navrhl řeholní představený.

- 3: Rektorem seminárního kostela nebo jiného kolegiálního kostela, který spravují klerici, je rektor semináře nebo kolegia, jestliže diecézní biskup nestanoví něco jiného.

Kánon 558: Bez újmy předpisu Kánon 262 není dovoleno rektoru kostela konat farní funkce, o nichž je v Kánon 530 n. 1-6, v kostele jemu svěřeném, bez souhlasu a v případě potřeby i delegace faráře.

Kánon 559: V kostele, který je svěřen rektorovi, může tento konat liturgické funkce, dokonce i slavnostní, při zachování nadačních ustanovení a pokud to podle úsudku místního ordináře není na újmu farním bohoslužbám.

Kánon 560: Kde to místní ordinář uzná za vhodné, může naříditi rektorovi, aby ve svém kostele konal pro lid určité funkce, i farní, a také, aby byl kostel volně přístupný pro určitá shromáždění věřících, kteří tam chtějí konat liturgické obřady.

Kánon 561: Nikomu není dovoleno bez povolení rektora nebo jiného oprávněného představeného v kostele sloužit mši svatou, udělovat svátosti či konat jiné liturgické funkce. Toto dovolení se má dát nebo odřeknout v souhlase s předpisy práva.

Kánon 562: Rektor kostela musí pod autoritou místního ordináře a se zachováním právoplatných stanov a získaných práv bdít nad tím, aby se v kostele konaly bohoslužebné funkce důstojně podle liturgických norem a předpisů Kánonů, aby se svědomitě plnily povinnosti, aby byl řádně spravován majetek, aby byly udržovány v pořádku.

ku a čistotě liturgické předměty a posvátné budovy a aby se nedělo nic, co by jakýmkoliv způsobem odporovalo posvátnosti místa a účtě, která náleží Božímu domu.

Kánon 563: Místní ordinář místa může ze spravedlivého důvodu a po rozumném uvážení odstranit rektora kostela, i když byl tento od jiných zvolen nebo presentován při zachování předpisu Kánon 682 □ 2.

ČLÁNEK 2. Kaplani

Kánon 564: Kaplan je kněz, kterému je trvale svěřena pastýřská péče, alespoň částečná, o nějakou komunitu nebo sdružení věřících, kterou má vykonávat podle obecného nebo partikulárního práva.

Kánon 565: Nestanoví-li právo něco jiného nebo nepřisluší-li někomu jinému zvláštní právo, jmenuje kaplana místní ordinář a jemu také přísluší navrženého ustanovit nebo zvoleného potvrdit.

Kánon 566:

□ 1: Kaplan má být vybaven všemi fakultami, které si žádá výkon řádné pastorační služby. Kromě těch, kterých se mu dostává právem partikulárním nebo zvláštní delegací, má z moci úřadu právo zpovídat věřící svěřené jeho péči, hlásat jim Boží slovo, udělovat viatikum a pomazání nemocných a také sv. birmování těm, kteří se nacházejí v nebezpečí smrti.

□ 2: V nemocnicích, ve vězeních a na cestách po moři mají kaplani mimo to pravomoc, kterou mohou vykonávat jen na těchto místech, rozhřešovat od samočinných, ale nevyhlášených censur (*latae sententiae nec declaratis*) a nevyhraných někomu se zachováním předpisu Kánon 976.

Kánon 567:

□ 1: Ať místní ordinář nejmenuje kaplana domu laického řeholního institutu, dokud záležitost neprokonzultuje s představeným, který má právo po vyslechnutí komunity navrhnout některého kněze.

□ 2: Kaplanovi přísluší konat liturgické funkce nebo je řídit. Nepřísluší mu však, aby se vměšoval do vnitřní správy institutu.

Kánon 568: Podle možností mají být jmenováni kaplani pro ty, kteří s ohledem na životní podmínky nemohou využívat řádné pastorační služby farářů, jako jsou emigranti, vyhnanci, utečenci, kočovníci či plavící se po moři.

Kánon 569: Vojenští kaplani se řídí vlastními předpisy.

Kánon 570: Když je k sídlu komunity nebo shromáždění připojen kostel, který není farní, ať je kaplan rektorem tohoto kostela, leč by si péče o kostel nebo komunitu žádaly něco jiného.

Kánon 571: Ať kaplan při výkonu své pastýřské služby udržuje patřičné styky s farářem.

Kánon 572: Pokud jde o odstranění kaplana, je třeba zachovat předpisy Kánon 563.

ČÁST III. Instituty zasvěceného života a společnosti apoštolského života

SEKCE I. Instituty zasvěceného života

STAŤ I. PŘEDPISY SPOLEČNÉ VŠEM INSTITUTŮM ZASVĚCENÉHO ŽIVOTA

Kánon 573:

□ 1: Život zasvěcený sliby evangelních rad je stálý způsob života, kterým se věřící pod vlivem Ducha svatého dokonalejším následováním Krista zcela odevzdají nejvyšší milovanému Bohu, aby z nového zvláštního titulu se věnovali jeho účtě a budování církve ke spáse světa a ve službě Božího království dosáhli dokonalé lásky a stali se v církvi výrazným znamením nebeské slávy.

□ 2: Tento způsob života berou na sebe v kanonicky zřízených církevní autoritou institutech zasvěceného života svobodně věřící, kteří se sliby nebo jinými posvátnými závazky podle zákonů vlastního institutu zavazují k zachování evangelních rad čistoty, chudoby a poslušnosti a skrze lásku, ke které ony vedou, se spojují zvláštním způsobem s církví a jejím tajemstvím.

Kánon 574:

- 1: Stav těch, kdo v těchto institutech vyznávají evangelní rady, patří k životu a svatosti církve, a proto jej mají všichni v církvi přijímat a rozšiřovat.
- 2: Do tohoto stavu jsou někteří věřící zvláště voláni Bohem, aby požívali v církvi zvlášť mimořádného daru a podle cíle a ducha institutu pomáhali jejímu spásnému poslání.

Kánon 575: Evangelní rady mají svůj základ v nauce a příkladu Krista-Učitele a jsou darem Božím, který církev od Pána přijala a stále jej uchovává jeho milostí.

Kánon 576: Příslušné církevní autoritě přísluší evangelní rady vysvětlovat, jejich uskutečňování řídit zákony a kanonickým schválením zřizovat stálé formy takového života. Tatáž autorita se má starat i o to, aby instituty žily a vzkvétaly podle ducha zakladatelů a zdravých tradic.

Kánon 577: V církvi je velmi mnoho institutů zasvěceného života, které mají různé dary podle milosti, která jim byla dána, aby dokonaleji následovaly Krista buď modlícího se, nebo hlásajícího království Boží či činícího dobře všem lidem nebo stýkajícího se s nimi ve světě, ale vždy plnícího vůli Otce.

Kánon 578: Všichni mají věrně zachovávat ducha zakladatelů a stanovy schválené příslušnou církevní autoritou, které vyjadřují povahu, cíl, ducha a ráz institutu. Mají také zachovávat zdravé tradice, což vše tvoří dědictví každého institutu.

Kánon 579: Diecézní biskupové mohou každý na svém území zřizovat formálním dekretem instituty zasvěceného života, když se před tím dotázali Apoštolského stolce.

Kánon 580: Připojení jednoho institutu zasvěceného života k druhému je vyhrazeno příslušné autoritě institutu, který připojuje, ovšem se zachováním kanonické samostatnosti institutu, který je připojován.

Kánon 581: Rozdělit institut na části jakkoliv označené, zřizovat nové, zřízené slučovat nebo uskutečňovat změny jiného druhu, je vyhrazeno příslušné autoritě institutu podle předpisu konstitucí.

Kánon 582: Slučovat a sjednocovat instituty zasvěceného života je vyhrazeno jedině Apoštolskému

stolci. Jemu jsou také vyhrazeny federace a konfederace.

Kánon 583: V institutech zasvěceného života nelze zavádět změny, které se týkají věcí schválených Apoštolským stolicem, bez jeho dovolení.

Kánon 584: Institut může zrušit pouze Apoštolský stolec. Ten také rozhoduje o jeho majetku.

Kánon 585: Zrušit části institutu je v moci příslušné autority tohoto institutu.

Kánon 586:

- 1: Jednotlivým institutům se přiznává určitá autonomie, zvláště v řízení, aby mohly podle vlastní kázně uchovávat neporušeně své dědictví.
- 2: Místní ordináři mají tuto autonomii zachovávat a chránit.

Kánon 587:

- 1: Aby si jednotlivé instituty mohly lépe chránit své povolání a totožnost, má Základní zákoník neboli konstituce každého institutu obsahovat kromě toho, co je v Kánon 578 určeno k zachování, také základní předpisy o vedení institutu, o kázní jeho členů, o přijímání a výchově členů a předmět závazku vlastního institutu.
- 2: Tento Základní zákoník schvaluje příslušná církevní autorita a pouze s jejím souhlasem se může měnit.
- 3: V tomto kodexu (Základním zákoníku) necht' jsou vhodně sloučeny prvky duchovní a právní. Avšak jeho předpisy necht' nejsou bez potřeby rozmnožovány.
- 4: Ostatní předpisy necht' příslušná církevní autorita stanoví a vhodně shrne do jiných kodexů, které možno podle časových a místních potřeb revidovat a patřičně přizpůsobovat.

Kánon 588:

- 1: Stav zasvěceného života není ze své přirozenosti ani klerický ani laický.
- 2: Institut se nazývá klerický, jestliže svým cílem nebo úmyslem zakladatele nebo na základě právoplatné tradice má klerické vedení, koná službu posvátného kněžství a jako takový je uznáván církevní autoritou.

- 3: Institut se nazývá laický, jestliže je církevní autoritou za takový uznán či svou přirozenou povahou, vlastnostmi a účelem má vlastní úkol stanovený zakladatelem a právoplatnou tradicí, a neobsahuje v sobě vykonávání posvátného kněžství.

Kánon 589: Institut zasvěceného života se také nazývá institutem papežského práva, je-li zřízen Apoštolským stolcem nebo jen dekretem formálně schválen. Je institutem diecézního práva, jestliže byl zřízen diecézním biskupem a neobdržel potvrzení papežským dekretem.

Kánon 590:

- 1: Instituty zasvěceného života, protože se daly do služeb Bohu a církvi zvláštním způsobem, podléhají ze zvláštního důvodu nejvyšší autoritě církve.
- 2: Jejich jednotliví členové jsou na základě posvátného pouta poslušnosti povinni poslouchat nejvyššího velekněze jako svého nejvyššího představeného.

Kánon 591: Aby instituty mohly lépe sloužit dobru a potřebám apoštolátu, může papež na základě svého primátu nad celou církví vyjmout je kvůli obecnému prospěchu z moci místních ordinářů a podřídit je sobě samému nebo jiné církevní autoritě.

Kánon 592:

- 1: Aby se více podpořilo spojení se Svatým stolcem, nechť nejvyšší představený institutu ve stanovené době a stanoveným způsobem zašle Apoštolskému stolci krátký přehled o stavu institutu.
- 2: Představený každého institutu je povinen šířit znalost dokumentů Svatého stolce, které se týkají členů institutu svěřených jeho péči a dbát na jejich zachování.

Kánon 593: Bez újmy Kánon 586 instituty papežského práva, pokud jde o jejich vnitřní vedení a kázeň, podléhají bezprostředně a výlučně moci Apoštolského stolce.

Kánon 594: Instituty diecézního práva zůstávají bez újmy Kánon 586 pod zvláštní péčí diecézního biskupa.

Kánon 595:

- 1: Biskupu, v jehož diecézi se nachází hlavní dům (sídlo institutu), přísluší schvalovat konstituce a potvrzovat právoplatně zavedené změny bez újmy toho, co přikázal Svatý stolec. Jemu také přísluší projednávat důležitější záležitosti týkající se celého institutu, které přesahují vnitřní pravomoc, ovšem po poradě s ostatními biskupy, je-li institut rozšířen ve více diecézích.

- 2: Diecézní biskup může ve zvláštních případech dispensovat od předpisů konstitucí.

Kánon 596:

- 1: Představení institutu a kapituly mají nad členy moc, kterou dává obecné právo a konstituce.
- 2: V klerických řeholních institucích papežského práva mají představení a kapituly nadto moc církevního vedení pro oblast vnější a vnitřní.
- 3: Na moc, o které se jedná v □ 1, se vztahují předpisy Kánon 131, 133, 137-144.

Kánon 597:

- 1: Do institutu zasvěceného života může být přijat každý katolík, který má dobrý úmysl a vlastnosti požadované obecným a partikulárním právem a nemá žádnou překážku.
- 2: Nikdo nemůže být přijat bez patřičné přípravy.

Kánon 598:

- 1: Nechť každý institut stanoví ve svých konstitucích podle své povahy a cílů, jakým způsobem se mají zachovávat evangelní rady čistoty, chudoby a poslušnosti podle způsobu života, který vedou.
- 2: Všichni členové mají věrně a úplně zachovávat nejen evangelní rady, ale také upravit svůj život podle práva vlastního institutu a tak usilovat o dokonalost svého stavu.

Kánon 599: Evangelní rada čistoty přijatá kvůli nebeskému království, která je znamením budoucího věku a pramenem hojnější plodnosti v nerozděleném srdci, nese s sebou povinnost naprosté zdrženlivosti v celibátu.

Kánon 600: Evangelní rada chudoby vede k následování Krista, který – ač bohatý – stal se pro nás chudý, přináší s sebou kromě života skutečně chudého, pracovitého a střídavého i závislost a omezení v užívání majetku a nakládání s ním

podle předpisů práva vlastního jednotlivým institutům.

Kánon 601: Evangelní rada poslušnosti přijatá v duchu víry a lásky k následování Krista poslušného až k smrti, zavazuje podřídit svou vůli právoplatným představeným jako zástupcům Boha, když nařizují něco ve shodě s vlastními konstitucemi.

Kánon 602: Bratrské spoluzití, vlastní každému institutu, kterým se členové sdružují jakoby ve zvláštní rodinu v Kristu, nechť je vymezeno tak, aby všem pomáhalo při plnění povolání jednoho každého. Bratrským společenstvím zakořeněným v lásce a na ní budovaným nechť jsou členové příkladem všeobecného smíření v Kristu.

Kánon 603:

- 1: Církev kromě institutů zasvěceného života uznává také poustevnický neboli anachoretický život, v němž křesťané důkladnějším únikem ze světa zasvěcují svůj život v mlčení, samotě, stálé modlitbě a pokání ke chvále Boží a ke spáse světa.
- 2: Právně je uznávána za poustevníka osoba, která se oddala Bohu zasvěcením života tak, že slibem nebo jinými pouty (závazky) se zavázala veřejně před diecézním biskupem k zachovávání tří evangelních rad a k tomu, že pod jeho vedením bude zachovávat vlastní způsob života.

Kánon 604:

- 1: K těmto formám zasvěceného života patří i řád panen, které po vyjádření svatého předsevzetí dokonaleji následovat Krista, byly diecézním biskupem schváleným liturgickým obřadem zasvěceny Bohu a zasnoubily se mysticky Kristu, Božím Synu, a daly se do služeb církve.
- 2: Aby své rozhodnutí mohly věrněji zachovávat a sloužit církvi v souladu se svým stavem a lépe si mohly navzájem pomáhat, mohou se panny sdružovat.

Kánon 605: Schvalovat nové formy zasvěceného života je vyhrazeno jedině Apoštolskému stolci. Avšak diecézní biskupové ať se snaží rozeznávat nové dary zasvěceného života, které Duch svatý svěřuje církvi, a ať také podporují a pomáhají zakladatelům, aby své záměry vyjádřili pokud možno co nejlépe a zajistili i vhodnými stanovami, zvláště když použijí obecných zásad použitých v této části.

Kánon 606: Ustanovení o institutech zasvěceného života a o jejich členech platí stejným právem o obou pohlavích, leč by ze slovní souvislosti nebo ze samé věci bylo zřejmé něco jiného.

STAŤ II. ŘEHOLNÍ INSTITUTY

Kánon 607:

- 1: Řeholní život jako zasvěcení se celé osoby představuje v církvi podivuhodné zasnoubení, znamení budoucího věku, založené Bohem. Díky tomu řeholní osoba v plném odevzdání se, jako by darování se Bohu v obět, stává se celou svou existencí nepřetržitou bohopoctou v lásce.
- 2: Řeholní institut je společenství, jehož členové ve shodě se svým právem skládají veřejné sliby, věčné nebo dočasné, po uplynutí platnosti obnovované, a vedou společný život.
- 3: Veřejné svědectví, které mají řeholníci vydávat Kristu a církvi, žádá si odloučení od světa, jež je vlastní povaze a cíli jednoho každého institutu.

Hlava I. Řeholní domy, jejich zřízení a zrušení

Kánon 608: Řeholní komunita má bydlet pod autoritou představeného ustanoveného podle předpisů práva v domě právoplatně zřízeném. Jednotlivé domy ať mají alespoň kapli, kde se slaví a uchovává eucharistie, která by byla skutečným centrem komunity.

Kánon 609:

- 1: Domy řeholních institutů zřizují příslušné autority – podle konstitucí -, když k tomu dal předtím diecézní biskup písemný souhlas.
- 2: Ke zřízení kláštera řeholních sester (monialum) se kromě toho žádá povolení Svatého stolce.

Kánon 610:

- 1: Při zřizování domů nechť se bere zřetel na prospěch církve a institutu a na to, zda jsou zabezpečeny potřeby tak, aby řeholní osoby mohly podle účelu a duchu institutu řádně žít.
- 2: Ať se nezřizuje dům, nedá-li se rozumně soudit, že bude vhodně postaráno o potřeby členů.

Kánon 611: Souhlas diecézního biskupa ke zřízení řeholního domu přináší s sebou právo:

1. Vést život podle povahy a cílů vlastních institutu.
2. Konat díla institutu vlastní podle předpisů práva a se zachováním podmínek připojených k souhlasu.
3. Mít kostel pro klerický institut se zachováním předpisu Kánon 1215 3 a vykonávat v něm posvátné služby podle předpisů práva.

Kánon 612: Aby mohl být řeholní dům určen pro apoštolské práce, odlišné od těch, pro které byl zřízen, k tomu je nutný souhlas biskupa diecéze. Není ho však třeba, jedná-li se o změnu, která při zachování fundačních předpisů patří jen k vnitřní správě a kázni.

Kánon 613:

- 1: Řeholní dům řeholních kanovníků a mnichů pod správou a péčí vlastního představeného (moderátora) je svéprávný, leč by konstituce říkaly něco jiného.
- 2: Představený svéprávného domu je podle práva vyšší představený.

Kánon 614: Kláštery řádových řeholnic přidružené k některému mužskému institutu necht' mají vlastní způsob života a vedení podle konstitucí. Vzájemná práva a povinnosti necht' jsou stanoveny tak, aby z toho přidružení vyrůstalo duchovní dobro.

Kánon 615: Svéprávný klášter, který nemá kromě vlastního představeného (moderátora) jiného vyššího představeného a také není k nějakému institutu přidružen tak, aby představený tohoto institutu měl podle konstitucí skutečnou moc nad tímto klášterem, svěřuje se podle předpisu práva zvláštnímu dohledu diecézního biskupa (*vigilantiae*).

Kánon 616:

- 1: Řádně zřízený řeholní dům může zrušit nejvyšší představený po dohodě s diecézním biskupem. O majetku zrušeného domu rozhodne vlastní právo institutu při zachování vůle zakladatelů nebo dárců a také práv spravedlivě nabytých.

- 2: Má-li instituce jen jediný dům, jeho zrušení je vyhrazeno Svatému stolci a jemu také v tomto případě je vyhrazeno rozhodnutí o jeho majetku.

- 3: Zrušit svéprávný dům, o němž je v Kánon 613, je v moci generální kapituly, leč by konstituce stanovily něco jiného.

- 4: Zrušit svéprávný klášter řádových řeholnic přísluší Svatému stolci se zachováním předpisů konstitucí, pokud jde o majetek.

Hlava II. Vedení institutů

ČLÁNEK 1. Představení a rady

Kánon 617: Představení necht' vykonají svůj úřad a uplatňují svou moc podle předpisů obecného a vlastního práva.

Kánon 618: Představení necht' moc, kterou převzali od Boha, skrze službu církve vykonávají v duchu služby. Proto respektující vůli Boží necht' při plnění svého úřadu řídí své poddané jako děti Boží a s úctou k lidské osobě, ať rozvíjejí jejich dobrovolnou poslušnost tím, že jim ochotně naslouchají, ať také podporují jejich jednotu k dobru institutu a církve, ovšem vždy při zachování vlastní autority s ohledem na právo rozhodovat a nařizovat.

Kánon 619: Představení ať se svědomitě věnují svému úřadu a spolu se členy jim svěřenými ať se snaží vybudovat bratrské společenství v Kristu, ve kterém se hledá a na prvním místě miluje Bůh. Proto ať živí často své členy potravou Božího slova a vedou je ke slavení liturgie. Necht' jsou jim také vzorem v pěstování ctností, zachovávaní zákonů a tradic vlastních institutu. Necht' vhodně uspokojují jejich osobní potřeby, starostlivě pečují o nemocné a navštěvují je, nepokojně ať kárají, bázlívě těší a jsou ve všem trpěliví.

Kánon 620: Vyšší představení jsou ti, kteří vedou celý institut nebo jeho provincii nebo část jí rovnocennou nebo svéprávný řeholní dům a také jejich zástupci. Sem patří také opat primas a představení mnišské kongregace. Ti však nemají všechnu moc, kterou obecné právo přiznává vyšším představeným.

Kánon 621: Spojení více domů, které pod vedením jednoho představeného vytvářejí bezprostředně

část institutu a které bylo zřízeno kanonicky právoplatnou autoritou, se jmenuje provincie.

Kánon 622: Nejvyšší představený (supremus moderátor) má pravomoc nad všemi provinciemi, domy a členy institutu, kterou vykonává podle vlastního práva. Ostatní představení mají tuto moc v mezích svého úřadu.

Kánon 623: Aby členové mohli být platně zvoleni nebo jmenováni za představené, vyžaduje se určitá doba po věčných slibech nebo slibech definitivních, stanovená vlastním právem nebo jedná-li se o vyšší představené, konstitucemi.

Kánon 624:

- 1: Představení nechť jsou ustanovováni na určitou vhodnou dobu podle povahy a potřeb institutu, leč by konstituce stanovily něco jiného pro nejvyššího představeného a pro představené svéprávného domu.
- 2: Vlastní právo nechť se postará vhodnými předpisy, aby představení ustanovení na určitou vyměřenou dobu nesetrvávali v úřadě bez přerušení po delší dobu.
- 3: Mohou však být i v době svého úřadu odstraněni nebo přeloženi z důvodů, které stanoví vlastní právo.

Kánon 625:

- 1: Nejvyšší představený institutu nechť je ustanoven kanonickou volbou podle předpisů konstitucí.
- 2: Volbě představeného svéprávného kláštera, o němž je v Kánon 615, a nejvyššího představeného institutu diecézního práva předsedá diecézní biskup diecéze, kde je hlavní dům institutu.
- 3: Ostatní představení nechť jsou ustanoveni podle předpisů konstitucí, avšak tak, že jsou-li zvoleni, potřebují potvrzení vyššího představeného, jsou-li jmenováni, nechť tomu předchází vhodná porada (konsultace).

Kánon 626: Nechť představení při obsazování úřadu jmenováním a členové společenstva při volbách zachovávají předpisy obecného práva i práva vlastního a také ať se varují jakéhokoliv zneužívání a nadržování osobám, majíce na paměti jedině Boha a dobro institutu. Ať jmenují a volí jen ty, které považují v Pánu za opravdu vhodné a schopné. Kromě toho nechť se vystří-

hají získávat přímo nebo nepřímo hlasy jak pro sebe tak pro jiné.

Kánon 627:

- 1: Představení ať mají podle předpisů konstitucí vlastní radu a ať vhodně využívají její pomoci při vykonávání svého úřadu.
- 2: Kromě případů stanovených v obecném právu nechť vlastní právo určí situace, ve kterých případech se k platnému jednání vyžaduje souhlas nebo rada, jejichž vyžádání se děje dle ustanovení Kánon 127.

Kánon 628:

- 1: Představení, kteří jsou určeni k této službě mocí vlastního práva institutu, nechť vizitují ve stanovené době domy a členy společenstva sobě svěřené dle předpisů vlastního práva.
- 2: Diecézní biskup má právo a povinnost vizitovat - také ve věci řeholní kázně:

1. svéprávné kláštery, o nichž je v Kánon 615,

2. jednotlivé domy institutu diecézního práva na svém území.

- 3: Členové nechť jednají s vizitátorem v důvěře k němu a když se oprávněně ptá, jsou povinni mu odpovědět podle pravdy v lásce. Nikomu také není dovoleno odvádět členy společenstva jakýmkoliv způsobem od této povinnosti anebo jinak mařit účel vizitace.

Kánon 629: Představení nechť se zdržují každý ve svém domě a neodcházejí z něho, leč podle předpisů vlastního práva.

Kánon 630:

- 1: Představení nechť svým členům přiznávají patřičnou svobodu vzhledem ke svátosti pokání a v duchovním vedení, avšak bez újmy kázně institutu.
- 2: Představení ať se postarají podle předpisů vlastního práva, aby členové jejich společenstva měli vhodné zpovědníky, u nichž by se mohli často zpovídat.
- 3: V kláštrech řádových řeholnic, ve formačních domech a v početnějších laických komunitách nechť jsou určeni po poradě s komunitou řádní zpovědníci schválení místním ordinářem, ale bez povinnosti sester se u nich zpovídat.

- 4: Představení necht' nepřijímají zповědi svých podřízených, leč že by si to oni výslovně přáli.
- 5: Členové společenstva necht' s důvěrou navštěvují své představené, jimž mohou dobrovolně a ochotně vyjevit smýšlení svého nitra. Představeným se však zakazuje nějakým způsobem je přimět k tomu, aby jim vyjevovali své svědomí.

ČLÁNEK 2. Kapituly

Kánon 631:

- 1: Generální kapitula, která má podle konstitucí nejvyšší moc v institutech, ať je tak ustanovena, aby reprezentovala celý institut a stala se tak znamením jeho jednoty v lásce. Jejím hlavním úkolem je chránit dědictví institutu, o němž je v Kánon 578, a podporovat přiměřenou obnovu v jeho duchu, volit nejvyššího představeného, projednávat důležitější úkoly a vydávat předpisy, které musí všichni poslouchat.
- 2: Konstituce ať vymezí složení a rozsah kapituly. Vlastní právo musí přesněji určit řád při konání kapituly, zvláště při volbách, a určí i pořadí projednávaných záležitostí.
- 3: Shodně s předpisy stanovenými vlastním právem může nejen provincie a místní komunita, ale i každý člen volně zaslat generální kapitule svá přání a návrhy.

Kánon 632: Vlastní právo necht' přesně určí, co přísluší jiným kapitulám institutu nebo jiným podobným shromážděním ohledně jejich povahy, pravomoci, složení, způsobu jednání a doby jejich konání.

Kánon 633:

- 1: Spolurozhodující nebo poradní orgány necht' věrně plní sobě svěřený úkol podle předpisů obecného nebo vlastního práva a tak vyjádří svým způsobem starost a účast všech členů na dobru celého institutu nebo komunity.
- 2: Při zřizování těchto spolurozhodujících a poradních prostředků a při jejich užití necht' se zachovává moudrá opatrnost a způsob jejich činnosti necht' je shodný s povahou a účelem institutu.

ČLÁNEK 3. Majetek a jeho správa

Kánon 634:

- 1: Institut, provincie a řeholní domy jako právní osoby jsou z moci práva schopny získávat, spravovat a odprodávat majetek, pokud není pro ně tato schopnost konstitucemi vyloučena nebo omezena.
- 2: Necht' se však chrání veškerého přepychu, nemírného zisku a hromadění majetku.

Kánon 635:

- 1: Protože majetek řeholních institutů je církevní, řídí se předpisy V. knihy: O časných dobrech církve, není-li výslovně řečeno něco jiného.
- 2: Každý institut necht' stanoví vhodné předpisy o užívání a správě majetku, kterými by podpořil chudobu sobě vlastní, chránil ji a vyjadřoval.

Kánon 636:

- 1: V každém institutu a v každé provincii, které řídí vyšší představený, necht' mají ekonoma, který bude odlišný od vyššího představeného a bude ustanoven podle předpisů vlastního práva, aby vedl pod řízením příslušného představeného správu majetku. Necht' také v místních komunitách, pokud je to možno, ustanoví ekonoma odlišného od místního představeného.
- 2: Ekonomové a jiní správci necht' vydávají ve stanovenou dobu a způsobem stanoveným vlastním právem příslušné autoritě vyúčtování ze své správy.

Kánon 637: Svéprávné kláštery, o nichž je v Kánon 615, mají podat místnímu ordináři jednou do roka rozklad správy svého majetku. Místnímu ordináři přísluší kromě toho právo být informován o hospodaření řeholního domu.

Kánon 638:

- 1: Vlastnímu právu přísluší stanovit v rámci obecného práva úkony, které překračují účel a způsob vlastní správy a stanovit také, čeho je třeba, aby úkon mimořádné správy byl platný.
- 2: Vydání a právní úkony spojené s vykonáváním řádné správy mimo představené konají platně také činovníci, určení k tomu vlastním právem, v rozsahu svého úřadu.
- 3: K platnému prodeji a k platnosti každého právního jednání, kterým se může zhoršit majetkový stav právnické osoby, je nutné písemné dovolení

příslušného představeného se souhlasem jeho rady. Jde-li však o právní jednání, které přesahuje částku, jak ji pro jednotlivou zemi stanovil Svätý stolec, nebo o votivní dary církvi nebo o věci umělecky vzácné či historicky cenné, vyžaduje se kromě toho povolení Svätého stolce.

- 4: U svéprávných klášterů, o nichž je v Kánon 615, a v institutech diecézního práva se vyžaduje kromě toho písemný souhlas místního ordináře.

Kánon 639:

- 1: Učiní-li právní osoba dluhy a závazky, a to i s dovolením představených, je za ně zodpovědná sama.
- 2: Jestliže člen institutu učinil s dovolením představeného rozhodnutí o svém majetku, je zodpovědný on sám. Jedná-li v záležitosti institutu z pověření představeného, je odpovědný institut.
- 3: Učinil-li člen institutu závazky bez dovolení představeného, je za ně zodpovědný sám a ne právní osoba.
- 4: Vždy je možno vznést žalobu proti tomu, kdo se jakkoli obohatil z uzavřené smlouvy.
- 5: Ať řeholní představení nedovolují dělat dluhy, leč by bylo jisté, že z obvyklých příjmů lze zaplatit úroky dluhu a v nepřilíši dlouhé době možno právoplatným umořováním vrátit dlužní obnos.

Kánon 640: Necht' ze všech sil instituty usilují o to, aby vydávaly podle místních podmínek kolektivní svědectví lásky a chudoby a necht' z vlastního majetku přispívají něčím na potřeby církve a na obživu chudých.

Hlava III. Přijímání kandidátů a výchova členů

ČLÁNEK 1. Přijímání do noviciátu

Kánon 641: Právo přijímat čekatele do noviciátu mají podle stanov vyšší představení.

Kánon 642: Ať představení s bdělou pečlivostí přijímají pouze ty, kdo jsou kromě předepsaného věku zdraví, mají vhodnou povahu a dostatečnou zralost, aby mohli žít životem, který je vlastní institutu. Zdraví, povaha a zralost ať jsou v případě

potřeby prokázány i pomocí znalců, přitom zůstává v platnosti Kánon 220.

Kánon 643:

- 1: Neplatně je přijat do noviciátu:
  1. Kdo dosud nedokončil sedmnáctý rok svého věku.
  2. Manžel nebo manželka, dokud trvá manželství.
  3. Kdo je vázán posvátným poutem s nějakým institutem zasvěceného života nebo včleněn do společnosti apoštolského života, bez újmy předpisu Kánon 684:
  4. Kdo vstupuje do institutu pod vlivem násilí, velkého strachu nebo podvodně a také ten, jehož představený přijímá pod vlivem stejných příčin.
  5. Kdo zatajil své přičlenění k nějakému institutu zasvěceného života nebo nějaké společnosti apoštolského života.
- 2: Vlastní právo může stanovit i jiné překážky k platnosti přijetí nebo připojit jiné podmínky.

Kánon 644: Necht' představení nepřijímají do noviciátu světské kleriky bez dotázání se jejich vlastního ordináře, a také ne zadlužené, kteří nejsou schopni dluh zaplatit.

Kánon 645:

- 1: Před přijetím do noviciátu jsou povinni kandidáti předložit potvrzení o křtu a biřmování a také o tom, že jsou svobodní.
- 2: Jedná-li se o přijetí kleriků nebo těch, kdo byli přijati do jiného institutu nebo společnosti apoštolského života anebo žili v semináři, požaduje se mimo to osvědčení buď od ordináře místa nebo vyššího představeného institutu nebo společnosti nebo rektora semináře.
- 3: Vlastní právo může požadovat i jiná svědectví (osvědčení) o potřebných schopnostech kandidáta nebo o tom, že není u něho překážky.
- 4: Představení si mohou vyžádat i jiné informace, dokonce i pod zachováním tajemství, pokládají-li to za nutné.

ČLÁNEK 2. Noviciát a výuka a výchova noviců

Kánon 646: Noviciát, kterým začíná život v institutu, je zaměřen k tomu, aby novicové lépe poznali Boží volání a to, co je vlastní institutu, vyzkoušeli způsob života v institutu a jeho duchem přetvářeli mysl a srdce. Také se mají prověřit jejich předsevzetí a schopnosti.

Kánon 647:

- 1: Zřízení, přenesení a zrušení noviciátního domu musí se stát písemným dekretem vydaným od nejvyššího představeného institutu se souhlasem jeho rady.
- 2: K platnosti noviciátu se žádá, aby se konal v domě řádně k tomu určeném. Ve zvláštních případech a výjimečně může nejvyšší představený se souhlasem rady dovolit, aby kandidát vykonal noviciát v jiném domě institutu pod vedením zkušenoého řeholníka, který zastupuje magistra noviců.
- 3: Vyšší představený může dovolit, aby komunita noviců bydlela po určité období v jiném domě institutu, který on sám určí.

Kánon 648:

- 1: Aby byl noviciát platný, musí se konat po dobu 12 měsíců prožitých v noviciátní komunitě se zachováním předpisu Kánon 647 □ 3.
- 2: K výchově a výuce (ad institutionem) noviců mohou konstituce kromě doby, o níž je v □ 1, určit jednu nebo více dob apoštolských cvičení konaných mimo noviciátní komunitu.
- 3: Noviciát necht' není delší dvou let.

Kánon 649:

- 1: Se zachováním předpisů Kánon 647 □ 3 a Kánon 648 □ 2 nepřítomnost v noviciátním domě delší než 3 měsíce, ať souvislá nebo přerušovaná, činí noviciát neplatným. Nepřítomnost, která přesahuje 15 dní, se musí doplnit.
- 2: S dovolením příslušného vyššího představeného se mohou první sliby skládat dříve, ne však více než o 15 dní.

Kánon 650:

- 1: Účelem noviciátu je, aby novicové byli formováni pod vedením magistra, podle způsobu výchovy určeného vlastním právem.

- 2: Vedení noviců je vyhrazeno jednomu magistru noviců pod autoritou vyšších představených.

Kánon 651:

- 1: Magistrem noviců musí být člen institutu, který složil věčné sliby a byl k tomu právoplatně určen.
- 2: Magistrovi je možno v případě potřeby přidělit pomocníky, kteří jsou mu podřízeni pokud jde o vedení noviciátu a způsob výchovy.
- 3: Výchovou noviců necht' jsou pověřeni řeholníci pečlivě připravení, kteří jsou zbaveni jiných úřadů a břemen a mohou konat službu užitečně a stálým způsobem.

Kánon 652:

- 1: Úkolem magistra a jeho pomocníka je rozpoznat a potvrdit povolání noviců a postupně je vést k životu v dokonalosti, jak je vlastní příslušnému institutu.
- 2: Novicové ať jsou vedeni k pěstování lidských i křesťanských ctností. Modlitbou a sebezáporem necht' jsou uváděni na cestu plnější dokonalosti. Necht' se jim dostane průpravy k nazírání tajemství spásy, k četbě a k rozjímání Písma svatého, ať jsou připravováni k uctívání Boha posvátnou liturgií, ať se učí vést způsob života zasvěceného Bohu a lidem v Kristu praktikováním evangelních rad, ať jsou poučováni o povaze a duchu, cíli a kázni, dějinách a životu institutu a také ať v nich sílí láska k církvi a jejím pastýřům.
- 3: Vědomi si své vlastní odpovědnosti, ať novicové také činně spolupracují se svým magistrem, aby věrně odpovídali na milost Božího volání.
- 4: Ať členové institutu spolupracují při výchově noviců ze své strany dobrým příkladem a modlitbou.
- 5: Doba noviciátu, o níž je v Kánon 648 □ 1, necht' je využita k výchově v užším slova smyslu, a proto ať nejsou novicové zaměstnávání studiem a povinnostmi, které neslouží této výchově.

Kánon 653:

- 1: Novic může svobodně opustit institut. Také jej může propustit příslušná autorita institutu.
- 2: Je-li novic po ukončení noviciátu schopným, ať je připuštěn k časným slibům, jinak ať je propuštěn. Je-li ještě pochybnost o jeho způsobilosti, může vyšší představený prodloužit dobu

zkoušky ve shodě s vlastním právem, nikdy však ne déle než o 6 měsíců.

ČLÁNEK 3. Řeholní profese (řeholní sliby)

Kánon 654: Řeholní profesí se členové zavazují veřejným slibem zachovávat tři evangelní rady, skrze službu církve se zasvěcují Bohu a začleňují se do institutu s právy a povinnostmi vymezenými v právu.

Kánon 655: Časné sliby se skládají na dobu stanovenou vlastním právem, ne kratší než 3 roky a ne delší než 6 let.

Kánon 656: K platnosti časných slibů se žádá:

1. aby ten, kdo je chce složit, ukončil aspoň 18. rok svého věku,
2. aby vykonal platný noviciát,
3. aby jej k slibům svobodně připustil příslušný představený se souhlasem rady podle předpisů práva,
4. aby sliby byly jasně vyjádřeny slovy a učiněny bez násilí, velkého strachu nebo podvodu,
5. aby je přijal právoplatný představený buď osobně nebo v jeho zastoupení někdo jiný.

Kánon 657:

- 1: Po uplynutí doby, na kterou byla profese učiněna, necht' je řeholník, který sám žádá a je uznán za způsobilého, připuštěn k obnově časných slibů nebo ke slibům věčným, jinak ať odejde.
- 2: Jeví-li se to vhodné, může příslušný představený ve shodě s vlastním právem období profese prodloužit, avšak jen tak, aby celá doba, kdy je člen vázán časnými sliby, nepřekročila devět let.
- 3: Věčné sliby se mohou z oprávněných důvodů složit dříve, ne však více než o tři měsíce.

Kánon 658: Kromě podmínek, o nichž je v Kánon 656 n 3 až 5, a jiných, stanovených vlastním právem, k platnosti věčných slibů se vyžaduje:

1. dokončených aspoň 21 let věku,

2. předchází časné sliby v trvání aspoň tří let bez újmy předpisu Kánon 657 3.

ČLÁNEK 4. Výchova a vzdělání řeholníků

Kánon 659:

- 1: V jednotlivých institutech po prvních slibech pokračuje formace všech členů, aby plněji uskutečňovali život vlastní institutu a stále dokonaleji realizovali jeho poslání.
- 2: Proto má vlastní právo vymezit program a dobu trvání tohoto vzdělávání s přihlédnutím k potřebám církve, k podmínkám lidí a doby ve shodě s cílem a povahou institutu.
- 3: Vzdělávání členů, kteří se připravují ke svatým svěcením, se řídí obecným právem a vlastním programem studií institutu.

Kánon 660:

- 1: Vzdělávání ať je systematické, přizpůsobené chápání členů, duchovní a apoštolské, teoretické i praktické, a podle okolností vhodné i k udělení titulů, jak církevních tak světských.
- 2: Po dobu tohoto vzdělávání ať se členům nesvěřují úkoly a díla, která by tomuto vzdělávání byla na překážku.

Kánon 661: Řeholníci necht' celý život pokračují s horlivostí ve své duchovní, naukové i praktické formaci. Představení ať jim pak k tomu poskytnou prostředky a čas.

Hlava IV. Povinnosti a práva institutů a jejich členů

Kánon 662: Řeholníci ať považují za největší pravidlo svého života následování Krista, jak je předkládá evangelium, a jak je to vyjádřeno v konstitucích vlastního institutu.

Kánon 663:

- 1: První a hlavní úkol všech řeholníků je rozjímání o věcech Božích a neustálé sjednocování se s Bohem v modlitbě.
- 2: Členové jsou povinni účastnit se podle možnosti denně Nejsvětější oběti, přijímat Tělo Kristovo a adorovat před Kristem přítomným v Nejsvětější svátosti.

- 3: Ať se věnují četbě Písma svatého a vnitřní modlitbě, podle předpisů vlastního práva ať důstojně slaví liturgii hodin bez újmy povinnosti pro kleriky, o níž je v Kánon 276 □ 2 n. 3. Ať také konají i jiná cvičení ve zbožnosti.
- 4: Zvláštní úctu ať prokazují Bohorodičce Panně, která je příkladem a záštitou každého druhu zasvěceného života. Ať ji uctívají také modlitbou růžence.
- 5: Ať věrně dodržují každoroční doby posvátného soustředění (exercicie).

Kánon 664: Řeholníci ať usilují o obrácení mysli k Bohu, denně ať zpytují svědomí a často ať přistupují ke svátosti pokání.

Kánon 665:

- 1: Řeholníci necht' bydlí ve vlastním řeholním domě, žijí společným životem a neodcházejí z domu bez dovolení svého představeného. Jedná-li se o delší nepřítomnost, může vyšší představený se souhlasem své rady dovolit z oprávněného důvodu řeholníkovi, aby mohl žít mimo dům institutu, ale ne déle než 1 rok, vyjma léčení nemoci, konání studií a apoštolské činnosti ve jménu institutu.
- 2: Řeholníka, který je nedovoleně mimo řeholní dům s úmyslem vymanit se z moci představených, ať tito starostlivě přesvědčují a pomáhají mu, aby se vrátil a ve svém povolání vytrval.

Kánon 666: Při použití sdělovacích prostředků ať se zachovává potřebná opatrnost a ať se vyvaruje všeho, co škodí vlastnímu povolání a je nebezpečné čistotě zasvěcené osoby.

Kánon 667:

- 1: Ve všech domech necht' se zachovává klauzura přiměřená povaze a poslání institutu podle předpisů vlastního práva tak, aby nějaká část řeholního domu zůstala vždy vyhrazena jen členům.
- 2: Přísnější klauzuru je třeba zachovávat v klášteřích rozjímavého života (zaměřených na kontemplaci).
- 3: Kláštery řádových řeholnic, které se zcela oddávají rozjímavému životu, musí zachovávat papežskou klauzuru, totiž podle předpisů vydaných Apoštolským stolcem. Ostatní kláštery řádových

řeholnic necht' zachovávají klauzuru přiměřenou vlastní povaze institutu a vymezenou v konstitucích.

- 4: Diecézní biskup má z oprávněného důvodu možnost vstoupit do klauzury klášterů řádových řeholnic ve své diecézi, a také může dovolit, aby z vážného důvodu a s dovolením představené mohli do klauzury vstoupit i jiní a aby řádové řeholnice se z ní vzdálily na nezbytně nutný čas.

Kánon 668:

- 1: Před prvními sliby ať členové postoupí správu majetku někomu, koho si sami zvolí, a nestanoví-li konstituce něco jiného, ať s výnosem tohoto svého majetku volně nakládají, ale ať aspoň před věčnými sliby učiní závěť, která je platná i v civilním právu.
- 2: Členové potřebují k jakékoliv oprávněné změně svého rozhodnutí a k jakémukoliv úkonu ohledně majetku dovolení příslušného představeného podle předpisu vlastního práva.
- 3: Cokoliv nabývá řeholník vlastním přičiněním nebo se zřetelem na institut, nabývá institut. Co dostává jako penzi, podporu nebo pojištění jakéhokoli druhu, dostává pro institut, není-li ve vlastním právu řečeno něco jiného.
- 4: Kdo se musí podle povahy svého institutu zříci zcela svého majetku, ať učiní ono zřeknutí se pokud možno formou, která je platná i v občanském právu před věčnými sliby s platností ode dne věčných slibů. Totéž necht' učiní řeholník s věčnými sliby, který se chce podle předpisů vlastního práva zříci se souhlasem nejvyššího představeného svého majetku zčásti nebo zcela.
- 5: Řeholník, který podle povahy svého institutu se zcela zřekl svého majetku, ztrácí i schopnost jej nabývat nebo vlastnit. Proto jeho úkony, které jsou v rozporu se slibem chudoby, jsou neplatné. Co se mu však dostane po zřeknutí se, případně podle předpisu vlastního práva institutu.

Kánon 669:

- 1: Řeholníci ať nosí šat svého institutu zhotovený podle předpisu vlastního práva na znamení zasvěcení a na svědectví chudoby.
- 2: Řeholníci-klerici v institutu, který nemá vlastní šat, ať nosí šat kleriků podle předpisu Kánon 284.

Kánon 670: Institut musí svým členům poskytnout vše, co podle předpisů konstitucí potřebují, aby dosáhli cíle svého povolání.

Kánon 671: Řeholník ať bez dovolení právoplatného představeného nepřijímá úkoly a povinnosti mimo vlastní institut.

Kánon 672: Řeholníci jsou vázáni předpisy Kánon 277, 285, 286, 287 a 289 a řeholníci-klerici ještě navíc předpisy Kánon 279 □ 2. V laických institutech papežského práva může dát vlastní vyšší představený dovolení, o němž je v Kánon 285 □ 4.

Hlava V. Apoštolát institutů

Kánon 673: Apoštolát všech řeholníků především spočívá ve svědectví jejich zasvěceného života, které mají žít modlitbou a pokáním.

Kánon 674: Instituty, které jsou zcela zaměřeny na kontemplaci, mají v mystickém Těle Kristově vždy přeslavný podíl, neboť přinášejí Bohu vynikající oběť chvály, ozařují Boží lid přehojnými plody svatosti a svým příkladem jej povzbuzují a tajemnou apoštolskou plodností jej rozmnožují. Z tohoto důvodu, i když je naléhavá potřeba činného apoštolátu, nemohou být členové těchto institutů voláni, aby poskytovali pomoc v různých pastoračních službách.

Kánon 675:

- 1: V institutech, které se věnují činnému apoštolátu, patří apoštolská práce k povaze těchto institutů. Proto nechť je celý život členů sycen apoštolským duchem a celá jejich apoštolská činnost nechť je formována řeholním duchem (duchem řehole).
- 2: Apoštolská činnost, vždy konaná z důvěrného sjednocení se s Bohem, také toto sjednocení upevňuje a živí.
- 3: Apoštolská činnost konaná jménem a z příkazu církve, nechť se koná ve společenství s ní.

Kánon 676: Laické instituty, jak mužské tak ženské, mají skrze díla duchovního a tělesného milosrdenství účast na pastorační činnosti církve a poskytují lidem různé služby. Proto ať věrně vytrvávají v milosti svého povolání.

Kánon 677:

- 1: Představení a členové ať věrně plní posláni a úkoly vlastní institutu. Ať je moudře přizpůsobují potřebám místa a času také tím, že použijí i nových, vhodných prostředků.
- 2: Jestliže instituty mají se sebou sloučena nějaká sdružení věřících, ať jim s obzvláštní péčí napomáhají naplňovat se pravým duchem jejich řeholní rodiny.

Kánon 678:

- 1: Ve věcech pastorační činnosti, veřejné bohoslužby a dalších apoštolských děl jsou řeholníci podřízeni moci biskupů, kterým jsou povinni prokazovat oddanou poslušnost a úctu.
- 2: Ve vykonávání vnějšího apoštolátu jsou řeholníci podřízeni i vlastním představeným a musí zůstat věrní řádové kázni. Ať i sami biskupové neopomenou, je-li to zapotřebí, zdůrazňovat řeholníkům tuto povinnost.
- 3: Při určování apoštolských prací řeholníkům mají diecézní biskupové a řeholní představení postupovat po společných poradách.

Kánon 679: Diecézní biskup může z velmi vážné příčiny zakázat řeholníkovi pobyt v diecézi, jestliže vyšší představený přes jeho upozornění nic neučinil, a záležitost ihned předat Apoštolskému stolci.

Kánon 680: Ať mezi různými instituty a také mezi nimi a světským klérem pěstuje se spořádaná spolupráce a pod vedením diecézního biskupa i koordinace apoštolských děl a činností při zachování povahy a cíle jednotlivých institutů a fun-dačních zákonů.

Kánon 681:

- 1: Díla, která svěří diecézní biskup řeholníkům, spadají pod jeho pravomoc a řízení bez újmy práva řeholních představených shodně s předpisem Kánon 678 □ 2 a 3.
- 2: V těchto případech nechť se sepíše dohoda mezi diecézním biskupem a příslušným představeným institutu, ve které se kromě jiného přesně a výslovně stanoví, co je nutné k uskutečnění díla, kteří řeholníci je vykonají a jaké je materiální zajištění díla.

Kánon 682:

- 1: Jde-li o přidělení církevního úřadu v diecézi ně- kterému řeholníkovi, jmenuje jej na návrh nebo alespoň se souhlasem příslušného představené- ho diecézní biskup.
- 2: Z úřadu může být řeholník odstraněn, ať na pokyn (ad nutum) příslušné autority, která ho úřadem pověřila, po oznámení toho řeholnímu představenému nebo na pokyn řeholního před- staveného po oznámení toho pověřujícím (die- céz. biskupovi). V obou případech bez vyžádání souhlasu druhého.

Kánon 683:

- 1: Diecézní biskup může sám nebo skrze jiného vizitovat v době pastorační vizitace, a v případě nutnosti i mimo ni, kostely a kaple, které navště- vují věřící a také školy a jiná náboženská, chari- tativní, duchovní i časná díla, která byla svěřena řeholníkům. Netýká se to však škol, které jsou výlučně pro alumny institutu.
- 2: Kdyby shledal nějaký nepořádek a řeholní představený o tom uvědomělý by nic nepodnikl, může sám z vlastní moci zjednat nápravu.

Hlava VI. Odloučení členů od institutu**ČLÁNEK 1. Přestoupení do jiného institutu****Kánon 684:**

- 1: Řeholník s věčnými sliby nemůže přestoupit z vlastního institutu do jiného bez dovolení nej- vyšších představených obou institutů daného se souhlasem vlastní Rady.
- 2: Řeholník může být v novém institutu připuštěn k věčným slibům po zkušební době nejméně tři let. Jestliže však odmítne řeholník složit tyto sliby anebo k nim není příslušnými představenými při- puštěn, ať se vrátí do svého prvního institutu, nedostal-li dosud povolení sekularizace.
- 3: Aby řeholník svéprávného kláštera mohl pře- stoupit do jiného kláštera téhož institutu nebo fe- derace nebo konfederace, vyžaduje se a stačí souhlas vyššího představeného obou klášterů a kapituly kláštera přijímajícího se zachováním ji- ných požadavků stanovených vlastním právem. Nežádají se nové sliby.

- 4: Vlastní právo nechť stanoví dobu a způsob zkoušky, která musí předcházet před sliby řehol- níka v novém institutu.
- 5: Aby bylo možno přestoupit do světského insti- tutu nebo do společnosti apoštolského života anebo z nich do řeholního institutu, žádá se do- volení Svatého stolce a jeho příkaz se musí spl- nit.

Kánon 685:

- 1: Až do chvíle složení profese v novém institutu trvají sliby. Práva a povinnosti, které měl řeholník v dřívějším institutu, jsou však pozastaveny. Od chvíle, kdy začal zkušební dobu v novém institu- tu, je povinen zachovávat právo nového institutu.
- 2: Do nového institutu je řeholník zařazen profesí. Současně s tím zanikají dřívější sliby, práva a povinnosti.

ČLÁNEK 2. Vystoupení z řehole**Kánon 686:**

- 1: Nejvyšší představený může se souhlasem své Rady z vážné příčiny dát řeholníku s věčnými sli- by indult exklaustrace, ne však na dobu delší tří let. Pokud jde o klerika, je nutný předchozí sou- hlas místního ordináře, na jehož území se bude zdržovat. Prodloužení tohoto indultu nebo uděle- ní ho na dobu delší tří let přísluší Apoštolskému stolci, nebo když se jedná o institut diecézního práva diecéznímu biskupovi.
- 2: Indult exklaustrace pro řádové řeholnice může dát jen Apoštolský stolec.
- 3: Svatý stolec může z vážných důvodů a na žá- dost nejvyššího představeného a se souhlasem jeho Rady uložit pobyt mimo klášter členu insti- tutu papežského práva. Diecézní biskup to může uložit členu institutu diecézního práva - při zachování spravedlnosti a lásky - z vážných důvo- dů.

Kánon 687: Exklaustrováný člen je zbaven povin- ností, které se nedají sloučit s jeho novými život- ními podmínkami, a zůstává však v závislosti a péči svých představených a místního ordináře, zvláště když se jedná o klerika. Může nosit řeholní šat, leč by indult stanovil něco jiného. Je zbaven aktivního i pasivního volebního práva.

Kánon 688:

- 1: Kdo chce vystoupit z institutu po uplynutí profese, může ho opustit.
- 2: Kdo v době trvání časných slibů z vážného důvodu prosí, aby mohl opustit institut, může dostat indult k odchodu; v institutu papežského práva od nejvyššího představeného se souhlasem jeho Rady, avšak v institutech diecézního práva a v kláštorech, o nichž je v Kánon 615, je k platnosti indultu zapotřebí potvrzení od biskupa domu, ke kterému náleží (domus assignationis).

Kánon 689:

- 1: Příslušný vyšší představený po vyslechnutí své Rady může člena, jemuž skončila časná profese, z oprávněných důvodů vyloučit z další profese.
- 2: Tělesná nebo duševní nemoc, i ta, která se projevila po složení slibů a která podle odborníků činí člena, o němž je v □ 1, neschopným pro život v institutu, je důvodem nepřipustit ho k obnově slibů nebo k věčné profesi, leč že by nemoc vznikla z nedbalosti institutu nebo v důsledku práce v institutu.
- 3: Jestliže však řeholník v době trvání časné profese zešlel, i když není schopen profese, nemůže jej institut propustit.

Kánon 690:

- 1: Kdo po ukončení noviciátu nebo po profesi řádně vystoupil z institutu, může být znovu přijat do institutu nejvyšším představeným se souhlasem jeho Rady bez povinnosti opakovat noviciát. Tento nejvyšší představený také určí vhodnou zkušební dobu před časnými sliby a dobu časných slibů před sliby věčnými podle předpisů Kánon 655 a Kánon 657.
- 2: Tutéž pravomoc má představený svéprávného klášteřa se souhlasem své Rady.

Kánon 691:

- 1: Řeholník s věčnými sliby nechť nežádá indult odejít z institutu, leč jen z velmi vážných důvodů, které uvážil před Bohem. Svou žádost ať podá nejvyššímu představenému institutu, který ji s dobrozdáním svým a své Rady pošle dále příslušné autoritě.
- 2: V institutech papežského práva uděluje takové dovolení jedině Apoštolský stolec. V institutech diecézního práva je může dát každý diecézní biskup, v níž je dům, k němuž je řeholník připsán.

Kánon 692: Řádně udělený a řeholníku oznámený indult k opuštění institutu, neodmítne-li jej řeholník při oznámení, nese s sebou z moci samého práva dispens od slibů a všech závazků vyplývajících z profese.

Kánon 693: Je-li řeholník klerikem, ať se mu nepovoluje tento indult, dokud nenajde biskupa, který jej začleněním přijme do diecéze nebo aspoň na zkoušku. V případě přijetí na zkoušku je z moci práva po pěti letech inkardinován (začleněn) do diecéze, leč by jej biskup odmítl.

ČLÁNEK 3. Propuštění členů**Kánon 694:**

- 1: Samočinně se považuje za propuštěného řeholník, který:
  1. veřejně odpadl od katolické víry,
  2. uzavřel manželství nebo se je pokoušel uzavřít, třeba jen civilní.
- 2: V těchto případech nechť vyšší představený učiní se svou Radou prohlášení této skutečnosti na základě shromážděných důkazů, aby i právně bylo jisté, že byl propuštěn.

Kánon 695:

- 1: Řeholníka je nutno propustit pro trestné činy, o nichž je v Kánon 1397, 1398 a 1395, leč by v případě trestných činů, o kterých je v Kánon 1395 □ 2, představený usoudil, že propuštění není zcela nutné a že se lze jiným způsobem postarat o nápravu člena a o obnovení spravedlnosti a odčinění pohoršení.
- 2: V těchto případech, kdy vyšší představený shromáždí důkazy o činu a jeho přičitatelnosti, ať oznámí členu, který má být propuštěn, žalobu i důkazy a poskytne mu především možnost se hájit. Všechna akta podepsaná vyšším představeným a notářem, spolu se sepsanými odpověďmi člena a od něho i podepsanými, nechť jsou zaslány nejvyššímu představenému.

Kánon 696:

- 1: Řeholník může být propuštěn i z jiných důvodů, jen když jsou vážné, vnější, přičitatelné a právně dokázané. Takovými jsou: trvalé zanedbávání povinností zasvěceného života, opěťované porušování posvátných závazků, tvrdošijná nepo-

slušnost oprávněných příkazů představených ve věci vážné, velká pohoršení zaviněná řeholníkem, neústupné podporování a šíření odsouzených nauk Učitelským úřadem církve, veřejné lpění na ideologiích proniknutých materialismem a ateismem, nezákonná nepřítomnost, o níž je řeč v Kánon 665 □ 2, trvajících půl roku a jiné, stejně vážné příčiny, které jsou stanoveny vlastním právem.

- 2: K propuštění řeholníka s dočasnými sliby stačí i důvody méně závažné, stanovené vlastním právem.

Kánon 697: Uzná-li vyšší představený po vyslechnutí své Rady, že v případech, o nichž v Kánon 696, je třeba začít proces o propuštění, pak:

1. Je povinen shromáždit nebo doplnit důkazy.
2. Řeholníka písemně nebo přede dvěma svědky napomene s výslovným pohrožením, že bude propuštěn, jestliže se nepolepší. Jasně mu vysvětlí důvod propuštění a dá mu plnou možnost hájit se. Nepomohlo-li první napomenutí, ať po uplynutí alespoň 15 dní jej napomene po druhé.
3. Jestliže nepomůže ani druhé napomenutí a vyšší představený se svou Radou usoudí, že je zřejmě nepolepšitelný a že jeho obhajoba je nedostačující, tu po 15 dnech, které uplynuly bez užitku od posledního napomenutí, pošle všechny doklady podepsané od vyššího představeného a notáře, spolu s odpověďmi řeholníka, které sám podepsal, nejvyššímu představenému.

Kánon 698: Ve všech těchto případech, o nichž je v Kánon 696 a 697, má řeholník právo vždy komunikovat s nejvyšším představeným a přímo jemu vyložit svou obranu.

Kánon 699:

- 1: Nejvyšší představený se svou Radou, která musí mít k platnosti alespoň 4 členy, nechť společně přistoupí k důkladnému přešetření důkazů a obrany. Jestliže pak tajným hlasováním rozhodnou, že je nutno vydat dekret o vyloučení, musí k jeho platnosti v dekretu uvést alespoň souhrnně zdůvodnění podle práva a skutečností (in iure et in facto).
- 2: Ve svéprávných kláštřích, o nichž je v Kánon 615, přísluší rozhodnutí propustit řeholníka diecéznímu biskupovi, jemuž představený doručí spisy prošetřené svou Radou.

Kánon 700: Propouštěcí dekret nemá moci, nebyl-li potvrzen Svatým stolcem, kterému se musí zaslát dekret a všechna akta. Jestliže se jedná o institut diecézního práva, přísluší potvrzení dekretu diecéznímu biskupovi, v níž je dům, k němuž je řeholník připsán. Avšak, aby dekret byl platný, musí v něm být poznámka, že propuštěný má právo do deseti dnů ode dne, kdy mu bylo propuštění oznámeno, odvolat se k příslušné autoritě. Odvolání má odkladný účinek.

Kánon 701: Samotným platným propuštěním přestávají sliby, práva i povinnosti plynoucí z profese. Je-li však řeholník klerikem, nemůže vykonávat úkony ze svěcení, dokud nenajde biskupa, který jej po patřičné zkušební době podle předpisu Kánon 693 přijme do diecéze nebo mu alespoň dovolí vykonávat funkce ze svěcení.

Kánon 702:

- 1: Kdo právoplatně vystoupil z institutu nebo z něho byl právoplatně propuštěn, nemůže od institutu něco požadovat za práci, kterou v něm konal.
- 2: Přesto ať se institut zachová spravedlivě a s evangelní láskou ke členu, který se od něho odlučuje.

Kánon 703: V případě velkého vnějšího veřejného pohoršení nebo nesmírné škody, která hrozí institutu, může vyšší představený anebo - je-li nebezpečí z prodlení - i místní představený se souhlasem své Rady řeholníka vyhnat z domu. Je-li třeba, ať se vyšší představený postará, aby začalo propouštěcí řízení podle předpisu práva nebo oznámí záležitost Apoštolskému stolci.

Kánon 704: O členech, kteří byli jakýmkoliv způsobem vyloučeni z institutu, nechť se učiní zmínka ve zprávě, která se má podle Kánon 592 □ 1 zasílat Apoštolskému stolci.

Hlava VII. Řeholníci povýšení na biskupa

Kánon 705: Řeholník povýšený na biskupa zůstává členem institutu, ale mocí slibu poslušnosti podléhá jedině Římskému veleknězi a není vázán povinnostmi, které podle jeho rozumného úsudku se nedají sloučit s jeho stavem.

Kánon 706: Řeholník, o kterém výše:

1. Pozbyl-li profesí vlastní majetek, má právo užívat, brát požitky a spravovat majetek, jehož se mu dostane. Vlastnictví majetku nabývají diecézní biskup nebo jiní, o nichž je v Kánon 381 □ 2, pro partikulární církve. Ostatní jej nabývají pro institut nebo Svatý stolec podle toho, zda je institut schopný vlastnit majetek nebo ne.
2. Nepozbyl-li profesí vlastnictví majetku, nabývá znovu práva na užívání, na užitek a správu dřívějšího majetku. To, čeho se mu později dostane, nabývá úplně pro sebe.
3. V obou případech však musí s majetkem, jehož se mu dostane, nikoliv pro svou osobu, naložit podle vůle dárců.

Kánon 707:

- 1: Řeholní biskup-emerita (důchodce) si může zvolit k bydlení i byt mimo domy svého institutu, leč by Apoštolský stolec učinil jiná opatření.
- 2: Pokud jde o přiměřené a slušné živobytí, tu, jestliže sloužil nějaké diecézi, je třeba zachovávat předpisy Kánon 402 □ 2, leč by vlastní institut mu chtěl zajistit obživu. Jinak se o něj postará Apoštolský stolec.

Hlava VIII. Konference vyšších představených

Kánon 708: Vyšší představení se mohou s užitekem sdružovat v konference čili rady, aby si společnými silami pomáhali k plnějšímu dosažení cíle jednotlivých institutů, vždy při zachování jejich autonomie, povahy a vlastního ducha, nebo k projednání společných záležitostí nebo pro vhodnou koordinaci a spolupráci s biskupskými konferencemi a také s jednotlivými biskupy.

Kánon 709: Konference vyšších představených necht' mají své stanovy schválené Svatým stolicem, který jediný je může zřizovat a učinit právní osobou a pod jeho vrchním vedením zůstávají.

STAŤ III. SEKULÁRNÍ INSTITUTY

Kánon 710: Sekulární (světský) institut je institut zasvěceného života, ve kterém věřící žijí ve světě

a usilují o dokonalou lásku a snaží se přispívat k posvěcení venkovního světa vnitřním životem.

Kánon 711: Člen sekulárního institutu nemění svým zasvěcením vlastní kanonický stav v Božím lidu, ať laický nebo klerický, bez újmy předpisů, které se vztahují na instituty zasvěceného života.

Kánon 712: Se zachováním předpisů Kánon 598-601 necht' určí konstituce posvátné závazky, jimiž se v institutu přijímají evangelní rady a vymezí povinnosti plynoucí z těchto posvátných závazků, ale vždy při zachování světského způsobu života, který je institutu vlastní.

Kánon 713:

- 1: Členové těchto institutů vyjadřují a uskutečňují své zasvěcení v apoštolské činnosti. Necht' také usilují proniknout všechno jako kvas duchem evangelia k upevnění a růstu Těla Kristova.
- 2: Členové-laici účastní se evangelizačního úkolu církve - ve světě a ze světa - buď svědectvím křesťanského života a věností svému zasvěcení, buď tím, že pomáhají, aby se časné záležitosti uspořádaly podle Boha a aby silou evangelia přetvářeli svět. Tak ve svém světském životě nabízejí svou spolupráci jako svou službu ve prospěch církevního společenství.
- 3: Členové-klerici pomáhají svědectvím zasvěceného života, zvláště v kněžství, spolubratřím zvláštní apoštolskou láskou a svou posvátnou službou v lidu Božím posvěcují svět.

Kánon 714: Členové necht' žijí v obvyklých podmínkách ve světě buď sami nebo každý ve své rodině nebo ve sdružení bratrského života podle stanov.

Kánon 715:

- 1: Členové-klerici začlenění do diecéze podléhají diecéznímu biskupovi bez újmy toho, co se vztahuje k zasvěcenému životu ve vlastním institutu.
- 2: Ti však, kdo podle předpisu Kánon 266 □ 3 jsou začlenění do institutu, jestliže jsou přiděleni pro práce vlastní tomuto institutu nebo k vedení tohoto institutu, podléhají biskupovi jen v tom rozsahu jako řeholníci.

Kánon 716:

- 1: Všichni členové ať se činně účastní života institutu podle vlastního práva.

- 2: Členové téhož institutu ať zachovávají mezi sebou vzájemný styk a starostlivě usilují o jednotu ducha a pravé bratrství.

Kánon 717:

- 1: Konstituce ať stanoví vlastní způsob vedení, určí dobu, po kterou mají představení zastávat svůj úřad, a způsob, jak budou určováni.
- 2: Necht' není za nejvyššího představeného určen nikdo, kdo není definitivně začleněn.
- 3: Ti, kdo jsou určeni řídit institut, necht' pečují, aby se v něm zachovával duch jednoty a rostla v něm činná účast všech členů.

Kánon 718: Správa majetku institutu, který má vyjadřovat a rozvíjet evangelní chudobu, necht' se řídí předpisy V. knihy "O časném majetku církve", jakož i vlastním právem institutu. Vlastní právo institutu necht' vymezí zvláště ekonomické povinnosti institutu vůči členům, kteří pro něj pracují.

Kánon 719:

- 1: Aby byli členové věrni svému povolání, necht' vyvěrá jejich apoštolská činnost ze samého spojení s Kristem, necht' se horlivě věnují modlitbě, vhodným způsobem četbě Písma svatého a zachovávají každoroční duchovní obnovy a konají i jiná duchovní cvičení podle vlastního práva.
- 2: Pokud možno, ať denní slavení eucharistie je pramenem a silou celého jejich zasvěceného života.
- 3: Ať volně přistupují k svátosti pokání a často ji přijímají.
- 4: Ať obdrží ve svobodě nutné duchovní vedení svědomí a jestliže si to přejí, ať mají možnost vyžadovat si rady tohoto druhu také od svých představených.

Kánon 720: Právo přijímat do institutu nebo ke zkoušce nebo k převzetí posvátných závazků časných nebo věčných nebo definitivních spadá pod pravomoc vyšších představených s jejich Radou podle předpisů konstituce.

Kánon 721:

- 1: K počáteční zkoušce jsou neplatně přijímáni:

1. Kdo nedosáhl věku zletilosti (18 let).

2. Kdo je vázán posvátným svazkem v některém institutu zasvěceného života nebo je členem společnosti apoštolského života.

3. Manžel (manželka), pokud trvá manželství.

- 2: Konstituce mohou stanovit další překážky k platnosti přijetí nebo připojit podmínky.
- 3: Kromě toho se k přijetí vyžaduje zralost, která je nutná, aby dotyčný mohl správně žít životem institutu vlastním.

Kánon 722:

- 1: Vstupní zkouška ať je zaměřena k tomu, aby kandidáti vhodněji poznali Boží volání a také se cvičili v duchu a způsobu života institutu.
- 2: Kandidáti ať jsou řádně vedeni k životu podle evangelních rad a jsou vyučováni, aby tento život cele obrátili v apoštolát, užívajíce apoštolátních forem, které odpovídají cíli, duchu a povaze institutu.
- 3: Způsob a doba této zkoušky před posvátnými závazky, které mají v institutu poprvé přijmout, ne kratší než dva roky, ať jsou vymezeny v konstitucích.

Kánon 723:

- 1: Kandidát, který bude po skončení počáteční (vstupní) zkoušky uznán za schopného, ať převzme na sebe tři evangelní rady, potvrdí je posvátným závazkem anebo ať z institutu odejde.
- 2: Toto první začlenění, ne kratší než 5 let, je podle konstitucí dočasné.
- 3: Po uplynutí doby tohoto začlenění ať je člen, který je považován za vhodného, připuštěn k věčnému začlenění nebo začlenění definitivnímu, a sice při stálém obnovování pout časných.
- 4: Definitivní začlenění, pokud jde o některé právní důsledky, které je nutno stanovit v konstitucích, je rovnocenné s věčným zasvěcením.

Kánon 724:

- 1: Formace (institutio) po prvním přijetí posvátných závazků musí nepřetržitě pokračovat podle předpisů konstitucí.

- 2: Členové necht' jsou stejnou měrou vzdělávání v božských i lidských věcech. O jejich neustálou formaci ať opravdově pečují určení vedoucí.

Kánon 725: Institut si může jistým poutem stanoveným konstitucemi přidružit i jiné křesťany, aby špěli k evangelní dokonalosti podle ducha institutu a měli podíl na jeho poslání.

Kánon 726:

- 1: Po uplynutí doby dočasného začlenění může člen institut svobodně opustit nebo jej může vyšší představený po vyslechnutí své Rady vyloučit z oprávněného důvodu z obnovy závazků.
- 2: Člen dočasně začleněný může od nejvyššího představeného se souhlasem Rady na vlastní žádost obdržet z vážné příčiny dovolení opustit institut.

Kánon 727:

- 1: Trvale začleněný, chce-li opustit institut, ať věc před Bohem dobře uváží a požádá o propuštění prostřednictvím nejvyššího představeného Svatý stolec, je-li to institut papežského práva. V opačném případě má žádat diecézního biskupa ve shodě s konstitucemi.
- 2: Jedná-li se o klerika začleněného do institutu, necht' se zachová předpis Kánon 693.

Kánon 728: Po udělení řádného dovolení odejít padají všechny závazky, práva i pouta plynoucí ze začlenění.

Kánon 729: Propuštění člena z institutu se děje podle předpisu Kánon 694 a 695. Konstituce musí určit i jiné příčiny propuštění, jen když jsou úměrně vážné, vnější, přičitatelné a právně zdůvodněné. Způsob propuštění ať se uskuteční podle předpisů Kánon 697-700. Na propuštěného se vztahuje předpis Kánon 701.

Kánon 730: Když má člen sekulárního institutu přestoupit do jiného sekulárního institutu, musí se dodržet předpisy Kánon 684 □ 1, 2 a 4 a Kánon 685. Aby však mohl přestoupit do řeholního institutu nebo do společnosti apoštolského života nebo z nich přejít do sekulárního institutu, je nutno žádat Apoštolský stolec a jeho rozhodnutí je směrodatné a musí se splnit.

SEKCE II. Společnosti apoštolského života

Kánon 731:

- 1: K institutům zasvěceného života přistupují společnosti apoštolského života, jejichž členové bez řeholních slibů sledují apoštolský cíl vlastní své společnosti a vedou společný bratrský život podle vlastního způsobu života a zachováváním konstitucí spějí k dokonalé lásce.
- 2: Mezi ně patří společnosti, které nějakým závazkem stanoveným konstitucemi berou na sebe evangelní rady.

Kánon 732: Co je stanoveno v Kánon 578-597 a 606, platí i o společnostech apoštolského života, ovšem se zachováním povahy každé jednotlivé společnosti. Na společnosti, o nichž je v Kánon 731 □ 2, se vztahují také předpisy Kánon 598-602.

Kánon 733:

- 1: Dům a místní komunitu zřizuje příslušná autorita společnosti s předběžným písemným souhlasem diecézního biskupa, se kterým je třeba se poradit také v případě zrušení domu.
- 2: Souhlas se zřízením domu nese s sebou i právo mít aspoň kapli, v níž se může slavit a uchovávat eucharistie.

Kánon 734: Vedení společnosti určují konstituce se zachováním předpisů Kánon 617-633 ve shodě s povahou každé jednotlivé společnosti.

Kánon 735:

- 1: Přijímání, zkoušení, začleňování i vzdělávání členů je stanoveno vlastním právem každé jedné společnosti.
- 2: Při přijímání do společnosti necht' se zachovávají podmínky stanovené v Kánon 642-645.
- 3: Vlastní právo má stanovit způsob zkoušky a vzdělávání přizpůsobený cíli a povaze společnosti, zvláště pokud jde o vzdělávání naukové, duchovní a apoštolské, takže by členové poznávali Boží volání a vhodně se připravovali na své poslání a život ve společnosti.

Kánon 736:

- 1: V klerických společnostech jsou klerici začleněni do společnosti, nestanoví-li konstituce něco jiného.
- 2: Ve věcech týkajících se studií a svatých svěcení nechť se dodržují předpisy pro světské kleriky bez újmy □ 1.

Kánon 737: Včlenění je spojeno pro člena s právy a povinnostmi stanovenými v konstitucích. Společnosti se pak ukládá povinnost vést členy k cíli vlastního povolání podle konstitucí.

Kánon 738:

- 1: Všichni členové jsou podřízeni vlastním představeným podle předpisů konstitucí ve věcech, který se týkají vnitřního života a kázně společnosti.
- 2: Podléhají také diecéznímu biskupovi ve věcech, které se týkají veřejné bohopocty, péče o duše a jiných apoštolských děl se zřetelem na Kánon 679-683.
- 3: Vztahy člena inkardinovaného do diecéze k vlastnímu biskupovi jsou vymezeny v konstitucích nebo ve zvláštních úmluvách.

Kánon 739: Členové jsou kromě povinností, které musí plnit jako členové podle konstitucí, vázáni i obecnými povinnostmi kleriků, leč by něco jiného bylo zřejmé z přirozenosti věci samé nebo ze slovní souvislosti.

Kánon 740: Členové jsou povinni bydlet v domě nebo v právně řízené komunitě a mají zachovávat společný život podle vlastního práva, kterým se také řídí, i když jsou vzdáleni z domu nebo komunity.

Kánon 741:

- 1: Nestanoví-li konstituce něco jiného, pak jsou společnosti, jejich části a jejich domy právními osobami a jako takové jsou schopny nabývat majetek, jej vlastnit, spravovat a odprodat podle předpisů V. knihy: "O časném majetku církve", jak jsou obsaženy v Kánon 636, 638 a 639, a také podle vlastního práva.

- 2: Také členové jsou schopni podle tohoto práva získávat majetek, jej vlastnit, spravovat a o něm rozhodovat, ale co dostanou s ohledem na společnost, získávají pro společnost.

Kánon 742: Odchod a propuštění člena, který není ještě definitivně začleněn, se řídí konstitucemi každé společnosti.

Kánon 743: Indult (písemné povolení odejít ze společnosti) působící zánik práv a povinností plynoucích ze začlenění bez újmy předpisů Kánon 693 může člen definitivně začleněný obdržet od nejvyššího představeného se souhlasem jeho Rady, není-li to konstitucemi vyhrazeno Apoštolskému stolci.

Kánon 744:

- 1: Nejvyššímu představenému se souhlasem jeho Rady je také vyhrazeno dát členu definitivně začleněnému do společnosti dovolení k přestupu do jiné společnosti apoštolského života s přechodným pozastavením práv a povinností k vlastní společnosti, avšak s právem vrátit se zpět před definitivním začleněním do nové společnosti.
- 2: K přestupu do institutu zasvěceného života nebo z něho do společnosti apoštolského života je nutné dovolení Apoštolského stolce, jehož rozhodnutí je třeba splnit.

Kánon 745: Nejvyšší představený může se souhlasem své Rady dovolit definitivně začleněnému členu žít mimo společnost, ne však déle než 3 roky, s pozastavením práv a povinností, které nelze sloučit s jeho novým stavem. Zůstává však v péči představených. Jedná-li se o klerika, požaduje se kromě toho souhlas ordináře místa, kde se bude zdržovat, pod jehož péčí a podřízeností také zůstává.

Kánon 746: Má-li být propuštěn definitivně začleněný člen, musí být zachovány s přiměřenými úpravami předpisy Kánon 694-704.

III. KNIHA: UČITELSKÁ SLUŽBA CÍRKVE

Kánon 747:

- 1: Církev, které Kristus Pán svěřil poklad víry, aby s přispěním Ducha svatého zjevené pravdy střežila, hlouběji prozkoumávala, věrně hlásala a vykládala, má povinnost i přirozené právo hlásat evangelium všem národům, nezávisle na jakémkoliv světské moci a také za použití sobě vlastních hromadných sdělovacích prostředků.
- 2: Církvě přísluší vždy a všude hlásat mravní zásady, také o sociálním řádu, a z tohoto hlediska hodnotit jakékoliv lidské záležitosti, pokud si toho žádají základní lidská práva anebo spása duší.

Kánon 748:

- 1: Všichni lidé mají povinnost hledat pravdu o Bohu a jeho církvi a když ji poznají, mají z moci Božího zákona povinnost a právo ji přijmout a zachovávat ji.
- 2: Nikomu není nikdy dovoleno nutit lidi, aby přijali proti svému svědomí katolickou víru.

Kánon 749:

- 1: Římský biskup je z moci svého úřadu neomylný v učitelské službě, když jako nejvyšší Pastýř a Učitel všech věřících, jemuž přísluší utvrzovat bratry ve víře, s definitivní platností prohlásí závazné učení ve věcech víry a mravů.
- 2: Této neomylnosti v nauce se těší rovněž sbor biskupů, kdykoliv biskupové shromáždění na ekumenickém koncilu vykonávají učitelskou službu jako učitelé a soudci víry a mravů, ohlašují s konečnou platností pro celou církev závaznou nauku ve věcech víry a mravů. Jsou též neomylní, když rozptýleni ve světě, ale spojeni mezi sebou a nástupcem Petrovým poutem jednoty, se shodnou s Římským biskupem v autentickém učení o věcech víry a mravů, a když jednomyslně vyhlásí, že něco je třeba přijmout s konečnou platností jako závazné.
- 3: Žádná nauka se nepovažuje za neomylně definovanou, jestliže to nebylo zjevně prohlášeno.

Kánon 750: Božskou a katolickou vírou je třeba věřit vše, co je obsaženo v Božím slově, psaném nebo tradovaném, totiž v tom jediném pokladu víry svěřeném církvi, a co rovněž jako od Boha zjevené předkládá k víře Učitelství úřad církve ať slavnostním výrokiem nebo řádným a obecným hlásáním; totiž to, co se jeví jako společně od věřících uznávané pod vedením Učitelství úřadu. Všichni mají povinnost varovat se každé nauky, která tomu odporuje.

Kánon 751: Heresí se nazývá tvrdošíjně odírání, po přijetí křtu, nějaké pravdy, kterou je nutno věřit vírou božskou a katolickou anebo tvrdošíjně pochybování o ní. Apostazie je naprosté odmítnutí křesťanské víry. Schisma je odepření podřízenosti nejvyššímu veleknězi nebo odmítnutí společenství s členy církve, jemu podřízenými.

Kánon 752: Když ne úkon víry, tedy při nejmenším náboženskou poslušnost rozumu a vůle náleží prokazovat nauce, kterou nejvyšší velekněz a sbor biskupů vyhlásí o víře a mravech při vykonávání autentické učitelství služby, i když tito nemají úmysl toto učení prohlásit s konečnou platností. Proto se věřící musí varovat všeho, co tomuto učení odporuje.

Kánon 753: I když biskupové, kteří jsou ve spojení s hlavou a členy biskupského sboru, ať jednotlivci nebo shromáždění na biskupských konferencích nebo na partikulárních koncilech, nejsou neomylní v učení, jsou pro věřící svěřené jejich péči autentickými učiteli a mistry v otázkách víry. Autentického učení svých biskupů jsou povinni věřící se držet v poslušnosti ducha.

Kánon 754: Všichni věřící jsou povinni zachovávat konstituce a dekrety, které vydá právoplatná církevní autorita, aby jimi vyložila nauku nebo aby jimi odsoudila bludné názory; toto se týká zvláště tím způsobem toho, co je vydáno od Římského biskupa nebo sboru biskupů.

Kánon 755:

- 1: Je úkolem biskupského sboru a Apoštolského stolce podporovat a řídit ekumenické hnutí mezi

katolíky. Jeho cílem je obnova jednoty všech křesťanů, o kterou musí církev usilovat z vůle Kristovy.

- 2: Také biskupové, a ve shodě s předpisy práva biskupské konference, ať podporují tuto snahu o jednotu a přiměřeně různým potřebám a vhodnosti ať vydávají praktické směrnice s přihlednutím k předpisům vydaným o této věci od nejvyšší církevní autority.

STAŤ I. SLUŽBA BOŽÍHO SLOVA

Kánon 756:

- 1: Služba hlásat evangelium celé církvi byla svěřena především Římskému biskupovi a sboru biskupů.
- 2: Vzhledem k sobě svěřené partikulární církvi vykonávají tuto službu jednotliví biskupové, kteří také v ní řídí celou službu slova. Někdy někteří biskupové konají tuto službu společně v různých církvích současně ve shodě s právem.

Kánon 757: K vlastním povinnostem kněží, kteří jsou spolupracovníky biskupa, náleží hlásat Boží evangelium. Tato povinnost zavazuje zvláště faráře a jiné duchovní správce vzhledem k jim svěřenému lidu. Také jáhnové mají účast na službě slova Božímu lidu ve spojení s biskupem a jeho kněžími.

Kánon 758: Členové institutů zasvěceného života vydávají mocí svého zasvěcení Bohu zvláštním způsobem svědectví evangeliu a tito jsou právem voláni od biskupa na pomoc hlásání evangelia.

Kánon 759: Laici jsou mocí křtu a biřmování svědky evangelní zvěsti slovem a příkladem křesťanského života. Mohou být též povoláváni za spolupracovníky biskupa a kněží při vykonávání služby slova.

Kánon 760: Ve službě slova, která se musí opírat o Písmo svaté, tradici, liturgii, Učitelství úřad a život církve, je třeba předkládat celé a neporušené tajemství Kristovo.

Kánon 761: K hlásání křesťanského učení je třeba používat různých dostupných prostředků, jmenovitě kázání a katechetické poučování, které budou vždy zaujímat přední místo, ale i vyučování náboženství ve školách, v akademiích, na konfe-

rencích a shromážděních různého druhu, a také jejím šířením veřejnými prohlášeními, které učiní příslušná autorita při příležitosti některých událostí, mimo to tiskem a jinými hromadnými sdělovacími prostředky.

Hlava I. Hlásání slova Božího

Kánon 762: Protože Boží lid se sjednocuje především slovem živého Boha, které zcela právem se dožaduje slyšet z úst kněží, proto nechť posvátní služebníci si velmi váží služby kázání, neboť jejich předním úkolem je hlásání Božího evangelia všem.

Kánon 763: Biskupové mají právo všude hlásat slovo Boží, nevyjímaje ani kostelů a kaplí řeholních institutů papežského práva, leč by to biskup místa v mimořádných případech výslovně zamítl.

Kánon 764: Se zachováním předpisu Kánon 765 kněží a jáhnové mají pravomoc všude kázat, alespoň s předpokládaným souhlasem rektora kostela, leč by příslušný ordinář oprávnění omezil nebo odňal nebo by partikulární zákon přikazoval vyžádat si k tomu výslovné povolení.

Kánon 765: Ke kázání řeholníkům v jejich vlastních kostelích nebo kaplích je potřebné dovolení příslušného představeného ve shodě s předpisy konstitucí.

Kánon 766: I laikům se může dovolit kázat v kostele nebo kapli, jestliže to v určitých okolnostech vyžaduje potřeba nebo jestliže to ve zvláštním případě doporučuje užitek ve shodě s předpisy vydanými biskupskou konferencí a se zachováním předpisu Kánon 767 □ 1.

Kánon 767:

- 1: Mezi formami hlásání zaujímá zvláštní místo homilie, která je součástí liturgie a je vyhrazena knězi nebo jáhnu. V ní se během liturgického roku vysvětlují z posvátných textů tajemství víry a zásady, kterými se řídí křesťanský život.
- 2: Ve všech mších svatých v neděle a zasvěcené svátky sloužených za účasti věřících je homilie povinná a nesmí být vynechána bez vážného důvodu.
- 3: Velmi se také doporučuje konat homilii i ve mších svatých v týdnu, shromáždí-li se dostatečný počet věřících, zvláště v době adventní, post-

ní, u příležitosti nějakého svátku nebo smutné události.

- 4: Farář nebo rektor kostela se starají o to, aby se tyto předpisy svědomitě zachovávaly.

Kánon 768:

- 1: Necht' hlasatelé Božího slova předkládají věřícím především to, co je třeba věřit a činit ke slávě Boží a ke spáse lidí.
- 2: Ať také poskytují věřícím nauku, které učí Učitelství úřad církve o důstojnosti a svobodě lidské osoby, o jednotě a stálosti rodiny a o jejich povinnostech, o povinnostech lidí žijících ve společnosti a také i o časných záležitostech ve shodě s řádem stanoveným od Boha.

Kánon 769: Křesťanské učení je třeba vykládat způsobem úrovní posluchačů a potřebám doby.

Kánon 770: Faráři ve shodě s předpisy diecézního biskupa zařídí v určité doby kázání, která se nazývají duchovní cvičení nebo svaté misie nebo jiné formy kázání odpovídající místním potřebám.

Kánon 771:

- 1: Duchovní pastýři, zvláště biskupové a faráři, se mají postarat, aby Boží slovo bylo hlásáno také věřícím, kterým životní podmínky nedovolují dostatečně využívat společné a řádné pastýřské péče nebo ji zcela postrádají.
- 2: Mají se také postarat o to, aby se evangelní zvěst dostala i k nevěřícím, kteří žijí na jejich území, neboť i je - neméně než věřící - musí zahrnovat jejich pastorační péče.

Kánon 772:

- 1: Při službě hlásání slova musí všichni zachovávat předpisy vydané diecézním biskupem.
- 2: Kdo má mluvit o křesťanském učení v rozhlasu nebo televizi, ať se řídí předpisy biskupské konference.

Hlava II. Katechetická výuka

Kánon 773: Vlastní a vážnou povinností, zvláště duchovních správců, je péče o katechetickou výuku křesťanského lidu, aby se víra věřících stávala sdělováním nauky a zkušenosti křesťanského života živou a účinnou.

Kánon 774:

- 1: Starost o katechetickou výuku pod vedením příslušné církevní autority je záležitostí všech členů církve, každého způsobem jemu vlastním.
- 2: Rodiče na prvním místě jsou povinni slovem a příkladem vychovávat své děti ve víře a k praktickému křesťanskému životu. Stejnou povinnost mají ti, kteří zastupují rodiče a kmotry.

Kánon 775:

- 1: Se zachováváním předpisů vydaných Apoštolským stolcem přísluší diecéznímu biskupu vydávat směrnice o katechetické výchově a postarat se také o vhodné katechetické pomůcky, také tím, že v případě potřeby připraví katechismus a že bude podporovat a koordinovat katechetické práce.
- 2: Biskupské konferenci přísluší, jestliže to uzná za užitečné, postarat se o vydání katechismu pro své území po předchozím schválení od Apoštolského stolce.
- 3: Při biskupské konferenci může být ustavena katechetická služba, jejímž prvořadým úkolem by bylo poskytovat jednotlivým diecézím pomoc v katechetické výuce.

Kánon 776: Z moci svého úřadu je farář povinen postarat se o katechetickou výuku dospělých, mládeže a dětí. K dosažení tohoto cíle musí využívat pomoci duchovních přidělených do farností, členů institutu zasvěceného života s přihlédnutím k povaze jednoho každého institutu, a také laiků, zvláště katechetů. Tito všichni, jestliže jim nebrání zákonná překážka, bez odmítání mají ochotně pomáhat. Farář má podporovat a pečovat o rodinnou katechezi, kterou konají rodiče, jak je o tom v Kánon 774 □ 2.

Kánon 777: S přihlédnutím k předpisům vydaným od diecézního biskupa se farář zvláště stará:

1. aby věřící byli vhodně prováděnou katechezí připraveni k účasti na svátostech,
2. aby děti byly dostatečně dlouhým katechetickým vyučováním řádně připraveny k prvnímu přijetí svátosti pokání a svátosti oltářní a také svátosti biřmování,
3. aby děti byly po prvním svatém přijímání dále hlouběji vzdělávány katechetickou výchovou,

4. aby se víra mládeže i dospělých upevňovala a rozvíjela různými formami činnosti.

Kánon 778: Představení řeholí a společností apoštolského života jsou povinni usilovat, aby v jejich kostelích, školách a jiných institutech, které jsou jim svěřeny, se s horlivostí prováděla katechetická výuka.

Kánon 779: Katechetická výuka se má podávat všemi přiměřenými prostředky a pomocí učebních pomůcek a hromadných sdělovacích prostředků, které se zdají být účinné, aby věřící podle vlastních schopností, věku a životních podmínek si plně osvojili katolickou nauku a mohli podle ní dokonaleji žít.

Kánon 780: Místní ordináři necht' se postarají o dostatečnou přípravu katechetů pro jejich vlastní úkol, a také o to, aby jejich vzdělávání bylo stálé, aby tak poznávali nauku církve a osvojili si teoretické i praktické zásady, které jsou vlastní pedagogickým disciplínám.

STAŤ II. MISIJNÍ ČINNOST CÍRKVE

Kánon 781: Protože celá církev je svou povahou misijní a protože evangelizace je základní povinností Božího lidu, proto si všichni věřící musí být vědomi své odpovědnosti tím, že převezmou svůj díl v misijní činnosti.

Kánon 782:

- 1: Nejvyšší řízení a koordinace podniků a činností, které jsou spojeny s misijním dílem a spoluprací s misiemi, přísluší Římskému biskupu a sboru biskupů.
- 2: Jednotliví biskupové, jakožto ručitelé obecné církve i všech církví, musí projevovat zvláštní starostlivost o misijní dílo především tím, že podněcují, rozvíjejí a vydržují misijní díla ve své diecézi.

Kánon 783: Protože členové institutů zasvěceného života se mocí svého zasvěcení zcela oddali službě církvi, mají povinnost způsobem vlastním jejich institutu mít zvláštní účast v misijní činnosti.

Kánon 784: Za misionáře, totiž za ty, kteří jsou posíláni příslušnou církevní autoritou k vykonávání misijního díla, mohou být vybíráni z misijních území nebo mimo ně, z diecézních kleriků nebo z členů institutů zasvěceného života či společnosti apoštolského života nebo i z laiků.

Kánon 785:

- 1: K misijnímu dílu necht' jsou přibíráni i katecheti, totiž věřící řádně připraveni a příkladného křesťanského života, kteří by se pod vedením misionáře věnovali hlásání evangelní nauky, organizování liturgického života a uskutečňování charitativní činnosti.
- 2: Katecheti musí být formováni ve školách k tomu určených a tam, kde takové školy nejsou, pod vedením misionářů.

Kánon 786: Vlastní misijní činnost, kterou církev zaštěpuje do národů nebo společenství, kde dosud není zakořeněna, uskutečňuje církev tím, že posílá hlasatele evangelia, dokud se plně neustaví nová církev, která by vlastními silami a dostatečnými prostředky mohla sama vykonávat dílo evangelizace.

Kánon 787:

- 1: Misionáři musí svědectvím života i slova navázat dialog s nevěřícími v Krista, aby jim způsobem přizpůsobeným jejich mentalitě a jejich kultuře otevírali cesty, na kterých by mohli poznávat evangelní zvěst.
- 2: Mají se starat o to, aby ty, které uznají za připravené přijmout evangelní zvěst, vyučili pravdám víry tak, aby, pokud o to svobodně požádají, byli připuštěni k přijetí křtu.

Kánon 788:

- 1: Ti, kdo projevili ochotu přijmout víru v Krista, necht' jsou po vykonávání prekatechumenátu připuštěni ke katechumenátu liturgickými obřady a jejich jména necht' jsou zapsána do zvláštní knihy.
- 2: Katechumeni, formováni křesťanským životem a praxí, musí být vhodně uváděni do tajemství spásy a do života z víry a také do liturgie, dobročinnosti Božího lidu a apoštolátu.
- 3: Biskupské konferenci přísluší vydat stanovy, jimiž by se řídil katechumenát. Ve stanovách ať určí, co musí katechumeni činit, a vymezí, jaké se jim přiznávají výhody.

Kánon 789: Nově pokřtění necht' jsou vhodně poučováni (formováni), aby hlouběji poznali evangelní pravdu i vlastní povinnosti přijaté křtem. Mají být naplňováni upřímnou láskou ke Kristu a k jeho církvi.

Kánon 790:

□ 1: Diecéznímu biskupu v misijním území přísluší:

1. podporovat, řídit a koordinovat všechny misijní podniky a díla,
2. bdít nad tím, aby byly uzavírány patřičné dohody s představenými institutů, které se věnují práci v misiích a aby dobré vztahy s nimi přispěly k dobru misie.

□ 2: Všichni misionáři podléhají předpisům vydaným od diecézního biskupa. O těchto předpisech je v □ 1 n. 1. Těmto předpisům podléhají i řeholníci a jejich pomocníci na tomto území.

Kánon 791: V jednotlivých diecézích pro podporu misijní spolupráce:

1. je třeba pomáhat misijním povoláním,
2. je třeba určit kněze, který by účinně podporoval misijní podniky, zvláště Papežská misijní díla (Pontificia Opera Missionalia),
3. ať se každoročně slaví misijní den,
4. ať se každým rokem poukáže přiměřený peněžní obnos pro misie Apoštolskému stolci.

Kánon 792: Necht' biskupské konference zřizují a podporují díla, díky kterým by ti, kteří přicházejí z misijních území (na jejich území) z důvodů studijních nebo pracovních, byli bratrsky přijati a dostalo se jim vhodné pastorační péče.

STAŤ III. KATOLICKÁ VÝCHOVA

Kánon 793:

□ 1: Rodiče a jejich zástupci jsou povinni a mají právo vychovávat své děti. Katoličtí rodiče mají kromě toho povinnost a právo volit takové prostředky a takové instituty, kterými se podle místních podmínek mohou co nejlépe postarat o katolickou výchovu svých dětí.

□ 2: Rodiče mají též právo obdržet od státu potřebnou pomoc ke katolické výchově svých dětí.

Kánon 794:

□ 1: Ze zvláštního důvodu přísluší právo a povinnost vychovávat církvi, protože jí bylo svěřeno božské

poslání pomáhat lidem, aby mohli dosáhnout plnosti křesťanského života.

□ 2: Je povinnost duchovních pastýřů zařídit všechno tak, aby všichni věřící mohli obdržet katolickou výchovu.

Kánon 795: Protože pravá výchova musí v sobě zahrnout formaci celé lidské osoby, jak s ohledem na její poslední cíl tak s ohledem na obecné dobro společnosti, proto necht' jsou děti a mládež tak vychovávány, aby mohly harmonicky rozvíjet své fyzické, mravní a rozumové dary a nabývaly dokonalejšího smyslu pro odpovědnost a správné užívání svobody a současně byly připravovány i k aktivní účasti na společenském životě.

Hlava I. Školy

Kánon 796:

□ 1: Mezi výchovnými prostředky necht' si věřící velmi váží škol, které rodičům obzvláště pomáhají při plnění výchovného úkolu.

□ 2: Rodiče mají úzce spolupracovat s učiteli, kterým svěřili k výchově své děti. Rovněž učitelé jsou povinni při plnění svého úkolu úzce spolupracovat s rodiči, které jsou povinni ochotně vyslechnout. Mají organizovat a mít ve vážnosti rodičovská sdružení a schůzky s rodiči.

Kánon 797: Rodiče mají mít při výběru škol opravdovou svobodu. Věřící proto mají usilovat o to, aby stát uznával tuto svobodu rodičů a při zachování podílné spravedlnosti (iustitia distributiva) také na ně přispíval.

Kánon 798: Rodiče jsou povinni svěřovat své děti školám, které zajišťují katolickou výchovu. Když to nemohou učinit, mají povinnost postarat se o to, aby děti mimo školu obdržely náležitou katolickou výchovu.

Kánon 799: Věřící ať usilují o to, aby státní zákony týkající se formace mládeže ve školách zajišťovaly jí také ve školách náboženskou a mravní výchovu ve shodě se svědomím rodičů.

Kánon 800:

□ 1: Církvi přísluší právo zakládat a řídit školy jakéhokoliv zaměření, druhu a stupně.

- 2: Věřící jsou povinni podporovat katolické školy a podle možnosti přispívat k jejich zakládání a udržování.

Kánon 801: Řeholní instituty, jimž je vlastní výchovné poslání, ať se věrně drží tohoto poslání. Necht' se starají o katolickou výchovu rovněž i ve vlastních školách založených se souhlasem diecézního biskupa.

Kánon 802:

- 1: Nejsou-li školy, ve kterých by výchova byla prodchnuta křesťanským duchem, je věcí diecézního biskupa, postarat se, aby takové školy byly založeny.
- 2: Kde se to ukáže vhodné, ať se diecézní biskup postará o to, aby byly zakládány též odborné, technické a jiné školy, jak si toho vyžadají zvláštní potřeby.

Kánon 803:

- 1: Katolická škola je ta, kterou řídí příslušná církevní autorita nebo veřejná církevně právní osoba nebo kterou za takovou uznala písemným dokumentem církevní autorita.
- 2: Vyučování a výchova na katolické škole musí se opírat o zásady křesťanského učení. Učitelé musí vynikat zdravou naukou a bezúhonným životem.
- 3: Žádná škola, i když by byla ve skutečnosti katolická, ať nenese název "katolická škola", leč jen se souhlasem příslušné církevní autority.

Kánon 804:

- 1: Církevní autoritě podléhá katolické náboženské vyučování a výchova podávaná v jakékoliv škole nebo předávaná různými hromadnými sdělovacími prostředky. Je věcí biskupské konference vydat pro tuto záležitost obecné směrnice a je povinností diecézního biskupa tuto oblast řídit a bdít nad ní.
- 2: Místní ordinář ať se pečlivě stará o to, aby osoby vyučující náboženství, také na nekatolických školách, vyznačovaly se zdravou naukou, svědectvím křesťanského života a pedagogickým uměním.

Kánon 805: Místní ordinář má právo ve své diecézi jmenovat a schvalovat učitele náboženství a také, když si toho žádá dobro náboženství nebo

mravů, je odstraňovat nebo žádat jejich odstranění.

Kánon 806:

- 1: Diecéznímu biskupu přísluší právo bdít a vizitovat katolické školy na svém území, dokonce i tehdy, když byly založeny nebo jsou řízeny členy řeholních institutů. On také může vydávat předpisy týkající se obecného pořádku katolických škol. Předpisy tohoto druhu jsou závazné také pro školy, které vedou řeholníci při zachování autonomie v oblasti vnitřního řízení těchto škol.
- 2: Ředitelé (moderatores) katolických škol ať usilují pod dohledem místního ordináře, aby vzdělávání předávané v těchto školách bylo přinejmenším na úrovni škol tohoto druhu příslušného státu.

Hlava II. Katolické univerzity a jiné instituty vyššího studia

Kánon 807: Církev má právo zakládat a řídit univerzity, které přispívají k vyšší kultuře lidí a k plnějšímu rozvoji lidské osoby a také ke splnění učitelské služby samotné církve.

Kánon 808: Žádná univerzita, i ve skutečnosti katolická, nesmí užívat název "katolická univerzita" bez souhlasu příslušné církevní autority.

Kánon 809: Kde je to možné a prospěšné, jsou biskupské konference povinny postarat se o to, aby na jejich území byly rozmístěny univerzity nebo alespoň fakulty, ve kterých by se pěstovaly a vykládaly při zachování jejich vědecké samostatnosti různé vědecké obory v souladu s katolickým učením.

Kánon 810:

- 1: Příslušná autorita ve shodě se stanovami má povinnost postarat se o to, aby jmenovala učiteli na katolických univerzitách osoby, které mimo odpovídající kvalifikaci vědeckou a pedagogickou by se vyznačovaly i neporušenou naukou a bezúhonným životem. Pokud by nesplňovaly tyto požadavky, musí být ze své funkce odstraněny se zachováním způsobu určeného stanovami.
- 2: Biskupské konference a diecézní biskupové, jichž se to týká, mají právo a povinnost bdít nad tím, aby na katolických univerzitách se věrně dbalo zásad křesťanského učení.

Kánon 811:

- 1: Příslušná církevní autorita musí usilovat o to, aby na katolických univerzitách byla zřízena fakulta nebo institut nebo aspoň katedra teologie, kde by se konaly přednášky také pro studující laiky.
- 2: Na každé katolické univerzitě se musí konat přednášky, v nichž by se projednávaly především teologické otázky, které souvisejí s předměty přednášenými na jeho fakultách.

Kánon 812: Na všech vyšších institutech musí mít přednášející předměty z teologie pověření od příslušné církevní autority.

Kánon 813: Diecézní biskup je povinen věnovat mimořádnou pastorační péči studentům dokonce i tím, že pro ně zřídí farnost nebo přinejmenším pověří trvale k této službě kněze. Je povinen rovněž postarat se o to, aby při univerzitách, také i nekatolických, vznikla katolická univerzitní centra, poskytující studentům pomoc, zvláště duchovní.

Kánon 814: Předpisy stanovené pro univerzity se týkají obdobně i jiných institutů vyššího studia.

Hlava III. Církevní univerzity a fakulty

Kánon 815: Církvi mocí jejího úřadu přísluší hlásat zjevenou pravdu a z tohoto důvodu má i právo na vlastní církevní univerzity a fakulty, aby v nich se poskytovalo vzdělávání v posvátných vědách a vědách s nimi spojených a aby v nich byli studenti vzdělávání vědeckým způsobem.

Kánon 816:

- 1: Církevní univerzity a fakulty zřizuje Apoštolský stolec nebo je potvrzuje. Jemu přísluší nejvyšší řízení těchto institucí.
- 2: Jednotlivé církevní univerzity a fakulty mají mít své vlastní stanovy a studijní řád schválený Apoštolským stolicem.

Kánon 817: Akademické hodnosti, které by měly kanonické účinky v církvi, může udělovat pouze univerzita nebo fakulta, která byla zřízena nebo potvrzena Apoštolským stolicem.

Kánon 818: Předpisy o katolických univerzitách obsažené v Kánon 810, 812 a 813 platí také o církevních univerzitách a fakultách.

Kánon 819: Žádá-li si to dobro diecéze nebo řeholního institutu nebo dokonce celé církve, musí diecézní biskupové nebo představení příslušných institutů posílat na církevní univerzity a fakulty mladé muže, kleriky a řeholníky, kteří jsou charakterní, ctnostní a nadaní.

Kánon 820: Necht' ředitelé a profesori církevních univerzit a fakult dbají, aby jednotlivé fakulty též univerzity si vycházely vstříc, pokud to přednášené předměty dovolují a aby mezi jejich univerzitou nebo fakultou a jinými univerzitami a fakultami, dokonce i necírkevními, byla vzájemná spolupráce, aby tak společným úsilím, schůzemi, vědeckým bádáním a jinými vzájemně na sebe navazujícími prostředky si pomáhaly k většímu vědeckému pokroku.

Kánon 821: Biskupské konference a diecézní biskup se mají postarat o to, aby tam, kde je to možné, byly zakládány vyšší instituty náboženských věd, v nichž by se podávaly teologické předměty a jiné, které patří ke křesťanské kultuře.

STAŤ IV. HROMADNÉ SDĚLOVACÍ PROSTŘEDKY, ZVLÁŠTĚ KNIHY**Kánon 822:**

- 1: Pastýři církve necht' při plnění svého úkolu využívají práva vlastního církvi a používají hromadných sdělovacích prostředků.
- 2: Tito pastýři musí poučovat věřící o jejich povinnosti spolupráce zaměřené k tomu, aby užití hromadných sdělovacích prostředků bylo proniknuto duchem pravého lidství a křesťanství.
- 3: Všichni věřící, zvláště však ti, kteří mají jakýmkoliv způsobem účast na organizování nebo užívání těchto prostředků, jsou povinni pastorační činnosti pomáhat tak, aby církev mohla účinněji vykonávat svůj úkol za pomoci těchto prostředků.

Kánon 823:

- 1: Pastýři církve mají právo a povinnost bdít nad neporušeností pravd víry a mravů, aby tisk a hromadné sdělovací prostředky nepoškozovaly víru a mravy věřících. Mají také právo a povin-

nost vyžadovat, aby tisk vydávaný věřícími ve věcech dotýkajících se víry a mravů podléhal úsudku církve. Mají také právo a povinnost zamítnout tisk, který by škodil pravé víře a dobrým mravům.

- 2: Povinnost a právo, o nichž je v □ 1, přísluší biskupům, jak jednotlivým, tak shromážděným na partikulárních koncilech nebo biskupských konferencích, vůči věřícím svěřeným jejich péči. Toto přísluší nejvyšší církevní autoritě, jestliže se jedná o celý Boží lid.

Kánon 824:

- 1: Není-li něco jiného stanoveno, pak místním ordinářem, od něhož je třeba žádat dovolení nebo schválení k vydání knih podle Kánonů této stati, je místní ordinář autora nebo místní ordinář místa, kde budou knihy vydány.
- 2: Co je stanoveno v Kánonech této stati o knihách, platí, není-li zřejmé něco jiného, o tiskovinách všeho druhu určených k veřejnému rozšiřování.

Kánon 825:

- 1: Není dovoleno vydávat knihy Písma svatého bez schválení od Apoštolského stolce nebo biskupské konference. Rovněž vydávání překladů Písma svatého do mateřského jazyka žádá si schválení téže autority a zároveň opatření těchto překladů nutnými a dostatečnými vysvětlivkami.
- 2: Překlady Písma svatého opatřené příslušnými vysvětlivkami mohou s dovolením biskupské konference připravovat a vydávat katolíci ve spolupráci s odloučenými bratry.

Kánon 826:

- 1: Pokud jde o liturgické knihy, necht' jsou dodržovány předpisy Kánon 838.
- 2: K novému vydání liturgických knih nebo k jejich překladu do mateřského jazyka, také jejich částí, je nutné potvrzení o shodě se schváleným vydáním od místního ordináře místa vydání.
- 3: Modlitební knihy pro veřejné nebo soukromé užívání věřícími mohou být vydány pouze se souhlasem místního ordináře.

Kánon 827:

- 1: Katechismy a jiné tiskoviny sloužící ke katechezi nebo jejich překlady žádají si schválení

místního ordináře se zachováním předpisu Kánon 775 □ 2.

- 2: Pouze ty knihy z oboru Písma svatého, teologie, církevního práva, církevních dějin a jiných odvětví náboženských nebo morálních věd, které byly vydány se schválením příslušné církevní autority nebo alespoň byly od ní později potvrzeny, se mohou užívat jako učebnice ve školách základních, středních a vyšších.
- 3: Doporučuje se, aby knihy, které probírají látku, o níž je v □ 2, i když se nepoužívají jako učebnice, a také tiskoviny, v nichž je obsaženo něco, co se týká náboženství a mravů, byly podrobeny úsudku místního ordináře.
- 4: V kostelích nebo kaplích není možno vystavovat, prodávat nebo rozdávat knihy nebo jiné tiskoviny pojednávající o náboženských nebo mravních otázkách, nebyly-li vydány s dovolením příslušné církevní autority nebo nebyly-li od ní později schváleny.

Kánon 828: Sbírký dekretů nebo akt vydané od nějaké církevní autority, mohou být znovu vydány pouze po získání souhlasu téže autority a se zachováním podmínek od ní předepsaných.

Kánon 829: Schválení nějakého díla nebo dovolení je vydat tiskem platí pro originál textu. Neplatí pro jeho nová vydání nebo pro jeho překlady.

Kánon 830:

- 1: Bez újmy práva každého jednotlivého místního ordináře světit úsudek o knihách osobám dle své volby může biskupská konference vyhotovit seznam cenzorů z lidí vynikajících vědou, zdravou naukou a rozvahou, kteří budou k dispozici diecézním kuriím nebo ustanovit komisi cenzorů, se kterou by se mohli poradit místní ordináři.
- 2: Bez jakéhokoliv ohledu na osobu musí mít cenzor při vykonávání svého úřadu před očima jen nauku církve o víře a mravech, jak ji předkládá Učitelství úřad církve.
- 3: Cenzor musí podat své mínění písemně. Bude-li kladné, necht' ordinář podle svého moudrého uvážení vydá dovolení k vydání s výslovným udáním času a místa a se svým podpisem. Nedá-li ordinář dovolení k vydání, necht' sdělí autorovi díla důvody svého zamítnutí.

Kánon 831:

- 1: Věřící necht' nepíší nic do novin, časopisů a brožur, které obvykle zjevně napadají katolické náboženství nebo dobré mravy, leč jen z velmi vážného důvodu. Klerici a řeholníci jen s dovořením místního ordináře.
- 2: Biskupským konferencím přísluší stanovit předpisy určující podmínky, které musí být splněny, aby duchovní a řeholníci směli se účastnit otázek, projednávaných v rozhlase nebo televizi, které se dotýkají katolické nauky a mravů.

Kánon 832: Aby řeholníci mohli vydávat knihy o náboženství a mravech, potřebují k tomu také souhlas vyššího představeného ve shodě s konstitucemi.

STAŤ V. VYZNÁNÍ VÍRY

Kánon 833: Osobně složit vyznání víry podle formule schválené Apoštolským stolcem jsou povinni:

1. Před předsedou nebo jeho delegátem všichni, kdo se účastní ekumenického nebo partikulárního koncilu, biskupského nebo diecézního synodu, ať už s hlasem rozhodujícím nebo poradním. Předseda pak před sněmem nebo synodem.
2. Podle stanov posvátného kolegia ti, kdo jsou povýšeni ke kardinálské hodnosti.
3. Před delegátem Apoštolského stolce všichni, kteří byli povýšeni k biskupské důstojnosti a také ti, kdo jsou postaveni na roveň diecéznímu biskupovi.
4. Před sborem konsultorů administrátor diecéze.
5. Před diecézním biskupem nebo jeho delegátem generální vikáři a biskupští vikáři a také soudní vikáři.
6. Před místním ordinářem nebo jeho delegátem faráři, rektor, profesori teologie a filosofie na začátku svého úřadu a také ti, kdo mají přijmout jáhenské svěcení.
7. Před Velkým kancléřem (Magno cancellario) a není-li, před místním ordinářem nebo jeho delegátem, rektor církevní nebo katolické univerzity na počátku svého úřadu. Před rektorem, je-li knězem, nebo před místním ordinářem nebo jejich delegátem přednášející předměty týkající se víry a mravů, ať už je přednášejí na jakýchkoliv univerzitách, na začátku svého úřadu.
8. Představení řeholních institutů a klerických společností apoštolského života ve shodě s předpisy konstitucí.

IV. KNIHA: POSVĚCJÍCÍ SLUŽBA CÍRKVE

Kánon 834:

- 1: Posvěcující službu církev koná zvláštním způsobem prostřednictvím posvátné liturgie, která je chápána jako vykonávání kněžské služby Ježíše Krista. V níž se smysly poznatelnými znameními naznačuje a uskutečňuje posvěcování lidí způsobem vlastním každému znamení a také se vykonává veškerá veřejná bohoocta od mystického těla Ježíše Krista, totiž od Hlavy a údů.
- 2: Tato bohoocta se uskutečňuje tehdy, když liturgii konají jménem církve právoplatně pověřené osoby a to úkony schválenými církevní autoritou.

Kánon 835:

- 1: Službu posvěcování konají především biskupové, kteří jako velekněží jsou hlavními rozdateli Božích tajemství a také řídí celý liturgický život v církvi sobě svěřené, jej podporují a chrání.
- 2: Tuto službu konají také kněží, neboť mají též účast na kněžství Kristově a jsou jako služebníci Krista pod autoritou biskupa vysvěceni k tomu, aby konali veřejnou bohooctu a posvěcovali lid.
- 3: Jáhni mají účast na slavení bohoopty podle předpisů práva.
- 4: Účast na posvěcující službě mají svým způsobem i ostatní věřící účastní-li se na liturgickém slavení, aktivně především na eucharistickém. Zvláštním způsobem mají účast na této službě rodiče, když v křesťanském duchu žijí manželský život a křesťansky vychovávají děti.

Kánon 836: Protože křesťanská bohoocta, ve které se vykonává obecné kněžství věřících, je dílo, které má vycházet z víry a o víru se má opírat, proto nechť se svěcení služebníci horlivě snaží víru vzbuzovat a osvětlovat, především službou slova, kterou se víra rodí a žíví.

Kánon 837:

- 1: Liturgické úkony nejsou úkony soukromými, ale slavením samotné církve, která je "svátostí jednoty", totiž je lidem Božím sjednoceným a organizovaným pod vedením biskupů. Proto ony patří

celému tělu církve, kterou navenek manifestují a vytvářejí. Jeho jednotlivých údů se však týkají rozličným způsobem v závislosti od přijatých svěcení, svěřených služeb a aktivní činnosti.

- 2: Liturgické úkony, nakolik si ony svou povahou žádají společné slavení, nechť se slaví podle možnosti za přítomnosti a aktivní účasti věřících.

Kánon 838:

- 1: Rozhodování o liturgii přísluší jedině církevní autoritě, kterou je Apoštolský stolec a ve shodě s právem diecézní biskup.
- 2: Apoštolský stolec rozhoduje o liturgii celé církve, vydává liturgické knihy, schvaluje jejich překlady do mateřského jazyka a bdí, aby se liturgická nařízení všude věrně zachovávala.
- 3: Biskupským konferencím přísluší, aby připravily překlady liturgických knih do národních jazyků a tyto vhodně přizpůsobené v mezích stanovených samými liturgickými knihami po předchozím schválení od Apoštolského stolce také vydaly.
- 4: Diecéznímu biskupu přísluší v církvi, která je mu svěřena, v rámci své kompetence vydávat předpisy o liturgii, které zavazují všechny.

Kánon 839:

- 1: Církev vykonává posvěcující službu i jinými prostředky, buď modlitbami, kterými prosí Boha, aby věřící byli posvěceni v pravdě, anebo díly pokání a milosrdné lásky, které velmi pomáhají k zakořenění se a k upevnění Kristova království v duších a ke spáse světa.
- 2: Místní ordináři ať se starají, aby modlitby, jakož i zbožná a posvátná cvičení křesťanského lidu se plně shodovaly s předpisy církve.

ČÁST I. Svátosti

Kánon 840: Svátosti Nového zákona, ustanovené od Krista Pána a svěřené církvi, jsou jako úkony Krista a církve znameními a prostředky, kterými se víra vyjadřuje a upevňuje, jimi se vzdává Bohu

pocta a uskutečňuje se posvěcení lidu. Tak svrchovaně přispívají k utváření, upevnění a projevování se společenství církve. Proto je musí, jak svěcení služebníci tak ostatní věřící slavit s největší úctou a příslušnou pečlivostí.

Kánon 841: Protože svátosti jsou tytéž pro celou církev a patří do božského pokladu, může jediné nejvyšší autorita církve schvalovat a blíže určovat to, co se žádá k jejich platnosti. Také jí nebo jiné kompetentní autoritě přísluší podle předpisu Kánon 838 3 a 4 určovat vše, co se týká jejich slavení, dovoleného vysluhování a přijímání a také obřadu, který se má zachovat při jejich slavení.

Kánon 842:

- 1: Kdo nepřijal křest, nemůže být platně připuštěn k ostatním svátostem.
- 2: Svátosti křtu, biřmování a Nejsvětější eucharistie tak mezi sebou jsou spojeny, že se žádají k plnému uvedení do křesťanského života (iniciaci).

Kánon 843:

- 1: Svěcení služebníci nemohou odepřít svátosti těm, kdo o ně vhodně žádají, jsou řádně připraveni a právo jim nebrání je přijmout.
- 2: Duchovní pastýři a jiní věřící v rámci své církevní služby mají povinnost starat se, aby ti, kteří žádají o svátosti, byli k jejich přijetí připraveni řádnou evangelizací a katechetickým poučováním podle předpisů, které vydala příslušná autorita.

Kánon 844:

- 1: Katoličtí přísluhovatelé svátostí udělují dovoleně svátosti jen věřícím katolíkům, kteří je také dovoleně přijímají jen od katolických přísluhovatelů se zachováním předpisů 2-4 tohoto Kánonu, jakož i Kánon 861 2.
- 2: Kdykoliv to vyžaduje nutnost nebo k tomu radí skutečný duchovní užitek a je při tom vyloučeno nebezpečí omylu nebo lhostejnosti, je dovoleno věřícím, jimž je fyzicky nebo morálně nemožno přistoupit ke katolickému přísluhovateli, přijmout svátost pokání, eucharistie a pomazání nemocných od nekatolických služebníků, v jejichž církvi jsou tyto svátosti platné.
- 3: Katoličtí udělovatelé dovoleně udělují svátost pokání, eucharistie a pomazání nemocným čle-

nům východních církví, které nemají plné společenství s katolickou církví, když o to sami žádají a jsou řádně připraveni. To také platí o členech jiných církví, které podle úsudku Apoštolského stolce, pokud jde o svátosti, jsou v téže situaci jako již vzpomenuté církve východní.

- 4: V nebezpečí smrti anebo když podle úsudku diecézního biskupa nebo biskupské konference naléhá jiná, velmi vážná nutnost, mohou katoličtí služebníci udělovat dovoleně tyto svátosti i jiným křesťanům, kteří nemají plné společenství s katolickou vírou a nemohou přistoupit ke služebníku svého společenství a když sami o ně požádají a pokud se týká těchto svátostí, projevují katolickou vírou a jsou řádně připraveni.

- 5: Diecézní biskup nebo biskupská konference nechť pro případy, o nichž je v 2-4, nevydávají obecné předpisy, leč jen po poradě s příslušnou autoritou, při nejmenším místní církve nebo nekatolické komunity, jichž se to týká.

Kánon 845:

- 1: Svátost křtu, biřmování a kněžství není možno opakovat, neboť vtiskují nezrušitelné znamení.
- 2: Jestliže po pečlivém prozkoumání zůstává rozumná pochybnost, zda svátosti, o nichž je v 1, byly vůbec nebo platně uděleny, nechť se udělí podmíněně.

Kánon 846:

- 1: Při vysluhování svátostmi náleží věrně zachovávat liturgické knihy schválené příslušnou autoritou. Proto nikdo nechť do nich o své újmě nic nepřidává, z nich nic neubírá a v nich nic nemění.
- 2: Udělovatel svátostí ať vysluhuje svátostmi podle vlastního ritu (obřadu).

Kánon 847:

- 1: Při vysluhování svátostmi, při nichž se používají posvěcené oleje, je povinen vysluhovatel užít oleje olivové nebo jiné rostlinné oleje posvěcené nebo požehnané od biskupa nedlouho před vysluhováním při zachování předpisu Kánon 999 n.2. Starší oleje je možno použít jen v případě nutnosti.
- 2: Farář je povinen vyžádat si svaté oleje od vlastního biskupa a uchovávat je pečlivě na vhodném místě.

Kánon 848: Mimo almužnu (ofěru) stanovenou příslušnou církevní autoritou ať udělovatel svátosti nežadá nic za udělení svátosti a varuje se navíc toho, aby chudí nebyli zbaveni svátostné pomoci pro svou chudobu.

STAŤ I. KŘEST

Kánon 849: Křest, brána svátosti, jehož přijetí, skutečné nebo aspoň touhou, je nutný ke spáse. Jím jsou lidé zbavováni hříchu a znovuzrozeni v děti Boží. Jím jsou nezrušitelným znamením připodobnění Kristu a včlenění do církve. Křest se platně udílí jedině omytím přirozenou vodou a pronesením nutné slovní formule.

Hlava I. Udělování křtu

Kánon 850: Křest se uděluje podle předepsaného obřadu ve schválených liturgických knihách s výjimkou naléhavé nutnosti, kdy stačí zachovat jen to, co se žádá k platnosti křtu.

Kánon 851:

1: Udělení křtu je třeba řádně připravit, proto:

1. Dospělý, který chce přijmout křest, necht' je přijat do katechumenátu a podle možnosti ať je uváděn do svátostného života po stupních podle "Uvedení do křesťanského života" (iniciace) upraveného biskupskou konferencí a podle zvláštních předpisů vydaných od téže biskupské konference.

2. Rodiče a také kmotři dítěte, které má přijmout křest, necht' jsou řádně poučeni o významu této svátosti a o povinnostech, které s tím souvisejí. Farář buď sám nebo skrze jiné ať se postará, aby pastoračními napomenutími, ano, i společnou modlitbou, byli rodiče patřičně poučeni, nejlépe když se shromáždí více rodin. Kde je to možné, necht' je i navštíví.

Kánon 852:

1: Co je v Kánonech předepsáno pro křest dospělého, použije se pro všechny, kteří ukončili dětství a dosáhli užívání rozumu.

2: Dítěti, pokud jde o křest, je postaven na roveň ten, kdo není svéprávný.

Kánon 853: Mimo případ nutnosti se užívá voda posvěcená podle předpisů liturgických knih.

Kánon 854: Křest necht' se uděluje buď ponořením nebo litím vody podle předpisů biskupské konference.

Kánon 855: Rodiče, kmotři a farář mají dbát o to, aby nebylo dáváno jméno cizí křesťanskému cítění.

Kánon 856: Ačkoliv se křest může udílet každý den, přece se doporučuje, aby se udílel obvykle v neděli nebo, je-li to možné, o Velikonoční vigílii (na Bílou sobotu).

Kánon 857:

1: Kromě případu nutnosti je vlastním místem křtu kostel nebo kaple.

2: Bývá pravidlem, že dospělý je křtěn ve vlastním farním kostele, dítě pak ve vlastním farním kostele rodičů, neradí-li oprávněný důvod něco jiného.

Kánon 858:

1: Každý farní kostel má mít křtitelnicí se zachováním souběžného práva nabytého jinými kostely.

2: Místní ordinář může po vyslechnutí místního faráře pro zvýhodnění věřících dovolit nebo nařídít, aby křtitelnice byla také v jiném kostele nebo kapli na území farnosti.

Kánon 859: Jestliže kandidát křtu nemůže pro velkou vzdálenost nebo jiné okolnosti přijít nebo být přinesen bez velkých obtíží do farního kostela či jiného kostela nebo kaple, o níž je v Kánon 858 2, může mu být křest udělen a také mu má být udělen v jiném bližším kostele nebo veřejné kapli či na jiném vhodném místě.

Kánon 860:

1: Kromě případu nutnosti necht' se křest neuděluje v soukromých domech, leč že by to dovolil z vážného důvodu místní ordinář.

2: Nestanoví-li biskup diecéze něco jiného, necht' se křest neuděluje v nemocnicích, leč jen v případech nutnosti nebo z jiného naléhavého pastoračního důvodu.

Hlava II. Udělovatel křtu

Kánon 861:

- 1: Řádným udělovatelem křtu je biskup, kněz a jáhen se zachováním předpisu Kánon 530 n.1.
- 2: Není-li řádného udělovatele nebo je-li tomuto udělovateli překážkou zabraňováno křtít, uděluje dovoleně křest katecheta nebo jiná osoba pověřená touto funkcí místním ordinářem. V případě nutnosti může křtít každý člověk, který má správný úmysl. Duchovní pastýři, zvláště faráři, mají se postarat o to, aby věřící byli poučeni o správném způsobu udělení křtu.

Kánon 862: Kromě případu nutnosti není nikomu dovoleno křtít v cizím území bez příslušného dovolení a to ani své podřízené.

Kánon 863: O křtu dospělých, alespoň těch, kteří dosáhli 14 let, ať je informován diecézní biskup, aby, jestliže to uzná za vhodné, mohl sám křest udělit.

Hlava III. O přijímajících křest

Kánon 864: Pokřtěn může být každý dosud nepokřtěný člověk a jen člověk.

Kánon 865:

- 1: Aby mohl být pokřtěn dospělý, musí projevit vůli přijmout křest, být dostatečně poučen o pravdách víry a křesťanských povinnostech a v době katechumenátu se prakticky osvědčit v křesťanském životě. Ať je mu také připomenuto, aby lítoval svých hříchů.
- 2: Dospělý, který se nachází v nebezpečí smrti, může být pokřtěn, když má alespoň nějaké poznání o hlavních pravdách víry a jakýmkoliv způsobem projeví svůj úmysl přijmout křest a slíbí, že bude zachovávat přikázání křesťanského náboženství.

Kánon 866: Nebrání-li tomu nějaká vážná překážka, ať je ihned po křtu dospělý biřmován a zúčastní se slavení eucharistie a přijme sv. přijímání.

Kánon 867:

- 1: Rodiče jsou povinni postarat se o to, aby jejich děti byly pokřtěny během prvních týdnů; pokud možno co nejdříve po narození, ba dokonce již před jeho narozením, jsou povinni navštívit fará-

ře, aby požádali o svátost pro dítě a patřičně se na ně připravili.

- 2: Jestliže se dítě nachází v nebezpečí smrti, ať je pokřtěno ihned.

Kánon 868:

- 1: K dovolenému udělení křtu dítěte se žádá:

1. souhlas rodičů nebo alespoň jednoho z nich či souhlas těch, kdo rodiče před zákonem zastupují,
2. odůvodněná naděje, že dítě bude vychováváno v katolickém náboženství; není-li tu naprosto takové naděje, nechť se křest odloží ve shodě s předpisy partikulárního práva a rodičům se sdělí důvod odkladu.

- 2: Dítě katolických i nekatolických rodičů lze v nebezpečí smrti dovoleně pokřtít i proti vůli rodičů.

Kánon 869:

- 1: V pochybnosti, zda někdo byl vůbec pokřtěn nebo zda byl pokřtěn platně, která zůstane i po vážném zkoumání, ať se křest udělí pod podmínkou.
- 2: Pokřtění v nekatolické církevní společnosti nemají být křtěni pod podmínkou, leč by zde byla po zjištění použité látky a slov při křtu a úmyslu dospělého pokřtěného a udělovatele křtu zůstala vážná pochybnost o platnosti křtu.

Kánon 870: Odložené nebo nalezené dítě, není-li po pečlivém zkoumání prokázán jeho křest, nechť je pokřtěno.

Kánon 871: Nedonošené plody, žijí-li, ať jsou též pokřtěny, je-li to možné.

Hlava IV. Kmotři

Kánon 872: Pokud je to možno, má mít kandidát křtu kmotra. Ten má pomáhat dospělému křtenci v uvedení do křesťanského života. Dítě, které má být pokřtěno, nese ke křtu spolu s rodiči kmotr, který se bude snažit o to, aby pokřtěný vedl křesťanský život odpovídající přijaté svátosti a plnil si věrně s přijetím křtu spojené povinnosti.

Kánon 873: Za kmotra je třeba vybrat buď jednoho muže nebo jednu ženu nebo také dvojici - muže a ženu.

Kánon 874:

1: Za kmotra může být připuštěn ten, kdo:

1. je označen křtěncem nebo jeho rodiči či zástupci rodičů, nebo když tito nejsou, je označen farářem nebo udělovatelem křtu; splňuje požadavky stanovené pro kmotra a má úmysl tento úkol zastávat,
2. dovršil-li 16 let věku, jestliže nestanovil diecézní biskup jinou věkovou hranici či farář nebo udělovatel křtu jsou mínění, že se ze spravedlivé příčiny má učinit výjimka,
3. je katolíkem, biřmovaným, přijal již Nejsvětější eucharistii a také vede život v souladu s vírou a službou, kterou přijímá,
4. není postižen žádným uloženým nebo vyhlášeným kanonickým trestem,
5. není otcem ani matkou křtěného.

2: Pokřtěný, který patří k nekatolické církevní společnosti, ať je přijat jen společně s katolickým kmotrem, a to jenom jako svědek křtu.

Hlava V. Důkaz o udělení křtu a význam

Kánon 875: Udělovatel křtu se musí postarat v případě, že není kmotr, aby při křtu byl svědek, který by mohl dokázat udělení křtu.

Kánon 876: Není-li to někomu ke škodě, stačí jako důkaz o udělení křtu svědectví jednoho věrohodného svědka nebo přísaha pokřtěného, přijal-li křest v dospělém věku.

Kánon 877:

- 1: Farář místa udělení křtu je povinen neodkladně a pečlivě zapsat do knihy pokřtěných jméno pokřtěného s poznámkou o udělovateli křtu, rodičích a kmotrech, po případě svědcích, jestli byli činni, dále o datu a místě křtu a také datu a místě narození křtěného.
- 2: Jedná-li se o dítě svobodné matky, je nutno zapsat jméno matky, je-li veřejně známo, že je skutečně matkou, nebo o to sama písemně nebo před dvěma svědky požádá. Má se zapsat také jméno otce, jestliže je jeho otcovství potvrzeno

nějakým veřejným dokumentem nebo jeho vlastním prohlášením učiněným před farářem a dvěma svědky. V ostatních případech se zapisuje jméno pokřtěného bez poznámky o otci nebo rodičích.

Kánon 878: Nebyl-li křest udělen farářem a ani za jeho přítomnosti, pak udělovatel křtu, ať je jím kdokoliv, uvědomí o udělení křtu faráře farnosti, ve které byl křest udělen, aby mohl zapsat tento křest ve shodě s Kánon 877 1.

STAŤ II. SVÁTOST BIŘMOVÁNÍ

Kánon 879: Svátost biřmování, která vtiskuje nezrušitelné znamení a kterou jsou pokřtění dále uváděni do křesťanského života, jsou obohaceni darem Ducha svatého a dokonaleji spojeni s církví, posiluje pokřtěné a přísněji zavazuje, aby slovem i skutkem vydávali svědectví Kristu a šířili a hájili víru.

Hlava I. Udílení biřmování**Kánon 880:**

- 1: Svátost biřmování se udílí mazáním křížmem na čele, což se děje vkládáním ruky a slovy, která jsou předepsána ve schválených liturgických knihách.
- 2: Křížmo, jehož se používá při svátosti biřmování, musí být posvěceno biskupem, i když tuto svátost udílí kněz.

Kánon 881: Je vhodné, aby svátost biřmování byla udílěna v kostele a to během mše svaté. Z oprávněného a rozumného důvodu se může udílet i mimo mši svatou na kterémkoliv vhodném místě.

Hlava II. Udělovatel biřmování

Kánon 882: Řádným udělovatelem biřmování je biskup. Platně udílí tuto svátost i kněz, který má tuto moc na základě všeobecného práva nebo ze zvláštního pověření příslušnou autoritou.

Kánon 883: Z moci samého práva uděluje biřmování:

1. v hranicích svého území ten, kdo je postaven na roveň diecéznímu biskupovi,
2. s ohledem na osobu, o kterou jde, kněz, který z moci svého úřadu nebo z pověření diecézního biskupa křtí toho, kdo už překročil dětský věk anebo přijímá již pokřtěného do plného společenství s katolickou církví,
3. farář i každý kněz těm, kteří jsou v nebezpečí smrti.

Kánon 884:

- 1: Diecézní biskup je povinen udělovat biřmování osobně nebo se postarat o to, aby je udílel jiný biskup. Vyžaduje-li to nutnost, může jednomu nebo několika určeným kněžím udělit oprávnění biřmovat.
- 2: Z vážného důvodu mohou biskup nebo kněz, který obdržel oprávnění biřmovat, ať z moci práva nebo pověřením od příslušné autority, přibrat si v jednotlivých případech kněze, aby i oni spolu s ním udíleli svátost biřmování.

Kánon 885:

- 1: Diecézní biskup je povinen se postarat, aby se svátost biřmování udílela podřízeným, když o ni rozumně a řádně žádají.
- 2: Kněz, který má toto oprávnění, je povinen ho užívat vzhledem k těm, k jejichž prospěchu mu bylo uděleno.

Kánon 886:

- 1: Biskup ve své diecézi udílí oprávněně biřmování i těm, kdo nejsou jeho podřízení, není-li tu výslovný zákaz jejich vlastního ordináře.
- 2: Aby mohl biskup v cizí diecézi dovoleně udílet biřmování, potřebuje, nejedná-li se o jeho podřízené, alespoň rozumně předpokládané dovolení diecézního biskupa.

Kánon 887: Kněz mající oprávnění biřmovat na území, které je mu určeno, tuto svátost může dovoleně udílet i cizincům, pokud tu není zákaz jejich vlastního ordináře. Nemůže však platně biřmovat na cizím území při zachování předpisu Kánon 883. n.3.

Kánon 888: Udělovatelé biřmování mohou na území, na kterém mohou biřmovat, udílet tuto svátost i na exemptních místech.

Hlava III. Biřmovanci**Kánon 889:**

- 1: Svátost biřmování je schopen přijmout každý pokřtěný a pouze pokřtěný dosud nebiřmovaný.
- 2: Mimo případ nebezpečí smrti se žádá k dovozenému přijetí biřmování, aby ten, kdo má užívání rozumu, byl vhodně poučen, řádně připraven a schopen obnovit křestní sliby.

Kánon 890: Věřící jsou povinni včas přijmout tuto svátost. Rodiče, duchovní a zvláště faráři ať se postarají, aby věřící byli řádně poučeni k přijetí této svátosti a ve vhodnou chvíli ji přijali.

Kánon 891: Svátost biřmování necht' se udílí věřícím kolem věku rozlišování, nestanoví-li biskupská konference jiný věk anebo když je tu nebezpečí smrti nebo podle mínění udělovatele svátosti radí vážný důvod něco jiného.

Hlava IV. Kmotři

Kánon 892: Biřmovanci podle možnosti ať stojí po boku kmotr, jehož úkolem je starat se, aby si biřmovanec vedl jako pravý svědek Kristův a věrně plnil povinnosti vyplývající z této svátosti.

Kánon 893:

- 1: Aby někdo mohl být kmotrem, musí splnit podmínky, o nichž je v předpisu Kánon 874.
- 2: Je vhodné, aby jako kmotr byl přijat ten, který tuto funkci vzal na sebe již při křtu.

Hlava V. Důkaz o udělení biřmování a jeho záznam

Kánon 894: Pro důkaz o udělení biřmování necht' se zachovávají předpisy Kánon 876.

Kánon 895: Jména biřmovanců se zmínkou o udělovateli biřmování, rodičích, kmotrech, místu a dnu udělení necht' se zapisují do knihy biřmovanců diecézní kurie nebo, kde to tak předepsala biskupská konference nebo diecézní biskup, do knihy uchovávané ve farním archívu. Farář musí informovat o uděleném biřmování faráře místa křtu, aby tento mohl učinit záznam v knize pokřtěných dle Kánon 535 □ 2.

Kánon 896: Nebyl-li přítomen místní farář, je udělovatel povinen buď sám anebo skrze jiného co nejdříve uvědomit faráře o udělení biřmování.

STAŤ III. EUCHARISTIE

Kánon 897: Nejvznešenější svátostí je svátost eucharistie. V ní je Kristus sám přítomen, obětován a přijímán, jí stále žije a roste církev. Eucharistická oběť, památka smrti a zmrtvýchvstání Páně, v níž oběť kříže trvá na věky, je vrcholem a pramenem bohocpoty a křesťanského života, kterou se také naznačuje a uskutečňuje jednota Božího lidu a dovršuje budování Těla Kristova. Ostatní svátosti a všechna díla apoštolátu církve totiž souvisejí s nejsvětější eucharistií a k ní směřují.

Kánon 898: Věřící ať mají eucharistii v největší úctě tím, že se aktivně účastní na slavení nejvznešenější oběti, že jí zbožně a často přijímají a s velkou úctou se jí klanějí, ať pastýři duší objasňují učení o této svátosti a horlivě poučují věřící o tomto závazku.

Hlava I. Slavení eucharistie

Kánon 899:

- 1: Slavení eucharistie (mše svatá) je činnost samého Krista a církve. V ní Kristus Pán skrze službu kněze obětuje sám sebe podstatně přítomného pod způsoby chleba a vína Bohu Otci a věřícím zapojeným do jeho oběti se dává sám za duchovní pokrm.
- 2: V eucharistickém shromáždění se shromažďuje Boží lid v jednotě za předsednictví biskupa nebo kněze stojícího pod jeho autoritou jednajícího v osobě Krista a všichni přítomní věřící, ať klerici nebo laici, sjednocují se v účasti tak, že každý svým vlastním způsobem, odpovídajícím svěcení a liturgickým službám spolupracuje.
- 3: Celebrování mše svaté ať je tak uspořádáno, aby všichni účastníci měli z ní co největší užitek, pro který Kristus Pán eucharistickou oběť ustanovil.

ČLÁNEK 1. Vysluhovatel nejsvětější eucharistie

Kánon 900:

- 1: Vysluhovatel, který v osobě Kristově má moc konat svátost eucharistie, je pouze platně vysvěcený kněz.
- 2: Dovolně slouží mši svatou kněz, kterému to nezabraňuje kanonická překážka při zachování následujících předpisů.

Kánon 901: Knězi je ponecháno na vůli sloužit mši svatou za kterékoliv osoby jak živé tak zemřelé.

Kánon 902: Jestliže prospěch věřících si nežadá nebo neradí něco jiného, mohou kněží koncelebrovat mši svatou, při čemž má každý plnou svobodu slavit mši svatou sám, ne však v době, kdy v témže kostele nebo kapli se celebruje.

Kánon 903: Knězi ať je dovoleno slavit mši svatou, i když není znám správci kostela, buď když mu předloží doporučující list vlastního ordináře nebo představeného ne starší než jeden rok, nebo když se dá rozumně domnívat, že je oprávněn sloužit mši svatou.

Kánon 904: Kněží, majíce na paměti, že v tajemství eucharistické oběti se neustále koná dílo vykopení, ať často slaví mši svatou, dokonce se velmi doporučuje denní slavení, neboť ono i bez účasti věřících je úkon Kristův a církve, v jehož konání kněží naplňují svůj hlavní úkol.

Kánon 905:

- 1: Kněžím není dovoleno slavit více než jednu mši svatou denně s výjimkou případů, kdy je jim dovoleno předpisy práva slavit více mší svatých nebo koncelebrovat.
- 2: Při nedostatku kněží může ordinář dovolit ze spravedlivé příčiny binaci, ba dokonce, žádá-li si to pastorační nutnost, trinaci o nedělích a zasvěcených svátcích.

Kánon 906: Bez oprávněné a rozumné příčiny ať kněz neslouží mši svatou bez účasti alespoň nějakého věřícího.

Kánon 907: Při slavení mše svaté není dovoleno jáhnům nebo laikům přednášet modlitby, zvláště modlitbu eucharistickou, nebo konat úkony, které přísluší konat jen celebrujícímu knězi.

Kánon 908: Katolickým kněžím je zakázáno sloužit mši svatou s kněžími nebo církevnímu služební-

ky církvi nebo církevních společností, které nemají plné společenství s katolickou církví.

Kánon 909: Ať kněz neopomene se řádně připravit modlitbou na slavení mše svaté a po skončení mše svaté ať koná díkučinění.

Kánon 910:

- 1: Řádným vysluhovatelem svatého přijímání je biskup, kněz a jáhen.
- 2: Mimořádným vysluhovatelem svatého přijímání je akolyta nebo jiný věřící pověřený podle předpisu Kánon 230 3.

Kánon 911:

- 1: Povinnost a právo donášet nejsvětější svátost nemocným na způsob viatika má farář, dále farní vikáři, kaplani a také představení klerických řeholních institutů nebo společností apoštolského života, a to všem, kdo přebývají v domě.
- 2: V případě nutnosti nebo alespoň s předpokládaným souhlasem faráře, kaplana nebo představeného, které je třeba o tom později uvědomit, je povinen tak učinit každý kněz nebo jiný vysluhvatel svatého přijímání.

ČLÁNEK 2. Svaté přijímání

Kánon 912: Každý pokřtěný, kterému v tom nezbraňuje právo, může a má být připuštěn k svatému přijímání.

Kánon 913:

- 1: Děti mohou pouze tehdy přistupovat ke svatému přijímání, mají-li dostatečné poznávání a jsou-li důkladně připraveny, takže podle svých možností chápou tajemství Krista a mohou s vírou a zbožností přijmout Tělo Kristovo.
- 2: Avšak dětem v nebezpečí smrti se může podat svaté přijímání, když dovedou odlišit Tělo Kristovo od obyčejného chleba a mohou s úctou přijmout svaté přijímání.

Kánon 914: Je především povinností rodičů a těch, kdo je zastupují, jakož i faráře, postarat se, aby děti po dosažení užívání rozumu byly řádně připraveny a co nejdříve se posilnily tímto božským pokrmem po vykonání předchozí svátostné zpovědi. Farář dbá o to, aby ke stolu Páně nepřipustil děti, které nedosáhly užívání rozumu nebo nejsou podle jeho mínění dostatečně připravené.

Kánon 915: K svatému přijímání necht' nejsou připuštěni exkomunikovaní a stížení interdiktem po vynesení rozsudku nebo vyhlášení trestu, a také jiní, kteří zatvrzele setrvávají zjevně v těžkém hříchu.

Kánon 916: Kdo si je vědom těžkého hříchu, ať neoslaví mši svatou bez předchozí svaté zpovědi a také ať nemá účast na Tělu Páně, leč by existoval vážný důvod a nebyla tu možnost se vyzpovídat. V tom případě ať je si vědom, že je povinen vzbudit úkon dokonalé lítosti, který v sobě obsahuje předsevzetí co nejdříve se vyzpovídat.

Kánon 917: Kdo již přijal Nejsvětější svátost, může ji téhož dne přijmout podruhé jen při slavení eucharistické oběti, na které má účast bez újmy předpisu Kánon 921 2.

Kánon 918: Velmi se doporučuje, aby věřící přistupovali k svatému přijímání ve mši svaté. Prosícím však o svaté přijímání ze spravedlivé příčiny je třeba je podat i mimo mši svatou při zachování liturgických obřadů.

Kánon 919:

- 1: Kdo chce přijmout svátost Oltářní, ať se zdrží alespoň jednu hodinu před svatým přijímáním jakéhokoliv pokrmu s výjimkou čisté vody a léků.
- 2: Kněz, který slouží téhož dne dvě nebo tři mše svaté, může něco málo sníst před druhou nebo třetí mší svatou, i když mezi nimi neuplyne celá hodina.
- 3: Věkem pokročilí a trpící nějakou nemocí, jakož i ti, kdo je ošetřují, mohou přijmout svaté přijímání, i když v předchozí hodině něco pojedli.

Kánon 920:

- 1: Po prvním svatém přijímání je každý věřící povinen přijmout svaté přijímání alespoň jedenkrát do roka.
- 2: Toto přikázání se má splnit v době velikonoční, leč by se ze spravedlivé příčiny splnilo v jinou roční dobu.

Kánon 921:

- 1: Věřící nacházející se z jakéhokoliv příčiny v nebezpečí smrti necht' jsou posilněni svatým přijímáním na způsob viatika.

- 2: Velmi se doporučuje, aby ti, kdo upadli do nebezpečí smrti, přijali svaté přijímání, i když toho dne již jednou u sv. přijímání byli.
- 3: Doporučuje se, aby v případě, že nebezpečí smrti trvá delší dobu, bylo svaté přijímání uděleno vícekrát, ovšem v různé dny.

Kánon 922: Viatikum ať se nemocným příliš neodkládá. Duchovní správci ať svědomitě pečují o to, aby nemocní byli viatikem posíleni při plném vědomí.

Kánon 923: Věřící se mohou účastnit nejsvětější oběti a přijmout svaté přijímání v kterémkoliv katolickém obřadu při zachování předpisu Kánon 844.

ČLÁNEK 3. Obřady a obřadnosti (rity a ceremonie) mše svaté

Kánon 924:

- 1: Nejsvětější eucharistická oběť se musí slavit s použitím chleba a vína, do kterého je třeba přilít nepatrně vody.
- 2: Chléb musí být čistě pšeničný a čerstvě upečený, aby nebylo žádné nebezpečí zkažení.
- 3: Víno musí být přírodní z vinné révy a nezkažené.

Kánon 925: Svaté přijímání se podává jen pod způsobou chleba nebo podle liturgických předpisů pod obojími způsobami. Jen pod způsobou vína se podává v případě nutnosti.

Kánon 926: Při celebraci mše svaté je povinen kněz podle starého podání latinské církve používat nekvašeného chleba, ať celebruje kdekoliv.

Kánon 927: Je nepřípustné i v krajní nutnosti proměnit jednu způsobu bez druhé nebo také obojí bez celebrace mše svaté.

Kánon 928: Slavení mše svaté ať se koná v latinském jazyku nebo v jiném jazyku, jen když jsou liturgické texty zákonně schváleny.

Kánon 929: Při slavení mše svaté a podávání svatého přijímání nechť kněží a jáhnové jsou oděni do posvátných rouch podle liturgických předpisů.

Kánon 930:

- 1: Nemocný nebo věkem pokročilý kněz, nemůže-li stát, může slavit mši svatou vsedě, ovšem při zachování liturgických předpisů, ale bez účasti lidu, leč by k tomu dal dovolení místní ordinář.
- 2: Slepý nebo jiným neduhem trpící kněz slavit dovoleně mši svatou, když používá jakéhokoliv schváleného textu, a je-li třeba, s pomocí jiného kněze nebo jáhna nebo i laika řádně poučeného, který mu pomáhá.

ČLÁNEK 4. Doba a místo slavení eucharistie

Kánon 931: Slavit mši svatou a podávat svaté přijímání je možno kteréhokoliv dne a v kteroukoliv hodinu, s výjimkou těch, které to podle liturgických předpisů vylučují.

Kánon 932:

- 1: Mše svatá ať se slaví na posvátném místě, leč by ve výjimečném případě si nutnost žádala něco jiného. V tom případě se musí konat na čestném místě.
- 2: Mše svatá se má slavit na konsekrovaném nebo benedikovaném oltáři. Mimo posvátný prostor je možno použít vhodný stůl pokrytý oltářním plátnem a s použitím korporálu.

Kánon 933: Z vážného důvodu a s výslovným dovolením místního ordináře je dovoleno knězi slavit mši svatou v chrámě některé církve nebo církevní společnosti, které nemají plné společenství s katolickou církví, ovšem s vyloučením pohoršení.

Hlava II. Uchovávání a uctívání Nejsvětější svátosti

Kánon 934:

- 1: Nejsvětější svátost:
  1. se musí uchovávat v katedrálním chrámu nebo jemu na roveň postaveném, v každém farním kostele a také v kostele nebo v kapli řeholního institutu nebo společnosti apoštolského života,
  2. se může uchovávat v kapli biskupa a se svolením místního ordináře i v jiných kostelích, modlitebnách nebo kaplích.

- 2: Na posvátných místech, kde se uchovává Nejsvětější svátost, musí být vždy někdo, kdo se o ni stará a pokud možno, kde se aspoň dvakrát do měsíce slouží mše svatá.

Kánon 935: Nikomu není dovoleno uchovávat u sebe Nejsvětější svátost nebo ji nosit s sebou na cestách, leč z naléhavé pastorační potřeby se zachováním předpisů diecézního biskupa.

Kánon 936: V domě řeholního institutu nebo jiném zbožném ústavu (domě) nechť se Nejsvětější svátost uchovává jen v kostele nebo hlavní kapli připojené k domu. Z oprávněného důvodu může ordinář dovolit, aby byla uchovávána i v jiné kapli téhož domu.

Kánon 937: Nebrání-li tomu vážný důvod, nechť je kostel, v němž se uchovává Nejsvětější svátost, otevřen denně několik hodin pro věřící, aby se mohli modlit před Nejsvětější svátostí.

Kánon 938:

- 1: Nejsvětější svátost nechť se trvale uchovává jen v jednom svatostánku kostela nebo kaple.
- 2: Svatostánek, ve kterém se uchovává Nejsvětější svátost, nechť je umístěn v nějaké význačné, dobře viditelné části kostela, důstojně vyzdobené a vhodné k modlitbě.
- 3: Svatostánek, ve kterém se trvale uchovává Nejsvětější svátost, nechť je neodstranitelný, z pevného a neprůhledného materiálu a tak uzamknutý, aby se co nejvíce předešlo zneuctění (profanaci).
- 4: Z vážného důvodu je dovoleno Nejsvětější svátost, zvláště v noci, uchovávat na jiném bezpečném a čestném místě.
- 5: Ten, kdo se stará o kostel nebo kapli, ať dbá o to, aby klíč od svatostánku, kde se uchovává Nejsvětější svátost, byl co nejpečlivěji ukryt.

Kánon 939: Konsekrované Hostie ať jsou v dostatečném množství uchovávány pro potřeby věřících v pyxidě nebo v ciboriu a častěji ať jsou obnovovány, když se staré řádně spotřebují.

Kánon 940: Před svatostánkem, v němž se uchovává Nejsvětější svátost, ať stále svítí zvláštní lampa, která označuje přítomnost Kristovu a září mu na počest.

Kánon 941:

- 1: V kostelích nebo kaplích, kde se může uchovávat Nejsvětější svátost, mohou se konat výstavy buď ciboriem nebo monstrancí při zachování předpisů stanovených liturgickými knihami.
- 2: Po dobu mše svaté není dovoleno v témže prostoru kostela nebo kaple konat výstav Nejsvětější svátosti.

Kánon 942: Doporučuje se, aby v těchto kostelích nebo kaplích se konal každoročně slavný výstav Nejsvětější svátosti po vhodně dlouhou dobu, třeba i s přerušeními, aby místní společenství mohlo hlouběji uvažovat o tajemství eucharistie a jí se klanět. Avšak takový výstav ať se koná tehdy, když se dá předvídat účast dostatečného počtu věřících, při zachování ustanovených předpisů.

Kánon 943: Vystavovat Nejsvětější svátost a konat eucharistické požehnání může konat kněz nebo jáhen. Za mimořádných okolností ji může vystavit a uložit bez požehnání akolyta mimořádný vysluhovatel svatého přijímání nebo jiný pověřený místním ordinářem se zachováním předpisů diecézního biskupa.

Kánon 944:

- 1: Kde se podle soudu diecézního biskupa může konat průvod s Nejsvětější svátostí po veřejných cestách jako veřejné svědectví úcty k Nejsvětější svátosti, nechť se koná, a to zvláště o slavnosti Těla a Krve Páně.
- 2: Diecéznímu biskupu přísluší vydat o průvodech nařízení týkající se účasti na nich a jejich průběhu.

Hlava III. Mešní stipendia

Kánon 945:

- 1: Podle osvědčeného zvyku církve může každý kněz, který celebrouje nebo koncelebrouje mši svatou, přijmout stipendium, aby obětoval mši svatou na určitý úmysl.
- 2: Kněžím se vřele doporučuje, aby také sloužili mši svatou bez přijetí stipendia na úmysl věřících, zvláště chudých.

Kánon 946: Věřící dávající mešní stipendium, aby na jejich úmysl byla celebrována mše svatá, při-

spívají svým darem církvi a její péči o svěcené služebníky a díla církve.

Kánon 947: (Přijímání) mešního stipendia musí být prosto třeba jen zdání obchodu nebo kupčení.

Kánon 948: Nutno odsloužit tolik mší svatých, kolik bylo dáno a přijato mešních stipendií, třeba jen nepatrných.

Kánon 949: Kdo má povinnost sloužit a aplikovat mši svatou na úmysl těch, kteří dali stipendium, musí tak učinit, i když bez jeho viny přijatá mešní stipendia zanikla.

Kánon 950: Jestliže někdo dá určitý peněžní obnos na mše svaté a neuvede při tom jejich počet, tento počet se vypočte podle výše stipendia v místě, kde se stipendista zdržuje, leč by se dalo oprávněně domnívat, že měl jiný úmysl.

Kánon 951:

1: Kněz celebující v týž den více mší svatých může jednotlivé mše svaté sloužit na úmysly dárce stipendií se zachováním práva, že mimo den Božího narození, ponechá si pro sebe pouze jediné stipendium, ostatní (peníze za další mše svaté) odevzdá na účely předepsané ordinářem. Připouští se však nějaká odměna z vnějšího titulu.

2: Kněz koncelebující týž den druhou mši svatou nesmí z žádného titulu za ni přijmout stipendium.

Kánon 952:

1: Provinčnímu koncilu nebo shromáždění biskupů provincie přísluší stanovit dekretem pro celou provincii výši mešního stipendia a kněz se nesmí dožadovat vyššího stipendia. Může však přijmout dobrovolně darovanou vyšší částku nebo také i nižší za aplikování mše svaté.

2: Kde není takového dekretu, necht' platí diecézní zvyk.

3: Členové všech řeholních institutů musí zachovávat dekret nebo místní zvyk, o kterých je v 1 a 2.

Kánon 953: Nikomu není dovoleno přijmout k osobnímu odsloužení tolik mešních stipendií, že by je sám nemohl odsloužit do roka. **Kánon 954:** Jestliže v některých kostelích nebo kaplích se žádá odsloužení více mší svatých, než je možno

tam odsloužit, lze je sloužit jinde, leč by dárcově projevili opačnou vůli.

Kánon 955:

1: Kdo má v úmyslu světit odsloužení mešních intencí jiným, necht' je světit kněžím podle své volby, a to co nejdříve, jen když je přesvědčen, že jsou prosti podezření. Musí jim předat celé přijaté mešní stipendium, leč by bylo jasné, že vyšší částka nad stanovený obnos v diecézi byla dána s ohledem na jeho osobu. Je také vázán povinností postarat se o odsloužení mší svatých dotud, dokud nedostane potvrzení o přijetí závazku, jakož i o převzetí mešního stipendia.

2: Doba, v níž mají být odslouženy mše svaté, začíná dnem, kdy je přijal kněz, který je má sloužit, není-li stanoveno něco jiného.

3: Kdo dávají sloužit mše svaté jiným, jsou povinni ihned zaznamenat v knize intencí jak mše svaté přijaté, tak také předané jiným s uvedením výše intence.

4: Každý kněz je povinen pečlivě poznamenat, na kolik mší svatých přijal a kolik mší svatých odsloužil.

Kánon 956: Všichni i jednotliví správcové zbožných nadací nebo kdo jsou jakýmkoliv způsobem zavázáni postarat se o odsloužení mší svatých, ať klerici nebo laici, necht' mešní závazky, kterým se neučinilo během roku zadost, odevzdají svým ordinářům se zachováním způsobu, který ordinář určí.

Kánon 957: Právo a povinnost bdít nad tím, aby byla odsloužena mešní stipendia, přísluší v kostelích světského kléru místnímu ordináři, v kostelích řeholních institutů a společností apoštolského života jejich představeným.

Kánon 958:

1: Farář nebo rektor kostela nebo jiného posvátného místa, kde se obvykle přijímají mešní stipendia, ať mají zvláštní knihu, do které se přesně запиše počet mší svatých přijatých k odsloužení, úmysl, darovaná výše stipendia a také, kdy byly odslouženy.

2: Ordinář má povinnost intenční knihy alespoň jedenkrát do roka sám nebo skrze jiného prozkoumat.

STAŤ IV. SVÁTOST POKÁNÍ

Kánon 959: Ve svátosti pokání věřící, když vyznali své hříchy právoplatnému zpovědníku a když jich litovali a učinili předsevzetí napravit se, dostanou rozhřešení od téhož zpovědníka udělením odpuštění hříchů, jichž se dopustili po křtu svatém a zároveň se smíří s církví, kterou svými hříchy zranili.

Hlava I. Vysluhování svátosti pokání

Kánon 960: Individuální a úplná zpověď s rozhřešením stanoví jediný řádný způsob, jimž věřící vědomý si těžkého hříchu, se smíří s Bohem a církví. Od této zpovědi omlouvá jedině fyzická nebo mravní nemožnost a v tom případě se smíření může uskutečnit jinými způsoby.

Kánon 961:

1: Rozhřešení více kajícníků současně bez předběžné individuální zpovědi se nemůže udělovat hromadně, leč jen

1. v nebezpečí smrti, kdy kněz nebo kněží nemají čas vyslechnout zpovědi jednotlivých kajícníků,

2. ve velké nouzi, jmenovitě tehdy, kdy pro velké množství kajícníků není dosti kněží-zpovědníků, aby mohli řádně vyslechnout zpovědi jednotlivých kajícníků ve vhodné době, takže by museli bez vlastní viny dlouho postrádat svátostnou milost nebo svaté přijímání. Nepovažuje se za velkou nouzi, když není dostatek zpovědníků jen pro velké množství kajícníků, jak se může stát o nějaké slavnosti nebo pouti.

2: Vydat rozhodnutí, zda jsou podmínky požadované podle směrnice 1 n. 2, přísluší diecéznímu biskupu, který vezme v úvahu kritéria, se kterými souhlasí ostatní členové biskupské konference, a stanoví případ takové nouze.

Kánon 962:

1: Aby věřící platně přijal svátostnou absoluci danou mnohým kajícníkům žádá se nejen řádná dispozice, ale také předsevzetí v patřičném čase se vyznat z těžkých hříchů, které nyní nemohl vyznat.

2: Podle možnosti je třeba věřící poučit, také při příležitosti hromadné absoluce, o požadavcích uvedených v 1. Hromadnou absoluci musí

předcházet - dokonce i v nebezpečí smrti - nako-lik to dovoluje čas, povzbuzení, aby se každý snažil vzbudit úkon lítosti.

Kánon 963: Se zachováním povinnosti, o níž je v Kánon 989, ten, komu se odpouští hromadnou absolucí těžké hříchy, ať přistoupí při nejbližší vhodné příležitosti k individuální svaté zpovědi, dříve než přijme další hromadnou absoluci, leč by mu v tom zabránil vážný důvod.

Kánon 964:

1: Vlastním místem pro slyšení zpovědi je kostel nebo kaple.

2: Pokud jde o zpovědnici, nechť biskupská konference stanoví předpisy s tím opatřením, aby vždy byly zpovědnice na viditelném místě opatřené pevnou mřížkou mezi zpovědníkem a kajíc- níkem, aby je mohli věřící volně použít, pokud si to přejí.

3: Nechť se nezpovídá mimo zpovědnici, leč jen z oprávněného důvodu.

Hlava II. Udělovatel svátosti pokání

Kánon 965: Udělovatel této svátosti je jedině kněz.

Kánon 966:

1: K platnému odpuštění hříchů se žádá, aby udělovatel - mimo moc ze svěcení - měl i (zpo- vědní jurisdikci) oprávnění ji použít pro věřící, jimž dává rozhřešení.

2: Toto oprávnění může kněz obdržet buď mocí samého práva nebo udělením od příslušné auto- rity podle předpisu Kánon 969.

Kánon 967:

1: Kromě římského velekněze mají moc zpovídat z moci práva na celém světě kardinálové. Mají ji také biskupové, kteří ji mohou dovoleně užít všu- de, leč by ve zvláštním případě to zamítl diecézní biskup.

2: Kdo mají trvalé oprávnění zpovídat, ať z moci svého úřadu nebo udělením od místního ordiná- ře místa inkardinace nebo místa stálého bydliště, může tuto fakultu užívat všude, leč by to místní ordinář odepřel ve zvláštním případě bez újmy předpisů Kánon 974 2 a 3.

- 3: Kdo z moci svého úřadu nebo dovolením od příslušného představeného ve shodě s předpisy Kánon 968 □ 2 a 969 □ 2 obdrželi oprávnění zpovídat, mají toto oprávnění všude ze samého práva vůči členům nebo jiným osobám bydlícím trvale (dnem i nocí) v domě institutu nebo společnosti. Používají ho též dovoleně, pokud jim to nějaký vyšší představený ve zvláštním případě nezakáže vůči svým vlastním podřízeným.

Kánon 968:

- 1: Z moci úřadu mají na svém území oprávnění zpovídat: místní ordinář, kanovník penitenciář a rovněž farář a jiní, kteří faráře zastupují.
- 2: Pravomoc zpovídat mají pro své podřízené a trvale bydlící v domě z moci svého úřadu představení řeholních institutů a společností apoštolského života, jsou-li klerické a papežského práva mající podle směrnic konstitucí výkonnou řídicí moc se zachováním předpisu Kánon 639 □ 4.

Kánon 969:

- 1: Pouze místní ordinář je příslušný k udělování zpovědní jurisdikce všem kněžím pro zpovídaní všech věřících. Kněží, členové řeholních institutů ať nepoužívají tohoto oprávnění bez souhlasu, přinejmenším předpokládaného, od svého představeného.
- 2: Představený řeholního institutu nebo společnosti apoštolského života, o němž je v Kánon 968 □ 2, je příslušný udělit zpovědní oprávnění všem kněžím ke zpovídaní vlastních podřízených a těch, kdo trvale (dnem i nocí) bydlí v domě.

Kánon 970: Oprávnění k zpovídaní ať se nedává, leč kněžím, kteří obstáli při zkoušce anebo jejich schopnost je známa odjinud.

Kánon 971: Místní ordinář ať neuděluje habituální (trvalou) zpovědní jurisdikci knězi, i když by tento měl na jeho území řádné nebo mimořádné bydliště, pokud podle možnosti před tím nevyslechne mínění ordináře dotyčného kněze.

Kánon 972: Oprávnění k zpovídaní může udělit příslušná autorita, o níž je v Kánon 969, na dobu časově omezenou nebo neomezenou.

Kánon 973: Trvalé oprávnění k zpovídaní ať se uděluje písemně.

Kánon 974:

- 1: Místní ordinář a také příslušný představený ať neodvolávají trvalé oprávnění k zpovídaní, leč jen z vážného důvodu.
- 2: Když oprávnění k zpovídaní odvolá místní ordinář, který ho udělil, a o kterém je v Kánon 967 □ 2, ztrácí kněz toto oprávnění všude. Když však oprávnění odvolá jiný ordinář, ztrácí kněz oprávnění k zpovídaní pouze na území odvolávajícího.
- 3: Místní ordinář, který odejme knězi oprávnění k zpovídaní, nechť o tom uvědomí ordináře tohoto kněze, který je jeho vlastním z hlediska inkardinace, nebo - jedná-li se o člena řeholního institutu – jeho příslušného představeného.
- 4: Když oprávnění k zpovídaní odvolá vlastní vyšší představený, kněz ztrácí všude oprávnění k zpovídaní členů institutu. Když je odvolá jiný příslušný představený, ztrácí kněz toto oprávnění pouze nad jeho podřízenými.

Kánon 975: Oprávnění, o kterém je v Kánon 967 □ 2, se kromě odvolání pozbývá také ztrátou úřadu nebo exkardinací nebo ztrátou řádného bydliště.

Kánon 976: Každý kněz, i když nemá oprávnění k zpovídaní, platně a dovoleně rozhřešuje kteréhokoliv kajcníka nacházejícího se v nebezpečí smrti ze všech cenzur a hříchů, dokonce i tehdy, když by byl přítomen kněz mající oprávnění.

Kánon 977: Absoluce komplice v hříchu proti 6. přikázání Desatera je neplatná, s výjimkou případu nebezpečí smrti.

Kánon 978:

- 1: Ať si je kněz při slyšení zpovědi vědom, že zastává nejen osobu soudce, ale i lékaře, že je služebníkem Boží spravedlnosti a současně i Božího milosrdenství, ustanovený od Boha, aby pečoval o Boží čest a spásu duší.
- 2: Zpovědník, jakožto služebník církve, je povinen držet se při udělování svátosti pokání nauky Magisteria a předpisů vydaných příslušnou autoritou.

Kánon 979: Nechť kněz při kladení otázek postupuje s rozvahou a šetrností s ohledem na stav a věk kajcníka, a ať se varuje pátrat po jménu komplice.

Kánon 980: Jestliže zpovědník nemá pochybnosti o disponovanosti kajčnka, který řádá o rozhrše- ní, ať mu rozhršení ani neodepře ani neodloží.

Kánon 981: Zpovědník je povinen uložit podle dru- hu a počtu hrýchů spasitelné a přiměřené dostiu- činění, vždy ovšem s ohledem na situaci kajčnka. Kajčník je povinen sám dostiučinění vyplnit.

Kánon 982: Kdo se zpovídá, že nepravdivě obvinil nevinného zpovědnka u církevní autority z trest- ného činu navádění ke hrýchu proti 6. přkázání (solicitate), nechť není rozhršen dřve, dokud napřed formálně (úředně) neodvolá falešné udá- ní a nevyjádří ochotu napravit škodu, jestliže ně- jakou způsobil.

Kánon 983:

- 1: Zpovědní tajemství je neporušitelné, proto není dovoleno zpovědnkovi slovy nebo jakýmkoliv způsobem a z jakékoliv příčiny cokoliv vyzradit na kajčnka.
- 2: Povinností zachovat zpovědní tajemství je vá- zán i tlumočnick, má-li účast při zpovědi, a také všichni ostatní, kteří jakýmkoliv způsobem znají něco o hrších ze zpovědi.

Kánon 984:

- 1: Zpovědnkovi se naprosto zakazuje užít vědo-osti získané ve zpovědi ke škodě kajčnka, i když je vyloučeno jakékoliv nebezpečí vyzrazení.
- 2: Představený nesmí nijak použít pro vnější říze- ní vědomosti, kterou získal o hrších vyznaných kdykoliv ve svaté zpovědi.

Kánon 985: Novicmistr a jeho pomocník, rektor semináře nebo jiného výchovného ústavu ať nezpovídají své bohoslovce bydlící v témže domě, leč by sami bohoslovci o to v jednotlivých přípa- dech sami řádali.

Kánon 986:

- 1: Každý, jemuž je mocí úřadu svěřena péče o duše, je povinen postarat se, aby jemu svěřeni věřící se mohli vyzpovídat, když o to rozumně řádají a také aby jim byla dána příležitost k indi- viduální svaté zpovědi ve dny a hodiny stanove- né tak, aby jim vyhovovaly.
- 2: V naléhavé nutnosti je povinen každý zpověd- ník vyslechnout zpovědi věřících a v nebezpečí smrti pak každý kněz.

Hlava III. Kajčník

Kánon 987: Aby věřící mohl přijmou spásonosný lék svátosti pokání, je povinen disponovat se tím, že zavrhuje hrchy, jichž se dopustil, má předse- vzetí se napravit a navrátit se k Bohu.

Kánon 988:

- 1: Věřící je povinen vyznat druh a počet všech těžkých hrýchů, kterých se dopustil po křtu a kte- ré dosud nebyly mocí klíčů církve odpuštěny a vyznány v individuální svaté zpovědi a kterých je si po pečlivém zpytování svědomí vědom.
- 2: Věřícím se doporučuje, aby se vyznávali také ze všedních hrýchů.

Kánon 989: Každý věřící po dosažení věku rozlišo- vání je povinen alespoň jedenkrát do roka věrně se vyzpovídat z těžkých hrýchů.

Kánon 990: Nikomu se nebrání, aby se vyzpovídal skrze tlumočnicka, s vyloučením však zneužití a pohoršení a při zachování předpisu Kánon 983 2:

Kánon 991: Každý věřící má nezrušitelné právo vy- znat své hrchy právoplatně schválenému zpo- vědnkovi, kterého si svobodně zvolil, také jiného obřadu.

Hlava IV. Odpustky

Kánon 992: Odpustek je odpuštění časného trestu od Boha za hrchy, odpuštěné již co do viny. Od- puštění získává řádně disponovaný věřící po spl- nění stanovených podmínek skrze činnost círk- ve, která jako služebnice vykoupení autoritativně rozděljuje a přivlastňuje z pokladu zadostiučinění Krista a svatých.

Kánon 993: Odpustek je částečný nebo plnomocný podle toho, zda osvobozuje z časného trestu z části nebo úplně.

Kánon 994: Každý věřící může získat částečné ne- bo plnomocné odpustky buď pro sebe nebo je může přivlastnit na způsob přimlvy zemřelým.

Kánon 995:

- 1: Kromě nejvyšší autority církve mohou udílet odpustky ti, jimž tuto moc přiznává právo nebo jim ji udělil Římský biskup.
- 2: Žádná autorita nižší Římského biskupa nemůže jiným světit moc udělovat odpustky, leč by jí to bylo výslovně dovoleno Apoštolským stolcem.

Kánon 996:

- 1: Jen ten je schopen získat odpustky, kdo je pokřtěn, není vyobcován z církve a je ve stavu milosti, alespoň na konci vyplnění předepsaných úkonů.
- 2: Aby však ten, kdo je schopný, je skutečně získal, musí mít alespoň úmysl je získat a vykonat v předepsaném čase a stanoveným způsobem přikázané úkony ve shodě se zněním udělení.

Kánon 997:

Při udělování odpustků a jejich získávání je nadto nutno zachovávat ještě jiné předpisy, které jsou obsaženy ve zvláštních zákonech církve.

STAŤ V. POMAZÁNÍ NEMOCNÝCH

Kánon 998: Pomazání nemocných, kterým církev doporučuje trpícímu a oslavenému Kristu nebezpečně nemocné věřící, aby jim ulehčil a je uzdravil, uděluje se mazáním olejem a pronášením slov předepsaných liturgickými knihami.

Hlava I. Udělování svátosti

Kánon 999: Kromě biskupa mohou olej užívaný pomazání nemocných posvětit (benedikovat):

1. kdo jsou mocí práva postaveni na roveň diecéznímu biskupu,
2. v případě nutnosti každý kněz, avšak jen při udělování této svátosti.

Kánon 1000:

- 1: Pomazání nemocných ať je konáno slovy, řádem a způsobem určenými předpisy liturgických knih. V případě nutnosti stačí jediné pomazání na čele nebo dokonce i jiné části těla za pronešení celé formule.
- 2: Mazání je povinen vykonat udělovatel vlastní rukou, leda že by vážný důvod doporučoval užití nástroje.

Kánon 1001: Duchovní pastýři a příbuzní nemocných ať pečují, aby nemocní byli posíleni ve vhodnou dobu touto svátostí.

Kánon 1002: Společné udělování svátosti nemocných pro více nemocných současně, kteří jsou vhodně připraveni a řádně disponováni, může se konat podle předpisů diecézního biskupa.

Hlava II. Udělovatel pomazání nemocných

Kánon 1003:

- 1: Pomazání nemocných udílí platně kněz a jediné kněz.
- 2: Povinnost a právo udělovat svátost nemocných mají všichni kněží, kterým je svěřena péče o duše věřících svěřených jejich pastýřské péči. Z rozumného důvodu může i každý jiný kněz udělovat svátost nemocných alespoň s předpokládaným souhlasem kněze, o němž je výše.
- 3: Každý kněz může s sebou nosit posvěcený olej, aby v případě nutnosti mohl udělit pomazání nemocných.

Hlava III. Osoby, kterým má být uděleno pomazání nemocných

Kánon 1004:

- 1: Pomazání nemocných je možno udělit věřícímu, který dosáhl užívání rozumu a pro nemoc nebo stáří začíná být v nebezpečí (smrti).
- 2: Udělení svátosti se může opakovat, jestliže nemocný po uzdravení znovu těžce onemocní nebo jestliže v době trvání téže nemoci se jeho stav zhoršil.

Kánon 1005: V pochybnostech, zda nemocný dosáhl užívání rozumu, nebo zda je vážně nemocný nebo zda je již skutečně mrtev, nechť se tato svátost udělí.

Kánon 1006: Svátost se má udělit i nemocným, kteří při vědomí alespoň implicity o ni požádali.

Kánon 1007: Pomazání nemocných ať se neuděluje těm, kteří tvrdošjně setrvávají ve zjevném těžkém hříchu.

STAŤ VI. SVĚCENÍ

Kánon 1008: Svátostí kněžství jsou podle Božího ustanovení někteří z věřících označeni nezrušitelným znamením a tak ustanoveni svěcenými služebníky. Jsou vysvěceni a určeni k tomu, aby, každý podle svého stupně konajíc v osobě Krista-Hlavy, pásli Boží lid službou vyučování, posvěcování a vedení.

Kánon 1009:

- 1: Svěcení jsou: biskupská, kněžská a jáhenská.
- 2: Udělují se vkládáním rukou a konsekrační modlitbou, jak ji pro jednotlivé stupně předpisují liturgické knihy.

Hlava I. Udělování a udělovatel svěcení

Kánon 1010: Svěcení at' se uděluje ve slavné nedělní mši svaté nebo v zasvěcený svátek; z pastoračních důvodů však se může konat i v jiné dny, nevyjímaje všední.

Kánon 1011:

- 1: Svěcení at' se koná zpravidla v katedrálním chrámě. Z pastoračních důvodů se však může konat i v jiném kostele nebo kapli.
- 2: Ke svěcení nechť jsou pozváni klerici a jiní věřící, aby se slavení zúčastnili v co největším počtu.

Kánon 1012: Udělovatelem svěcení je konsekrovaný biskup.

Kánon 1013: Žádnému biskupu není dovoleno vysvětit někoho na biskupa, není-li před tím známo, že k tomu dal příkaz papež.

Kánon 1014: Jestliže Apoštolský stolec neudělil dispens, nechť si biskup-hlavní světitel k biskupskému svěcení přibere ještě další dva biskupy-spokusvětitel. Je však velmi vhodné, aby zvoleného spolu s ním světili všichni přítomní biskupové.

Kánon 1015:

- 1: Na kněžství nebo jáhenství at' je každý vysvěcen svým vlastním biskupem nebo jiným na zá-

kladě jeho právoplatného propustného listu (litteris dimissoriis).

- 2: Vlastní biskup, nezabraňuje-li mu v tom vážná překážka, je povinen osobně světit své podřízené. Podřízené východního obřadu nemůže dovoleně vysvětit bez apoštolského indultu.
- 3: Kdo může vystavit propustný list k přijetí svěcení, může také sám osobně svěcení udělit, je-li biskupem.

Kánon 1016: Pokud jde o vysvěcení na jáhny ty, kteří chtějí být včleněni do diecézního kléru, je jejich vlastním biskupem biskup diecéze, ve které má kandidát řádné bydliště, nebo diecéze, ve které chce působit. Pokud jde o svěcení diecézních kněží, je jejich vlastním biskupem biskup diecéze, do níž se kandidát inkardinoval jáhenským svěcením.

Kánon 1017: Mimo vlastní území může biskup udělovat svěcení pouze s dovolením diecézního biskupa.

Kánon 1018:

- 1: Propustné listy ke svěcení může vystavit pro diecézní kleriky:

1. vlastní biskup, o němž je v Kánon 1016,
2. apoštolský administrátor, a se souhlasem sboru konsultorů administrátor diecéze, apoštolský provikář a proprefekt poslední dva se souhlasem Rady, o níž je v Kánon 495 2.

- 2: Administrátor diecéze, apoštolský provikář a proprefekt at' nedávají propustné listy osobám, které odmítl nechat vysvětit diecézní biskup nebo apoštolský vikář nebo prefekt.

Kánon 1019:

- 1: Vyšší představený klerického řeholního institutu papežského práva nebo klerické společnosti apoštolského života papežského práva má právo vystavit propustné listy ke svěcení na jáhny a kněze svým podřízeným, kteří podle konstitucí jsou trvale nebo definitivně připsáni k institutu nebo společnosti.

- 2: Svěcení všech ostatních bohoslovců kteréhokoliv institutu nebo společnosti se řídí právem závazným pro diecézní klérus. Odvolávají se všechny opačné výsady (indulty) udělené představenými.

Kánon 1020: Propustný list lze udělit jen po obstarání si všech osvědčení a dokladů, které právo žádá ve shodě s Kánon 1050 a 1051.

Kánon 1021: Propustný list lze zaslat kterémukoliv biskupovi, který je ve společenství s Apoštolským stolcem, s výjimkou biskupa jiného obřadu, než ke kterému přísluší kandidát svěcení, leč by tu byl apoštolský indult.

Kánon 1022: Necht' biskup po obdržení propustného listu nepřistupuje ke svěcení, dokud se zcela nepřesvědčí o autentičnosti listu.

Kánon 1023: Propustný list může sám udělovatel nebo jeho nástupce omezit nebo odvolat. Jednou udělený neztrácí však platnost zánikem práva udělovacího.

Hlava II. Kandidáti svěcení

Kánon 1024: Svěcení přijímá platně toliko pokřtěný muž.

Kánon 1025:

- 1: K dovolenému udělení kněžského nebo jáhenského svěcení se žádá, aby kandidát vykonal právem předepsané zkoušky, měl podle mínění vlastního biskupa nebo příslušného vyššího představeného žádané vlastnosti, nebránila mu irregularita nebo jiná překážka a také aby splňoval požadavky Kánon 1033-1039. Mimo to, ať jsou zde doklady, o nichž je v Kánon 1050, a bylo uskutečněno šetření stanovené Kánon 1051.
- 2: Mimo to se žádá, aby podle přesvědčení oprávněného představeného byl potřebný pro službu v církvi.
- 3: Biskup, který svěťí vlastního podřízeného pro službu v jiné diecézi, musí mít jistotu, že kandidát se bude hlásit do této diecéze.

ČLÁNEK 1. Požadavky na kandidáty svěcení

Kánon 1026: Vysvětit je možno pouze toho, který se těší náležitě svobodě. Není dovoleno kohokoliv nutit jakýmkoliv způsobem a z jakékoliv příčiny

k přijetí svěcení, a ani od nich odvracet toho, kdo je kanonicky způsobilý.

Kánon 1027: Kandidáti na jáhenství a kněžství musí být formováni důkladnou přípravou podle předpisu práva.

Kánon 1028: Diecézní biskup nebo příslušný představený ať se postará, aby kandidáti svěcení, dříve než jsou k němu připuštěni, byli náležitě poučeni o samém svěcení a povinnostech, které z něho plynou.

Kánon 1029: K svěcení ať jsou přijati pouze ti, kdo mají podle moudrého úsudku vlastního biskupa nebo příslušného vyššího představeného po zvážení všech okolností neporušenou víru, jsou vedeni čistým úmyslem, mají patřičné znalosti, těší se dobré pověsti, jsou bezúhonných mravů, osvědčeni ve ctnostech a mají i další tělesné a duševní vlastnosti vhodné pro přijetí svěcení.

Kánon 1030: Vlastní biskup nebo příslušný vyšší představený může svým jáhnům čekajícím na kněžské svěcení zabránit přístupu ke kněžství jedině z kanonické příčiny, třebaš tajné. Oni však ve shodě s právem mohou podat rekurs.

Kánon 1031:

- 1: Kněžství se uděluje jen těm, kteří dosáhli 25 let věku a jsou dostatečně zralí. Je třeba zachovat alespoň šestiměsíční mezidobí mezi jáhenským a kněžským svěcením. Ty, kteří jsou určeni ke kněžství, možno připustit k jáhenství teprve po dokončení 23 let věku.
- 2: Neženatý kandidát na stálé jáhenství může být připuštěn k těmto svěcením teprve po dokončení alespoň dvacátého pátého roku života, ženatý pak ne dříve než po dosažení 35. roku věku a to se souhlasem manželky.
- 3: Je v pravomoci biskupských konferencí vydat předpisy, podle kterých by se žádal k přijetí kněžství a jáhenství vyšší věk.
- 4: Dispens o více než jeden rok od žádaného věku předpisy 1 a 2 je vyhrazen Apoštolskému stolci.

Kánon 1032:

- 1: Kandidáti kněžství mohou být vysvěceni na jáhny jen po ukončeném pátém roku filozoficko-teologického studia.

- 2: Po ukončení doby studií je povinen jáhen po přiměřenou dobu určenou biskupem nebo vyšším představeným vykonávat jáhenské funkce, dříve než bude připuštěn ke kněžství.
- 3: Kandidát na trvalý diakonát (stálé jáhenství) může být připuštěn k jáhenskému svěcení teprve po ukončení doby formace.

ČLÁNEK 2. Předchozí požadavky ke svěcení

Kánon 1033: Dovoleno může být vysvěcen jen ten, kdo již přijal svátost břmování.

Kánon 1034:

- 1: Kandidát jáhenství nebo kněžství ať není vysvěcen, jestliže dříve nebyl liturgickým obřadem začleněn a zapsán mezi kandidáty svěcení od autority, o níž je v Kánon 1016 a 1019, po předchozím předložení vlastnoručně napsané a podepsané žádosti a také po písemném potvrzení o přijetí žádosti od téže autority.
- 2: K obdržení takového připuštění není vázán ten, kdo byl posvátnými sliby přivtělen do klerického institutu.

Kánon 1035:

- 1: Dříve než je někdo připuštěn k jáhenství, ať stálému nebo přechodnému, žádá se, aby po určitý čas přijal a vykonával službu lektora a akolyty.
- 2: Mezi udělením akolytátu a jáhenství náleží zachovat alespoň šestiměsíční mezidobí.

Kánon 1036: Aby kandidát mohl být k svěcení na jáhna nebo kněze připuštěn, je povinen podat vlastnímu biskupu nebo příslušnému vyššímu představenému vlastnoručně sepsané a podepsané prohlášení, kterým dosvědčí, že z vlastní vůle a dobrovolně přijme svěcení a že se zavazuje trvale vykonávat církevní službu a že zároveň žádá o připuštění ke svěcení.

Kánon 1037: Neženatý kandidát na stálé jáhenství, jakož i kandidát na kněžství nesmí být připuštěn k jáhenskému svěcení, dokud v předepsaném obřadu nepřevzmu veřejně před Bohem a církví závazek celibátu anebo nesloží v řeholním institutu věčné sliby.

Kánon 1038: Jáhnu, který odmítne přijmout kněžské svěcení, se nemohou zakázat vykonávat jáhenské funkce, leč by mu v tom bránila kanonická překážka nebo - podle úsudku diecézního biskupa nebo příslušného vyššího představeného - jiná vážná příčina.

Kánon 1039: Všichni kandidáti jakéhokoliv svěcení jsou povinni si vykonat nejméně pětidenní exercicie v místě a způsobem určeným od ordináře. Dříve než je biskup vysvětit, musí mít jistotu, že kandidáti si tyto exercicie řádně vykonali.

ČLÁNEK 3. Iregularity a jiné překážky

Kánon 1040: Svěcení nemohou přijmout ti, kterým v tom brání nějaká překážka, buď trvalá, která se nazývá irregularita, nebo prostá. Zabraňují však jedině překážky, které jsou jmenovitě v následujících Kánonech.

Kánon 1041: Iregularní k přijetí svěcení je:

1. Kdo trpí nějakou formou pomatenosti mysli nebo jiné duševní nemoci, pro kterou podle úsudku znalců se považuje za neschopného řádně vykonávat službu.
2. Kdo se dopustil trestného činu odpadu od víry, bludařství nebo rozkolu.
3. Kdo se pokusil uzavřít manželství, byť jen civilní, buď sám vázaný manželským svazkem nebo svatým svěcením nebo veřejným trvalým slibem čistoty, bránícím mu uzavřít manželství, nebo též se ženou platně provdanou nebo vázanou tímže slibem.
4. Kdo spáchal úmyslnou vraždu nebo přivodil vyhnání lidského plodu s následným výsledkem, a také všichni, kteří pozitivně na tom spolupracovali.
5. Kdo sebe nebo jiného těžce a úkladně zmrzačil nebo se pokusil o sebevraždu.
6. Kdo vykonal svátostný úkon vyhrazený biskupovi nebo knězi, ač sám nebyl vysvěcen nebo jeho výkon mu byl zakázán kanonickým trestem vyhlášeným nebo uloženým (declarata vel irrogata).

Kánon 1042: Prostou překážkou zabraňující přijetí svěcení jsou stížení:

1. Ženatý muž, pokud není ve shodě s právem určen ke stálému jáhenství.
2. Kdo zastává duchovním osobám zakázaný úřad nebo správu, o nichž v Kánon 285 a 286, z nichž se musí skládat účty, dokud není po složení úřadu nebo správy zbaven odpovědnosti.
3. Novokřtěnec (neofyta), dokud podle úsudku ordináře nebyl dostatečně vyzkoušen.

Kánon 1043: Před svěceními jsou věřící povinni oznámit ordináři nebo faráři jim známé překážky svěcení.

Kánon 1044:

1: K vykonávání moci z přijatých svěcení jsou iregulerní:

1. Kdo neoprávněně přijal svěcení, protože v době svěcení byl stížen iregularitou.
2. Kdo se dopustil trestného činu, o němž je v Kánon 1041 n 2, je-li to delikt veřejný.
3. Kdo se dopustil jednoho z trestných činů, o nichž je v Kánon 1041 n. 3-6.

2: Prostou překážkou nedovolující vykonávat úkony ze svěcení jsou stížení:

1. Kdo neoprávněně přijal svěcení stížen prostou překážkou k přijetí svěcení.
2. Kdo trpí šílenstvím nebo jinou duševní nemocí, o níž je v Kánon 1041 n. 1, dokud mu ordinář po poradě se znalcem nedovolí konat úkony ze svěcení.

Kánon 1045: Neznalost iregularit nebo překážek od nich neosvobozuje.

Kánon 1046: Iregularity a překážky se znásobují z různosti jejich příčin, ne však opakováním téže příčiny, leč by šlo o iregularitu pocházející z úmyslné vraždy nebo abortu se skutečným přerušením.

Kánon 1047:

1: Jedině Apoštolskému stolci je vyhrazeno dispensovat ode všech iregularit, jestliže skutek, o který se opírají, se dostal k soudu.

2: Jemu je rovněž vyhrazena dispens od následujících iregularit a překážek k přijetí svěcení:

1. od iregularit z veřejných trestních činů, o nichž je v Kánon 1041 n. 2 a 3.
2. od iregularity, ať z veřejného nebo tajného trestného činu, o němž je v Kánon 1041 n 4.
3. od překážky, o níž je v Kánon 1042 n 1.

3: Apoštolskému stolci je též vyhrazena dispens od iregularit k výkonu moci z přijatého svěcení, o nichž je v Kánon 1041 n 3, ale jen pro veřejné případy a v témže Kánon n. 4 také pro případy tajné.

4: Od iregularit a překážek nevyhrazených Apoštolskému stolci může dispensovat ordinář.

Kánon 1048: V naléhavých případech tajných, kdy není možno se obrátit na ordináře, anebo když jde o iregularity, o nichž je v Kánon 1041 n 3 a 4, na penitenciarii a hrozí nebezpečí velké škody nebo ztráty cti, může ten, kdo je stížen iregularitou konat moc ze svěcení, ji dále vykonávat, ovšem s pevným závazkem se co nejdříve obrátit na ordináře nebo penitenciarii prostřednictvím zpovědníka a se zamlčením jména.

Kánon 1049:

1: V žádosti o dispens od iregularity a překážek je třeba uvést všechny jednotlivé iregularity a překážky. Generální dispens však platí i pro zamlčené v dobré víře, s výjimkou iregularit, o nichž je v Kánon 1041 n 4, nebo i jiných, které se dostaly před soud. Neplatí však pro úmyslně zamlčené.

2: Jedná-li se o iregularitu z úmyslné vraždy nebo z přerušení těhotenství, k platnosti dispense je nutné uvést také počet těchto trestních činů.

3: Generální dispens od iregularit a překážek pro přijetí svěcení platí pro všechna svěcení.

ČLÁNEK 4. Požadované doklady a šetření

Kánon 1050: Pro připuštění ke svěcení se žádají následující doklady:

1. Osvědčení o řádně vykonaných studiích ve shodě s Kánon 1032.

2. Kandidáti kněžství potřebují osvědčení o přijatém jáhenství.
3. Kandidáti jáhenství potřebují osvědčení o křtu, biřmování a o přijatých službách, o kterých je v Kánon 1035, a dále osvědčení o daném prohlášení, o kterém je v Kánon 1036. Jestliže má ženatý přijmout stálé jáhenství, potřebuje potvrzení o uzavřeném manželství a souhlas manželky.

Kánon 1051: Pokud se jedná o prošetření vyžadovaných vlastností od kandidáta svěcení, je třeba zachovávat následující předpisy:

1. Ať se předloží osvědčení od rektora semináře nebo formačního domu o požadovaných vlastnostech ke svěcení, jmenovitě o neporušené nauce kandidáta, opravdové zbožnosti, dobrých mravech i schopnosti ke konání služby. Mimo to, po provedeném šetření, osvědčení o fyzickém a psychickém zdravotním stavu kandidáta.
2. K náležitému provedení šetření mohou diecézní biskup nebo vyšší představený použít i jiné prostředky, které uznají podle okolností místa a času za užitečné. Takovými mohou být: osvědčení o kvalifikaci, ohlášky a jiné.

Kánon 1052:

- 1: Aby mohl biskup, udělující svěcení na základě svého práva, je udělit, je povinen se nejprve přesvědčit, že jsou k dispozici doklady, o nichž je v Kánon 1050, a že v provedeném šetření podle práva byla potvrzena pozitivními důkazy schopnost kandidáta.
- 2: Aby biskup mohl vysvětlit cizího kandidáta, stačí, že v propustném listě je uvedeno, že žádané doklady jsou shromážděny, že šetření bylo shodně s předpisy práva provedeno a schopnost kandidáta zjištěna. Jestliže je kandidát členem řeholního institutu, musí propustný list dosvědčit, že kandidát byl definitivně začleněn do institutu nebo společnosti a že je podřízeným představeného, který vystavil propustný list.
- 3: Jestliže přes to všechno biskup má pochybnosti o schopnostech kandidáta k přijetí svěcení z určitých důvodů, nechť mu svěcení neuděluje.

Hlava III. Zápis o vykonaném svěcení a osvědčení

Kánon 1053:

- 1: Po udělení svěcení je třeba do zvláštní knihy pečlivě uschované v kurii místa svěcení zapsat jména jednotlivých vysvěcených, jméno udělovatele a také místo a datum svěcení. Mimoto je třeba pečlivě uchovávat všechny doklady týkající se jednotlivých svěcení.
- 2: Biskup udělující svěcení je povinen každému vysvěcenému vydat úřední osvědčení o přijatém svěcení. Ti, kteří byli vysvěceni od cizího biskupa na základě propustného listu, jsou povinni předložit ono osvědčení vlastnímu ordináři, aby udělené svěcení bylo zaznamenáno ve zvláštní knize uchovávané v archivu.

Kánon 1054: Místní ordinář, jedná-li se o diecézní kleriky, nebo příslušný vyšší představený, jedná-li se o jeho podřízené, zašle o každém vykonaném svěcení zprávu farářů místa křtu, který je povinen učinit o tom poznámku v knize pokřtěných podle předpisu Kánon 535 2.

STAŤ VII. MANŽELSTVÍ

Kánon 1055:

- 1: Manželskou smlouvu, kterou muž a žena vytvářejí mezi sebou celoživotní společenství, zaměřenou ze své přirozenosti k dobru manželů, plození dětí a jejich výchově, povýšil Kristus Pán mezi pokřtěnými na svátost.
- 2: Proto mezi pokřtěnými nemůže být platná manželská dohoda, která by nebyla tím samým svátostí.

Kánon 1056: Podstatnými vlastnostmi manželství jsou jednota a nerozlučnost, které v křesťanském manželství nabývají zvláštní stálosti z důvodu svátosti.

Kánon 1057:

- 1: Manželství se uskutečňuje souhlasem stran mezi osobami podle práva k tomu schopnými. Souhlas musí být projevem zákonitou formou a nemůže být nahrazen žádnou lidskou mocí.
- 2: Manželský souhlas je úkon vůle, kterým se muž a žena neodvolatelnou smlouvou sobě navzájem dávají a přijímají za účelem vytvoření manželství.

Kánon 1058: Manželství mohou uzavřít všichni, kterým to právo nezabraňuje.

Kánon 1059: Katolické manželství, i když je jen jedna strana katolická, se řídí nejen božským, ale i kanonickým právem se zachováním kompetence státní autority, pokud jde o čistě občanské účinky tohoto manželství.

Kánon 1060: Manželství se těší přízni práva, proto v pochybnosti je třeba trvat na platnosti manželství, dokud není prokázán opak.

Kánon 1061:

1: Platné manželství mezi pokřtěnými se nazývá pouze uznané (ratum), není-li dokonané. Uznané a dokonané (ratum et consumatum) je, jestliže mezi manželi došlo lidsky důstojným způsobem k manželskému styku, který je sám ze sebe vhodný k početí potomka. K tomuto úkonu manželství ze své přirozenosti směřuje a jím se manželé stávají jedním tělem.

2: Jestliže manželé po uzavření manželství spolu bydleli, předpokládá se dokonání manželství, dokud se nedokáže opak.

3: Neplatné manželství se nazývá domnělé (putativum), jestliže alespoň jedna strana je uzavřela v dobré víře, dokud obě dvě strany si nezískají jistotu o jeho neplatnosti.

Kánon 1062:

1: Příklad manželství nazývaný zasnoubení, ať jednostranný nebo oboustranný, se řídí partikulárním právem stanoveným biskupskou konferencí s přihlédnutím ke zvykům a občanským zákonům, jsou-li jaké.

2: Příklad manželství není důvodem žaloby dožadující se uzavření manželství. Připouští se však žaloba o náhradu škody, jestliže nějaká vznikla.

Hlava I. Pastorační péče a úkony předcházející uzavření manželství

Kánon 1063: Duchovní pastýři mají povinnost postarat se o to, aby vlastní církevní společenství poskytlo pomoc věřícím, díky které si manželský stav uchová křesťanského ducha a bude se zdokonalovat. Tuto pomoc je třeba prokazovat především:

1. Kázáním, katechezí přiměřeně přizpůsobenou pro děti, mládež i starší, také i s pomocí hromad-

ných sdělovacích prostředků, čímž věřící obdrží poučení o významu křesťanského manželství, jakož i o povinnostech manželů a křesťanských rodičů.

2. Osobní předmanželskou přípravou, kterou by se snoubenci připravili na posvátnost svého nového stavu a na jeho povinnosti.

3. Plodným vysluhováním liturgie manželství, ve kterém by vyniklo, že manželé jsou znamením a současně účastníky tajemství jednoty plodné lásky mezi Kristem a církví.

4. Poskytnutím pomoci manželům, aby sami věrně zachovávali a chránili manželský svazek a směrovali den ze dne k světějšímu a dokonalejšímu životu v rodině.

Kánon 1064: Je věcí místního ordináře postarat se o řádné organizování této pomoci po vyslechnutí, je-li to vhodné, mužů a žen osvědčených zkušeností a znalostí.

Kánon 1065:

1: Katolíci, kteří dosud nepřijali svátost biřmování, ať ji přijmou před uzavřením manželství, jestliže je to možné bez velkých nesnází.

2: Aby snoubenci přijali s užitkem svátost manželství, vřele se jim doporučuje přijmout svátost pokání a svátost oltářní.

Kánon 1066: Před uzavřením manželství musí být jisté, že nic nepřekáží jeho platnému a dovozenému uzavření.

Kánon 1067: Biskupská konference je povinna stanovit předpisy týkající se zkoušky snoubenců, manželských ohlášek a jiných vhodných prostředků k vykonání šetření, které je nutné před uzavřením manželství, aby farář po pečlivém zachování těchto předpisů mohl asistovat při sňatku.

Kánon 1068: Jestliže v nebezpečí smrti není možno zajistit si jiné důkazy, stačí - nenaznačuje-li něco opak - tvrzení snoubenců, po případě přísežné prohlášení, že jsou pokřtěni a že jim nestojí v cestě žádná překážka.

Kánon 1069: Všichni věřící jsou povinni před uzavřením manželství oznámit faráři nebo místnímu ordináři překážky, o nichž vědí.

Kánon 1070: Když šetření provedl jiný než farář, který bude asistovat při sňatku, má povinnost uvědomit co nejdříve tohoto faráře o výsledku šetření úředním dokladem.

Kánon 1071:

□ 1: Mimo případ nutnosti se nesmí bez dovození místního ordináře asistovat

1. při manželství bezdomovců (vagorum),

2. při manželství, které nemůže být uznáno nebo uzavřeno podle občanských zákonů,

3. při manželství toho, kdo je vázán přirozenými povinnostmi k jiné straně nebo dětem pocházejícím z předcházejícího svazku,

4. při manželství toho, kdo zjevně odhodil katolickou víru,

5. při manželství toho, který je stížen církevním trestem,

6. při manželství nezletilého syna nebo dcery bez vědomí rodičů nebo rozumně odůvodněnému odporu,

7. při manželství, které má být uzavřeno skrze zástupce, o němž je v Kánon 1105 □ 2.

□ 2: Ať místní ordinář nedá dovození asistovat při sňatku osoby, která veřejně odstoupila od katolické víry, leč se zachováním předpisu Kánon 1125 za použití přiměřených modifikací (úprav - congrua congruis).

Kánon 1072: Duchovní pastýři jsou povinni odrazovat od uzavření manželství mládež před dosažením věku, ve kterém podle přijatých zvyků dotyčného kraje se obvykle manželství uzavírá.

Hlava II. Vylučující překážky obecně

Kánon 1073: Vylučující překážka činí osobu neschopnou uzavřít platné manželství.

Kánon 1074: Překážka je veřejná, když ji možno dokázat v oboru vnějším (in foro externo), jinak je tajná.

Kánon 1075:

□ 1: Jedině nejvyšší církevní autorita může závazně prohlašovat, kdy božské právo zakazuje manželství a kdy je vylučuje.

□ 2: Této nejvyšší církevní autoritě rovněž přísluší výlučné právo stanovit i další překážky pro pokřtěné.

Kánon 1076: Zavrhuje se zvyk zavádět novou překážku nebo odporující existujícím překážkám.

Kánon 1077:

□ 1: Místní ordinář může v jednotlivém případě zakázat manželství svým podřízeným, kdekoli se zdržují, a také všem, kteří se právě zdržují na jeho území, ale jen na určitý čas a z vážného důvodu, pokud trvá.

□ 2: Jedině nejvyšší autoritě přísluší právo připojit k zákazu zneplatňující doložku.

Kánon 1078:

□ 1: Místní ordinář může dispensovat své podřízené, ať se zdržují kdekoli, a všechny, kteří se zdržují na jeho území, ode všech překážek církevního práva s vyloučením těch, jejichž dispens je vyhrazena Apoštolskému stolci.

□ 2: Apoštolskému stolci jsou vyhrazeny dispense:

1. od překážky ze svěcení nebo z věčného veřejného slibu ustavičné čistoty v řeholním institutu papežského práva,

2. od překážky zločinu, o kterém je v Kánon 1090.

□ 3: Nikdy se nedává dispens od překážky pokrevnosti v přímé linii nebo v druhém stupni pobočné linie (collateralis).

Kánon 1079:

□ 1: V naléhavém nebezpečí smrti může místní ordinář své podřízené dispensovat kdekoli se zdržují a všechny ostatní zdržující se na jeho území zároveň jak od závazné formy při uzavírání manželství, tak od všech jednotlivých překážek církevního práva, ať veřejných nebo tajných, s vyloučením překážky vzniklé z kněžského svěcení.

□ 2: Za týchž okolností, o nichž je v □ 1, ale jen v případech když není možno obrátit se na místního ordináře, má totéž právo dispensovat farář, řádně delegovaný kněz a také kněz nebo jáhen asistující při uzavírání manželství ve shodě s Kánon 1116 □ 2.

- 3: V nebezpečí smrti je oprávněn i zpovědník dispensovat od překážek tajných pro obor svědomí (pro foro interno) - ať ve svaté zpovědi nebo mimo ni.
- 4: Nemožností obrátit se na místního ordináře v případě, o kterém je v □ 2, se rozumí situace, kdy by to bylo možno učinit jen pomocí telefonu nebo telegrafu.

Kánon 1080:

- 1: Když se objeví překážka v době, kdy už je všechno připraveno ke sňatku a sňatek nelze bez pravděpodobného nebezpečí velké škody odložit do doby získání dispense od příslušného představeného, mají pravomoc dispensovat ode všech překážek s výjimkou těch, o kterých je v Kánon 1078 □ 2 n. 1: místní ordinář a - je-li případ tajný - všichni, o nichž je v Kánon 1079 □ 2 a 3 při zachování podmínek tam předepsaných.
- 2: Toto oprávnění se vztahuje také na zplatnění manželství, jestliže hrozí totéž nebezpečí z prodlení a není čas se obrátit na Apoštolský stolec, popřípadě na místního ordináře, jestliže se to týká překážek, od kterých on může platně dispensovat.

Kánon 1081: Farář, kněz nebo jáhen, o nichž je v Kánon 1079 □ 2, necht' ihned uvědomí místního ordináře, že dal dispens pro vnější obor. To se též запиše do matriky sezdaných.

Kánon 1082: Nestanovil-li reskript Penitenciarije něco jiného, dispens od tajné překážky pro vnitřní obor mimo zpověď musí být zaznamenána do knihy uchovávané v tajném archívu kurie a není nutná žádná jiná dispens pro obor vnější, jestliže se později tajná překážka stala veřejnou.

Hlava III. Jednotlivé vylučující překážky

Kánon 1083:

- 1: Nemůže uzavřít platné manželství muž před ukončeným šestnáctým rokem a žena před ukončením čtrnáctého roku.
- 2: Biskupské konferenci přísluší právo stanovit vyšší věk pro dovolené uzavření manželství.

Kánon 1084:

- 1: Předchází a trvalá neschopnost spojit se manželským úkonem (impotentia coeundi), ať ze strany muže nebo ženy, vylučuje už z přirozeného práva manželství, ať se jedná o neschopnost absolutní nebo relativní.
- 2: Je-li překážka neschopnosti pochybná, nesmí se zabraňovat sňatku, ať už se jedná o pochybnost právní nebo skutkovou, ani prohlásit manželství za neplatné, pokud pochybnost trvá.
- 3: Neplodnost (sterilita) ani nezabraňuje uzavření manželství ani neruší jeho platnost se zachováním předpisu Kánon 1098.

Kánon 1085:

- 1: Neplatně se pokouší uzavřít manželství ten, kdo je vázán poutem dřívějšího manželství, dokonce i nedokonaného.
- 2: I když dřívější manželství je z jakéhokoliv důvodu neplatné nebo bylo rozloučeno z jakékoliv příčiny, není dovoleno uzavřít nové manželství, dokud se právoplatně a bezpečně nepotvrdí jeho neplatnost nebo rozloučení dřívějšího manželství.

Kánon 1086:

- 1: Neplatné je manželství mezi dvěma osobami, z nichž jedna je pokřtěna v katolické církvi nebo byla do ní přijata a formálním úkonem od ní neodpadla, a druhá je nepokřtěná.
- 2: Od této překážky může být dána dispens jen po splnění podmínek, o nichž je v Kánon 1125 a 1126.
- 3: Byla-li druhá strana v době uzavírání manželství považována všeobecně za pokřtěnou anebo její křest byl pochybný, předpokládá se ve shodě s předpisem Kánon 1060, že manželství je platné, dokud se bezpečně nedokáže, že jedna strana byla pokřtěna a druhá nepokřtěna.

Kánon 1087: Neplatně se pokoušejí uzavřít manželství ti, kdo přijali svěcení.

Kánon 1088: Neplatně se pokoušejí uzavřít manželství ti, kdo jsou vázáni veřejným věčným slibem čistoty v řeholním institutu.

Kánon 1089: Nemůže být platně uzavřeno manželství mezi mužem-únoscem a unesenou ženou nebo ženou zadržovanou za účelem uzavření manželství s ní, leč že žena, když později svo-

bodna od moci únosce a nacházející se na bezpečném a svobodném místě, se sama o své vůli nerozhodne za něho se provdat.

Kánon 1090:

- 1: Kdo v úmyslu dosáhnout manželství s určitou osobou způsobil smrt manželu nebo manželce této osoby nebo vlastnímu manželskému partneru, ten se neplatně pokouší uzavřít toto manželství.
- 2: Neplatně se rovněž usilují uzavřít manželství ti, kdo vzájemnou pomocí, fysickou nebo mravní, způsobili smrt manžela nebo manželky.

Kánon 1091:

- 1: V přímé linii příbuzenství je neplatné manželství mezi všemi, kteří jsou mezi sebou v linii vzestupné i sestupné z lože manželského.
- 2: V pobočné linii je manželství neplatné až do čtvrtého stupně.
- 3: Překážka příbuzenství se nenásobí.
- 4: Nikdy se nedovoluje uzavřít manželství, jestliže existuje pochybnost, zda strany nejsou spřízněny v jakémkoliv stupni přímé linie nebo druhém stupni pobočné linie.

Kánon 1092: Švagrovství v přímé linii vylučuje manželství ve všech stupních.

Kánon 1093: Překážka veřejné mravopočestnosti vzniká z neplatného manželství po započítání společného života nebo notoricky známého a veřejného konkubinátu. Vylučuje se manželství v prvním stupni přímé linie mezi mužem a příbuznými ženy a naopak.

Kánon 1094: Nemohou platně uzavřít mezi sebou manželství ti, kdo jsou spojeni zákonným příbuzenstvím vzešlým z osvojení (z adopce) v přímé linii nebo až do druhého stupně pobočné linie včetně.

Hlava IV. Manželský souhlas

Kánon 1095: Neschopni k uzavření manželství jsou ti, kteří:

1. nemají dostatečné užívání rozumu,

2. trpí velkým nedostatkem rozlišování v úsudku, pokud jde o podstatná práva a povinnosti manželské, která si mají vzájemně dávat a přijímat,
3. z příčin psychické povahy nejsou schopni převzít podstatné manželské povinnosti.

Kánon 1096:

- 1: Ke vzniku manželského souhlasu je nutné, aby strany přinejmenším věděly, že manželství je trvalým svazkem mezi mužem a ženou, zaměřeným k početí dětí skrze jakousi sexuální spolupráci.
- 2: Tato neznalost se po pubertě nepředpokládá.

Kánon 1097:

- 1: Omyl v osobě činí manželství neplatným.
- 2: Omyl co do vlastnosti osoby, i když tato vlastnost byla důvodem uzavření manželství, nepůsobí neplatnost manželství, leč jen tehdy, když se manželský souhlas přímo a hlavně zaměřil na tuto vlastnost.

Kánon 1098: Kdo uzavírá manželství oklamán podvodem učiněným za účelem dosažení manželského souhlasu a týkajícím se nějaké vlastnosti druhé strany, která ze své přirozenosti může vážně narušovat společenství manželského života, uzavírá je neplatně.

Kánon 1099: Omyl týkající se jednoty a nerozlučnosti manželství nebo jeho svátostné důstojnosti neruší manželský souhlas, pokud nedeterminuje vůli.

Kánon 1100: Vědomí nebo domněnka o neplatnosti manželství nevylučuje nutně manželský souhlas.

Kánon 1101:

- 1: Předpokládá se, že vnitřní souhlas odpovídá slovům a znamením užitým při uzavírání manželství.
- 2: Vylučuje-li jedna nebo obě strany pozitivním projevem vůle samotné manželství nebo nějaký jeho podstatný prvek nebo nějakou podstatnou vlastnost, uzavírají manželství neplatně.

Kánon 1102:

- 1: Nemůže se platně uzavřít manželství pod podmínkou týkající se budoucna.

□ 2: Manželství uzavřené pod podmínkou týkající se minulosti nebo přítomnosti je platné nebo neplatné podle toho, zda existuje nebo neexistuje to, co je předmětem podmínky.

□ 3: Podmínka, o níž je v □ 2, nemůže být dovoleně připojena, leč jen s písemným dovolením místního ordináře.

Kánon 1103: Je neplatné manželství uzavřené pod vlivem násilí nebo vážného strachu zvenčí, třeba neúmyslně způsobeného, pro který, aby se někdo od něj osvobodil, je nucen uzavřít manželství.

Kánon 1104:

□ 1: K platnému uzavření manželství je nutné, aby snoubenci byli současně přítomni buď sami osobně nebo skrze zplnomocněného zástupce.

□ 2: Snoubenci jsou povinni vyjádřit svůj manželský souhlas slovy, když nemohou mluvit, pak rovnocennými znamenými.

Kánon 1105:

□ 1: K platnému uzavření manželství skrze zplnomocněného zástupce se žádá:

1. aby tu bylo zvláštní zmocnění k uzavření sňatku s určitou osobou,

2. aby zplnomocněný byl určen samotným zmocňujícím a ten aby svůj úkol osobně konal.

□ 2: Aby zplnomocnění platilo, musí být podepsáno zmocňujícím a také farářem nebo místním ordinářem, na jehož území dochází ke zmocnění, nebo knězem od jednoho z nich delegovaným nebo aspoň před dvěma svědky nebo je nutno vyhotovit úřední listinu ve shodě s předpisy civilního práva.

□ 3: Neumí-li zmocnitel psát, poznamená se to v samotném zmocnění a přibere se další svědek, který též podepíše svým jménem listinu. V opačném případě je zmocnění neplatné.

□ 4: Odvolá-li zmocňující své zmocnění dříve než jeho zplnomocněný zástupce uzavře jeho jménem manželství nebo upadne-li zmocňující do nepřičetnosti, je manželství neplatné, i když by o tom zmocněný a druhá strana nevěděli.

Kánon 1106: Manželství je možno uzavřít skrze tlumočnicka. Takovému manželství nesmí farář

asistovat, dokud se nepřesvědčí o věrohodnosti tlumočnicka.

Kánon 1107: I když se manželství uzavře neplatně pro nějakou překážku nebo vadu ve formě, předpokládá se, že manželský souhlas trvá dál, dokud se nezjistí, že byl odvolán.

Hlava V. Forma uzavření manželství

Kánon 1108:

□ 1: Platná jsou pouze ta manželství, která se uzavírají před místním ordinářem nebo farářem anebo před knězem či jáhnem delegovaným od jednoho z nich, a také před dvěma svědky podle předpisů následujících Kánonů a při zachování výjimek, o nichž je v Kánon 144, 1112 □ 1, 1116 a 1127 □ 2 a 3.

□ 2: Asistujícím při sňatku se rozumí ten, kdo je přítomen a ptá se snoubenců, zda si dávají manželský souhlas a tento souhlas přijímá jménem církve.

Kánon 1109: Místní ordinář a farář, nejsou-li rozsudkem nebo dekretem postiženi exkomunikací, interdiktem nebo suspensí, pak z moci svého úřadu na svém území platně asistují při uzavírání manželství nejen svých podřízených, ale i cizích, jen když alespoň jeden z nich přísluší k latinskému obřadu.

Kánon 1110: Osobní ordinář a osobní farář moci svého úřadu platně asistují při uzavírání manželství jedině těch, z nich alespoň jeden je jim podřízen v hranicích jejich obvodu.

Kánon 1111:

□ 1: Dokud platně zastávají svůj úřad, mohou ordinář a farář dát kněžím a jáhnům i obecné oprávnění asistovat při uzavírání manželství v hranicích svého území.

□ 2: Aby delegace opravňující k asistování při uzavírání sňatku byla platná, žádá se, aby byla dána určitým osobám výslovně jmenovaným. Zvláštní delegace musí být dána pro určitý sňatek, delegace obecná musí být dána písemně.

Kánon 1112:

□ 1: Kde je nedostatek kněží a jáhnů, může diecézní biskup s předběžným doporučením biskupské konference a po obdržení dovolení od Svatého

stolce delegovat laiky, aby asistovali při uzavírání manželství.

- 2: Třeba je vybrat vhodného laika, který by dovedl snoubence poučit a byl schopen řádně vykonat obřad uzavírání manželství.

Kánon 1113: Dříve než je někomu udělena zvláštní delegace, necht' je postaráno o všechno, co předpisuje právo k prokázání svobodného stavu.

Kánon 1114: Asistující při uzavírání manželství nemá nedovoleně, jestliže se sám nepřesvědčil o svobodném stavu snoubenců podle předpisů práva, a také se nepřesvědčil, nakolik je to možné, o udělení licence od faráře, kdykoliv asistuje na základě obecného zmocnění.

Kánon 1115: Manželství ať jsou uzavírána ve farnosti, ve které má přinejmenším jeden ze snoubenců trvalé nebo přechodné bydliště nebo alespoň měsíc tam bydlí. Jedná-li se o bezdomé, ať uzavřou manželství ve farnosti, kde se právě zdržují. S dovolením vlastního ordináře nebo vlastního faráře je dovoleno manželství uzavřít kdekoliv.

Kánon 1116:

- 1: Jestliže osoba, která ve shodě s předpisy práva je příslušná (kompetentní) k asistování, je nedosažitelná nebo není možno se na ni obrátit bez velké obtíže, pak ti, kdo chtějí uzavřít manželství, mohou je platně a dovoleně uzavřít před samotnými svědky:

1. v nebezpečí smrti,

2. mimo nebezpečí smrti jedině tehdy, jestliže se rozumně předvídá, že tyto okolnosti budou trvat nejméně jeden měsíc.

- 2: V obou případech, jestliže by byl dosažitelný jiný kněz nebo jáhen, který by mohl být přítomen, musí být přizván a být přítomen spolu se svědky při uzavírání manželství, se zachováním zásady o platnosti manželství před samotnými svědky.

Kánon 1117: Výše předepsanou formu je nutno zachovávat, jestliže je přinejmenším jedna strana pokřtěna v katolické církvi nebo byla do ní přijata a nevystoupila z ní formálním úkonem, se zachováním předpisu Kánon 1127 □ 2.

Kánon 1118:

- 1: Manželství mezi katolíkem a nekatolíkem, ale pokřtěným, ať se uzavírá ve farním kostele. V jiném kostele nebo kapli může být uzavřeno s dovolením místního ordináře nebo faráře.

- 2: Místní ordinář může dovolit uzavřít manželství i na jiném vhodném místě.

- 3: Manželství mezi stranou katolickou a stranou nepokřtěnou se může uzavřít v kostele nebo na jiném vhodném místě.

Kánon 1119: Mimo případ nutnosti náleží při uzavírání manželství zachovat obřady předepsané v liturgických knihách schválených od církve nebo přijatých právoplatnými zvyky.

Kánon 1120: Biskupská konference může vypracovat vlastní obřad uzavírání manželství, který si žádá schválení od Svatého stolce, odpovídající zvykům místa a lidí, přizpůsobený křesťanskému duchu, avšak vždy se zachováním zákona, tak aby asistující při uzavírání manželství vždy žádal od smluvních stran projevení souhlasu a tento souhlas přijal.

Kánon 1121:

- 1: Po uzavření manželství zapíše farář místa sňatku nebo jeho zástupce - i když při sňatku ani jeden z nich neasistoval - co nejdříve do knihy sezdaných jména manželů, asistujícího a svědků, místo a den uzavření manželství způsobem stanoveným biskupskou konferencí nebo diecézním biskupem.

- 2: Kdykoliv je manželství uzavřeno podle předpisu Kánon 1116, kněz nebo jáhen, jestliže byl přítomen, jinak svědkové společně s těmi, kdo takto uzavřeli manželství, jsou povinni co nejdříve oznámit faráři nebo místnímu ordináři uzavření manželství.

- 3: Jde-li o manželství uzavřené s dispensí od kanonické formy, je povinen místní ordinář, který udělil dispens, postarat se o to, aby dispens i uzavření manželství byly zapsány v knize oddaných jak v kurii tak ve farnosti vlastní katolické straně, jejíž farář provedl šetření o svobodném stavu. O uzavření manželství je povinen co nejdříve uvědomit katolický manžel ordináře a faráře a označit místo uzavření manželství a způsob veřejné formy uzavření.

Kánon 1122:

- 1: O uzavřeném manželství se musí učinit poznámka v křestních matrikách, ve kterých je zapsán také křest manželů.
- 2: Když někdo uzavřel manželství mimo farnost, ve které byl pokřtěn, farář místa uzavření manželství má povinnost co nejdříve poslat faráři místa křtu oznámení o uzavřeném manželství.

Kánon 1123: Kdykoliv je manželství buď konvalidováno pro obor vnější nebo prohlášeno za neplatné nebo ve shodě s právem bylo rozloučeno mimo případ smrti, je třeba oznámit faráři uzavření manželství, aby o tom učinil poznámku v matrikách sezdaných a pokřtěných.

Hlava VI. Smíšená manželství

Kánon 1124: Bez výslovného dovolení příslušné autority je zakázáno uzavírání manželství mezi dvěma pokřtěnými osobami, z nichž jedna byla pokřtěna v katolické církvi nebo do ní přijata po křtu a od ní se formálním způsobem neodloučila, a druhá pak je připsána k církvi nebo církevnímu společenství, které nemají plné společenství s katolickou církvi.

Kánon 1125: Takové dovolení dává místní ordinář, je-li zde oprávněný a rozumný důvod a jsou splněny tyto podmínky:

1. když katolická strana prohlásí, že je ochotna odstranit nebezpečí odpadu od víry a upřímně slíbí, že podle svých sil učiní všechno, aby všechny děti byly pokřtěny a vychovány v katolické církvi,
2. když druhá strana je zavčas uvědoměna o těchto příslibech strany katolické tak, aby bylo zajištěno, že si je opravdu vědoma obsahu slibu a povinností strany katolické,
3. když jsou obě strany poučeny o cílech a podstatných vlastnostech manželství, které nesmí vyloučit žádná z obou stran.

Kánon 1126: Biskupská konference je povinna rovněž určit způsob složení těchto prohlášení a slibů, které se vždy žádají, a také určit, jak budou pro vnější obor prokazatelné a jak má být o nich uvědoměna nekatolická strana.

Kánon 1127:

- 1: Pokud se týká formy, je třeba při smíšených manželstvích zachovat předpisy Kánon 1108.

Když však katolická strana uzavírá manželství se stranou nekatolickou východního obřadu, žádá se kanonická forma uzavření pouze k dovolnosti, k platnosti zase je nutná účast svěceného přísluhovatele se zachováním ostatního, co je třeba zachovat podle práva.

- 2: Jestliže vážné těžkosti nedovolují zachování kanonické formy, místní ordinář katolické strany má právo od ní dispensovat v jednotlivých případech po poradě s místním ordinářem místa uzavírání manželství se zachováním - a to k platnosti - nějaké veřejné formy uzavření. Biskupské konferenci přísluší stanovit normy, podle kterých by se udělovaly dispense jednotným způsobem.
- 3: Zakazuje se, aby před nebo po kanonicky uzavřeném manželství podle □ 1 se konala jiná náboženská slavnost téhož manželství za účelem obnovení nebo vyjádření manželského souhlasu. Zakázáný je rovněž takový náboženský obřad uzavírání manželství, ve kterém by současně asistovali katolický a nekatolický přísluhovatel, každý podle svého obřadu, a žádali vyjádření manželského souhlasu stran.

Kánon 1128: Místní ordináři a jiní duchovní pastýři jsou povinni pečovat o to, aby katolickému manželu a dětem zrozeným ze smíšeného manželství nechyběla duchovní pomoc potřebná k plnění jejich povinností. Mají též pomáhat oběma manželům posilovat jednotu manželského a rodinného života.

Kánon 1129: Předpisy Kánon 1127 a 1128 je třeba uplatňovat také při uzavírání manželství, jimž brání překážka různosti kultu, o které je v Kánon 1086 □ 1.

Hlava VII. Manželství uzavírané tajně

Kánon 1130: Jenom z velmi vážného a naléhavého důvodu může místní ordinář dovolit tajné uzavření manželství.

Kánon 1131: Dovolení k tajnému uzavření manželství si žádá:

1. aby se konalo tajně šetření, které je nutno vykonat před sňatkem,
2. aby místní ordinář, asistující, svědci, jakož i manželé zachovali tajemství o uzavřeném manželství.

Kánon 1132: Povinnost zachovat tajemství pro místního ordináře, o němž je v Kánon 1131 n. 2, přestává, jestliže ze zachování tajemství hrozí těžké pohoršení nebo velké bezpráví vůči posvátnému manželství. Na toto je třeba upozornit strany před uzavřením manželství.

Kánon 1133: Manželství tajně uzavřené je nutno zapsat do zvláštní knihy uchovávané v tajném archivu kurie.

Hlava VIII. Účinky manželství

Kánon 1134: Z platného manželství vzniká mezi manželi svazek svou povahou trvalý a vylučný. Mimo to v křesťanském manželství jsou manželé zvláštní svátostí posilováni a jaksi konsekrováni k povinnostem a důstojnosti svého stavu.

Kánon 1135: Oba manželé mají stejné povinnosti a stejná práva v tom, co se týká společenství manželského života.

Kánon 1136: Rodiče mají velmi vážnou povinnost a přednostní právo starat se podle svých sil o výchovu dětí, jak tělesnou, sociální a kulturní, tak také o mravní a náboženskou.

Kánon 1137: Děti počaté a narozené z platného manželství nebo manželství domnělého jsou legitimní.

Kánon 1138:

- 1: Otcem je ten, koho označuje právoplatný sňatek, leč by zřejmými důkazy bylo prokázáno něco jiného.
- 2: Za legitimní jsou považovány děti, které se narodily přinejmenším po 180 dnech od uzavření manželství nebo do 300 dnů ode dne rozvázání manželského života.

Kánon 1139: Nelegitimní děti jsou legitimovány pozdějším manželstvím rodičů, ať platným nebo domnělým, nebo reskriptom Svatého stolce.

Kánon 1140: Legitimované děti, pokud jde o kanonické účinky, jsou ve všem rovny dětem legitimním, leč by právo výslovně stanovilo něco jiného.

Hlava IX. Odloučení manželů

ČLÁNEK 1. Rozloučení svazku

Kánon 1141: Manželství uznané a dokonané (ratum et censumatum) nemůže rozloučit žádná lidská moc a z žádného důvodu kromě smrti.

Kánon 1142: Nedokonané manželství mezi pokřtěnými nebo stranou pokřtěnou a nepokřtěnou může být rozloučeno z oprávněného důvodu Římským biskupem na žádost obou stran nebo tolika jedné, byť i proti vůli druhého.

Kánon 1143:

- 1: Manželství uzavřené mezi dvěma nepokřtěnými se rozlučuje Pavlovou výsadou (privilegium paulinum) ve prospěch víry strany, která přijala křesťanství a to samotným uzavřením nového manželství, pokud strana nepokřtěná odešla.
- 2: Má se za to, že nepokřtěná strana odchází, jestliže nechce žít se stranou pokřtěnou nebo nechce s ní žít pokojně bez urážení Stvořitele, leč že by pokřtěná strana jí dala po přijetí křtu oprávněný důvod k odchodu.

Kánon 1144:

- 1: Aby mohla pokřtěná strana platně uzavřít nové manželství, je vždy nutno dotázat se strany nepokřtěné:

1. zda by i ona nechtěla přijmout křest,
2. zda by alespoň nechtěla se stranou pokřtěnou žít pokojně bez urážení Stvořitele.

- 2: Toto dotazování se musí učinit po křtu. Avšak místní ordinář může z vážného důvodu dovolit, aby tyto otázky byly položeny před křtem nebo může od nich dokonce dispenzovat, ať před křtem nebo po něm, jestliže se potvrdí sumárním nebo mimosoudním způsobem, že dotazování je nemožné nebo že by bylo neúčinné.

Kánon 1145:

- 1: Dotazy obvykle předkládá místní ordinář na víru obráceného manžela. Tento ordinář je povinen povolit druhé straně lhůtu na rozmyšlenou, jestliže ona o ni požádá. Upozorní ji však, že po neúčinném uplynutí lhůty bude její mlčení považováno za zápornou odpověď.
- 2: Jsou platné i soukromé dotazy osoby na víru obrácené. Jsou i dovoleny v případě, že nelze uskutečnit výše předepsaný způsob.

- 3: V obou případech musí být právoplatně zjištěno pro vnější obor, že tyto dotazy byly položeny a jaký byl jejich výsledek.

Kánon 1146: Pokřtěná strana má právo uzavřít nové manželství s katolíkem:

1. jestliže druhá strana odpověděla na dotazy záporně nebo dotazy byly ve shodě s právem opomenuty,
2. jestliže strana nepokřtěná, ať dotazovaná nebo ne, zprvu setrvává v pokojném soužití bez urážky Spasitele, později pak bez oprávněné příčiny odešla, se zachováním předpisů Kánon 1144 a 1145.

Kánon 1147: Místní ordinář může z vážného důvodu dovolit, aby pokřtěná strana, využívající Pavlovy výsady, uzavřela manželství se stranou nekatolickou, ať pokřtěnou nebo nepokřtěnou se zachováním předpisů o smíšených manželstvích.

Kánon 1148:

- 1: Nepokřtěný, který by měl před křtem současně více nepokřtěných manželek, po přijetí křtu v katolické církvi, je-li mu zatěžko zůstat s první z nich, může si ponechat jednu z nich a ostatní propustí. Totéž se týká nepokřtěné ženy, která by měla rovněž více nepokřtěných mužů.
- 2: V případech, o nichž je v □ 1, je nutné po přijatém křtu uzavřít manželství zákonnou formou a v případě potřeby i se zachováním předpisů o smíšených manželstvích či jiných předpisů žadáných právem.
- 3: Místní ordinář s ohledem na mravní, sociální a ekonomické podmínky místa a osob je povinen postarat se, aby byly dostatečně zabezpečeny potřeby první manželky i ostatních propuštěných manželek ve shodě se spravedlností, křesťanskou láskou a přirozenou slušností.

Kánon 1149: Nepokřtěný, který po přijatém křtu v katolické církvi nemůže obnovit s nepokřtěným partnerem z důvodů zjetí nebo pronásledování společný život, může uzavřít jiné manželství, i když druhá strana zatím přijala křest, se zachováním předpisu Kánon 1141.

Kánon 1150: V pochybnosti požívá privilegium víry právní přízně.

ČLÁNEK 2. Odloučení při trvání manželského svazku

Kánon 1151: Manželé mají povinnost a právo zachovávat manželské spolužití, leč by je ospravedlňovala zákonná příčina.

Kánon 1152:

- 1: I když se velmi doporučuje, aby manžel z křesťanské lásky a ze starostlivosti o dobro rodiny neodpíral odpuštění cizoložné straně a nerušil s ní manželské spolužití, tu přece, jestliže však jí mlčky nebo výslovně neodpustil, má právo rozvázat manželské spolužití, leč že by s cizoložstvím souhlasil nebo dal k němu příčinu nebo též sám se cizoložství dopustil.
- 2: Mlčky učiněným odpuštěním se rozumí, jestliže nevinný manžel po nabytí vědomosti o cizoložství s druhým manželem dobrovolně manželsky obcuje. Předpokládá se, že mlčky odpustil, jestliže po 6 měsících zachovával manželské soužití a nepodal u církevní nebo občanské autority žalobu.
- 3: Jestliže nevinný manžel zruší sám dobrovolně manželské spolužití, je povinen do šesti měsíců uvést u příslušné církevní autority důvod odloučení. Církevní autorita s přihlédnutím ke všem okolnostem uváží, zda by nevinný manžel mohl být přiveden k tomu, aby odpustil vinu a neprodoužil odloučení na trvalo.

Kánon 1153:

- 1: Jestliže by jeden z manželů stal se druhému manželů nebo dětem zdrojem vážného nebezpečí pro duši nebo pro tělo nebo jinak činil společný život příliš tvrdým, tím samým poskytuje druhému manželů oprávněný důvod odloučit se buď z moci dekretu místního ordináře a jestliže je tu bezprostřední nebezpečí, rovněž z vlastního rozhodnutí.
- 2: Pomine-li důvod odloučení, pak ve všech případech náleží obnovit manželské spolužití, leč by církevní autorita stanovila něco jiného.

Kánon 1154: Po rozvodu manželů je třeba vždy zajistit náležitou výchovu a výživu dětí.

Kánon 1155: Nevinný manžel může opět obnovit manželské soužití; což je chvályhodné. V tom případě se zřiká práva na rozvod.

Hlava X. Zplatnění manželství

ČLÁNEK 1. Prostá konvalidace

Kánon 1156:

- 1: Ke zplatnění neplatného manželství pro vylučující překážku se vyžaduje, aby buď pominula překážka nebo aby byla dispensována a aby alespoň strana vědomá si překážky obnovila manželský souhlas.
- 2: Tuto obnovu manželského souhlasu vyžaduje církevní právo k platnosti zplatnění (konvalidace), i když na počátku obě strany daly souhlas a ani později jej neodvolaly.

Kánon 1157: Obnova manželského souhlasu musí být novým projevem vůle k manželství, o němž strana obnovující souhlas ví nebo alespoň se domnívá, že bylo od počátku neplatné.

Kánon 1158:

- 1: Je-li překážka veřejná, obě strany musí obnovit souhlas k manželství kanonickou formou se zachováním předpisu Kánon 1127 □ 2.
- 2: Jestliže se nedá překážka dokázat, stačí, aby byl souhlas obnoven soukromě a tajně, a to stranou, která je si překážky vědoma, jen když druhá strana trvá na svém souhlasu, nebo oběma stranami, je-li překážka známa oběma stranám.

Kánon 1159:

- 1: Manželství neplatné pro vadu souhlasu se zplatňuje tím, že strana, která nedala souhlas, již tento souhlas dává, jen když trvá souhlas druhé strany.
- 2: Nedá-li se dokázat vada souhlasu, stačí soukromě a tajně obnovení souhlasu stranou, která jej nevyjádřila.
- 3: Dá-li se vada souhlasu dokázat, je nutné jeho obnovení při zachování kanonické formy.

Kánon 1160: Aby manželství neplatné pro vadu formy se stalo platným, je třeba je znovu uzavřít kanonickou formou bez újmy předpisu Kánon 1127 □ 2.

ČLÁNEK 2. Sanatio in radice - zplatnění v základu

Kánon 1161:

- 1: Zplatnění manželství v základu je jeho zplatnění od příslušné autority bez obnovení manželského souhlasu. Obsahuje v sobě dispens od překážky, je-li nějaká, i od kanonické formy, nebyla-li zachována, jakož i zpětnou účinnost kanonických účinků s ohledem na minulost.
- 2: Zplatnění nastává od okamžiku udělení milosti. Naproti tomu zpětná účinnost nastává od chvíle uzavření manželství, leč by v udělení bylo stanoveno něco jiného.
- 3: Zplatnění v základu je možno udělit jen tehdy, když je pravděpodobné, že strany chtějí setrvat v manželském soužití.

Kánon 1162:

- 1: Chybí-li u obou stran nebo u jedné z nich manželský souhlas, nemůže být manželství zplatněno v základu, bez ohledu na to, ať souhlas chyběl od počátku nebo na začátku byl dán, ale později byl odvolán.
- 2: Chyběl-li souhlas na začátku, ale později byl dán, je možno dovolit zplatnění v základu od okamžiku daného souhlasu.

Kánon 1163:

- 1: Je možno udělit zplatnění manželství v základu, jestliže je manželství neplatné pro překážku nebo pro vadu zákonné formy, jen když trvá manželský souhlas obou stran.
- 2: Manželství neplatné pro překážku přirozeného práva nebo práva pozitivního božského se může zplatnit jen od chvíle zániku překážky.

Kánon 1164: Rovněž je možno udělit zplatnění v základu bez vědomí jedné nebo obou stran, ale toto ať se udělí jen z velmi vážného důvodu.

Kánon 1165:

- 1: Sanovat (zplatnit v základu) může Apoštolský stolec.
- 2: V jednotlivých případech může sanovat i diecézní biskup, dokonce i tehdy, když se v témže manželství sbíhá několik důvodů neplatnosti; u smíšeného manželství však jen po splnění podmínek, o nichž je v Kánon 1125. Nemůže však sanovat, je-li tu překážka, od níž si dispens vyhradil Apoštolský stolec podle předpisu Kánon 1078 □ 2, nebo překážka práva přirozeného či pozitivního božského, která již pominula.

ČÁST II. Ostatní úkony božského kultu

STAŤ I. SVÁTOSTINY

Kánon 1166: Svátostiny jsou posvátná znamení napodobující svátosti, kterými se účinky, zvláště duchovní, naznačují a na přímluvnou moc církve udělují.

Kánon 1167:

- 1: Pouze Apoštolský stolec může ustanovit nové svátostiny, závazně vysvětlovat existující, některé rušit nebo měnit.
- 2: Při uskutečňování nebo udělování svátostin náleží zachovat přesně obřady a formule schválené církevní autoritou.

Kánon 1168: Přísluhovatelem svátostin je klerik vybavený příslušnou pravomocí. Ve shodě s liturgickými knihami mohou některé svátostiny podle úsudku místního ordináře udělovat i laikové mající vhodné vlastnosti.

Kánon 1169:

- 1: Konsekrace a dedikace mohou platně konat pouze ti, kteří mají biskupské svěcení, a kněží, jimž to dovoluje právo nebo k tomu obdrželi oprávnění ve shodě s právem.
- 2: Žehnání (benedikce), s výjimkou těch, které jsou rezervovány papeži a biskupům, může vykonat každý kněz.

Kánon 1170: Žehnání, která se mají udílet především katolíkům, možno udílet také katechumenům, a dokonce, nebrání-li tomu zákaz církve, i nekatolíkům.

Kánon 1171: Posvátným věcem, které posvěcením (dedikací) nebo žehnáním (benedikováním) byly určeny k bohopoctě, náleží prokazovat úctu a není dovoleno je užívat ke světským nebo k bohopoctě nesloužícím účelům ani tehdy, když jsou v majetku soukromých osob.

Kánon 1172:

- 1: Nikdo nemůže pronést ve shodě s právem zařikávání (exorcismus) nad posedlými, jestliže neobdržel od místního ordináře zvláštní a výslovné dovolení.

- 2: Toto dovolení nechť ordinář dá jen knězi osvědčenému zbožností, učeností, rozvahou a bezúhonným životem.

STAŤ II. LITURGIE HODIN

Kánon 1173: Církev, vykonávající kněžskou službu Kristovu, slaví liturgii hodin, ve které naslouchá Bohu mluvícímu ke svému lidu a koná památku tajemství spásy, bez ustání chválí Boha zpěvem i modlitbou a prosí ho o spásu celého světa.

Kánon 1174:

- 1: Liturgii hodin jsou povinni slavit klerici podle předpisu Kánon 276 □ 2 n. 3, dále členové institutů zasvěceného života a členové apoštolského života ve shodě se svými konstitucemi.
- 2: K účasti na slavení liturgie hodin jako na činnosti církve mají být vybízeni podle svých možností i ostatní věřící.

Kánon 1175: Při slavení liturgie hodin ať se podle možnosti dodržuje čas vlastní pro jednotlivé "hodinky".

STAŤ III. CÍRKEVNÍ POHŘBY

Kánon 1176:

- 1: Zemřelým věřícím se má ve shodě s předpisy práva poskytnout církevní pohřeb.
- 2: Církevní pohřby, jimiž církev vyprošuje zemřelým duchovní pomoc, prokazuje poctu jejich tělům a zároveň poskytuje útěchu naděje živým, náleží konat podle liturgických předpisů.
- 3: Církev vřele doporučuje, aby se zachoval zbožný zvyk pohřbívat těla zemřelých. Nezakazuje však jejich spálení, leč by ono bylo zvoleno z důvodů, které jsou v rozporu s křesťanským učením.

Hlava I. Pohřební obřady

Kánon 1177:

- 1: Pohřební obřady za každého věřícího mají být zpravidla vykonány v jeho vlastním kostele.

□ 2: Každý věřící nebo ti, kteří vyřizují pohřeb, mohou si vybrat jiný kostel se souhlasem správce tohoto kostela a s oznámením toho vlastnímu faráři.

□ 3: Nastala-li smrt mimo vlastní farnost a mrtvola nebyla do ní převezena a ani nebyl vybrán pro pohřeb jiný kostel ve shodě se zákonem, pohřební obřady náleží vykonat v kostele farnosti, kde nastala smrt, leč by partikulární právo určovalo jiný kostel.

Kánon 1178: Pohřební obřady za diecézního biskupa necht' se vždy konají v jeho katedrálním chrámě, leč by si on sám zvolil jiný kostel.

Kánon 1179: Pohřební obřady řeholníků nebo členů společnosti apoštolského života se zpravidla konají ve vlastním kostele nebo kapli. Je-li institut klerický nebo společnost klerická, koná obřady představený, jinak kaplan.

Kánon 1180:

□ 1: Má-li farnost vlastní hřbitov, mají se zemřelí věřící pochovávat na něm, leč by si sám zemřelý nebo ti, kdo vyřizují pohřeb, vybrali ve shodě s právem jiný hřbitov.

□ 2: Pokud to nezakazuje právo, je každému dovoleno vybrat si hřbitov k pohřbení.

Kánon 1181: Pokud jde o poplatky dávané z příležitosti pohřbu, je nutno zachovat předpisy Kánon 1264 s vystříháním se však toho, aby v pohřebních obřadech nebylo uplatňováno upřednostňování osob a aby chudí nebyli připraveni o důstojný pohřeb.

Kánon 1182: Po pohřbu je třeba učinit zápis do knihy zemřelých ve shodě s předpisy partikulárního práva.

Hlava II. Koho pochovat a komu odepřít církevní pohřeb

Kánon 1183:

□ 1: Co do pohřbu je nutno katechumeny stavět na roveň s věřícími.

□ 2: Místní ordinář může dovolit církevní pohřeb dětí, které rodiče chtěli dát pokřtít, ale které zemřely před křtem.

□ 3: Pokřtěným členům nějaké nekatolické církve nebo církevní společnosti může místní ordinář podle svého rozumného uvážení dovolit církevní pohřeb, není-li v místě jejich vlastní duchovní anebo nezjistí-li, že měli opačnou vůli.

Kánon 1184:

□ 1: Jestliže před smrtí neprojevili žádné známky kajícího, pak jsou zbaveni práva na církevní pohřeb:

1. notoricky známí odpadlíci, bludaři a schismatici,

2. ti, kdo si zvolili kremaci z důvodů odporujících křesťanské víře,

3. jiní veřejní hříšníci, jimž nelze dovolit křesťanský pohřeb pro veřejné pohoršení věřících.

□ 2: Vyskytne-li se nějaká pochybnost, je třeba obrátit se na místního ordináře, jehož rozhodnutím je pak nutno se řídit.

Kánon 1185: Tomu, kdo byl vyloučen z církevního pohřbu, je nutno také odepřít jakoukoliv pohřební mši svatou.

STAŤ IV. UCTÍVÁNÍ SVATÝCH, POSVÁTÝCH OBRAZŮ A OSTATKŮ

Kánon 1186: Pro posílení svatosti Božího lidu doporučuje církev zvláštní a synovské úctě blahoslavenou Pannu Marii, Matku Boží, kterou Kristus ustanovil za Matku všech lidí a podporuje též pravou a autentickou úctu jiných světců, jejichž příklad vzdělává věřící a jejichž přímluva je posiluje.

Kánon 1187: Veřejným kultem je možno uctívat jen ty Boží služebníky, kteří autoritou církve byli zaneseni do seznamu svatých nebo blahoslavených.

Kánon 1188: Náleží zachovat praxi umístování svatých obrazů v kostele, aby byly uctívány od věřících. Jejich umístění má být však v přiměřeném počtu a na vhodném místě, aby nevyvolávaly údiv u věřících a nedávaly příležitost k nesprávným projevům zbožnosti.

Kánon 1189: Vzácné obrazy, to jest vynikající stářím, uměleckým zpracováním či prokazovanou úctou, vystavené v kostelích nebo kaplích k úctě

věřících, potřebují-li nějaké opravy, necht' nejsou restaurovány bez písemného povolení od ordináře, který před udělením povolení je povinen vyžádat si posudek od odborníků.

Kánon 1190:

- 1: Není dovoleno prodávat svaté ostatky.
- 2: Význačné ostatky a ty, které jsou od lidu velmi uctívány, nemohou být žádným způsobem platně odprodány ani natrvalo přeneseny bez dovození Apoštolského stolce.
- 3: Předpis 2 platí i pro obrazy, které jsou v některém kostele ve velké úctě u věřících.

STAŤ V. SLIB A PŘÍSAHA

Hlava I. Slib

Kánon 1191:

- 1: Slib je uvážená a dobrovolná přípověď učiněná Bohu o možném a lepším dobru, kterou je třeba splnit z ctnosti nábožnosti.
- 2: Nebrání-li tomu právo, jsou všichni mající přiměřené užívání rozumu schopni skládat slib.
- 3: Slib učiněný pod vlivem těžkého a nespravedlivého strachu nebo podvodu je z moci samého práva neplatný.

Kánon 1192:

- 1: Slib je veřejný, přijímá-li jej jménem církve k tomu oprávněný představený, jinak je soukromý.
- 2: Je slavný, jestliže byl církví za takový uznán, jinak je jednoduchý.
- 3: Je osobní, když slibující se slibem zavazuje k nějaké činnosti, je věčný, když se slíbují nějaká věc, je smíšený, má-li povahu osobního i věčného slibu.

Kánon 1193: Ze své přirozenosti slib zavazuje jen slibujícího.

Kánon 1194: Slib zaniká uplynutím doby vyznačené k vyplnění povinnosti, podstatnou změnou slíbené věci, pominutím podmínky, na níž slib závisí, nebo pominutím rozhodujícího důvodu (causa finali), jakož i dispensí nebo záměnou.

Kánon 1195: Kdo má moc vzhledem k slíbenému předmětu, může závazek vyplývající ze slibu odložit na tak dlouho, dokud mu splnění slibu působí škodu.

Kánon 1196: Mimo Římského biskupa mohou soukromé sliby dispensovat z oprávněného důvodu, jestliže dispens neporušuje nabytá práva jiných:

1. místní ordinář a farář u svých podřízených ba i zinců,
2. představený řeholního institutu nebo společnosti apoštolského života, jsou-li klerického papežského práva, u všech členů, noviců a osob, které dnem i nocí se zdržují v domě institutu nebo společnosti,
3. všichni, kterým Apoštolský stolec nebo místní ordinář udělili dispensační pravomoc.

Kánon 1197: Sám slibující může změnit předmět soukromého slibu za větší nebo stejně velké dobro. Záměnu na menší dobro může učinit jen ten, kdo má dispensační pravomoc ve shodě s rozhodnutím Kánon 1196.

Kánon 1198: Sliby vykonané před složením řeholní profese se pozastavují na dobu, po kterou slibující setrvává v řeholním institutu.

Hlava II. Přísaha

Kánon 1199:

- 1: Přísaha, to je vzývání jména Božího na svědectví pravdy, může být skládána jen ve shodě s pravdou, rozvahou a spravedlností.
- 2: Přísahu, kterou vyžadují nebo připouštějí předpisy Kánonů, nelze platně složit skrze zástupce.

Kánon 1200:

- 1: Kdo dobrovolně přísahá, že něco vykoná, je vázán zvláštním závazkem nábožnosti splnit to, co přísahal.
- 2: Přísaha vynucená podvodem, násilím nebo velkým strachem je samým právem neplatná.

Kánon 1201:

- 1: Slibující přísaha závisí od podstaty a podmínek úkonu, ke kterému je připojena.

- 2: Jestliže je přísaha připojena k úkonu, který směřuje přímo ke škodě druhých nebo ohrožuje veřejné dobro nebo věčnou spásu, úkon se takovou přísahou nijak neupevňuje.

Kánon 1202: Závazek vyplývající ze složení slibující přísahy zaniká:

1. promine-li jej ten, v jehož prospěch byla učiněna,
2. jestliže se podstatně změní předmět přísahy nebo se změnou okolností stane špatným nebo zcela indiferentním nebo překáží většímu dobru,
3. po zaniknutí rozhodujícího důvodu anebo nesplněním se podmínky, pod níž byla přísaha učiněna,
4. dispensí nebo záměnou podle předpisu Kánon 1203.

Kánon 1203: Kdo mají pravomoc odložit, dispensovat nebo měnit slib, mají tutéž pravomoc na slibující přísahu. Kdyby však dispens od přísahy způsobila škodu těm, kdo se zdráhají prominout závazek, může od přísahy dispensovat jedině Apoštolský stolec.

Kánon 1204: Přísahu nutno vykládat úzce (striktně) podle práva a podle úmyslu přísahajícího nebo jedná-li přísahající podvodně, podle úmyslu toho, komu se přísaha skládá.

ČÁST III. Posvátná místa a do- by

STAŤ I. POSVÁTNÁ MÍSTA

Kánon 1205: Posvátná místa jsou ta, která se posvěcením nebo žehnáním (dedicatione vel benedictione) vykonaným podle předpisů liturgických knih určují pro bohoslužbu nebo pohřbívání věřících.

Kánon 1206: Posvětit nějaké místo přísluší diecéznímu biskupovi a těm, kdo jsou mu právem postaveni na roveň. Tito mohou každému biskupovi a ve výjimečných případech knězi dát dovolení, aby v jejich území vykonal posvěcení.

Kánon 1207: Posvátná místa žehná ordinář, avšak žehnání kostelů je rezervováno diecéznímu bis-

kupovi. Oba však mohou k vykonání tohoto úkonu delegovat jiného kněze.

Kánon 1208: O vykonaném posvěcení nebo žehnání kostela stejně jako o žehnání hřbitova se musí učinit zápis, jehož jeden stejnopis se uloží v diecézní kurii a druhý v archivu kostela.

Kánon 1209: Posvěcení nebo žehnání nějakého místa, pokud tím nevzniká někomu škoda, se dostatečně dokáže svědectvím i jen jednoho věrohodného svědka.

Kánon 1210: Na posvátném místě necht' je dovoleno jen to, co slouží k vykonávání a podpoře bohopocty, zbožnosti a náboženství, a je zakázáno to, co je cizí posvátnosti místa. Ordinář může pro jednotlivé případy dovolit i jiné použití, pokud ono neodporuje posvátnosti místa.

Kánon 1211: Posvátná místa se znesvěcují těžce nespravedlivou činností tam vykonanou a spojenou s pohoršením věřících, která podle mínění místního ordináře - je tak závažná a odporující posvátnosti místa, že není dovoleno v nich konat úkony kultu, dokud nebude kajícím obřadem podle předpisů liturgických knih napraveno ono bezpráví.

Kánon 1212: Posvátná místa pozbývají posvěcení a žehnání, jsou-li z větší části pobořena anebo když jsou dána trvale k světskému použití, buď dekretem příslušného ordináře nebo též fakticky.

Kánon 1213: Církevní autorita vykonává svobodně na posvátných místech své pravomoci a služby.

Hlava I. Kostely

Kánon 1214: Pod názvem kostel se rozumí posvátná budova určená pro bohoslužby. Do ní mají právo vstupu věřící, aby v ní konali úkony kultu, zvláště veřejného.

Kánon 1215:

- 1: Žádný kostel se nesmí postavit bez výslovného písemného dovolení diecézního biskupa.
- 2: Diecézní biskup ať nedá dovolení, dokud po vyslechnutí kněžské Rady a rektorů sousedních kostelů se nepřesvědčí, že nový kostel může sloužit dobru duší a že bude dostatek prostředků na jeho postavení i pro konání bohoslužeb.

- 3: I řeholní instituty, třeba dostaly souhlas k zřízení nového domu v diecézi nebo ve městě, musí před započítím stavby kostela v přesně určeném místě mít k tomu jeho dovolení.

Kánon 1216: Po poradě s odborníky je třeba zachovat při stavbě nebo restauraci kostelů zásady a předpisy liturgie a posvátného umění.

Kánon 1217:

- 1: Když je stavba kostela řádně dokončena, ať je nový kostel co nejdříve posvěcen nebo aspoň požehnán (dedicetur aut benedicatur) se zachováním předpisů posvátné liturgie.
- 2: Kostely, zvláště katedrální a farní, náleží posvětit slavným obřadem.

Kánon 1218: Každý kostel musí mít svůj titul, který se po posvěcení nesmí měnit.

Kánon 1219: V právoplatně posvěceném nebo benedikovaném (žehnaném) kostele se mohou konat všechny bohoslužebné úkony se zachováním farních práv.

Kánon 1220:

- 1: Ať všichni, jichž se to týká, dbají na udržování takové čistoty a výzdoby kostela, jaká přísluší Božímu domu, a ať z nich odstraní vše, co se nesrovnává s posvátností místa.
- 2: Ochrana posvátných a cenných věcí si žádá řádnou údržbu a použití vhodných bezpečnostních opatření.

Kánon 1221: Vstup do kostela v době bohoslužeb musí být volný a zdarma.

Kánon 1222:

- 1: Není-li možno některého kostela použít k bohoslužbám a není možno jej opravit, může jej diecézní biskup postoupit k světským účelům, ne však nevhodným.
- 2: Kde jiné vážné příčiny si žádají, aby určitý kostel již nebyl používán k bohoslužbám, tam může diecézní biskup - pokud z toho nevzejde žádná škoda pro duše - po vyslechnutí kněžské Rady a se souhlasem těch, kteří oprávněně uplatňují na tento chrám svá práva, předat kostel ke světskému používání, ne však nevhodnému.

Hlava II. Poloveřejné a soukromé kaple

Kánon 1223: Poloveřejnou kaplí (oratoriem) se rozumí místo určené s dovolením ordináře k bohoslužbám ve prospěch nějaké komunity nebo skupiny věřících, kteří se v ní shromažďují a kam s dovolením příslušného představeného mohou přicházet také jiní věřící.

Kánon 1224:

- 1: Ordinář nedá dovolení k zřízení poloveřejné kaple, dokud osobně nebo skrze jiného nenavštíví místo určené pro tuto kapli a neshledá, že místo je přiměřeně zařízeno.
- 2: Když bylo dáno dovolení, nemůže být kaple bez souhlasu téhož ordináře předána k světskému užívání.

Kánon 1225: V poloveřejných kaplích právoplatně zřízených se mohou konat všechny posvátné bohoslužebné úkony kromě těch, které jsou právem nebo předpisem místního ordináře vyňaty nebo které nedovolují liturgické předpisy.

Kánon 1226: Soukromou kaplí (sacellum privatum) se rozumí místo určené s dovolením místního ordináře k bohoslužbám ve prospěch jedné nebo více fyzických osob.

Kánon 1227: Biskupové si mohou zřídit soukromou kapli, která se těší stejným právům jako kaple poloveřejná (oratorium).

Kánon 1228: Se zachováním předpisu Kánon 1227 je nutné dovolení místního ordináře ke sloužení mše svaté a konání jiných bohoslužebných úkonů v soukromé kapli.

Kánon 1229: Je vhodné benedikovat poloveřejné a soukromé kaple podle obřadu předepsaného v liturgických knihách. Tyto kaple musí být vyhrazeny pouze pro bohoslužebné úkony a osvobozeny ode všeho domácího používání.

Hlava III. Svatyně

Kánon 1230: Jménem svatyně rozumíme kostel nebo jiné místo, kam ze zvláštního důvodu zbožnosti putují četní věřící. K tomu se žádá souhlas místního ordináře.

Kánon 1231: Aby se svatyně mohla nazývat národní, musí obdržet schválení od biskupské konference. Aby se mohla nazývat mezinárodní, je nutné schválení Apoštolského stolce.

Kánon 1232:

- 1: Pro schválení stanov diecézního poutního místa je příslušný místní ordinář, stanov národního poutního místa biskupská konference a stanov mezinárodního poutního místa jedině Svatý stolec.
- 2: Ve stanovách ať se určí zvláště účel, pravomoci rektora, vlastnictví a správa jmění.

Kánon 1233: Poutním místem mohou být přiznány určité výsady, radí-li k tomu okolnosti místa, počet poutníků a zvláště dobro věřících.

Kánon 1234:

- 1: Na poutních místech je třeba zajistit věřícím bohatější prostředky spásy horlivějším hlásáním slova Božího, přiměřeným oživováním liturgického života, zvláště slavením eucharistie a svátosti pokání, a také pěstováním osvědčených způsobů lidové zbožnosti.
- 2: Votivní doklady lidového umění a zbožnosti necht' jsou viditelně uchovávány ve svatyních nebo přilehlých místnostech a bezpečně střeženy.

Hlava IV. Oltáře

Kánon 1235:

- 1: Oltář neboli stůl (mensa), na kterém se slaví eucharistická oběť, se nazývá pevný, je-li zhotoven tak, že je spojen s podlahou a proto se s ním nedá pohnout, nebo se nazývá přenosný, dá-li se přenést.
- 2: V každém kostele má být pevný oltář. V ostatních místech určených k posvátným bohoslužebným úkonům má být buď přenosný nebo pevný oltář.

Kánon 1236:

- 1: Shodně s ustáleným zvykem církve má být oltářní mensa pevného oltáře kamenná, zhotovená z jednoho přirozeného kamene. Podle úsudku biskupské konference však může být užito i jiného materiálu vhodného a trvalého. Podstavec neboli základ může být zhotoven z jakéhokoliv materiálu.

- 2: Přenosný oltář se může zhotovit z jakéhokoliv pevného materiálu, který je vhodný k použití pro liturgii.

Kánon 1237:

- 1: Pevné oltáře ať jsou posvěceny (dedikovány), přenosné oltáře buď posvěceny nebo žehnány (benedikovány) podle obřadů, které jsou předepsány v liturgických knihách.
- 2: Ať se uchovává starodávná tradice ukládat do pevného oltáře ostatky mučedníků nebo jiných světců podle předpisů liturgických knih.

Kánon 1238:

- 1: Oltář ztrácí posvěcení nebo žehnání (dedikaci nebo benedikování) podle předpisu Kánon 1212.
- 2: Převodem kostela nebo jiného posvátného místa ke světským účelům neztrácí oltáře, ať pevné nebo přenosné, posvěcení a žehnání.

Kánon 1239:

- 1: Oltář, jak pevný tak přenosný, je vyhrazen jedině k úkonům božského kultu s naprostým vyloučením profánního použití.
- 2: Pod oltářem není dovoleno pohřbít tělo zemřelého, jinak není dovoleno na tomto oltáři sloužit mši svatou.

Hlava V. Hřbitovy

Kánon 1240:

- 1: Tam, kde je to možné, ať má církev vlastní hřbitovy nebo alespoň vymezené prostory na občanských hřbitovech pro pochovávání zesnulých věřících. Tyto mají být řádně žehnány (benedikovány).
- 2: Nelze-li toho dosáhnout, ať jsou řádně žehnány (benedicantur) jednotlivé hroby při každém uložení mrtvého.

Kánon 1241:

- 1: Farnosti a řeholní instituty mohou mít vlastní hřbitov.
- 2: Rovněž i jiné právní osoby nebo rodiny mohou mít zvláštní hřbitov nebo vlastní hrobku, které mají být podle úsudku místního ordináře žehnány (benedikovány).

Kánon 1242: V kostelích není dovoleno pochovávat, leč jen Římského biskupa, kardinály nebo diecézní biskupy, rovněž emeritní, které je třeba pohřbit v jejich vlastním kostele.

Kánon 1243: Partikulárním právem ať jsou stanoveny vhodné předpisy týkající se pořádku na hřbitovech zajišťující zvláště ochranu a udržování posvátného charakteru hřbitova.

STAŤ II. POSVÁTNÉ DOBY

Kánon 1244:

- 1: Jedině nejvyšší autoritě přísluší - se zachováním předpisu Kánon 1246 □ 2 - ustanovit, překládat a rušit svátky a kající dny společné pro celou církev.
- 2: Diecézní biskupové mohou pouze v jednotlivých případech pro své diecéze nebo místa vyhlásit zvláštní sváteční nebo kající dny.

Kánon 1245: Při zachování práva diecézních biskupů, o němž je v Kánon 87, může farář ze spravedlivé příčiny a podle předpisů diecézního biskupa v jednotlivých případech udělit dispens od povinnosti zachovávat sváteční nebo kající den anebo dovolit záměnu této povinnosti za jiné zbožné úkony. Totéž může představený řeholního institutu nebo společnosti apoštolského života, jsou-li klerické a papežského práva, ve vztahu ke svým podřízeným nebo těm, kteří trvale bydlí v domě.

Hlava I. Sváteční dny

Kánon 1246:

- 1: Neděle, kdy se slaví velikonoční tajemství, podle apoštolského podání je den, který je třeba světit jako prvotní zasvěcený svátek pro celou církev. Také je třeba světit následující zasvěcené svátky: Narození Pána našeho Ježíše Krista, Zjevení Páně, Nanebevstoupení a Nejsvětějšího Těla a Krve Krista, Panny Marie, Matky Boží, Neposkvrněného Početí a Nanebevzetí Panny Marie, svatého Josefa, svatých Petra a Pavla, apoštolů a konečně Všech svatých.
- 2: Biskupská konference může po předchozím schválení od Apoštolského stolce některé ze zasvěcených svátků zrušit nebo přeložit na neděli.

Kánon 1247: V neděle a jiné zasvěcené svátky jsou věřící povinni účastnit se mše svaté a zdržovat se od těch prací a činností, které brání vzdávat Bohu poctu, radosti, která je vlastní prožívání dne Páně a patřičnému odpočinutí mysli i těla.

Kánon 1248:

- 1: Příkázání účastnit se mše svaté splní ten, kdo se účastní mše svaté tam, kde je sloužena katolickým obřadem, buď v samotný sváteční den nebo též večer předchozího dne.
- 2: Jestliže pro nedostatek kněží nebo z jiné vážné příčiny není účast na mši svaté možná, velmi se doporučuje, aby se věřící zúčastnili bohoslužby slova, koná-li se taková ve farním kostele nebo na jiném posvátném místě, podle předpisů diecézního biskupa, nebo posvětili přiměřený čas modlitbou buď osobní, rodinnou nebo v shromáždění několika rodin.

Hlava II. Kající dny

Kánon 1249: Všichni věřící křesťané jsou povinni každý svým způsobem konat na základě Božího zákona pokání. Aby se však všichni spojili mezi sebou v určitém společném zachovávání pokání, předpisují se kající dny, ve kterých se mají věřící zvláštním způsobem věnovat modlitbě, konat úkony zbožnosti a lásky, zapírat se a věrněji konat své povinnosti a zvláště zase zachovávat půst a zdrženlivost podle předpisů Kánonů, které následují.

Kánon 1250: Kajícími dny a dobami v celé církvi jsou jednotlivé pátky po celý rok a postní doba.

Kánon 1251: Zdrženlivost od masa nebo od jiného jídla, ve shodě s rozhodnutím biskupské konference, nechť se zachovává v jednotlivé pátky po celý rok, leč by na tento pátek připadla některá slavnost. Zdrženlivost a půst újmy nechť se zachovává na Popeleční středu a na Velký pátek, den utrpení a smrti Pána našeho Ježíše Krista.

Kánon 1252: Zákonem o zdrženlivosti od masa jsou vázáni všichni, kteří ukončili 14. rok svého života. Zákonem od újmy jsou vázány všechny osoby dospělé (od 18 let) až do započetí šedesátého roku života. Avšak duchovní pastýři a rodiče ať dbají o to, aby i ti, kdo nejsou z důvodu nezletilosti vázáni zákonem zdrženlivosti a újmy, byli vedeni k pravému duchu pokání.

Kánon 1253: Biskupská konference může blíže určit způsob zachování zdrženlivosti a také může půst zdrženlivosti a půst újmy nahradit zcela ne-

bo zčásti jinými formami kajícího, zvláště úkony lásky a cvičením se ve zbožnosti.

V. KNIHA: ČASNÝ MAJETEK CÍRKVE

Kánon 1254:

- 1: Katolická církev má přirozené a na světské moci nezávislé právo nabývat, držet, spravovat a odprodávat časný majetek pro dosažení cílů sobě vlastních.
- 2: Její vlastní cíle jsou jmenovitě: organizování Božího kultu, starost o slušné zaopatření duchovních a jiných církevních služebníků, uskutěčňování děl apoštolátu a lásky, zvláště vůči chudým.

Kánon 1255: Obecná církev a také Apoštolský stolec, dále partikulární církve a jakákoliv jiná právní osoba, veřejná nebo soukromá, jsou subjekty schopné nabývat, vlastnit, spravovat a odprodávat časný majetek podle předpisů práva.

Kánon 1256: Vlastnictví majetku náleží pod nejvyšší autoritou římského velekněze té právní osobě, která tento majetek právoplatně nabyla.

Kánon 1257:

- 1: Všechn časný majetek náležející obecné církvi, Apoštolskému stolci nebo jiným veřejným právním osobám v církvi, je církevním majetkem a řídí se Kánony, které následují, a vlastními stanovami.
- 2: Časný majetek soukromé právní osoby se řídí vlastními stanovami a ne těmito Kánony, leč by bylo výslovně stanoveno jinak.

Kánon 1258: V Kánonech, které následují, se rozumí pod jménem církve ne pouze obecná církev nebo Apoštolský stolec, ale také jakákoliv veřejná právní osoba v církvi, leč by něco jiného bylo zřejmé z kontextu nebo přirozenosti věci.

STAŤ I. NABÝVÁNÍ CÍRKEVNÍHO MAJETKU

Kánon 1259: Církev může nabývat majetek všemi oprávněnými způsoby přirozeného nebo pozitivního práva, kterými je to dovoleno jiným.

Kánon 1260: Církev má vrozené právo vyžadovat od věřících to, co je potřebné k dosažení cílů jí vlastních.

Kánon 1261:

- 1: Věřící mají právo věnovat časný majetek ve prospěch církve.
- 2: Diecézní biskup je povinen připomenout věřícím povinnost, o které je v Kánon 222 □ 1, a vhodným způsobem naléhat na její splnění.

Kánon 1262: Věřící ať přispívají církvi požadovanými milodary ve shodě s předpisy, které vydala biskupská konference.

Kánon 1263: Diecézní biskup po vyslechnutí Rady pro hospodářské záležitosti a kněžské Rady má právo uložit veřejným právním osobám podřízeným jeho pravomoci mírný poplatek přiměřený jejich příjmům na úhradu potřeb diecéze. Ostatním pak fyzickým a právním osobám může jen v případě velké potřeby a za stejných podmínek uložit mimořádný a mírný poplatek se zachováním partikulárních zákonů a zvyků, které mu přiznávají větší práva.

Kánon 1264: Nestanoví-li právo něco jiného, shromáždění biskupů provincie přísluší:

1. stanovit poplatky za různé úkony výkonné moci udělující nějakou milost nebo za provedení reskriptů Apoštolského stolce; tyto taxy vyžadují schválení Apoštolského stolce
2. stanovit poplatky při příležitosti udílení svátostí a svátostin.

Kánon 1265:

- 1: Bez újmy práva žebravých mnichů je zakázáno jakékoliv osobě, ať fyzické nebo právní, bez písemného dovolení vlastního ordináře a místního ordináře vybírat příspěvky pro jakýkoliv zbožný nebo církevní institut nebo účel.
- 2: Biskupská konference může vydat předpisy o poplatcích. Tyto předpisy musí zachovávat

všichni, kteří svým zřízením se nazývají a také jsou mendikanti (žebraří).

Kánon 1266: Místní ordinář může nařídit, aby se ve všech kostelích a poloveřejných kaplích, i řeholních institutů, které jsou trvale otevřeny pro věřící, konala zvláštní sbírka pro farní, diecézní, národní nebo všeobecné účely. Výnos sbírky musí být pečlivě odeslán do diecézní kurie.

Kánon 1267:

□ 1: Není-li zřejmé něco opačného, dary složené do rukou představených nebo správců jakékoliv církevní právní osoby, dokonce i soukromé, se považují za darované této právní osobě.

□ 2: Dary, o nichž je v □ 1, se nemohou odmítnout, leč jen z oprávněné příčiny a ve věcech větší důležitosti se souhlasem ordináře, jestliže se jedná o veřejnou právní osobu. Dovolení ordináře se žádá k přijetí darů zatížených nějakým břemenem nebo pod určitou podmínkou, se zachováním předpisu Kánon 1295.

□ 3: Dary dané od věřících na určitý účel mohou být použity jen na tento účel.

Kánon 1268: Preskripce jako způsob nabytí nebo osvobození se od něčeho v oboru časných dober přijímá církev ve shodě s Kánony 197-199.

Kánon 1269: Jsou-li posvátné věci ve vlastnictví soukromých osob, mohou jich nabýt soukromé osoby preskripcí, ale není dovoleno je používat ke světským účelům, leč by ztratily své posvěcení nebo žehnání. Jestliže jsou ve vlastnictví církevní veřejné právní osoby, může je získat pouze jiná církevní veřejná právní osoba.

Kánon 1270: Nemovitý majetek, vzácný movitý majetek, práva a pohledávky, ať osobní tak věčné, které jsou majetkem Apoštolského stolce, preskribují po uplynutí 100 let. Majetek jiné veřejné právní církevní osoby preskribuje po uplynutí 30 let.

Kánon 1271: Biskupové, pro upevnění pouta jednoty a lásky, podle možností své diecéze, jsou povinni poskytovat prostředky, které Apoštolský stolec potřebuje přiměřeně současným podmínkám, aby mohl řádně plnit svou službu pro celou církev.

Kánon 1272: V zemích, kde dosud existují v pravém slova smyslu obročí, přísluší biskupské

konferenci řídit vhodnými předpisy schválenými Apoštolským stolcem správu takových obročí, aby jejich výnos a pokud možno i celý obroční majetek byl pohnáhu převeden na instituci, o které je v Kánon 1274 □ 1.

STAŤ II. SPRÁVA CÍRKEVNÍHO MAJETKU

Kánon 1273: Římský biskup je mocí prvenství vlády nejvyšším správcem a hospodářem všeho církevního majetku.

Kánon 1274:

□ 1: V jednotlivých diecézích musí existovat zvláštní instituce, která by soustřeďovala jmění a poplatky určené na zaopatření duchovních, kteří vykonávají službu ve prospěch diecéze, shodně s ustanovením Kánon 281, leč by o ně bylo jinak postaráno.

□ 2: Kde není dostatečně uspořádáno sociální zabezpečení duchovních, tam ať se biskupská konference postará o zřízení instituce, kterou by bylo v patřičné míře zajištěno sociální zabezpečení duchovních.

□ 3: Pokud je třeba, náleží v jednotlivých diecézích vytvořit společný fond, z něhož by mohli biskupové odměňovat jiné osoby sloužící církvi, uhradit různé potřeby diecéze a z něhož by bohatší diecéze pomáhaly chudším.

□ 4: Závisle od různých místních podmínek je možno vhodněji dosáhnout cílů, o kterých je v □ 2 a 3, diecézními institucemi spojenými mezi sebou nebo spoluprací nebo přiměřeným sdružením, ustanoveným pro několik diecézí, ba dokonce i pro celé území podléhající biskupské konferenci.

□ 5: Pokud je to možné, ať jsou tyto instituce vybudovány tak, aby byla uznávána jejich činnost i občanským právem.

Kánon 1275: Majetkový fond, pocházející z různých diecézí, ať je spravován podle předpisů uvedených v soulad od biskupů, jichž se to týká.

Kánon 1276:

□ 1: Ordinář má pečlivě dohlížet na správu majetku, který vlastní veřejné právní osoby tomuto ordináři podřízené, při zachování těch zákonných nároků, které témuž ordináři přiznávají větší práva.

- 2: Ordináři necht' s ohledem na práva, oprávněné zvyky a okolnosti se postarají skrze vydání zvláštních instrukcí, v mezích obecného a partikulárního práva, aby celá záležitost správy církevního majetku byla plně uspořádána.

Kánon 1277: Diecézní biskup je povinen před administrativními rozhodnutími, která jsou s ohledem na hospodářský stav diecéze závažná, vyslechnout Radu pro hospodářské záležitosti a sbor konsultorů. Potřebuje však souhlas této Rady a sboru konsultorů, aby mohl mimo zvláštní případy vyjmenované v obecném právu nebo ve fundační listině vykonat úkony mimořádných opatření. Biskupské konferenci pak přísluší vymezit, které úkony je nutné považovat za mimořádná opatření.

Kánon 1278: Mimo úkoly, o nichž je v Kánon 494 □ 3 a 4, může diecézní biskup svěřit ekonomovi úkoly, o nichž je v Kánon 1276 a 1279 □ 2.

Kánon 1279:

- 1: Správa církevního majetku přísluší tomu, kdo bezprostředně řídí právní osobu, již tento majetek patří, leč by partikulární právo, stanovy nebo oprávněný zvyk stanovily něco jiného. Bez újmy je však právo ordináře zasáhnout v případě nedbalosti správce majetku.
- 2: Ordinář jmenuje vhodné osoby na dobu tří let pro správu veřejné právní osoby, která nemá ani z práva ani ze zakladací (fundační) listiny ani ze stanov určeného vlastního správce.

Kánon 1280: Každá právní osoba necht' má svou Radu pro hospodářské záležitosti nebo alespoň dva poradce, kteří by správci pomáhali při plnění jeho úkolu podle stanov.

Kánon 1281:

- 1: Při zachování předpisů stanov konají správci neplatné úkony, které překračují meze a způsobí řádné správy, leč by k tomu obdrželi od ordináře písemné oprávnění.
- 2: V stanovách musí být vymezeny úkony překračující hranice a způsob řádné správy. Jestliže stanovy o této věci mlčí, přísluší diecéznímu biskupovi po vyslechnutí Rady pro hospodářské záležitosti určit takové úkony pro osoby sobě podřízené.
- 3: Právní osoba není zodpovědná za neplatné právní úkony správců, leč jen tehdy a natolik, na-

kolik se tím obohatila. Právní osoba však je odpovědná za platná jednání správců, ale neoprávněná, se zachováním práva žalovat nebo vznést rekurs proti správcům, kteří jí způsobili škodu.

Kánon 1282: Všichni, jak duchovní tak laici, kteří mají z oprávněného důvodu účast na správě církevního majetku, jsou povinni vykonávat svou službu ve jménu církve a ve shodě s předpisy práva.

Kánon 1283: Dříve než se správcové církevního majetku ujmou své funkce:

1. Musí před ordinářem nebo jeho delegátem složit přísahu, že budou dobře a svědomitě spravovat svěřený majetek.
2. Musí být pořízen důkladný a podrobný soupis věcí movitých i nemovitých, včetně věcí drahocenných, ať náleží ke kulturním hodnotám nebo ne, s popisem a odhadní cenou těchto věcí. Soupis musí být překontrolován.
3. Jeden stejnopis musí být uložen v archivu správy, druhý zase v archivu kurie. V obou se pak poznamenávají jakékoliv změny, které majetek dozná.

Kánon 1284:

- 1: Všichni správcové jsou povinni plnit si svou službu s pečlivostí dobrého hospodáře.
- 2: Proto musí:
  1. Dbát o to, aby majetek svěřený jejich péči nebyl zničen nebo neutrpěl škodu. V případě potřeby z tohoto důvodu jej dávají pojistit.
  2. Postarat se, aby vlastnictví církevního majetku bylo zajištěno prostředky platnými v občanském právu.
  3. Zachovávat předpisy jak práva církevního tak práva občanského a tak i předpisy vydané zakladatelem, dárce nebo oprávněnou autoritou a zvláště se varovat toho, aby z nezachování státních zákonů nevznikla církvi škoda.
  4. Příjmy a výnosy z majetku přesně a včas vymáhat a uchovávat je bezpečně; použít je pak podle úmyslu zakladatele anebo ve shodě s právoplatnými předpisy.

5. Platit ve stanovenou dobu úroky z hypoték a z půjček a starat se o postupné splácení půjček.
6. Peníze, které zbývají po odečtení vydání a které možno se ziskem zúročit, uložit se souhlasem ordináře ve prospěch právní osoby.
7. Mít řádně vedené knihy o příjmech a vydáních.
8. Ke konci každého roku vyhotovit (počet ze správy) vyúčtování.
9. Řádně uspořádat a v přiměřeném a vhodném archívu uchovávat písemnosti a listiny, o něž se opírají majetková práva církve nebo institutu. Jejich originály, kde je to možné bez velkých obtíží, uložit v archívu kurie.

□ 2: Velmi se doporučuje, aby správcové vyhotovili rozpočet očekávaných příjmů a vydání na příští rok, ale partikulárnímu právu se přenechává toto nařídit a přesněji vymezit způsob, jakým se má tento předběžný rozpočet vypracovat.

Kánon 1285: Jedině v rámci řádné správy je dovoleno správcům dávat dary z movitého majetku, který nepatří ke stálému jmění, na zbožné účely nebo účely křesťanské charity.

Kánon 1286: Správcové majetku:

1. Jsou povinni při zadávání práce zachovávat přesně i občanské zákony, které se týkají práce a sociálního života podle zásad zachovávaných v církvi.
2. Těm, kteří pracují za mzdu, ať vyplácejí spravedlivou a slušnou mzdu, aby tito se mohli vhodně postarat o potřeby své i své rodiny.

Kánon 1287:

- 1: Správcové, jak klerici tak laici, jakéhokoliv církevního majetku, který ve shodě s právem není vyňat z pravomoci diecézního biskupa, jsou povinni předkládat každého roku místnímu ordináři vyúčtování. Ordinář je předá Radě pro hospodářské záležitosti ke kontrole. Zavrhuje se opačný zvyk.
- 2: Z darů, které věřící obětovali církvi, jsou povinni správcové podat věřícím přiměřené vyúčtování podle předpisů partikulárního práva.

Kánon 1288: Správcové ať nezačínají spor jménem veřejné právní osoby a ať ani nejsou svědky před

civilním soudem, dokud by k tomu nedostali písemný souhlas od vlastního ordináře.

Kánon 1289: I kdyby nebyly povinni konat službu správce z titulu církevního úřadu, přece se nemohou svévolně vzdát převzaté služby. Vznikne-li ze svévolného opuštění služby církvi škoda, jsou povinni ji nahradit.

STAĚ III. SMLOUVY A ZVLÁŠTĚ ODPRODEJ

Kánon 1290: Co občanské právo ustanoví na daném území o smlouvách, ať obecně nebo zvlášť, o jejich dodržování, nechť se s týmiž účinky zachovává i v kanonickém právu ve věcech, které podléhají církevní moci řízení, leč by to odporovalo božskému právu nebo by kanonické právo stanovilo něco jiného při zachování předpisu Kánon 1547.

Kánon 1291: K platnému prodeji majetku, který na základě zákonné asignace vytváří stálé jmění (majetkový fond) veřejné právní osoby a jehož hodnota přesahuje částku blíže stanovenou právem, vyžaduje se dovolení příslušné autority podle předpisů práva.

Kánon 1292:

- 1: Při zachování předpisu Kánon 683 □ 3, když se hodnota majetku, který má být prodán, pohybuje mezi nejnižší a nejvyšší částkou stanovenou biskupskou konferencí pro své území příslušná autorita je určována vlastními stanovami. Jedná-li se o právní osoby, které nepodléhají diecéznímu biskupovi, platí výše uvedené. Jinak je příslušnou autoritou diecézní biskup se souhlasem Rady pro hospodářské záležitosti a sboru konsultorů a i těch, kterých se věc týká. Souhlas těchto potřebuje diecézní biskup při prodeji majetku diecéze.
- 2: Jedná-li se však o věci, jejichž hodnota přesahuje nejvyšší částku, nebo jde-li o věci darované církvi slibem či o věci z hlediska uměleckého nebo historického vzácné, k platnosti prodeje se žádá povolení od Svatého stolce.
- 3: Je-li věc, která má být prodána, dělitelná, pak v žádosti o povolení prodeje se musí uvést části již dříve prodané. V opačném případě je povolení neplatné.
- 4: Ti, jejichž souhlas nebo rada jsou nutné k prodeji, ať nedávají souhlas nebo radu, nebudou-li před tím přesně seznámeni s ekonomickou situ-

ací právní osoby, jejíž majetek se nabízí k prodeji, jakož i o prodejších, které se již uskutečnily.

Kánon 1293:

- 1: K prodeji věcí, jejichž hodnota přesahuje nejnížší stanovenou částku, se mimo to vyžaduje:
  1. oprávněný důvod, jakým jsou naléhavá nutnost, zřejmý prospěch, zbožnost, charita nebo jiný vážný pastorační důvod,
  2. písemné ohodnocení věci, která se má prodat, učiněné znalci.
- 2: Nesmí být také opomenuty jiné vhodné záruky předepsané příslušnou autoritou, aby se předešlo škodě pro církev.

Kánon 1294:

- 1: Věc nesmí být obvykle prodána za nižší cenu, než jaká je uvedena v odhadu.
- 2: Peníze utržené za prodanou věc ať se bezpečně uloží ve prospěch církve nebo se rozumně vydají na účel prodeje.

Kánon 1295: Požadavky podle Kánon 1291-1294, kterým mají být přizpůsobeny i stanovy právních osob, musí být zachovávány ne pouze při prodeji, ale také při každém právním jednání, jimž by se mohl zhoršit majetkový stav právní osoby.

Kánon 1296: Byl-li církevní majetek prodán bez do držení vnějších kanonických náležitostí, ale platně podle občanského práva, přísluší kompetentní církevní autoritě rozhodnout po důkladném uvážení všeho, zda a jakou žalobu, osobní či věcnou, kdo a proti komu, náleží vznést na obhajobu práv církve.

Kánon 1297: Biskupské konferenci přísluší s přihlédnutím k místním podmínkám stanovit předpisy týkající se pronájmu církevního majetku, zvláště o nutnosti obdržet povolení od příslušné církevní autority.

Kánon 1298: Nejedná-li se o věc nepatrné ceny, nesmí se bez zvláštního písemného povolení příslušné církevní autority prodat nebo propůjčit církevní majetek jeho správcům nebo jejich příbuzným až do čtvrtého stupně pokrevnosti nebo švagrovství.

STAŤ IV. ZBOŽNÉ ODKAZY OBECNĚ A ZBOŽNÉ FUNDACE**Kánon 1299:**

- 1: Kdo může na základě přirozeného a církevního práva svobodně rozhodovat o svém majetku, může jej také přenechat na zbožné účely, buď právním úkonem mezi živými nebo závětí pro případ smrti.
- 2: Při odkazech pro případ smrti ve prospěch církve, nechť se zachovají pokud možno právní náležitosti občanského práva. Byly-li opomenuty, je třeba dědicům připomenout, že je váže povinnost splnit vůli odkazujícího.

Kánon 1300: Vůle věřících, kteří darují nebo odkazují svůj majetek na zbožné účely, ať úkonem mezi živými nebo závětí, přijatá ve shodě s právem, musí být co nejpečlivěji splněny i co do způsobu spravování a použití majetku, se zachováním předpisu Kánon 1301 3.

Kánon 1301:

- 1: Ordinář je vykonavatelem všech zbožných odkazů, vykonaných jak závětí tak i úkonem mezi živými.
- 2: Ordinář na základě tohoto práva může a má, také i vizitacemi, starat se o to, aby zbožné odkazy byly vyplněny. Ostatní vykonavatelé jsou povinni jemu po skončení své funkce vydat počet (záležitost vyúčtovat).
- 2: Dodatky, které jsou v rozporu s tímto právem ordináře, připojené k závěti se pokládají za nepřipojené.

Kánon 1302:

- 1: Kdo přijal odkazem majetek na zbožné účely, ať smlouvou mezi živými nebo závětí, k opatrování, musí o tomto pověření uvědomit ordináře a dát mu soupis majetku všeho druhu, ať movitého nebo nemovitého, a také závazků s majetkem spojených. Kdyby to dárce výslovně zakázal, ať pověření k opatrování nepřijímá.
- 2: Ordinář musí požadovat, aby majetek svěřený k opatrování byl bezpečně uložen a také se postarat, aby se zbožný odkaz vykonal ve shodě s Kánon 1301.
- 3: Byl-li svěřen majetek k opatrování členu řeholního institutu nebo členu společnosti apoštolského života, a byl-li darován místu nebo diecézi či

jeho obyvatelům či na podporu jiných zbožných účelů, pak ordinářem, o němž je v § 1 a 2, je místní ordinář. Jinak je jím vyšší představený klerického institutu papežského práva a klerických společností apoštolského života papežského práva nebo vlastní ordinář dotyčného člena jiných řeholních institutů.

Kánon 1303:

□ 1: Zbožné nadace se v právu nazývají:

1. autonomní (nezávislé) zbožné nadace, totiž soubory věcí určených k účelům, o nichž je řeč v Kánon 114 § 2, a příslušnou církevní autoritou ustavené jako právní osoby,

2. neautonomní zbožné nadace, neboli časný majetek odkázaný jakýmkoliv způsobem veřejné právní osobě s dlouhodobým závazkem blíže určeným partikulárním právem sloužit z ročních příjmů mše svaté nebo konat jiné liturgické funkce nebo plnit jiné úkoly, o nichž je v Kánon 114 § 2.

□ 2: Byl-li majetek neautonomní zbožné nadace svěřen právní osobě podléhající diecéznímu biskupu, musí být po uplynutí stanovené lhůty předán instituci, o níž je v Kánon 1274 § 1, leč by vůle zakladatele výslovně vyjádřená byla jiná. Jinak (majetek) připadne samotné právní osobě.

Kánon 1304:

□ 1: Aby právní osoba mohla platně přijmout tyto nadace, vyžaduje se písemné dovolení od ordináře. Ordinář ať je nedává, dokud si ve shodě s právem nezjistí, zda právní osoba je schopna vyplnit převzaté závazky a také činí zadost závazkům již dříve přijatým. Zvláště dbá o to, aby příjmy plně odpovídaly převzatým závazkům, ve shodě se zvyky místa nebo kraje.

□ 2: Další podmínky požadované pro ustavení a přijetí nadací musí být vymezeny partikulárním právem.

Kánon 1305: Peníze a movitý majetek, dané jako dotace, ať jsou ihned uloženy na bezpečném místě schváleném od ordináře, a to za tím účelem, aby tyto peníze nebo hodnota movitého majetku byly zabezpečeny a mohly být pokud možno co nejdříve rozumně a s prospěchem podle moudrého uvážení téhož ordináře a po tom, kdy ordinář vyslechl ty, jichž se to týká a Radu pro hospodářské záležitosti, uloženy k pro-

spěchu nadace s výslovnou a podrobnou zmínkou o břemenu.

Kánon 1306:

□ 1: Nadace, i ústně učiněné, musí být zaznamenány písemně.

□ 2: Jeden stejnopis příslušné listiny má být bezpečně uchovávan v archívu kurie, druhý zase v archívu právní osoby, jíž patří nadace.

Kánon 1307:

□ 1: Bez újmy předpisů Kánon 1300-1302 a 1287 náleží pořádit seznam závazků, kterými jsou zatíženy zbožné nadace. Tento seznam se umístí na viditelném místě, aby se nezapomnělo na plnění závazků.

□ 2: Kromě knihy, o které je v Kánon 958 § 1 (intenční knihy), ať je vedena a uchovávána u faráře nebo rektora druhá kniha, do které se zaznamenávají jednotlivé závazky a jejich plnění i dary.

Kánon 1308:

□ 1: Snížení břemen mši svatých, které lze učinit jen z oprávněných a nutných důvodů, je rezervováno Apoštolskému stolci při zachování předpisů, které následují.

□ 2: Je-li to v nadační listině výslovně poznamenáno, může ordinář snížit břemena mši svatých pro zmenšené příjmy.

□ 3: Počet intencí podložených odkazy nebo jiným způsobem, jsou-li samostatné, může diecézní biskup snížit pro zmenšenou hodnotu, na dobu, po kterou trvá příčina zmenšení, a to podle výše stipendia závazného v diecézi, za podmínky, že není nikdo, kdo by byl povinen hodnotu doplatit a mohl být k tomu účinně přinucen.

□ 4: Jemu také přísluší moc snížit závazky nebo odkazy mši svatých, zatěžující církevní institut, jestliže se příjmy staly nedostatečnými pro vhodné dosažení vlastního účelu tohoto institutu.

□ 5: Stejnými pravomocemi, o nichž je v § 3 a 4, je vybaven rovněž nejvyšší představený klerického řeholního institutu papežského práva.

Kánon 1309: Autoritám, o nichž je v Kánon 1308, přísluší mimo to pravomoc přenášet z oprávněného důvodu břemena mši svatých na dny, kostely a oltáře odlišné od těch, které jsou stanoveny ve fundační listině.

Kánon 1310:

- 1: Snížení, jiné uspořádání, záměny odkazů věřících pro zbožné účely může ordinář uskutečnit jen z oprávněného a naléhavého důvodu, jen když mu dal zakladatel k tomu oprávnění.
- 2: Stane-li se plnění uložených břemen pro snížené příjmy nebo z jiného důvodu nemožné bez zavinění správců, může ordinář po vyslechnutí těch, kterých se to týká, a Rady pro hospodářské záležitosti a pokud možno s uchováním co nejlépe vůle zakladatele tato břemena zmenšit, s výjimkou snížení počtu mší svatých, která se řídí Kánon 1308.
- 3: V ostatních případech je nutné obrátit se na Apoštolský stolec.

VI. KNIHA: SANKCE V CÍRKVI

ČÁST I. Trestné činy a tresty obecně

STAŤ I. TRESTÁNÍ TRESTNÝCH ČINŮ OBECNĚ

Kánon 1311: Církev má přirozené a vlastní právo provinilé věřící trestat trestními postihy.

Kánon 1312:

□ 1: Trestní sankce (postihy) v církvi jsou:

1. léčebné (nápravné) tresty neboli cenzury, které jsou v Kánon 1331-1333.

2. odčíňující tresty, o kterých je v Kánon 1336.

□ 2: Zákon může stanovit i jiné odčíňující tresty, které zbavují věřícího nějakého duchovního nebo časného dobra a které odpovídají nadpřirozenému cíli církve.

□ 3: Mimo to se používají preventivní léčebné prostředky a pokání, první hlavně aby ochránily před trestnými činy, druhé zase spíše aby tresty nahradily anebo je zvýšily.

STAŤ II. TRESTNÍ ZÁKON A TRESTNÍ PŘÍKAZ

Kánon 1313:

□ 1: Změní-li se po trestném činu zákon, je třeba použít proti provinilému zákona mírnějšího.

□ 2: Ruší-li pozdější zákon dřívější trestní zákon nebo přinejmenším trest, pak trest ihned přestává.

Kánon 1314: Trest je nejčastěji zákročný (ferendae sententiae), proto viníka nezavazuje, dokud není vyneseno. Trest je samočinný (latae sententiae), to znamená, že trest nastává ve chvíli dopuštění se trestného činu, jestliže to zákon nebo příkaz výslovně stanoví.

Kánon 1315:

□ 1: Kdo má zákonodárnou moc, může také vydávat trestní zákony. Svými zákony může také chránit přiměřeným trestem božský nebo církevní zákon vydaný vyšší autoritou, avšak při zachování mezí své příslušnosti vzhledem k území nebo osobám.

□ 2: Zákon může sám stanovit trest nebo ponechat jeho určení soudci podle soudcova rozumného uvážení.

□ 3: Partikulární zákon může také k trestům stanoveným obecným právem za nějaký trestný čin připojit další tresty, ale může tak učinit jen z velmi naléhavé nutnosti. Jestliže však obecný zákon hrozí neurčitým nebo fakultativním trestem, může partikulární zákon v tomto případě stanovit určitý a závazný trest.

Kánon 1316: Diecézní biskupové jsou povinni se postarat o to, pokud je to možné, aby v témže státě nebo téže zemi byly vydány stejné trestní zákony, mají-li být nějaké vydány.

Kánon 1317: Tresty mají být ustanoveny jen potud, pokud jsou skutečně nutné k lepšímu zachování církevní kázně. Trest propuštění z duchovního stavu nemůže být ustanoven partikulárním zákonem.

Kánon 1318: Necht' zákonodárce nehrozí samočinnými tresty, leč jen za nějaké úmyslné jednotlivé podvodné trestné činy, které mohou být příčinou větších pohoršení nebo nemohou být účinně trestány zákročnými tresty (vyměřenými soudním výrokem). Avšak cenzury, zvláště exkomunikace, ať se stanoví pouze za těžké trestné činy a s co největší umírněností.

Kánon 1319:

□ 1: Pokud někdo může ze své moci řídit, dávat příkazy pro vnější obor, může také příkazem hrozit určitými tresty s výjimkou trvalých odčíňujících trestů.

- 2: Necht' se trestní příkaz nevynáší, leč po zralé úvaze a při zachování toho, co je v Kánon 1317 a 1318 stanoveno o partikulárních zákonech.

Kánon 1320: Řeholníci mohou být stíháni tresty místním ordinářem ve všem, v čem jsou mu podřízeni.

STAŤ III. KDO PODLÉHÁ TRESTNÍM POSTIHŮM

Kánon 1321:

- 1: Není možno nikoho trestat, jestliže vykonané od něho vnější porušení zákona nebo příkazu není těžce přičitatelné pro úmysl nebo pro zavinění.
- 2: Kdo úmyslně porušil zákon nebo příkaz, podléhá trestu stanovenému zákonem nebo příkazem. Kdo však tak učinil z opomenutí patřičné péče, není trestán, leč by zákon nebo příkaz stanovil něco jiného.
- 3: Při vnějším porušení zákona se předpokládá přičitatelnost, leč by byl zjevný opak.

Kánon 1322: Trvale postrádající užívání rozumu jsou nezpůsobilí dopustit se trestného činu, i když by se zdáli být zdravými ve chvíli překročení zákona nebo příkazu.

Kánon 1323: Žádnému trestu nepodléhá ten, kdo v době, kdy porušil zákon nebo příkaz:

1. neukončil ještě 16 let života,
2. porušil zákon nebo příkaz z nezaviněné nevědomosti - co je řečeno o nevědomosti, platí i pro nepozornost a omyl,
3. kdo jednal pod vlivem fyzického násilí nebo učinil něco zcela náhodně, že buď nemohl předvídat nebo předvídanému následku nemohl zabránit,
4. kdo jednal pod vlivem velikého strachu, třebaš relativně velkého, nebo z nutnosti nebo z vážné obtíže, leč by sám čin byl vnitřně špatný nebo ke škodě duší,
5. kdo jednal v oprávněné obraně proti nespravedlivému útočníku, který napadl jeho samého nebo druhého, zachováváje přitom patřičnou umírněnost,

6. kdo neměl užívání rozumu, při dodržení předpisů Kánon 1324 1 n. 2 a 1325,

7. kdo se nezaviněně domníval, že je zde jedna z okolností, o kterých je v n. 4 a 5.

Kánon 1324:

- 1: Původce porušení není vyřát z trestu, ale trest stanovený zákonem nebo příkazem je nutno zmírnit nebo místo něho použít pokání, stal-li se trestný čin:

1. od toho, kdo má jen nedokonalé užívání rozumu,
  2. od toho, kdo neměl užívání rozumu pro opilost nebo jinou poruchu mysli, kterou si zavinil,
  3. v návalu velké vášně, která však přece nepředcházela a neznemožnila všechnu rozumovou úvahu a svobodný souhlas vůle; jen když sama vášně nebyla dobrovolně vyvolána a živena,
  4. od nezletilého staršího 16 let,
  5. od jednjícího z velkého strachu, třebaš jen relativně velkého, nebo z přinucení či vážné nezbytnosti nebo z jiné vážné příčiny, je-li čin vnitřně špatný nebo se obrací ke škodě duší,
  6. od toho, kdo jednal v sebeobraně proti nespravedlivému útočníkovi útočícímu proti němu nebo druhému, ale nezachoval při tom patřičnou umírněnost,
  7. proti těžce a nespravedlivě provokujícímu,
  8. od toho, kdo se mylně ale zaviněně domníval, že se jedná o jednu z okolností, o nichž je v Kánon 1323 n. 4 nebo 5,
  9. od toho, kdo jedna s nezaviněnou nevědomostí o trestu připojeném k zákonu nebo příkazu,
  10. od toho, kdo jednal bez plné přičitatelnosti, nalkolik tato zůstala velká.
- 2: Totéž může učinit soudce, jestliže existuje jiná okolnost zmenšující tíži trestného činu.

- 3: V okolnostech, o nichž je v □ 1, není viník stížen samočinným trestem.

Kánon 1325: Hrubá neboli těžce zaviněná nebo zatvrzelá nebo úmyslná neznalost se nikdy nemůže použít při uplatňování předpisů Kánon

1323 a 1324. Také ne opilství nebo jiná porucha myslí, jestliže jsou úmyslně vyvolány pro spáchání trestného činu nebo na jeho omluvu a také ne vášeň dobrovolně buzená a živená.

Kánon 1326:

□ 1: Soudce může přísněji potrestat než stanoví zákon nebo příkaz:

1. toho, kdo po odsouzení nebo vyhlášení trestu pokračuje v trestné činnosti tak, že z okolností se dá rozumně usoudit, že je zatvrzelý ve zlé vůli,
2. toho, kdo má vyšší hodnost nebo zneužil své autority či úřadu k vykonání trestnému činu,
3. viníka, který, když je stanovený trest na zaviněný trestný čin, předvídal výsledek a neučinil žádná protipatření, která by učinil každý řádný člověk.

□ 2: Je-li v případech, o nichž je v □ 1, předpokládán samočinný trest, může se k němu připojit jiný trest nebo pokání.

Kánon 1327: Partikulární zákon může, mimo případy vyjmenované v Kánon 1323-1326, stanovit také jiné vyjímající, polehčující nebo přitěžující okolnosti, ať obecným předpisem nebo předpisem pro jednotlivý trestný čin. Také v příkazu mohou být stanoveny okolnosti, které vyjímají od ustanoveného trestu za přestoupení nebo trest umenšující nebo zvětšující.

Kánon 1328:

□ 1: Kdo něco učinil nebo něco opomenul v úmyslu dopustit se trestného činu, avšak trestný čin nemohl bez vlastní vůle dokonat, nepodléhá trestu za dokonatý trestný čin, leč by zákon nebo příkaz stanovily něco jiného.

□ 2: Jestliže činnost nebo její opomenutí vedou svou povahou k vykonání trestného činu, jejich původce může být potrestán pokáním nebo trestním opatřením, pokud dobrovolně neustoupil od započatého trestného činu. Kdyby však vzniklo pohoršení nebo vážná škoda či nebezpečí, může být původce, i když již sám upustil od své činnosti, spravedlivě potrestán, ovšem menším trestem než jaký je stanoven na dokonatý trestný čin.

Kánon 1329:

□ 1: Jsou-li na hlavního původce stanoveny odčínující tresty, pak podléhají týmž trestům nebo jiným, stejně či méně těžkým, také ti, kteří po společně

dohodě spolupůsobili při vykonání trestného činu, i když nejsou v zákoně nebo příkaze vzpomenu.

□ 2: Do samočinného trestu připojeného k trestnému činu upadají všichni spoluúčastníci, i když nejsou jmenováni v zákonu nebo příkazu, jestliže by bez jejich přičinění k trestnému činu nedošlo a trest je takové povahy, že může postihnout i je. Jinak mohou být potrestáni zákročným trestem.

Kánon 1330: Trestný čin, který spočívá v prohlášení nebo jiném vyjádření vůle nebo učení nebo vědění, je nutno považovat za neuskutečněný, jestliže nikdo nevnímal jeho vyjádření nebo projevení.

STAŤ IV. TRESTY A JINÁ POTRESTÁNÍ

Hlava I. Cenzury

Kánon 1331:

□ 1: Exkomunikovanému se zakazuje:

1. mít jakoukoliv služební účast (ministerialem) na slavení eucharistie a jakýchkoliv jiných bohoslužebných obřadech,
2. vysluhovat svátostmi a svátostinami a přijímat svátosti,
3. zastávat církevní úřady a vykonávat služby nebo plnit jiné úkoly nebo konat úkony vládní moci.

□ 2: Je-li exkomunikace uložena nebo vyhlášena, viník:

1. kdyby chtěl jednat proti předpisu □ 1 n. 1, je třeba jej odstranit nebo ukončit liturgickou činnost, nepřekáží-li tomu vážný důvod,
2. neplatně koná úkoly vládní moci (řízení), které podle □ 1 n. 3 jsou nedovolené,
3. má zakázáno používat výsad dříve mu udělených,
4. nemůže platně obdržet v církvi hodnost, úřad nebo jiný úkol,
5. nemůže si platně přivlastňovat příjmy z titulu hodnosti, úřadu nebo jakékoliv služby či pense (platu v důchodu), které v církvi obdržel.

Kánon 1332: Potrestaný interdiktum je vázán zákazy, o nichž je v Kánon 1331 1 n. 1 a 2. Jestliže byl na něho interdikt uvalen nebo nad ním vyhlášen, musí být zachován předpis Kánon 1331 2 n. 1.

Kánon 1333:

1: Suspense, která může postihnout jedině kleriky, zakazuje:

1. buď všechny nebo některé úkony moci ze svěcení,
2. buď všechny nebo některé úkony moci řízení,
3. vykonávání všech nebo některých oprávnění nebo úkolů spojených s úřadem.

2: Zákon nebo příkaz mohou stanovit, že suspendovaný po odsuzujícím nebo vyhlášujícím rozsudku může platně vykonávat úkony řízení.

3: Zákaz nikdy nepostihuje:

1. úřady nebo vládní moc (moc řízení), které nespádají pod moc představeného stanovícího trest,
2. právo bydlení, které má viník z důvodu úřadu,
3. právo spravovat majetek, který eventuálně náleží úřadu suspendovaného, jedná-li se o samočinný trest.

4: Suspense, která zakazuje pobírat plat, stipendia, penze a jiné podobné příjmy, nese s sebou povinnost vrátit všechno, co bylo neoprávněně přijato, dokonce i to, co bylo přijato v dobré vůli.

Kánon 1334:

1: Rozsah suspence v mezích ustálených předcházejícím Kánonem vymezuje sám zákon nebo příkaz nebo soudní výrok nebo dekret ukládající trest.

2: Zákon, ne však příkaz, může stanovit okamžitou suspenzi z moci samého práva bez dalšího určení nebo vymezení. Tento druh trestu má všechny účinky uváděné v Kánon 1333 1.

Kánon 1335: Zakazuje-li cenzura udělovat svátosti nebo svátostiny nebo konat úkony řízení, zákaz se pozastavuje, kdykoliv je nutné postarat se o věřící, kteří se nacházejí v nebezpečí smrti. Jestliže samočinná cenzura nebyla vyhlášená, zákaz se pozastavuje, kdykoliv věřící žádá o svátost

nebo o svátostinu nebo o úkon řízení (jurisdikční úkon). O toto je dovoleno žádat z jakékoliv spravedlivé příčiny.

Hlava II. Tresty odčičující

Kánon 1336:

1: Odčičující tresty, které mohou provinilého postihnout natrvalo nebo na určitou nebo neurčitou dobu, jsou kromě jiných, které snad stanoví tento zákon, tyto:

1. zákaz nebo příkaz zdržovat se na určitém místě nebo území,
2. odnětí moci, úřadu, služby, práva, výsady, oprávnění, milosti, titulu, odznaků, dokonce i čistě čestných,
3. zákaz vykonávat všechno, co je uvedeno pod n. 2 nebo zákaz vykonávat to na určitém místě nebo mimo určité místo; zákazy tohoto druhu nikdy nejsou pod trestem neplatnosti úkonu,
4. přeložení z trestu na jiný úřad,
5. propuštění z duchovního stavu.

2: Samočinně odčičující tresty mohou být uloženy jen ty, které jsou uvedeny v 1 n. 3.

Kánon 1337:

1: Zákaz zdržovat se na určitém místě nebo území může postihnout jak kleriky tak řeholníky. Avšak příkaz zdržovat se na určitém místě nebo území může postihnout diecézní kleriky nebo řeholníky v mezích jejich konstitucí.

2: K vydání příkazu zdržovat se na určitém místě nebo území se žádá souhlas ordináře onoho místa, leč by se jednalo o dům určený rovněž pro mimodiecézní kleriky, kteří si v něm konají pokání nebo se napravují.

Kánon 1338:

1: Odnětí a zákazy, uvedené v Kánon 1336 1 n. 2 a 3, nikdy nepostihují moci, úřady, služby, práva, výsady, oprávnění, milosti, tituly a odznaky těch, kteří nepodléhají moci představeného stanovícího trest.

2: Nikdo nemůže zbavit někoho moci ze svěcení, ale jen zakázat její vykonávání nebo vykonávání

některých úkonů moci ze svěcení. Rovněž není možno zbavit někoho akademických titulů.

- 3: O zákazech jmenovaných v Kánon 1336 □ 1 n. 3 ať je zachován předpis, který platí o censurách uvedených v Kánon 1335.

Hlava III. Preventivní trestní opatření a pokání

Kánon 1339:

- 1: Ordinář může osobně nebo skrze jiného napomenout toho, kdo se ocitá ve velmi blízké příležitosti dopuštění se trestného činu nebo je po provedeném šetření vážně podezřelý, že se trestného činu dopustil.
- 2: Toho pak, z jehož jednání vzniká pohoršení nebo vážné narušení veřejného pořádku, může pokárat způsobem přiměřeným zvláštním okolnostem osoby a skutku.
- 3: Alespoň z nějakého zápisu uloženého v tajném archivu kurie musí se dát zjistit, že byl někdo napomenut nebo pokárán.

Kánon 1340:

- 1: Pokání, které je možno uložit pro vnější obor, je povinnost vykonat nějaký skutek nábožnosti, zbožnosti nebo charitativní.
- 2: Nikdy se nesmí uložit veřejné pokání za tajný přestupek.
- 3: Podle svého moudrého uvážení může ordinář připojit k trestnému opatření napomenutí nebo pokárání i pokání.

STAŤ V. UKLÁDÁNÍ TRESTU

Kánon 1341: Ordinář teprve tehdy je povinen přistoupit k zavedení soudního nebo administrativního řízení za účelem vyměření nebo vyhlášení trestu, když poznal, že ani bratrským napomenutím, ani pokáráním a ani jinými prostředky pastýřské péče není možno dostatečným způsobem napravit pohoršení, obnovit porušenou spravedlnost a napravit viníka.

Kánon 1342:

- 1: Jsou-li oprávněné (spravedlivé) důvody nezavádět soudní řízení, může být trest vyměřen ne-

bo vyhlášen mimosoudním dekretem. Trestná opatření a pokání mohou být v každém případě uložena dekretem.

- 2: Dekretem nelze vyměřit nebo vyhlásit trvalé tresty a ani tresty, které zakazuje dekretem ukládat zákon nebo příkaz, který je ustanovuje.
- 3: Co je v zákoně nebo příkazu řečeno o soudci, ohledně uložení a vyhlášení trestu na soudu, platí také o představeném, který mimosoudně dekretem uloží nebo vyhlásí trest, leč by bylo zřejmé něco jiného a pokud by nešlo o předpisy, které se týkají jen způsobu procesního řízení.

Kánon 1343: Dává-li zákon nebo příkaz soudci pravomoc uložit nebo neuložit trest, může soudce ve shodě se svým svědomím a moudrostí také trest zmírnit nebo místo něho uložit pokání.

Kánon 1344: I když zákon užívá rozkazujícího způsobu ve slovech, může soudce podle svého svědomí a moudrosti:

1. odložit uložení trestu na vhodnější dobu, dá-li se předvídat, že z ukvapeného potrestání viníka vzejde větší zlo,
2. zdržet se od uložení trestu nebo uložit mírnější trest nebo použít pokání, jestliže se viník polepšil a napravil pohoršení, nebo jestliže byl již , nebo jak se dá předvídat, ještě bude potrestán dostatečně civilní autoritou,
3. jestliže viník v jinak chvályhodném životě se poprvé dopustil trestného činu, a není zde naléhavá nutnost napravit pohoršení, může povinnost použít odčínujícího trestu odložit s tím, že dopustí-li se viník v době stanovené soudcem znovu trestného činu, bude pykat za oba trestné činy, leč by zatím uplynula doba promlčení k podání žaloby pro první trestný čin.

Kánon 1345: Měl-li viník jen nedokonalé užívání rozumu nebo se trestného činu dopustil pod vlivem strachu nebo z nouze nebo v žáru vášně nebo v opilství nebo jiné podobné poruše mysli, může se soudce zdržet od uložení trestu, jestliže se domnívá, že se dá jiným způsobem dosáhnout jeho nápravy.

Kánon 1346: Kdykoliv se viník dopustil více trestných činů a souhrn trestů za ně by byl příliš velký, je ponecháno moudrému úsudku soudce, aby zmínil tresty ve spravedlivých mezích.

Kánon 1347:

- 1: Cenzuru nelze platně uložit, nebyl-li viník alespoň jedenkrát před tím napomenut, aby zanechal zatvrzelosti s určením mu patřičné doby k nápravě.
- 2: Považuje se za ustoupení od zatvrzelosti, když viník opravdu litoval trestného činu a mimo to dal přiměřenou náhradu škody a pohoršení anebo alespoň vážně slíbil, že to učiní.

Kánon 1348: Je-li viník zproštěn žaloby nebo mu není uložen žádný trest, může ordinář vhodným napomenutím a jinými prostředky pastýřské péče, nebo dokonce, když je to vhodné, se postarat trestnými opatřeními o jeho prospěch a veřejné dobro.

Kánon 1349: Je-li trest neurčitý a nestanoví-li zákon nic jiného, nechť soudce neukládá přísnější tresty, zvláště ne cenzury, leč by to žádala vážnost případu. Trvalé tresty však nemůže uložit vůbec.

Kánon 1350:

- 1: Při ukládání trestů klerikům je třeba vždy dbát, aby nebyli zbaveni potřebných prostředků k slušné obživě, leč by se jednalo o jejich propuštění z duchovního stavu.
- 2: Propuštěnému z duchovního stavu, který by se trestem ocitl skutečně v nouzi, je ordinář povinen pomoci jak to jen lze.

Kánon 1351: Trest sleduje viníka všude, také tehdy, kdy zanikla pravomoc toho, kdo trest uložil nebo ustanovil, leč by bylo něco jiného výslovně stanoveno.

Kánon 1352:

- 1: Zakazuje-li trest přijímat svátosti nebo svátostiny, zákaz se pozastavuje na dobu, ve které se viník nachází v nebezpečí smrti.
- 2: Povinnost zachovat samočinný trest, který nebyl vyhlášen a také není v místě bydliště obecně známý, natolik se pozastavuje zcela nebo zčásti, nakolik ho viník nemůže zachovávat bez nebezpečí vážného pohoršení nebo ztráty dobré pověsti.

Kánon 1353: Odvolání nebo rekurs od soudních výroků nebo dekretů, které ukládají nebo vyhláší jakýkoliv trest, má odkladný účinek.

STAŤ VI. ZÁNIK TRESTŮ**Kánon 1354:**

- 1: Kromě vyjmenovaných v Kánon 1355-1356 mohou prominout trest všichni, kteří mohou dispensovat od zákona, který má být ochráněn trestem, nebo od příkazu, který trestem hrozí.
- 2: Mimo to zákon nebo příkaz stanovící trest může sám dát rovněž jiným osobám pravomoc promíjet trest.
- 3: Jestliže si Apoštolský stolec vyhradil promíjení trestu sobě nebo jiným, je třeba tuto výhradu přesně (striktně) vykládat.

Kánon 1355:

- 1: Je-li trest stanovený zákonem již uložen nebo vyhlášen a není rezervován Apoštolskému stolci, mohou jej prominout:
  1. ordinář, který pověřil soud k uložení nebo vyhlášení trestu nebo jej dekretem uložil nebo vyhlásil sám či prostřednictvím jiného,
  2. místní ordinář, kde se viník zdržuje, ovšem po poradě s ordinářem, o kterém je v n. 1, leč by to bylo pro mimořádné okolnosti nemožné.
- 2: Samočinný trest ustanovený zákonem, který dosud není vyhlášen a není vyhrazen Apoštolskému stolci, může prominout ordinář svým podřízeným a těm, kteří se zdržují na jeho území, nebo těm, kteří se dopustili trestného činu na jeho území, a také každý biskup, ale jen ve svaté zpovědi.

Kánon 1356:

- 1: Zákročný nebo samočinný trest ustanovený příkazem, který nebyl vydán Apoštolským stolcem, mohou prominout:
  1. ordinář místa, kde se provinilec zdržuje,
  2. je-li trest uložen nebo vyhlášen, také ordinář, který pověřil soud k uložení nebo vyhlášení trestu nebo jej sám či skrze jiného dekretem uložil nebo vyhlásil.
- 2: Dříve než se udělí prominutí trestu, je třeba porozumět se s tím, který vydal příkaz, leč by toto bylo nemožné pro mimořádné okolnosti.

Kánon 1357:

- 1: Se zachováním předpisů v Kánon 508 a 976 může samočinnou cenzuru exkomunikace nebo interdiktu, dosud nevyhlášeného, prominout zpovědník pro obor svátostný vnitřní (svědomí), je-li pro kajčnicka příliš obtížné setrávat ve stavu těžkého hříchu po dobu nutnou k tomu, než příslušný představený učiní opatření.
- 2: Když udělí prominutí zpovědník, je povinen uložit kajčnickovi jako povinnost pod trestem znovu-upadnutí do cenzury obrátit se do měsíce na příslušného představeného nebo na kněze majícího příslušné oprávnění a řídit se jeho příkazem. Zatím nechť mu zpovědník uloží vhodné pokání a když je to naléhavé, i nápravu pohoršení a škody. Rekurs se může učinit i prostřednictvím zpovědníka.
- 3: Stejnou povinností rekursu jsou vázáni, když se uzdraví, i ti, jimž ve shodě s Kánon 976 byla prominuta cenzura, ať uložená nebo vyhlášená, či vyhrazená Apoštolskému stolci.

Kánon 1358:

- 1: Prominutí cenzury nemůže být uděleno, jestliže viník neustoupil od zatvrzelosti, ve shodě s Kánon 1347 □ 2; tomu pak, kdo ustoupil od zatvrzelosti, nelze prominutí odmítnout.
- 2: Kdo promíjí cenzuru, může učinit opatření podle Kánon 1348 nebo také uložit pokání.

Kánon 1359: Je-li někdo postižen více tresty, prominutí platí jen pro ty tresty, které jsou výslovně jmenovány, avšak generální prominutí promíjí všechny tresty s výjimkou těch, které viník ve své žádosti úmyslně zamlčel.

Kánon 1360: Prominutí trestů vynucené velkým strachem je neplatné.

Kánon 1361:

- 1: Prominutí trestu se může udělit i nepřítomnému nebo pod podmínkou.
- 2: Odpuštění (Prominutí) pro obor vnější ať se dá písemně, pokud závažná příčina nedoporučuje něco jiného.
- 3: Je třeba se vystříhat toho, aby žádost o prominutí nebo prominutí samo nebylo rozšiřováno mezi lidmi, leč a pokud by to bylo užitečné pro ochranu dobré pověsti viníka nebo nutné k nápravě pohoršení.

Kánon 1362:

- 1: Trestní stíhání se promlčuje po třech letech, leč by se jednalo:
  1. o trestné činy vyhrazené Kongregaci pro nauku víry,
  2. o žalobu pro trestné činy, o nichž je v Kánon 1394, 1397 a 1398, které se promlčují po pěti letech,
  3. o trestné činy, které nejsou trestány obecným právem a partikulární právo stanoví jinou dobu promlčení.
- 2: Promlčení se počítá ode dne, kdy byl trestný čin spáchán nebo, jedná-li se o trestný čin trvalý nebo habituální, ode dne, kdy ustal.

Kánon 1363:

- 1: Jestliže ve lhůtách uvedených v Kánon 1362, počítaných ode dne, ve kterém odsuzující rozsudek (výrok soudu) nabyl moci práva, nebyl viníkovi oznámen prováděcí soudní dekret, o němž v Kánon 1651, žaloba na výkon trestu se promlčuje.
- 2: Obdobně platí totéž, je-li trest vyneseno mimo-soudním dekretem, při zachování toho, co má být zachováno.

ČÁST II. Tresty za jednotlivé trestné činy

STAŤ I. TRESTNÉ ČINY PROTI NÁBOŽENSTVÍ A JEDNOTĚ CÍRKVE

Kánon 1364:

- 1: Odpadlík od víry, bludař a schismatici upadá bez dalšího do samočinné exkomunikace se zachováním předpisu Kánon 194 □ 1 n. 2. Klerik může být mimo to potrestán tresty, o nichž je v Kánon 1336 □ 1 n. 1, 2 a 3.
- 2: Žádá-li si to dlouhotrvající vzdor nebo velké pohoršení, mohou být přidány i jiné tresty, dokonce i propuštění z duchovního stavu.

Kánon 1365: Provinilý účastí na zakázaném společenství v bohoslužebných úkonech ať je potrestán spravedlivým trestem.

Kánon 1366: Rodiče nebo jejich zástupci, kteří dají pokřtít nebo vychovávat děti v nekatolickém náboženství, ať jsou potrestáni cenzurou nebo jiným spravedlivým trestem.

Kánon 1367: Kdo konsekrované způsoby pohodí nebo je se svatokrádežným úmyslem odnese či přechovává, upadá do samočinné exkomunikace vyhrazené Apoštolskému stolci. Klerik může pak být potrestán ještě jiným trestem, dokonce i vyloučením z duchovního stavu.

Kánon 1368: Dopustí-li se někdo svým tvrzením nebo slibem před církevní autoritou křivé přísahy, ať je potrestán spravedlivým trestem.

Kánon 1369: Kdo na veřejné tribuně v projevu nebo v kázání nebo v rozšiřované tiskovině či ve sdělovacích prostředcích pronese rouhání nebo těžce uráží dobré mravy nebo vysloví urážky proti náboženství nebo církvi nebo budí vůči církvi nenávisť a pohrdání, ať je potrestán spravedlivým trestem.

STAŤ II. TRESTNÉ ČINY PROTI CÍRKEVNÍ AUTORITĚ A SVOBODĚ CÍRKVE

Kánon 1370:

- 1: Kdo se dopustí fyzického násilí proti Římskému biskupovi, upadá do samočinné exkomunikace vyhrazené Apoštolskému stolci. Jestli je to osoba duchovní, může být připojen podle tíže trestného činu také jiný trest včetně propuštění z duchovního stavu.
- 2: Kdo to učiní posvěcenému na biskupa, upadá samočinně do interdiktu, a je-li klerikem, i do samočinné suspense.
- 3: Kdo se dopustí fyzického násilí vůči klerikovi nebo řeholníkovi na znamení pohrdání vírou, církví, církevní autoritou nebo službou, ať je potrestán spravedlivým trestem.

Kánon 1371: Spravedlivým trestem ať je potrestán:

1. kdo kromě případu, o němž je v Kánon 1364 1, učí nauce odsouzené Římským biskupem nebo ekumenickým koncilem, nebo tvrdošjně zavrhuje nauku, o níž je v Kánon 752, a toto neodvolá ani po napomenutí Apoštolským stolcem nebo ordinářem,

2. kdo jiným způsobem odmítá poslušnost Apoštolskému stolci, ordináři nebo představenému, kteří ve shodě s právem mu něco přikazují nebo zakazují, a i po napomenutí setrvá v neposlušnosti.

Kánon 1372: Kdo se proti rozhodnutí Římského biskupa odvolává k ekumenickému koncilu nebo sboru biskupů, ať je potrestán cenzurou.

Kánon 1373: Kdo veřejně budí nepřátelství nebo nenávisť vůči Apoštolskému stolci nebo ordináři pro nějaký úkon církevní moci nebo služby, anebo podřízené podněcuje k neposlušnosti vůči nim, ať je potrestán interdiktem nebo jinými spravedlivými tresty.

Kánon 1374: Kdo se stane členem sdružení, vyvíjejícím jakýmkoliv způsobem činnost proti církvi, ať je potrestán spravedlivým trestem. Kdo takové sdružení podporuje nebo řídí, ať je potrestán interdiktem.

Kánon 1375: Ti, kteří zabraňují svobodnému výkonu služby nebo volbě nebo výkonu církevní vlády nebo oprávněnému užívání posvátného majetku nebo jiného církevního majetku nebo zastrášeje voliče či zvoleného, nebo toho, kdo vykonal úkon církevní vlády nebo služby, mohou být potrestáni spravedlivým trestem.

Kánon 1376: Kdo znesvěcuje posvátnou věc, ať movitou nebo nemovitou, ať je potrestán spravedlivým trestem.

Kánon 1377: Kdo prodá církevní majetek bez právem předepsaného dovolení, nechť je potrestán spravedlivým trestem.

STAŤ III. NEOPRÁVNĚNÉ ZMOCNĚNÍ SE CÍRKEVNÍCH ÚŘADŮ A TRESTNÉ ČINY PŘI JEJICH VYKONÁVÁNÍ

Kánon 1378:

- 1: Kněz, který jedná proti předpisům Kánon 977, upadá do samočinné exkomunikace vyhrazené Apoštolskému stolci.
- 2: Upadá do samočinného trestu interdiktu, nebo je-li klerikem, do trestu suspense:
  1. kdo bez vysvěcení na kněze se pokusí o liturgické slavení eucharistické oběti,

2. kdo kromě případu, o němž je v § 1, se pokouší udělit svátostnou absoli, kterou nemůže platně udělit, nebo když slyší svátostnou zpověď.

□ 3: V případech, o nichž je v § 2, je možno podle velikosti trestného činu připojit i další tresty, včetně exkomunikace.

Kánon 1379: Kdo kromě případů, o nichž je v Kánon 1378, předstírá udělení svátosti, ať je potrestán spravedlivým trestem.

Kánon 1380: Kdo za použití svatokupectví přisluhuje svátosti nebo ji přijímá, ať je potrestán interdiktum nebo suspensí.

Kánon 1381:

□ 1: Kdokoliv se neoprávněně zmocní církevního úřadu, ať je potrestán spravedlivým trestem.

□ 2: Neoprávněnému zmocnění se církevního úřadu na roveň je postaveno neoprávněné podržení si úřadu po zbavení úřadu nebo jeho uplynutí.

Kánon 1382: Biskup, který bez papežského mandátu vysvětlí někoho na biskupa, a také ten, kdo od něho konsekraci přijme, upadají do samočinné exkomunikace vyhrazené Apoštolskému stolci.

Kánon 1383: Biskup, který proti předpisu Kánon 1015 vysvětlil cizího podřízeného bez oprávněného propustného listu (dimisorií), má zakázáno po dobu jednoho roku udělovat kněžské svěcení. Kdo od něho kněžské svěcení přijal, je samočinně suspendován od chvíle, kdy přijal svěcení.

Kánon 1384: Kdo kromě případů, o nichž je v Kánon 1378 a 1383, vykonává kněžský úřad nebo jinou posvátnou službu neoprávněně, může být potrestán spravedlivým trestem.

Kánon 1385: Kdo se protiprávně z přijatých intencí na mše svaté obohacuje, ať je potrestán cenzurou nebo jiným spravedlivým trestem.

Kánon 1386: Kdo cokoliv daruje nebo slíbí proto, aby někdo vykonávající úřad v církvi něco neoprávněně udělal nebo opomenul, má být potrestán spravedlivým trestem. Také má být potrestán ten, kdo dary nebo sliby přijímá.

Kánon 1387: Kněz, který ve zpovědi nebo při příležitosti zpovědi nebo pod záminkou zpovědi svádí

kajícího ke hříchu proti 6. přikázání Desatera, ať je podle tíže trestného činu potrestán suspensí, zákazy nebo zbaveními, v těžkých případech ať je propuštěn z duchovního stavu.

Kánon 1388:

□ 1: Zpovědník, který přímo poruší zpovědní tajemství, upadá do samočinné exkomunikace vyhrazené Apoštolskému stolci. Kdo toto tajemství poruší nepřímo, ať je potrestán podle tíže trestného činu.

□ 2: Tlumočník a jiní, o nichž je v Kánon 983 § 2, kteří poruší zpovědní tajemství, ať jsou potrestáni spravedlivým trestem, nevylučuje se ani exkomunikace.

Kánon 1389:

□ 1: Kdo zneužívá církevní moci nebo úřadu, ať je potrestán přiměřeně velikosti trestného činu nebo zanedbání, včetně zbavení úřadu, leč by byl na toto zneužití již stanoven trest zákonem nebo příkazem.

□ 2: Kdo však ze zaviněné nedbalosti vykoná nebo opomene úkon církevní pravomoci nebo úřadu nebo služby ke škodě druhého, nechť je potrestán spravedlivým trestem.

STAŤ IV. ZLOČIN FALŠOVÁNÍ

Kánon 1390:

□ 1: Kdo u církevního představeného nepravdivě obviní zpovědníka z trestného činu, o němž je v Kánon 1387, upadá samočinně do interdiktum a je-li klerikem, také do suspense.

□ 2: Kdo poskytne církevnímu představenému jiné pomlouvačné obvinění z trestného činu nebo jiným způsobem poškozují něčí dobrou pověst, ať je potrestán spravedlivým trestem nevylučuje ani cenzuru.

□ 3: Pomlouvač může být přinucen dát přiměřené zadostiučinění.

Kánon 1391: Spravedlivým trestem podle tíže trestného činu může být potrestán:

1. kdo vyhotovil falešný veřejný církevní dokument nebo pravý změnil, zničil, ukrýval nebo použil falešného nebo změněného dokumentu,

2. kdo použije v církevní záležitosti jiný falešný nebo změněný dokument,

3. kdo veřejným církevním dokumentem potvrzuje lež.

STAŤ V. TRESTNÉ ČINY PROTI ZVLÁŠTNÍM POVINNOSTEM

Kánon 1392: Klerici nebo řeholníci, kteří provozují proti předpisům Kánonů kupčení nebo obchodování, ať jsou potrestáni podle velikosti trestného činu.

Kánon 1393: Kdo porušuje závazky uložené mu jako trest, může být potrestán spravedlivým trestem.

Kánon 1394:

□ 1: Se zachováním předpisu Kánon 194 □ 1 n. 3 klerik usilující uzavřít manželství, třeba jen civilní, upadá do samočinné suspenze. Jestliže napomenut se nenapraví a dále dává pohoršení, může být postupně potrestán zbavováním a dokonce i propuštěním z duchovního stavu.

□ 2: Řeholník s věčnými sliby, který není klerikem, pokouší-li se uzavřít manželství, byť i jen civilní, upadá do samočinného interdiktů se zachováním předpisu Kánon 694.

Kánon 1395:

□ 1: Klerik žijící v konkubinátě, mimo případ, o kterém je v Kánon 1394, a klerik setrvávající v jiném veřejném hříchu proti 6. přikázání Desatera vyvolávajícím pohoršení, necht' jsou potrestáni suspenzí, ke které, jestliže po napomenutí setrvávají v trestném činu, mohou být postupně připo-

jeny další tresty až i propuštění z duchovního stavu.

□ 2: Klerik, který se jiným způsobem provinil proti 6. přikázání Desatera, že totiž spáchal čin buď s použitím násilí nebo hrozeb nebo veřejně nebo s osobou mladší šestnácti let, necht' je potrestán spravedlivými tresty, třeba i propuštěním z duchovního stavu.

Kánon 1396: Kdo vážně porušuje povinnost rezidence, k níž je vázán církevním úřadem, ať je potrestán spravedlivým trestem, nevylučujíc po napomenutí ani zbavení úřadu.

STAŤ VI. TRESTNÉ ČINY PROTI ŽIVOTU A SVOBODĚ ČLOVĚKA

Kánon 1397: Kdo se dopouští vraždy nebo násilím či podvodem unese člověka nebo ho zadrží nebo ho zmrzačí nebo ho těžce zraní, ať je potrestán přiměřeně velikosti trestného činu zbavením nebo zákazy, o nichž je v Kánon 1336. Vražda osob, o kterých je v Kánon 1370, je trestána tam ustanovenými tresty.

Kánon 1398: Kdo se dopouští přerušování těhotenství, ten, dostaví-li se účinek, upadá do samočinné exkomunikace.

STAŤ VII. OBECNÝ PŘEDPIS

Kánon 1399: Kromě případů stanovených v tomto nebo v jiných zákonech se smí potrestat spravedlivým trestem vnější porušení zákona božského nebo církevního jen tehdy, když to vyžaduje zvláštní závažnost porušení a naléhavá nutnost předejít pohoršení nebo dosáhnout nápravy.

VII. KNIHA: PROCESNÍ ŘÍZENÍ

ČÁST I. O soudech obecně

Kánon 1400:

□ 1: Předmětem soudu jsou:

1. Domáhání se nebo obhajoba práv fyzických nebo právnických osob nebo prohlašování právnických skutečností.
2. Trestné činy, pokud se týká uložení nebo vyhlášení trestu.

□ 2: Ale spory vzniklé pro úkon administrativní moci mohou být vzneseny pouze na představeného nebo u administrativního soudu.

Kánon 1401: Mocí vlastního a výlučného práva církev zkoumá (zjišťuje šetřením):

1. záležitosti, které se týkají věcí duchovních nebo s duchovními věcmi souvisejících,
2. porušení církevních zákonů a všechny věci, které mají vztah ke hříchu, pokud jde o zjištění viny a uložení církevních trestů.

Kánon 1402: Všechny církevní soudy se řídí zákony, které následují, při zachování předpisů soudů Apoštolského stolce.

Kánon 1403:

□ 1: Kanonizační záležitosti služebníků Božích se řídí zvláštním papežským zákonem.

□ 2: I v těchto záležitostech se kromě toho uplatňují i předpisy tohoto kodexu, a to vždy, kdykoli papežský zákon odkazuje na obecné právo anebo se jedná o předpisy, které z povahy věci se týkají také těchto záležitostí.

STAŤ I. PŘÍSLUŠNOST SOUDU

Kánon 1404: První (Petrův) stolec nemůže být nikým souzen.

Kánon 1405:

□ 1: Jedině Římský biskup má právo soudit v záležitostech, o nichž je v Kánonu 1401:

1. ty, kteří zastávají nejvyšší úřad ve státě,
2. kardinály,
3. legáty Apoštolského stolce, a v trestních záležitostech biskupy,
4. další záležitosti, které Apoštolský stolec vztáhne ke svému soudu.

□ 2: Soudce nemůže zkoumat rozhodnutí a důkazy, které Římský biskup zvláštní formou potvrdil, leč by od něho dostal k tomu oprávnění.

□ 3: Římské Rotě je vyhrazeno soudit:

1. biskupy ve sporných záležitostech se zachováním předpisu Kánon 1419 □ 1,
2. opata-primase nebo opata-představeného mnišské kongregace a nejvyššího představeného řeholních institutů papežského práva,
3. diecéze a jiné církevní osoby, ať fyzické nebo právní, které nemají jiného představeného než Římského biskupa.

Kánon 1406:

□ 1: Je-li porušen předpis Kánon 1404, akta a rozhodnutí jsou neplatná.

□ 2: V záležitostech, o nichž je v Kánon 1405, je příslušnost jiných soudců naprosto vyloučena.

Kánon 1407:

□ 1: Nikdo nemůže být v první instanci předvolán, leč jen před církevního soudce, který je příslušný na základě jednoho z titulů uvedených v Kánon 1408-1414.

□ 2: Nepříslušnost soudce, pro něhož nesvědčí žádný z těchto titulů, se nazývá poměrná (relativní).

- 3: Žalobce (actor) sleduje soud žalované strany. Má-li pak žalovaná strana více soudů, pak má žalobce právo zvolit si soud.

Kánon 1408: Každý může být předvolán před soud řádného nebo mimořádného bydliště.

Kánon 1409:

- 1: Bezdomý má soud v místě, kde se právě zdržuje.
- 2: Ten, jehož místo řádného a mimořádného bydliště a ani místo pobytu nejsou známy, může být předvolán před soud žalobce, není-li ve shodě s předpisy práva pro něj příslušný jiný soud.

Kánon 1410: Kdykoliv je žaloba zaměřena na věc, může být strana předvolána před soud místa, kde se sporná věc nalézá.

Kánon 1411:

- 1: Když se jedná o smlouvu, může být strana předvolána před soudce místa, kde byla smlouva uzavřena nebo kde má být splněna, leč by si strany svorně zvolily jiný soud.
- 2: V záležitostech, které se týkají povinností plynoucích z jiného titulu, může být strana předvolána před soud místa, kde povinnost vznikla nebo kde se má splnit.

Kánon 1412: V trestních záležitostech obžalovaný, i když je nepřítomný, může být předvolán před soud místa, kde byl trestný čin spáchán.

Kánon 1413: Strana může být předvolána:

1. v záležitostech, které se týkají správy, před soud místa, kde byla správa vykonávána,
2. v záležitostech týkajících se dědictví nebo zbožných odkazů před soud posledního řádného nebo mimořádného místa bydliště nebo pobytu se zachováním předpisu Kánon 1408-1409 toho, o jehož dědictví nebo zbožný odkaz se jedná, leč by šlo o prosté vykonání odkazu, které náleží rozhodnout podle řádných předpisů o příslušnosti.

Kánon 1414: Z důvodů souvislosti náleží jednomu a témuž soudu v tomtéž soudním řízení zkoumat záležitosti mezi sebou sepjaté, leč by tomu odporoval předpis zákona.

Kánon 1415: Z důvodu předstížení, jsou-li dva nebo více soudů stejně příslušné, má právo zkoumat záležitost ten soud, který dříve právoplatně předvolal žalovanou stranu obesláním.

Kánon 1416: Spory o příslušnost soudu mezi soudy podléhajícím témuž odvolacímu soudu, řeší tento soud. Jestliže nepodléhají témuž odvolacímu soudu, řeší je Apoštolská Signatura.

STAŤ II. RŮZNÉ STUPNĚ A DRUHY SOUDŮ

Kánon 1417:

- 1: Z důvodu primátu Římského biskupa je dovoleno každému věřícímu vznést svoji záležitost, ať spornou nebo trestní, od tribunálu v kterémkoliv stupni a v každém stadiu soudního řízení k Apoštolskému stolci nebo ji u něho zahájit.
- 2: Avšak obrácením se na Apoštolský stolec se nepozastavuje výkon pravomoci soudce, který již začal zkoumat záležitost, vyjma případ odvolání. Soudce proto může pokračovat v soudním řízení až do konečného rozsudku, leč by Apoštolský stolec soudci oznámil, že případ vyhradil sobě.

Kánon 1418: Každý soud má právo požádat o pomoc jiný soud, ať už k provedení šetření nebo ke sdělení soudních akt.

Hlava I. Soud I. instance

ČLÁNEK 1. Soudce

Kánon 1419:

- 1: V každé diecézi a pro všechny záležitosti, které nejsou právem výslovně vyňaté, je soudcem první instance diecézní biskup, který může vykonávat soudcovskou moc sám osobně nebo skrze jiného podle Kánonů, které následují.
- 2: Jde-li však o práva a časné statky právní osoby reprezentované biskupem, soudí záležitost v první záležitosti odvolací soud.

Kánon 1420:

- 1: Každý diecézní biskup je povinen ustanovit soudního vikáře neboli oficiála s řádnou soudní pravomocí odlišného od generálního vikáře, leč by nepatrnost diecéze a malý počet případů radily něco jiného.

- 2: Soudní vikář tvoří s biskupem jeden soud, ale nemůže soudit záležitosti, které si vyhradil biskup pro sebe.
- 3: Soudní vikář může mít pomocníky, kteří se nazývají "pomocníci soudního vikáře" nebo "viceoficiálové".
- 4: Soudní vikář a viceoficiálové musí být kněžimi bezúhonné pověsti, doktory kanonického práva nebo aspoň licenciáty ne mladšími než 30 let.
- 5: Tito při uprázdnění biskupského stolce neztrácejí svůj úřad a administrátor diecéze je nemůže odstranit. Avšak po nastoupení nového biskupa potřebují potvrzení.

Kánon 1421:

- 1: Biskup je povinen ustanovit v diecézi diecézní soudce, kteří musí být kleriky.
- 2: Biskupská konference může dovolit, aby i laici byli ustanoveni za soudce, z nichž jeden v případě nutnosti může být přibrán k vytvoření sborového soudu.
- 3: Soudcové ať jsou bezúhonné pověsti a doktory nebo alespoň licenciáty kanonického práva.

Kánon 1422: Soudní vikář, viceoficiálové a soudcové jsou jmenováni na určitý čas se zachováním předpisu Kánon 1420 □ 5. Nemohou být odstraněni, leč jen z oprávněné a vážné příčiny.

Kánon 1423:

- 1: Více diecézních biskupů může se schválením Apoštolského stolce ustanovit místo jednotlivých diecézních soudů, o nichž je v Kánon 1419 - 1421, pro své diecéze jediný soud první instance. V tom případě přísluší souboru těchto biskupů nebo biskupu od nich zvolenému všechny pravomoci, které má diecézní biskup na svém soudu.
- 2: Soudy, o nichž je v □ 1, mohou být zřízeny buď pro všechny záležitosti nebo pro určitý druh záležitostí.

Kánon 1424: Samosoudce si může v každé záležitosti přibrat ještě dva přísedící (asesory) z kleriků nebo laiků osvědčeného života jako poradce.

Kánon 1425:

- 1: Sborovému soudu tří soudců jsou vyhrazeny při zavrnutí opačného zvyku:

1. sporné záležitosti

- a) o svazku svatých svěcení
- b) o manželském svazku se zachováním předpisů Kánon 1686 a 1688,

2. trestní záležitosti

- a) o trestných činech, které mohou být potrestány i propuštěním z duchovního stavu,
- b) uložení a prohlášení exkomunikace.

- 2: Biskup může těžší nebo závažnější případy svěřit soudu složenému ze tří nebo pěti soudců.

- 3: Soudní vikář nechť při vyšetřování jednotlivých záležitostí pověřuje soudce po pořádku v pravidelném střídání, leč by biskup stanovil v jednotlivých případech jinak.

- 4: Nedá-li se v soudu první instance ustanovit sbor soudců, může biskupská konference - pokud nemožnost trvá - dovolit, aby biskup svěřil záležitost samosoudci-klerikovi, který, kde je to možné, si přibere přísedícího (asesora) a vyšetřujícího (auditora).

- 5: Ať soudní vikář soudce již jednou jmenované nevyměňuje za jiné, leč jen z velmi vážného důvodu, který musí být uveden v dekretu.

Kánon 1426:

- 1: Sborový soud musí postupovat sborově a vynášet rozsudky většinou hlasů.
- 2: Musí mu předsedat - pokud možno - soudní vikář nebo pomocník soudního vikáře (viceoficiál).

Kánon 1427:

- 1: Je-li spor mezi řeholníky nebo mezi domy téhož klerického řeholního institutu papežského práva, je soudcem v první instanci provinciální představený, leč by instituce učinily jiné opatření, anebo, jde-li o svéprávný klášter, místní opat.
- 2: Při zachování odlišného ustanovení konstitucí, jde-li o spor mezi dvěma provinciemi, soudí nejvyšší představený sám nebo skrze svého zmocněnce. Jde-li o spornou věc mezi dvěma kláštery - opat, představený mnišské kongregace.

- 3: Vznikne-li konečně spor mezi řeholními fyzickými nebo právními osobami různých řeholních institutů anebo dokonce téhož institutu klerického diecézního práva nebo práva laického, nebo mezi řeholní osobou a diecézním klerikem nebo laikem nebo právní neřeholní osobou, soudí záležitost v první instanci diecézní soud.

ČLÁNEK 2. Vyšetřující a zpravodajové (Auditoři a relátoři)

Kánon 1428:

- 1: Soudce nebo předseda sborového soudu mohou určit auditora, jehož úkolem je provádět šetření. Vybere jej buď ze soudců nebo z osob, které k této službě schválil biskup.
- 2: Biskup může ke službě auditora schválit kleriky nebo laiky, kteří vynikají dobrými mravy, moudrostí a učeností.
- 3: Úkolem auditora je shromažďovat důkazy ve shodě s pověřením od soudce a tyto pak předložit soudci. Může však, není-li tomu na překážku příkaz soudce, prozatímně rozhodnout, které důkazy a jakým způsobem se mají shromažďovat, jestliže o této věci vznikne spor v době jeho výkonu funkce.

Kánon 1429: Předseda sborového soudu musí jednoho ze soudců určit za zpravodaje (ponenta) neboli relátora, který referuje ve shromáždění soudců o záležitostech a spisuje rozsudky. Tentýž předseda může jej z oprávněného důvodu nahradit jiným.

ČLÁNEK 3. Strážce spravedlnosti, obhájce svazku a notář

Kánon 1430: Pro sporné záležitosti, při nichž může být ohroženo veřejné dobro, a pro trestné záležitosti ať je ustanoven v diecézi strážce spravedlnosti (promotor iustitiae), jehož povinností je pečovat o veřejné dobro.

Kánon 1431:

- 1: Ve sporných záležitostech přísluší diecéznímu biskupovi posoudit, zda může být ohroženo veřejné dobro nebo ne, leč by zákon přikazoval účast strážce spravedlnosti anebo jeho účast byla zřejmě nutná pro povahu záležitosti.

- 2: Zasahoval-li strážce spravedlnosti v předcházející instanci, pokládá se jeho účast v dalším stupni za nutnou.

Kánon 1432: V záležitostech, ve kterých se projednává neplatnost svatých svěcení nebo neplatnost či rozloučení manželství, nechť je v diecézi ustanoven obhájce svazku (defensor vinculi), který má povinnost předložit nebo vyložit všechno, co se dá rozumně uvést proti neplatnosti nebo rozluce.

Kánon 1433: V záležitostech, ve kterých se vyžaduje přítomnost strážce spravedlnosti nebo obhájce svazku, nebyli-li obesláni, jsou jednání neplatná, leč by byli, ač neobesláni, skutečně přítomni, anebo alespoň nahlédnutím do akt před rozsudkem mohli splnit své poslání.

Kánon 1434: Jestliže se výslovně nestanoví něco jiného, pak:

1. kdykoliv zákon nařizuje, aby soudce vyslechl strany nebo jednu z nich, je třeba vyslechnout i strážce spravedlnosti a obhájce svazku, jsou-li účastni soudního řízení,
2. kdykoliv se vyžaduje žádost strany, aby soudce mohl něco rozhodnout, žádost strážce spravedlnosti a obhájce svazku, jsou-li účastni soudu, má stejnou účinnost.

Kánon 1435: Biskupovi přísluší jmenovat strážce spravedlnosti a obhájce svazku. Tito ať jsou kleriky nebo laiky bezúhonné pověsti, doktoři nebo alespoň licenciáti kanonického práva a osvědčení rozumností a horlivostí pro spravedlnost.

Kánon 1436:

- 1: Tatáž osoba, ale ne v téže záležitosti, může zastávat službu strážce spravedlnosti i obhájce svazku.
- 2: Strážce i obhájce mohou být ustanoveni buď pro všechny případy nebo pro jednotlivé. Mohou být biskupem z oprávněného důvodu odvoláni.

Kánon 1437:

- 1: Písemnosti, které vyhotovují notáři, mají veřejnou věrohodnost.

Hlava II. Soud II. instance

Kánon 1438: Se zachováním předpisu Kánon 1444
□ 1 n. 1:

1. od soudu sufragánního biskupa je odvolání k soudu metropolitě se zachováním předpisu Kánon 1439,
2. případy, kterými se zabýval v první instanci soud metropolitě, je odvolání k soudu, který on sám natrvalo určil se souhlasem Apoštolského stolce.
3. pro případy projednávané před provinciálním představeným je soudem II. instance nejvyšší představený. Pro případy projednávané před místním opatem je soud II. instance před vyšším opatem mnišské kongregace.

Kánon 1439:

- 1: Je-li jeden soud I. instance pro více diecézí ustanovený ve shodě s předpisem Kánon 1423, je biskupská konference povinna ustanovit soud druhé instance se souhlasem Apoštolského stolce, leč by všechny diecéze byly sufragánními téže arcidiecéze.
- 2: Biskupská konference může se souhlasem Apoštolského stolce zřídit jeden nebo více soudů II. instance i mimo případy, o nichž je v □ 1.
- 3: Pokud jde o soudy druhé instance, o kterých je v □ 1 a 2, biskupská konference nebo od ní zvolený biskup mají všechnu moc, která náleží diecéznímu biskupovi vzhledem k jeho soudu.

Kánon 1440: Jestliže není zachována příslušnost s ohledem na instanci podle předpisů Kánon 1438 a 1439, je nepřislušnost soudu absolutní.

Kánon 1441: Soud druhé instance má být ustanoven stejným způsobem jako soud první instance. Jestliže však u soudu první instance, dle předpisu Kánon 1425 □ 4, vynesl rozsudek samo-soudce, nechť soud druhé instance pokračuje sborově.

Hlava III. Soudy Apoštolského stolce

Kánon 1442: Římský biskup je pro celý katolický svět nejvyšším soudcem, který soudí buď sám nebo pomocí řádných soudů Apoštolského stolce nebo skrze soudce jím pověřené.

Kánon 1443: Římská Rota je řádným soudem ustanoveným od Římského biskupa pro přijímání odvolání.

Kánon 1444:

□ 1: Římská Rota soudí:

1. v druhé instanci záležitosti, které byly v prvním stupni rozsouzeny řádnými soudy a jsou právo-platným odvoláním vzneseny na Svatý stolec,
2. v třetí instanci nebo další záležitosti rozsouzené již samotnou Římskou Rotou a jakýmkoliv jinými soudy, které nevešly v právoplatně rozhodnutou věc.

□ 2: Tento soud soudí také v první instanci záležitosti, o nichž je v Kánon 1405 □ 3 nebo jiné, které Římský biskup buď z vlastního popudu nebo na žádost stran přidělí před svůj soud a pověří jím Římskou Rotu. Není-li v pověřovacím reskriptu učiněno jiné opatření, sama Rota soudí v druhé i další instanci.

Kánon 1445:

□ 1: Nejvyšší soud Apoštolské Signatury soudí:

1. stížnosti na neplatnost, žádosti o navrácení v předešlý stav a jiné rekursy proti rozsudku Roty,
2. rekursy v záležitostech týkající se stavu osob, které Římská Rota odmítla znovu vyšetřovat,
3. námítky, podezření a jiné stížnosti proti auditorům Římské Roty pro nesprávnosti ve výkonu jejich funkce,
4. spory o příslušnost, o nichž je v Kánon 1416.

□ 2: Tento soud projednává spory jemu oprávněně předložené vzniklé z výkonu administrativní moci; dále jiné administrativní spory, které mu byly svěřeny Římským biskupem nebo dikasteriemi římské kurie a spory o příslušnost mezi týmiž dikasteriemi.

□ 3: Mimo to je úkolem tohoto nejvyššího soudu:

1. bdít nad správným vykonáváním spravedlnosti a zakročit, je-li nutné, proti advokátům a prokurátorům,
2. prodloužit příslušnost soudů,

3. podporovat a schvalovat zřizování soudů, o nichž je v Kánon 1423 a 1439.

STAŤ III. KÁZEŇ, KTEROU NUTNO ZACHOVÁVAT U SOUDU

Hlava I. Služba soudců a soudních zřízenců

Kánon 1446:

- 1: Všichni věřící, zvláště biskupové, ať upřímně usilují, aby v Božím lidu bez újmy spravedlnosti se sporům pokud možno předcházelo a aby se mírumilovně co nejdříve urovnávaly.
- 2: Soudce necht' neopomene na začátku sporu a také v kterékoliv jiné době, kdykoliv se domnívá, že je naděje na dobrý výsledek, povzbuzovat strany a pomáhat jim, aby společnou snahou usilovaly o spravedlivé vyřešení sporu a ukáže jim cesty, kterými toho možno dosáhnout, třeba i s použitím rozvážných osob jako zprostředkovatelů.
- 3: Jestliže se spor týká soukromého dobra stran, ať soudce uváží, zda by spor nemohl dospět k dobrému konci zprostředkováním nebo posudkem znalců ve shodě s předpisy Kánon 1713-1716.

Kánon 1447: Kdo vystupoval v záležitosti jako soudce, strážce spravedlnosti, obhájce svazku, prokurátor, advokát, svědek nebo odborný poradce, nemůže v další instanci tento případ rozhodovat jako soudce nebo přísedící.

Kánon 1448:

- 1: Soudce necht' nepřijímá šetření záležitosti, na které má nějaký zájem z důvodů příbuzenství nebo švagrovství v kterémkoliv stupni přímé linie a až do 4. stupně pobočné linie, nebo z důvodu poručnictví nebo opatrovnictví nebo kvůli zisku nebo na zabrání ztráty.
- 2: Za těchto okolností jsou povinni zdržet se výkonu funkce i strážce spravedlnosti, obhájce svazku, přísedící i auditor.

Kánon 1449:

- 1: Jestliže v případech, o nichž je v Kánon 1448, se soudce sám nezrekne, strana ho může odmítnout.

- 2: Odmítnutí necht' rozhodne soudní vikář a je-li on sám odmítnut, ať rozhodne biskup, který soudu předsedá.
- 3: Je-li biskup soudcem a je-li proti němu uplatňována námitka zaujatosti, ať se zdrží souzení.
- 4: Je-li námitka zaujatosti uplatňována proti strážci spravedlnosti, obhájci svazku nebo jiným soudním zřízencům, ať rozhodne o této námitce předseda sborového soudu nebo samosoudce.

Kánon 1450: Je-li námitka přijata, je třeba vyměnit osoby, ne však stupeň soudu.

Kánon 1451:

- 1: Námitku zaujatosti je třeba co nejdříve rozhodnout, po vyslechnutí stran, strážce spravedlnosti nebo obhájce svazku, jsou-li zúčastnění na jednání a nejsou-li sami dotčeni zaujatostí.
- 2: Úkony, které vykonal soudce, než byl obviněn ze zaujatosti, jsou platné; ty, které vykonal po předložené námitce ze zaujatosti, nutno zrušit, jestliže strana o to požádá během deseti dnů od přijetí námitky.

Kánon 1452:

- 1: V jednání, na němž mají zájem toliko soukromé osoby, může soudce postupovat pouze na žádost strany. Když však soudní záležitost je právoplatně uvedena, může a má soudce pokračovat i z úřední moci v záležitostech trestních a jiných, které se týkají veřejného dobra církve a spásy duší.
- 2: Mimo to může soudce doplnit nedbalost stran při uvádění důkazů nebo předkládání námitek, kdykoliv to považuje za nutné, aby předešel těžce nespravedlivému rozsudku se zachováním předpisů Kánon 1600.

Kánon 1453: Soudcové a soudy necht' usilují, aby všechny soudní případy byly bez újmy spravedlnosti co nejdříve ukončeny a aby se u soudu první instance neprotahovaly déle než jeden rok, u soudu druhé instance pak ne déle než šest měsíců.

Kánon 1454: Všichni, kdo tvoří soud nebo mu poskytují pomoc, musí složit přísahu, že budou službu řádně a věrně plnit.

Kánon 1455:

- 1: V trestním řízení jsou soudcové a soudní pomocníci vázáni vždy úředním tajemstvím, ve sporném tehdy, jestliže by ze zveřejnění některého procesního úkonu mohla stranám vzejít škoda.
- 2: Jsou také vázáni zachovávat tajemství o poradě, která se koná u sborového soudu před vynešením rozsudku, jakož i o různosti hlasů a mínění tam pronesených se zachováním předpisu Kánon 1609 □ 4.
- 3: Kdykoliv povaha případu nebo důkazů je taková, že by zveřejněním akt nebo důkazů byla ohrožena pověst jiných osob anebo by z toho vzešlo velké pohoršení nebo jiná podobná škoda, může soudce dokonce přísahou zavázat svědky, znalce, strany, jejich obhájce nebo prokurátory k zachovávání tajemství.

Kánon 1456: Soudce a všichni soudní zřízení mají zakázáno přijímat u příležitosti soudního řízení jakékoliv dary.

Kánon 1457:

- 1: Soudci, kteří odpírají konat spravedlnost, ačkoliv jsou jasně a určitě příslušní, nebo kteří se prohlašují za příslušné bez jakékoliv opory v předpisu práva a vyšetřují záležitosti a rozhodují je, nebo kteří porušují zákon o tajemství nebo podvodem či zaviněnou hrubou nedbalostí způsobí sporným stranám jinou škodu, mohou být příslušnou autoritou potrestáni přiměřenými tresty včetně zbavení úřadu.
- 2: Týmž trestním ustanovením podléhají soudní úředníci a pomocníci, zanedbají-li výše zmíněnou úřední povinnost. Je všechny může potrestat také soudce.

Hlava II. Pořadí nálezů

Kánon 1458: Zležitosti je nutno projednávat v tom pořadí, v jakém byly předloženy a zapsány v protokolu, leč by některá z nich vyžadovala rychlejšího vyřízení než ostatní, což se musí stanovit zvláštním dekretem opírajícím se o důvody.

Kánon 1459:

- 1: V jakémkoliv stadiu nebo v jakémkoliv stupni soudního řízení se mohou vytknout vady, pro které by rozsudek mohl být neplatný. Také soudce je může z moci úřadu vyhlásit.

- 2: Kromě případů, o nichž je v □ 1, je nutno předložit odkladné námítky, zvláště ty, které se týkají osob a způsobu soudního řízení, před zahájením sporu, leč by se objevily až po zahájení sporu. O nich je nutné co nejdříve rozhodnout.

Kánon 1460:

- 1: Jedná-li se o námitku proti příslušnosti soudce, musí ji sám soudce rozhodnout.
- 2: Při námitce o poměrné nepřislušnosti, prohlásí-li se soudce za příslušného, jeho rozhodnutí nepřipouští odvolání, avšak nezakazuje se stížnost na neplatnost a navrácení v předešlý stav.
- 3: Prohlásí-li se soudce za nepřislušného, strana, která se považuje za poškozenou, se může během patnácti užitečných dnů odvolat k odvolacímu soudu.

Kánon 1461: Soudce, který v kterémkoliv stadiu záležitosti shledá o sobě, že je naprosto nepřislušný, musí svou nepřislušnost prohlásit.

Kánon 1462:

- 1: Námítky právoplatně rozhodnuté věci, smíru a jiné námítky, jimž se říká: "skončeného sporu" musí být zkoumány před zahájením sporu. Kdo je uplatňuje později, nesmí být odmítnut, ale je třeba ho odsoudit k zaplacení výloh, leč by dokázal, že uplatňování námítky neodkládal ze zlomyslnosti.
- 2: Jiné zahlazující námítky náleží předložit při zahájení sporu a nutno je projednat v příslušnou dobu podle pravidel o nahodilých otázkách.

Kánon 1463:

- 1: Rekonvenční žaloby (Protižaloby, proti návrhy) není možno platně vznést, leč do 30 dnů od zahájení sporu.
- 2: Mají být projednávány současně s původní (hlavní) žalobou, to je na stejném stupni s ní, leč by bylo nutné je projednávat odděleně nebo by oddělené projednávání považoval soudce za vhodnější.

Kánon 1464: Otázky o poskytnutí zálohy za soudní útraty nebo o přiznání bezplatné právní pomoci, které byly žádány hned na začátku, jako i jiné podobné otázky, je nutno zpravidla rozhodnout před zahájením sporu

Hlava III. Lhůty a odklady

Kánon 1465:

- 1: Tak zvané fatalie zákona, to je lhůty stanovené zákonem pro zánik práv, nelze prodloužit a také ne platně zkrátit, leč na žádost stran.
- 2: Avšak soudcovské lhůty nebo smluvené lhůty před jejich uplynutím může soudce ze spravedlivé příčiny a po vyslechnutí stran nebo na jejich žádost prodloužit, nikdy však bez souhlasu stran zkrátit.
- 3: Soudce musí dbát o to, aby se spor následkem prodlužování lhůt příliš neprotahoval.

Kánon 1466: Kde zákon nestanoví lhůtu k vykonání úkonů soudního řízení, je soudce povinen je určit. Vezme při tom v úvahu povahu každého úkonu.

Kánon 1467: Je-li den označený pro soudní úkon dnem pracovního klidu, kdy soud nezasedá, stanovena lhůta se považuje za odročenou na první následující pracovní den.

Hlava IV. Místo soudního řízení

Kánon 1468: Každý soud, pokud je to možné, má mít stálé sídlo a být dostupný ve stanovené hodiny.

Kánon 1469:

- 1: Soudce násilím vyhnáný ze svého území nebo ten, jemuž je zabraňováno v něm vykonávat svou pravomoc, může vykonávat svou pravomoc a vynést rozsudek mimo své území, ale musí o tom uvědomit diecézního biskupa.
- 2: Kromě případu, o němž je v □ 1, může se soudce za účelem shromáždění důkazů odebrat po vyslechnutí stran a z oprávněných důvodů mimo své území, přece však se souhlasem diecézního biskupa onoho území a tam, kde mu tento biskup určí.

Hlava V. Připuštění osob do soudní síně

Způsob sepsání a úschova akt

Kánon 1470:

- 1: Nestanoví-li partikulární zákon něco jiného, pak do dobu projednávání záležitosti před soudem mohou být přítomni v soudní síni jen ti, které zákon nebo soudce uznají za potřebné k uskutečnění řízení.
- 2: Soudce může přiměřenými tresty přimět k pořádku všechny, kdo jsou přítomni soudnímu jednání a kdo vážně porušují úctu a poslušnost náležející soudu. Mimo to může advokáty (obhájce) a prokurátory i zbavit práva vykonávat službu u církevních soudů.

Kánon 1471: Jestliže dotazovaná osoba mluví jazykem soudci nebo stranám neznámým, je třeba přibrat přísežného tlumočnicka určeného soudcem. Odpovědi však musí být zapsány v původním jazyku s připojeným překladem. Služeb tlumočnicka je třeba také použít, má-li být vyslyšána osoba hluchá nebo němá, leč by soudce dal přednost písemným odpovědím na své otázky.

Kánon 1472:

- 1: Soudní akta, ať týkající se podstaty věci neboli akta o záležitosti, tak týkající se způsobu soudního řízení neboli akta řízení, je nutno zhotovit písemně.
- 2: Jednotlivé listy akt ať jsou očíslovány a opatřeny úředním ověřením.

Kánon 1473: Kdykoliv je u soudních aktů žádán podpis stran nebo svědků, není-li schopna nebo nechce-li se strana nebo svědek podepsat, ať je to poznamenáno do samotných aktů, a soudce a notář jsou povinni dosvědčit, že tento akt byl straně nebo svědkovi doslovně přečten, a že strana nebo svědek nemohli nebo nechtěli se podepsat.

Kánon 1474:

- 1: V případě odvolání náleží odeslat vyššímu soudu autentický stejnopis akt, jejich autentičnost ověřil notář.
- 2: Byla-li akta vyhotovena v jazyku vyššímu soudu neznámém, ať jsou přeložena do jazyka, který je známý vyššímu soudu, se zabezpečením jistoty o věrnosti překladu.

Kánon 1475:

- 1: Po ukončení soudního řízení doklady, které patří soukromým osobám, se jim musí vrátit, ale s ponecháním opisů v soudních aktech.

- 2: Bez soudcova příkazu není dovoleno notáři nebo kancléři vydat opisy soudních akt a dokumentů, které byly shromážděny po dobu soudního řízení.

STAŤ IV. STRANY V ZÁLEŽITOSTI

Hlava I. Žalobce a žalovaná strana

Kánon 1476: Každý, pokřtěný i nepokřtěný, může u soudu žalovat. Oprávněně žalovaná strana je povinna odpovědět.

Kánon 1477: I když žalobce nebo žalovaný si ustanoví prokurátora nebo advokáta, musí být, žádali to předpis práva nebo soudce, při soudním řízení osobně přítomni.

Kánon 1478:

- 1: Za nezletilé a ty, kdo nemají užívání rozumu, mohou stát před soudem jen jejich rodiče nebo poručník či opatrovník, se zachováním předpisu □ 3.
- 2: Jestliže soudce uzná, že práva nezletilých jsou v rozporu s právy rodičů nebo poručníků či opatrovníků, anebo že oni nemohou dostatečně hájit jejich práva, tu ať je zastává před soudem poručník nebo opatrovník, kterého určí soudce.
- 3: Nezletilí, kteří mají užívání rozumu a dosáhli věku plných čtrnácti let, mohou v záležitostech duchovních a s duchovními souvisejících sami osobně bez souhlasu rodičů nebo poručníka žalovat a zodpovídat se před soudem; jinak skrze opatrovníka ustanoveného soudem.
- 4: Zbavení svéprávnosti a slabomyslní mohou vystupovat před soudem toliko, aby se zodpovídali z vlastních trestných činů nebo na příkaz soudce. V ostatních věcech musí žalovat a zodpovídat se skrze své opatrovníky.

Kánon 1479: Kdykoliv civilní autorita ustanoví někoho za poručníka nebo opatrovníka na soudu, tehdy jej může připustit i církevní soudce, pokud možno po vyslechnutí diecézní biskupa toho, jemuž byl dán poručník. Není-li ustanoven poručník nebo se zdá být tak nevhodným, aby mohl být připuštěn, tehdy soudce sám ustanoví pro tuto kauzu poručníka nebo opatrovníka.

Kánon 1480:

- 1: Právní osoby vystupují před soudem skrze své právoplatně ustanovené představitele.
- 2: V případě, že takového představitele není nebo že na to nedbá, může vystupovat před soudem osobně nebo skrze jiného ordinář jménem právních osob, které jsou mu podřízeny.

Hlava II. Prokurátoři ke sporům a advokáti

Kánon 1481:

- 1: Strana si může svobodně určit advokáta a prokurátora. Avšak s výjimkou případů stanovených v □ 2 a 3, může také sama žalovat a zodpovídat se, leč by soudce uznal službu prokurátora nebo advokáta za nutnou.
- 2: V trestním soudním řízení musí mít žalovaný vždy advokáta, kterého si buď sám zvolí nebo kterého mu přidělí soudce.
- 3: Také ve sporném soudním řízení, jde-li o nezletilé nebo o soudní řízení týkající se veřejného dobra, s výjimkou manželských záležitostí, nechť soudce ustanoví z moci úřadu advokáta straně, která ho nemá.

Kánon 1482:

- 1: Každý si může ustanovit toliko jediného prokurátora, který se může dát zastoupit jiným jen tehdy, když k tomu obdržel výslovné dovození.
- 2: Ustanoví-li jich více z vážného důvodu, ať jsou tak určeni, že mezi nimi rozhoduje předstížení.
- 3: Advokátů však může být ustanoveno více na jednu.

Kánon 1483: Prokurátor a advokát musí být věkem zletilí a dobré pověsti. Kromě toho musí být advokát katolíkem, leč by diecézní biskup dovolil něco jiného, doktorem kanonického práva nebo jinak velmi zkušený a schválený od téhož biskupa.

Kánon 1484:

- 1: Dříve než advokát nebo prokurátor nastoupí službu, musí předložit soudu hodnověrné zmocnění.

- 2: Aby se zabránilo zániku práva, může soudce připustit i prokurátora bez pověřovacího zmocnění, po složení přiměřené záruky, je-li to potřebné. Avšak jeho úkon pozbývá jakékoliv moci, jestliže prokurátor v zahlazující době stanovené soudcem nepředloží řádné pověření.

Kánon 1485: Prokurátor bez zvláštního pověření se nemůže platně vzdát žaloby, instance nebo soudních úkonů, ani provádět transakce, přistoupit na smír, dohodu nebo úmluvu o rozhodčích a obecně konat něco, k čemu právo žádá zvláštní pověření.

Kánon 1486:

- 1: Aby odstranění prokurátora nebo advokáta na bylo právní moci, je nutno jim je oznámit a jestliže došlo k zahájení sporu, musí být též soudce a druhá strana uvědoměni o jejich odstranění.
- 2: Po vynesení rozsudku zůstává prokurátorovi právo a povinnost se odvolat, neodporuje-li tomu mandant.

Kánon 1487: Soudce může dekretem odvolat jak prokurátora tak advokáta, buď z moci úřadu nebo na žádost strany, ale jen z vážného důvodu.

Kánon 1488:

- 1: Zakazuje se oběma odkoupit spornou věc nebo si vymínit nadměrnou odměnu nebo část sporné věci. Učiní-li to, je tato úmluva neplatná a soudce je může potrestat peněžitou pokutou. Advokáta může nadto suspendovat z úřadu a také, jestliže se to ho dopustí znovu, může jej biskup předsedající soudu škrtnout ze seznamu advokátů.
- 2: Týmž způsobem mohou být potrestáni prokurátoři a advokáti, kteří stáhnou záležitosti od příslušných soudů na újmu zákona, aby je soudily jiné soudy, příznivěji.

Kánon 1489: Advokáti a prokurátoři, kteří se zpronevěří svému úřadu pro dary a sliby nebo z jakéhokoliv jiného důvodu, nechť jsou zbaveni vykonávání obhajoby a postiženi pokutou a jinými patřičnými tresty.

Kánon 1490: Nechť jsou pokud možno u každého soudního dvora určeni stálí obhájci, kteří dostávají plat od soudu a kteří vykonávají úkol advokáta nebo prokurátora v manželských záležitostech pro strany, které si je vyvolí.

STAŤ I. ŽALOBY A NÁMITKY

Hlava I. Žaloby a námitky obecně

Kánon 1491: Každé právo je chráněno nejen žalobou, ale není-li učiněno jiné opatření, i námitkou.

Kánon 1492:

- 1: Každá žaloba zaniká promlčením ve shodě s předpisem práva nebo jiným oprávněným způsobem, s výjimkou žalob týkajících se stavu osob, jež nezanikají nikdy.
- 2: Námitka je se zachováním předpisu Kánon 1462 vždy přípustná a je svou povahou trvalá.

Kánon 1493: Žalobce může na někoho podat více žalob, pokud si navzájem neodporují, jak v téže věci tak v různých, nepřekračují-li příslušnost dotyčného soudu.

Kánon 1494:

- 1: Žalovaná strana může před týmž soudcem v témže soudním řízení vznést protižalobu proti žalobci buď pro spojitost s hlavní žalobou nebo aby žalobce vzal žalobu zpět nebo zmenšil svůj požadavek.
- 2: Nepřipouští se protižaloba na protižalobu (rekonvence na rekonvenci).

Kánon 1495: Protižaloba se musí předložit soudci, před nímž byla vznesena hlavní žaloba, třeba delegovanému jen k jedné soudní záležitosti anebo z jiného titulu relativně nepřislusnému.

Hlava II. Jednotlivé žaloby a námitky

Kánon 1496:

- 1: Kdo dokáže alespoň pravděpodobnými důkazy, že má právo na nějakou věc, kterou má v moci někdo jiný, a že mu hrozí škoda, nebude-li tato věc dána do opatrování, má právo vymoci si na soudci zabavení věci (sekvestraci).
- 2: Za podobných okolností a podmínek může vymoci, aby bylo někomu zabráněno ve výkonu práva.

Kánon 1497:

- 1: Sekvestrace věci se připouští také k zajištění pohledávek, jen když je dostatečně zjištěno právo věřitele.
- 2: Sekvestrace se může vztahovat také na dlužníkovy věci, které se z jakékoliv příčiny nacházejí u jiných osob, i na dlužníkovy pohledávky.

Kánon 1498: V žádném případě není dovoleno nařídít sekvestraci věci a zastavení výkonu práva, jestliže hrozící škoda může být napravena jinak a nabízeli se zabezpečující záruka náhrady.

Kánon 1499: Soudce může tomu, jemuž dovoluje sekvestraci věci nebo zastavení výkonu práva, uložit složení předběžné záruky jako opatření na náhradu škod, jestliže neprokáže své právo.

Kánon 1500: Pokud jde o povahu a účinnost posesorní (držební) žaloby, nechť se zachovávají předpisy občanského práva místa, kde se nachází věc, o jejíž držení se jedná.

ČÁST II. Sporný soud

SEKCE I. Řádný sporný soud

STAŤ I. ZAHÁJENÍ SPORU

Hlava I. Žalobní spis

Kánon 1501: Soudce nemůže vyšetřovat žádnou záležitost, dokud ten, jehož se to týká, nebo strážce spravedlnosti nepředloží žalobu podle předpisů Kánonů.

Kánon 1502: Kdo chce někoho pohnat před soud, musí předložit příslušnému soudci žalobní spis, ve kterém předloží předmět sporu a vyžádá si soudcovu službu.

Kánon 1503:

- 1: Soudce může přijmout ústní žádost, kdykoliv je žalobci bráněno podat žalobní spis nebo záležitost je snadná k prošetření a menší důležitosti.
- 2: V obou případech soudce přikáže notáři písemně sestavit akt, který se přečte žalobci a musí jim být schválen. Tento akt má pak všechny právní účinky žalobního listu sepsaného žalobcem.

Kánon 1504: Žalobní spis, který uvádí spor, musí

1. uvést, před kterým soudem se záležitost zahajuje a od koho se co požaduje,
2. naznačit, o jaké právo se žalobce opírá, alespoň všeobecně, jakými skutečnostmi a důkazy dokládá to, co je tvrzeno,
3. být podepsán žalobcem nebo jeho prokurátorem s uvedením dne, měsíce, roku a míst, a kde žalobce nebo jeho prokurátor bydlí anebo se budou podle jejich sdělení zdržovat, aby tam přijímali akta,
4. označit řádné nebo mimořádné bydliště žalované strany.

Kánon 1505:

- 1: Jakmile samosoudce nebo předseda sborového soudu zjistí, že záležitost náleží do jejich příslušnosti a že žalobce je osoba způsobilá vystupovat před soudem, musí dekretem co nejdříve spis buď přijmout nebo jej odmítnout.

- 2: Žalobní spis může odmítnou pouze:

1. když jsou soudce nebo soud nepříslušní,
2. když je nade vše pochybnost jasné, že žalobce není oprávněnou osobou, která by mohla stát před soudem,
3. když nebyly zachovány předpisy Kánon 1504 n. 1-3,
4. když je ze žalobního spisu jasné, že nemá podklad a že se nedá očekávat, že by nějaký podklad vyplynul ze samotného soudního řízení.

- 3: Jestliže žalobní spis byl zamítnut pro vady, které možno opravit, žalobce může nový, řádně vyhotovený žalobní spis znovu předložit témuž soudci.

- 4: Proti odmítnutí žalobního spisu má strana vždy nedotknutelné právo podat do deseti započítatelných dnů rekurs buď k odvolacímu soudu nebo sboru, byl-li spis odmítnut předsedou. Odmítnutí musí být co nejrychleji rozhodnuto.

Kánon 1506: Nevydá-li soudce do jednoho měsíce od podání žalobního spisu dekret, kterým se žalobní spis podle Kánon 1505 buď přijímá nebo odmítá, může strana, která má na tom zájem, naléhat, aby soudce konal svou službu. Jestliže

přesto soudce mlčí, nechť se žalobní spis po neúčinném uplynutí deseti dnů od učiněného naléhání považuje za přijatý.

Hlava II. Obeslání a oznámení soudních akt

Kánon 1507:

- 1: V dekretu, kterým se přijímá žalobní spis, musí soudce nebo předseda soudu předvolat neboli obeslat (pohnat) před soud ostatní strany, aby spor byl zahájen a stanoví zda mají odpovědět písemně nebo se dostavit osobně, aby se odstranily pochybnosti. Jestliže z písemných odpovědí shledá, že je nutné svolat strany, může tak učinit novým dekretem.
- 2: Je-li žalobní spis považován za přijatý podle předpisu Kánon 1506, musí se obsílka k soudu poslat během dvaceti dnů od podání žalobního spisu, o němž je řeč v tomtéž Kánonu.
- 3: Dostaví-li se sporné strany z vlastního popudu před soudce k zahájení sporu, není třeba obsílky, ale notář ať to poznamená do akt, že se strany dostavily k soudu.

Kánon 1508:

- 1: Obsílka k soudu musí být ihned oznámena žalované straně a zároveň i ostatním, kteří se mají dostavit.
- 2: K obsílce ať je připojen žalobní spis sporu, leč by soudce měl zato, že se žalobní spis z velmi vážných důvodů nemá oznámit žalované straně, dokud se tato nedostaví k soudu.
- 3: Jestliže je spor proti tomu, kdo nemůže svobodně vykonávat svá práva nebo nemůže svobodně spravovat svůj majetek, o němž se rokuje na soudu, nutno obeslání oznámit poručníkovi, opatrovníkovi, zvláštnímu prokurátorovi, neboli tomu, jak toho případ vyžaduje, kdo je povinen jednat v jeho záležitosti podle předpisu práva.

Kánon 1509:

- 1: Obsílku, dekrety, soudní rozhodnutí a jiná akta je nutno zasílat poštou nebo jiným, co nejbezpečnějším způsobem, se zachováním předpisů stanovených partikulárním zákonem.
- 2: O doručení oznámení a jeho způsobu musí průkazně svědčit akta.

Kánon 1510: Žalovaný, který odmítne přijmout obsílku nebo zabrání, aby mu byla doručena, je před zákonem považován za obeslaného.

Kánon 1511: Nebylo-li obeslání právoplatně provedeno, akta soudního řízení jsou neplatná se zachováním předpisu Kánon 1507 □ 3.

Kánon 1512: Jakmile byla obsílka právoplatně oznámena nebo strany se samy dostavily před soudce k projednávání záležitosti:

1. přestává být věc nedotčena,
2. záležitost patří před toho soudce nebo ten soud, před kterým byla žaloba vznesena a kteří jsou z nějakého důvodu příslušní,
3. pravomoc delegovaného soudce se tak upevňuje, že nepomíjí ani se zánikem práva delegujícího,
4. preskripce (promlčení) se přerušuje, leč by bylo stanoveno něco jiného,
5. začíná spor a proto ihned platí zásada: "po zahájení sporu ať se nezavádí nic nového".

STAŤ II. ZAHÁJENÍ SPORU

Kánon 1513:

- 1: Když soudcovým dekretem opírajícím se o žalobní list a odpovědi stran je blíže vymezen předmět sporu, je spor zahájen.
- 2: Žalobní list a odpovědi stran mohou být vyjádřeny ne pouze v základní žalobě, kterou se uvádí spor, ale také buď v odpovědi na obeslání nebo v ústních vyhlášeních učiněných před soudcem. V obtížnějších záležitostech je soudce povinen obeslat strany, aby se srovnaly jedna nebo více pochybností, na které je třeba soudním rozhodnutím odpovědět.
- 3: Dekret soudce je třeba oznámit stranám, které, pokud již nevyjádřily dříve souhlas, se mohou do deseti dnů odvolat k samotnému soudci, aby dekret změnil. Tato záležitost musí být dekretem téhož soudce co nejdříve rozhodnuta.

Kánon 1514: Jednou již stanovený předmět sporu není možno platně změnit, leč jen novým dekretem z vážného důvodu, na žádost strany a po

vslechnutí ostatních stran a zvážení jejich důvodů.

Kánon 1515: Po zahájení sporu přestává být držitel cizích věcí držitelem v dobré vůli a proto, je-li odsouzen, aby věc vrátil, musí vrátit také užitek ode dne zahájení sporu a nahradit škodu.

Kánon 1516: Po zahájení sporu nechť soudce poskytne stranám dostatečný čas k předložení a doplnění důkazů.

STAŤ III. INSTANCE SPORU

Kánon 1517: Instance začíná obsílkou, avšak její ukončení není toliko vyhlášením konečného rozsudku, ale i jinými způsoby, určenými právem.

Kánon 1518: Zemře-li sporná strana nebo změní-li stav nebo odstoupí z úřadu, v jehož zájmu jedná:

1. nedošlo-li dosud k uzávěru v záležitostech, přerušuje se instance, dokud dědic zemřelého nebo jeho nástupce nebo ten, v jehož zájmu se jedná, neobnoví spor,
2. po uzávěru v záležitosti musí soudce přikročit k dalšímu jednání až po obeslání prokurátora (zástupce), je-li účasten, jinak dědice zemřelého nebo jeho nástupce.

Kánon 1519:

- 1: Když poručník, opatrovník nebo prokurátor, který je dle předpisu Kánon 1481 1 a 3 nutný, přestane vykonávat službu, instance se zatím přerušuje.
- 2: Soudce je povinen co nejdříve ustanovit nového poručníka nebo opatrovníka. Prokurátora ke sporům pak může ustanovit, když to zanedbala strana v krátké lhůtě stanovené tímž soudcem.

Kánon 1520: Jestliže strany, ač jim v tom nebrání překážka, nevykonají v době šesti měsíců žádný procesní akt, instance se zahlazuje. Partikulární zákon může stanovit jiné lhůty k zahlazení.

Kánon 1521: Zahlazení nastává z moci práva a musí být též úředně vyhlášeno. Platí pro všechny, též pro neplnoleté a jim na roveň postavené s výjimkou práva vymáhat škodu od poručníků nebo opatrovníků nebo administrátorů či prokurátorů, když nedokáží, že nenesou vinu.

Kánon 1522: Zahlazením ztrácejí platnost akta o řízení, nikoliv však akta záležitosti. Tato mohou mít dokonce účinnost i v další instanci, když ona vzejde mezi týmiž osobami a o téže věci. Jde-li však o cizí osoby, mají ony jen průkaznost dokladů.

Kánon 1523: Náklady zahlazeného soudního řízení, jež si každá ze sporných stran způsobila, nechť nese strana sama.

Kánon 1524:

- 1: Žalobce může vzít žalobu zpět v kterémkoli stadiu či stupni soudního řízení. Také žalobce nebo žalovaná strana se mohou vzdát všech nebo některých procesních akt.
- 2: Aby poručníci nebo představitelé právních osob se mohli vzdát instancí, potřebují nutně buď radu nebo souhlas těch, jejichž součinnost se žádá k vykonávání úkonů, které překračují hranice obvyklé administrativy.
- 3: Aby bylo vzdání platné, je nutno je vyhotovit písemně a musí být podepsáno stranou nebo jejím prokurátorem, avšak pověřeným k tomu zvláštním příkazem. Musí být oznámeno druhé straně a od ní přijato nebo alespoň nenapadeno a přijato soudcem.

Kánon 1525: Vzdání, které soudce přijal, působí, pokud jde o akta, jichž se vzdání týká, tytéž účinky jako zahlazení instance a také zavazuje, aby vzdávající se zaplatil náklady za akta, jichž se vzdal.

STAŤ IV. DŮKAZY

Kánon 1526:

- 1: Povinnost dokazovat má ten, kdo něco tvrdí.
- 2: Důkazu nepotřebují:

1. skutečnosti, které předpokládá sám zákon,
2. skutečnosti tvrzené jednou ze stran a druhou přijaté, leč by právo nebo soudce i přesto požadovali důkaz.

Kánon 1527:

- 1: Mohou být uvedeny důkazy jakéhokoliv druhu, které se jeví být užitečné k poznání záležitosti a jsou dovolené.

- 2: Naléhá-li strana, aby byl přijat důkaz zamítnutý soudem, nechť soudce sám co nejpohotověji rozhodne.

Kánon 1528: Odmítnou-li strana nebo svědci do-
stavit se před soudce, aby vypovídali, je možno
je vyslechnout i prostřednictvím laika, kterého ur-
čí soudce, anebo je možno žádat, aby učinili své
prohlášení před veřejným notářem nebo jakým-
koliv oprávněným způsobem.

Kánon 1529: Soudce nechť nepřistupuje k shro-
máždění důkazů před zahájením sporu leč jen z
vážného důvodu.

Hlava I. Doznání stran

Kánon 1530: K lepšímu ověření si pravdy může
soudce vždy vyslechnout strany; ba dokonce je
povinen je vyslechnout, když o to žádají nebo
když si toho žádá dokázání skutečnosti, u které,
s ohledem na veřejný zájem, je nutno odstranit
pochybnost.

Kánon 1531:

- 1: Strana, dotazovaná ve shodě s předpisy práva,
je povinna odpovídat a sdělit celou pravdu.
- 2: Odmítne-li odpovídat, přísluší soudci posoudit,
co se z toho dá vyvodit pro dokazování faktů.

Kánon 1532: V případech, kde se jedná o veřejné
dobro, soudce je povinen žádat od stran přísahu,
že budou mluvit pravdu nebo alespoň, že je
pravdou, co již řekli, leč by vážný důvod si žádal
něco jiného. V ostatních případech může jednat
podle svého rozumného uvážení.

Kánon 1533: Strany, strážce spravedlnosti a obhá-
nce svazku mohou předložit soudci dotazy, které
má strana zodpovědět při výslechu.

Kánon 1534: Co do výslechu stran je třeba zacho-
vat obdobně to, co je stanoveno v Kánon 1548 □
2 n. 1, 1522 a 1558-1565 o svědcích.

Kánon 1535: Soudním doznáním se nazývá tvrzení
nějaké skutečnosti ve věci, která je předmětem
soudu, učiněné písemně nebo ústně před právo-
platným soudcem některou stranou, ať z vlastní-
ho popudu nebo na dotaz soudce v její vlastní
neprospěch.

Kánon 1536:

- 1: Soudní doznání jedné strany ve věci soukro-
mé, netýká-li se tato veřejného dobra, zprošťuje
ostatní strany povinnosti věc dokazovat.

- 2: Avšak v záležitostech, které se týkají veřejného
dobra, soudní doznání a prohlášení stran, které
není doznáním, mohou mít průkaznou moc, kte-
rou musí soudce posoudit spolu s ostatními
okolnostmi záležitosti, ale nemůže jim přiznat
průkaznost plného důkazu, jestliže k nim nepři-
stoupí další prvky, které je zcela potvrdí.

Kánon 1537: Pokud jde o mimosoudní doznání
uplatňované u soudu, přísluší soudci, aby je
zhodnotil s ohledem na všechny okolnosti, jakou
mají průkaznost.

Kánon 1538: Doznání nebo jakékoliv svědectví
nemá žádnou průkaznost, ukáže-li se, že bylo
učiněno mylně z neznalosti skutečnosti nebo že
bylo vynuceno velkým strachem nebo násilím.

Hlava II. Důkaz pomocí listin

Kánon 1539: U každého druhu soudního řízení se
připouští důkaz pomocí listin, jak veřejných, tak
soukromých.

ČLÁNEK 1. O povaze a věrohodnosti listin

Kánon 1540:

- 1: Církevní veřejné dokumenty jsou ty, které vy-
hotovila veřejná osoba při výkonu své služby v
církvi při zachování všech náležitostí předepsa-
ných právem.
- 2: Občanské veřejné listiny jsou ty, které právo
podle zákonů jednotlivých míst za takové pova-
žuje.
- 3: Ostatní listiny jsou soukromé.

Kánon 1541: Pokud není zřejmými důkazy proká-
zán opak, veřejné listiny jsou průkazné ve všem,
co se v nich přímo a hlavně tvrdí.

Kánon 1542: Průkaznou moc jako mimosoudní do-
znání má vůči autorovi nebo tomu, kdo ji pode-
psal a těm, na které přešla od předchozích zále-
žitost, soukromá listina, ať uznaná stranou nebo
připuštěná soudcem. Proti cizím osobám má
stejnou průkaznost jako i vyhlášení stran, které

nejsou doznáním podle předpisu Kánon 1536 □ 2.

Kánon 1543: Objeví-li se v listinách výmazy, opravy, vsuvky nebo jiné závady, přísluší soudci posoudit, zda a jak se mají hodnotit takové listiny.

ČLÁNEK 2. Předkládání listin

Kánon 1544: Listiny nemají u soudu průkazní moc, leč že jsou původní anebo byly předloženy v úředním opisu a uloženy v soudní kanceláři, aby je soudce a protistrana mohli zkoumat.

Kánon 1545: Soudce může nařídit, aby listina oběma stranám společná byla předložena v soudním řízení.

Kánon 1546:

□ 1: Nikdo není povinen předložit listiny, i když společné, které nelze sdělit bez nebezpečí škody podle Kánon 1548 □ 2 n. 2 nebo bez nebezpečí porušení tajemství, které je třeba zachovat.

□ 2: Je-li možno vypsát alespoň část listiny a předložit ji v stejnopise bez zmíněných nevýhod, soudce může nařídit, aby tato část byla předložena.

Hlava III. Svědci a svědecké výpovědi

Kánon 1547: V každé soudní záležitosti se připouští důkaz pomocí svědků, ale jen pod vedením soudce.

Kánon 1548:

□ 1: Svědkové oprávněně dotazovaní soudcem jsou povinni sdělit pravdu.

□ 2: Při zachování předpisu Kánon 1550 □ 2 n. 2 jsou z povinnosti vypovídat vyňati:

1. klerici o tom, co jim bylo sděleno s ohledem na jejich posvátný úřad; světští úředníci, lékaři, porodní asistentky, advokáti, notáři a jiní vázaní zachováním úředního tajemství, také tehdy, když se jedná o udělení rady ve věcech podléhajících tomuto tajemství,

2. kdo se obává, že z jejich výpovědi vzejde mu nebo manželskému partneru nebo nejbližším příbuzným či sešvagřeným hanba, nebezpečné útrapy nebo jiná vážná zla.

ČLÁNEK 1. Kdo může být svědkem

Kánon 1549: Svědkem může být každý, kterého nevylučuje právo, buď naprosto nebo částečně.

Kánon 1550:

□ 1: Necht' nejsou ke svědectví připuštěni nezletilí mladší čtrnácti let a slabomyslní, avšak mohou být vyslechnuti, když soudce dekretem prohlásí jejich výslech za potřebný.

□ 2: Za neschopné jsou považováni:

1. kdo jsou stranami v záležitosti anebo vystupují jménem stran, soudce a jeho asistenti, advokát a jiní, kteří pomáhají nebo pomáhali stranám v této záležitosti,

2. kněží ve všem, co je jim známo ze svátostné zpovědi, i když kající požádal o vyjevení těchto věcí, a dokonce i to, co bylo od kohokoliv a jakýmkoliv způsobem vyslechnuto při příležitosti zpovědi, nemůže být u soudu přijato ani jako náznak pravdy.

ČLÁNEK 2. Uvádění a vylučování svědků

Kánon 1551: Strana, která uvedla svědka, může se vzdát jeho vyslechnutí, ale odpůrce může se dožadovat, aby svědek byl přesto vyslechnut.

Kánon 1552:

□ 1: Požaduje-li se důkaz pomocí svědků, musí se soudu oznámit jejich jména a trvalé bydliště (řádné bydliště).

□ 2: Ve lhůtě stanovené soudcem je třeba předložit důkazní články (otázky pro svědky), podle kterých mají být svědkové vyslechnuti. Jinak se považuje tento požadavek za opuštěný.

Kánon 1553: Soudce má právo omezit počet přílišného množství svědků.

Kánon 1554: Dříve než je zahájen výslech svědků, necht' jsou jejich jména oznámena stranám; a jestliže, podle moudrého uvážení soudcova, nedalo by se to uskutečnit bez velké obtíže, ať jsou jejich jména oznámena stranám alespoň před zveřejněním svědectví.

Kánon 1555: Při zachování předpisu Kánon 1550 může strana žádat, aby byl vyloučen svědek

před jeho výslechem, je-li prokázán pádný důvod k jeho vyloučení.

Kánon 1556: Obeslání svědka se děje dekretem soudce svědku řádně oznámeným.

Kánon 1557: Svědek řádně obeslaný je povinen se dostavit anebo oznámit soudci příčinu své nepřítomnosti.

ČLÁNEK 3. Výslech svědků

Kánon 1558:

- 1: Svědky náleží vyslechnout v sídle soudu, leč by soudce usoudil jinak.
- 2: Kardinálové, patriarchové, biskupové a ti, kdo podle práva svého státu se těší podobné výsadě, jsou vyslechnuti na místě, které si sami zvolí.
- 3: Necht' soudce rozhodne, kde mají být vyslechnuti svědkové, kteří pro velkou vzdálenost, nemoc nebo jinou překážku se nemohou vůbec nebo jen s velkými obtížemi dostavit do sídla soudu, při zachování předpisu Kánon 1418 a 1469 □ 2.

Kánon 1559: Strany nemohou být přítomny výslechu svědků, leč by soudce, zvláště jedná-li se o soukromé dobro, uznal za vhodné je připustit. Mohou však být přítomni jejich advokáti nebo prokurátoři, leč by soudce pro okolnosti věci nebo osob uznal za vhodné, že je třeba postupovat s vyloučením veřejnosti.

Kánon 1560:

- 1: Svědkové ať jsou vyslechnuti odděleně a jednotlivě.
- 2: Jestliže výpovědi svědků mezi sebou nebo se stranou si ve vážné věci odporují, může soudce odporující si shromáždit a mezi sebou je konfrontovat, ale tak, aby nedošlo, pokud je to možné, k hádce a pohoršení.

Kánon 1561: Výslech svědka koná soudce nebo jeho zmocněnec nebo auditor (vyšetřující soudce). Výslechu musí být přítomen notář. Proto strany nebo strážce spravedlnosti nebo obhájce svazku nebo advokáti přítomní výslechu, jestliže chtějí položit svědku další otázky, nemohou je položit přímo svědku, ale soudci nebo jeho zástupci, aby on sám je položil, leč by partikulární právo stanovilo něco jiného.

Kánon 1562:

- 1: Soudce je povinen připomenout svědkovi, že má vážnou povinnost mluvit celou pravdu a pouze pravdu.
- 2: Soudce ať žádá od svědka složení přísahy podle Kánon 1532. Když svědek ji odmítne složit, ať je vyslýchán bez složení přísahy.

Kánon 1563: Soudce je povinen si nejprve ověřit svědkovu totožnost. Pak se zeptá na jeho vztah ke stranám. Když se táže na věci týkající se záležitosti, má zjišťovat i odkud svědek čerpal své znalosti a kdy se přesně dověděl o tom, o čem vypovídá.

Kánon 1564: Otázky mají být stručné, přizpůsobené inteligenci tázaného, nemají v sobě obsahovat současně více věcí, nemají být úskočné nebo lstivé, nesmí vsugerovávat (napovídat) odpověď, musí být vzdáleny urážení kohokoliv a musí se týkat záležitosti, která se projednává.

Kánon 1565:

- 1: Otázky nesmí být svědkům předem sděleny.
- 2: Jestliže to, co má být dosvědčeno, již tak upadlo do zapomenutí, že není možno s jistotou si na to vzpomenout bez předchozího připomenutí, může soudce připomenout něco svědkovi, jestliže je přesvědčený, že je to možné bez nebezpečí.

Kánon 1566: Svědkové jsou povinni podávat svědectví ústně a nečíst napsané, leč by šlo o číselné údaje nebo vyúčtování. V tom případě mohou použít záznamů, které si s sebou přinesli.

Kánon 1567:

- 1: Odpověď musí být ihned zapsána notářem a aspoň v tom, co se týká přímo předmětu soudu, musí doslovně obsahovat vydané svědectví.
- 2: Může se připustit užívání magnetofonu, jen když později odpovědi budou zapsány a podepsány, nakolik je to možné, od svědků, kteří vypovídali.

Kánon 1568: Ať notář v aktech poznamená, zda přísaha byla složena, prominuta nebo odmítnuta, zda byly přítomny strany nebo jiné osoby, zda byly z úřední moci připojeny otázky a vůbec vše, co stojí za připomenutí nebo případně se stalo v době výslechu svědků.

Kánon 1569:

- 1: Ke konci výslechu se musí svědku přečíst, co notář z jeho svědectví zapsal nebo jej nechat vyslechnout magnetofonový záznam jeho svědectví a dát mu možnost svědectví doplnit, něco z něj vynechat, opravit a změnit.
- 2: Nakonec musí akta podepsat soudce, svědek a notář.

Kánon 1570: I když už byli svědkové jednou vyslechnuti, mohou být před zveřejněním akt nebo svědectví znovu zavoláni k výslechu na žádost strany nebo z úřední moci, když to uzná za nutné nebo užitečné soudce, avšak jen tehdy, když tu není nebezpečí tajného dorozumění nebo úplatku.

Kánon 1571: Svědkům náleží podle spravedlivého ohodnocení soudce nahradit jak vydání, které měli, tak i ztrátu zisku, kterou utrpěli z důvodu vydání svědectví.

ČLÁNEK 4. Průkaznost svědectví

Kánon 1572: Při hodnocení svědectví necht' soudce, je-li to nutné, i po vyžádaných si písemných osvědčení, uváží:

1. jaké je postavení osoby a jaká je její vážnost,
2. zda učinila svědectví na základě vlastního poznání, zvláště z vlastního vidění a slyšení, nebo se to jen domnívá, nebo se opírá o to, co se vypráví, či sama to slyšela od druhých,
3. zda je svědek stálý a pevně setrvává na svých výpovědích, nebo je vrtkavý, kolísavý a nejistý,
4. zda má spolusvědky nebo je jeho svědectví potvrzeno jinými průkaznými prostředky nebo nikoliv.

Kánon 1573: Výpověď jednoho svědka nemůže být plně průkazná, leč když jde o kvalifikovaného svědka, který vypovídá o věcech vykonaných z úřední povinnosti nebo když okolnosti věci nebo osob zcela pro to svědčí.

Hlava IV. Znalci

Kánon 1574: Pomoci znalců je třeba užít vždy, kdykoliv žádá předpis práva nebo soudce jejich vyslechnutí a jejich posudek opírající se o zákony techniky nebo vědy k dokázání nějaké skutečnosti nebo k poznání pravé povahy věci.

Kánon 1575: Je úkolem soudce jmenovat po vyslechnutí nebo návrhu stran znalce, nebo je-li to záhodno, přijmout od jiných znalců již hotové posudky.

Kánon 1576: I znalci mohou, ze stejných důvodů jako svědkové, být vyloučeni nebo odmítnuti.

Kánon 1577:

- 1: Soudce je povinen stanovit dekretem s ohledem na případné připomínky stran jednotlivé body, jimiž se má zabývat posudek znalce.
- 2: Znalci je třeba předat akta záležitosti a jiné listiny a pomůcky, které může potřebovat k řádnému a věrnému vyplnění svého úkolu.
- 3: Soudce po vyslechnutí samotného znalce stanoví lhůtu, během které je nutno provést zkoumání a předložit posudek.

Kánon 1578:

- 1: Každý ze znalců ať vyhotoví vlastní zprávu nezávisle na druhých, leč by sám soudce nařídil vyhotovit jednu zprávu s podpisy jednotlivých znalců; stane-li se tak, pak je třeba pečlivě poznamenat rozdílné názory (odchylky nálezů), pokud by byly.
- 2: Znalci musí jasně uvést na základě jakých listin nebo vhodných prostředků si ověřili totožnost osob, věcí nebo míst, dále jak postupovali při vykonávání jim svěřené služby a o které hlavní důkazy se opírají jejich závěry.
- 3: Soudce může znovu povolat znalce, aby podal další vysvětlení, která se zdají být nutnými.

Kánon 1579:

- 1: Soudce je povinen ne pouze zvážit posudky znalců, i když by mezi sebou souhlasily, ale také zbylé okolnosti záležitosti.
- 2: Při odůvodnění rozsudku musí soudce uvést, jaké důvody ho vedly k přijetí nebo odmítnutí posudku znalců.

Kánon 1580: Znalcům je třeba zaplatit vydání a odměnu, kterou je povinen stanovit soudce podle

dobra a spravedlnosti se zachováním partikulárního práva.

Kánon 1581:

- 1: Strany mohou označit soukromé znalce, které však přísluší soudci schvalovat.
- 2: Tito, jestliže to dovolí soudce, mohou nahlédnout do akt záležitosti, pokud je to potřebné, a mohou být účastní znaleckého šetření a podat také vždy svůj posudek.

Hlava V. Soudcovské přistoupení a ohledání

Kánon 1582: Uzná-li soudce pro zjištění záležitosti za užitečné odebrat se na nějaké místo nebo shlédnout nějakou věc, ať to stanoví dekretem, ve kterém po vyslechnutí stran stručně napíše, co se má při přistoupení vykonat.

Kánon 1583: Náleží sepsat zápis o vykonaném ohledání.

Hlava VI. Domněnky

Kánon 1584: Domněnka (presumpce) je dohad, že nejistá věc je pravděpodobná. Je jednak právní, kterou stanoví přímo zákon, je lidská, kterou se domnívá soudce.

Kánon 1585: Pro koho svědčí právní domněnka, je zbaven povinnosti dokazovat. Tuto povinnost má pak protistrana.

Kánon 1586: Domněnky, které nestanoví právo, ať nenanáší soudce, leč jen na základě jisté a určité skutečnosti, která přímo souvisí s tou, o níž je rozepře.

STAŤ V. NAHODILÉ ZÁLEŽITOSTI

Kánon 1587: Nahodilá záležitost je tu, kdykoliv po zahájení soudního řízení obesláním je vnesena otázka, která není přímo obsažena v žalobním spisu, ale tak souvisí se záležitostmi, že musí zpravidla být rozhodnuta před hlavní otázkou.

Kánon 1588: Nahodilá záležitost se vznáší buď písemně nebo ústně s uvedením souvislosti, jež je

mezi ní a hlavní záležitostí, na soudce, který je příslušný k rozhodnutí hlavní záležitosti.

Kánon 1589:

- 1: Soudce po přijetí žádosti a vyslechnutí stran je povinen co nejdříve rozhodnout, zda předložená nahodilá záležitost má podklad záležitosti a souvislost s hlavní záležitostí, anebo zda je ji třeba zamítnout. Když ji připustí, zda je tak důležitá, že je nutno ji rozhodnout mezitímním rozsudkem soudním řízením nebo jen dekretem.
- 2: Jestliže usoudí, že nahodilou záležitost není nutno rozhodnout před konečným rozsudkem, je povinen stanovit, zda je třeba brát na ni zřetel při rozhodování o hlavní záležitosti.

Kánon 1590:

- 1: Má-li se nahodilá záležitost rozhodnout rozsudkem, je třeba zachovat předpisy o ústním sporném soudním řízení, leč by soudce vzhledem k závažnosti věci stanovil jinak.
- 2: Má-li se rozhodnout dekretem, může soud věc svěřit auditorovi nebo předsedovi.

Kánon 1591: Dříve než se skončí hlavní záležitost, může soudce nebo soud dekret nebo mezitímní rozsudek odvolat nebo opravit buď na žádost strany nebo z moci úřadu ze spravedlivé příčiny po vyslechnutí stran.

Hlava I. Když se strany nedostaví**Kánon 1592:**

- 1: Jestliže žalovaná strana se na obeslání nedostaví a ani neuvede patřičnou omluvu své nepřítomnosti anebo neodpoví ve shodě s předpisem Kánon 1507 1, ať ji soudce prohlásí za nepřítomnou na soudu a rozhodne, že záležitost bude pokračovat se zachováním toho, co je třeba zachovat až do konečného rozsudku a jeho provedení.
- 2: Dříve než vydá dekret, o němž je v 1, nechť se znovu přesvědčí, třeba i v případě potřeby novým obesláním, že obsílka zaslaná ve shodě s předpisy práva byla doručena v započítatelném čase žalované straně.

Kánon 1593:

- 1: Dostaví-li se pak žalovaná strana k soudu nebo dá odpověď před ukončením záležitosti, může předložit závěry a důkazy se zachováním předpi-

su Kánon 1600. Avšak soudce musí bdít nad tím, aby tím soudní řízení zlomyslně neprodlužovalo záležitost do dlouhých a zbytečných průtahů.

- 2: Jestliže se ani nedostaví ani nedá odpověď před vynesením rozsudku, přesto může použít opravných prostředků proti rozsudku. Jestliže však dokáže, že byla zdržena oprávněnou překážkou, kterou nemohla dříve bez viny ohlásit, může použít stížnosti na neplatnost rozsudku.

Kánon 1594: Nedostaví-li se žalobce v den a hodinu zahájení sporu a neuvede žádné přiměřené ospravedlnění:

1. soudce je povinen jej znovu obeslat,
2. jestliže se žalobce nedostaví na nové obeslání, předpokládá se, že se zřekl instance podle předpisů Kánon 1524-1525,
3. chce-li se však později účastnit soudního řízení, je třeba zachovat Kánon 1593.

Kánon 1595:

- 1: Strana nepřítomná na soudu, ať žalobce nebo žalovaná, která neprokáže oprávněnou překážku, je povinna zaplatit jak náklady sporu způsobené její nepřítomností, tak také, je-li třeba, nahradit odškodnění druhé straně.
- 2: Jestliže jak žalobce tak strana žalovaná jsou nepřítomni na soudu, jsou povinni uhradit náklady sporu společnou a nerozdílnou rukou.

Hlava II. Účast třetí osoby v záležitosti

Kánon 1596:

- 1: Toho, koho se to nějak týká, je možno připustit k účasti na záležitosti v kterékoliv instanci sporu, ať už jako stranu, která hájí své právo nebo jen dodatečně, aby pomáhala některé ze sporných stran.
- 2: Aby však mohl být připuštěn, musí před uzavřením záležitosti předložit soudci žalobní spis, ve kterém ve stručnosti vyloží své právo na účast v záležitosti.
- 3: Kdo intervenuje ve sporu, toho nutno připustit k účasti v tom stadiu záležitosti, v níž se tato na-

chází, přičemž se mu přizná krátká a zahlazující lhůta k předložení důkazů, dospěla-li záležitost k důkaznému řízení.

Kánon 1597: Soudce po vyslechnutí stran je povinen předvolat před soud třetí osobu, jejíž účast se jeví být nutná.

STAŤ VI. ZVEŘEJNĚNÍ AKT, UZÁVĚR V ZÁLEŽITOSTI A ROZPRAVA O NÍ

Kánon 1598:

- 1: Po shromáždění důkazů musí soudce pod trestem neplatnosti dovolit dekretem stranám a jejich advokátům nahlédnout v kanceláři soudu do soudních akt, dosud jim neznámých. Advokátům může být dokonce na požádání dán opis akt. V záležitostech však týkajících se veřejného dobra, soudce k předejití vážným nebezpečím může rozhodnout, že některá akta není dovoleno nikomu ukázat, ovšem vždy se zárukou, že tím právo obhajoby zůstane neporušené.
- 2: K doplnění průkazního řízení mohou strany předložit soudci i jiné důkazy. Jestliže to soudce uzná za nutné, může po jejich shromáždění opět vydat dekret, o němž je v □ 1.

Kánon 1599:

- 1: Po vyplnění všeho, co se vztahuje na shromáždění důkazů, přikročí se k uzávěru záležitosti.
- 2: K uzávěru dochází, jakmile strany po dotázání soudcem prohlásí, že nemají, co by dodaly, nebo jakmile uplynula užitečná lhůta stanovená soudcem pro předložení důkazů, nebo jakmile soudce prohlásí, že považuje záležitost za dostatečně objasněnou.
- 3: O uzávěru v záležitosti musí soudce vydat dekret, ať už nastal jakýmkoliv způsobem.

Kánon 1600:

- 1: Po uzávěru v záležitosti může soudce ještě znovu předvolat tytéž svědky nebo jiné nebo uvést jiné důkazy, které před tím nebyly žádány, toliko:
1. v záležitostech, v nichž se jedná pouze o soukromé dobro stran, jestliže souhlasí všechny strany,

2. v ostatních případech po vyslechnutí stran, jen když je k tomu vážný důvod a je vyloučeno jakékoliv nebezpečí podvodu nebo ovlivnění,

3. ve všech záležitostech, kdykoliv je pravděpodobné, že nebude-li připuštěno nové důkazní řízení, bude vydán nespravedlivý rozsudek pro důvody, o nichž je v Kánon 1645 □ 2 n. 1-3.

□ 2: Soudce může také připustit nebo nařídít předložení dokumentu, který před tím bez viny toho, koho se týká, nemohl být předložen.

□ 3: Nové důkazy necht' jsou zveřejněny se zachováním předpisu Kánon 1598 □ 1.

Kánon 1601: Po uzávěru v záležitosti je soudce povinen určit patřičný čas k předložení obhajob a připomínek.

Kánon 1602:

□ 1: Obhajoby a připomínky se předkládají písemně, leč by soudce považoval za dostačující rozpravu před zasedajícím soudem se souhlasem stran.

□ 2: Aby obhajoba s hlavními doklady mohla být vydána tiskem, k tomu je nutný předchozí souhlas soudce při povinnosti zachovat tajemství, jestliže nějaké je.

□ 3: Pokud jde o rozsah obhajob, počet stejnopisů a jiné podobné okolnosti, je třeba zachovávat rozhodnutí soudu.

Kánon 1603:

□ 1: Jakmile si strany vymění obhajoby a připomínky k nim, je oběma stranám dovoleno předložit v krátké době určené soudcem své odpovědi.

□ 2: Toto právo přísluší stranám jen jednou, leč by soudce z vážných důvodů uznal, že je nutno je přiznat i po druhé. V tom případě se poskytnutí učiněné jedné straně uznává za povolení udělené i druhé straně.

□ 3: Strážce spravedlnosti a obhájce svazku mají právo odpovídat i po druhé na odpovědi stran.

Kánon 1604:

□ 1: Zcela se zakazuje stranám, advokátům a také jiným ovlivňovat soudce pomocí informací, které se nenacházejí zapsány v aktech záležitosti. (Poznámka překladatele: CIC z r. 1917 Kánon 1866 □ 1 říká: Jsou zapovězeny tak zvané "ústní

informace", jimiž se advokáti snaží poučovat soudce o právních a skutkových okolnostech, týkajících se záležitosti.)

□ 2: Jestliže se rozprava o záležitosti udála písemně, může soudce rozhodnout, aby se před zasedajícím soudem konalo krátké ústní pojednání k objasnění některých otázek.

Kánon 1605: Při ústní rozpravě, o níž je v Kánon 1602 □ 1 a 1604 □ 2, musí být přítomen notář, aby buď na příkaz soudce nebo žádost strany se souhlasem soudce mohl písemně zaznamenat to, co se projednávalo, a závěry.

Kánon 1606: Zanedbají-li strany v započítatelné době připravit si obhajobu nebo svěří-li se péči a svědomí soudce, bude moci soudce ihned vyhlásit rozsudek, jestliže z akt a důkazů uzná záležitost za plně objasněnou, když si před tím vyžádal připomínky strážce spravedlnosti a obhájce svazku, jestliže vystupovali v záležitosti.

STAŤ VII. ROZSUDEK

Kánon 1607: Když je záležitost soudně projednána, rozhoduje soudce hlavní záležitost konečným rozsudkem, nahodilou záležitostí pak rozhoduje mezitímním rozsudkem se zachováním předpisu Kánon 1589 □ 1.

Kánon 1608:

□ 1: K vyhlášení jakéhokoliv rozsudku se žádá, aby měl soudce mravní jistotu o věci, která má být rozsudkem rozhodnuta.

□ 2: Tuto jistotu musí soudce získat z akt a důkazů.

□ 3: Důkazy musí zase soudce hodnotit podle svého svědomí při zachování předpisů zákona o účinnosti některých důkazů.

□ 4: Soudce, který si nemohl zjednat tuto jistotu, necht' prohlásí, že není zjištěno právo žalobce a necht' propustí žalovaného, leč by se jednalo o záležitost, která požívá příznivé práva a v tom případě se musí vyslovit v její prospěch.

Kánon 1609:

□ 1: U sborového soudu určí předseda den a hodinu, kdy se mají soudcové sejít k poradě. Porada ať se koná přímo v sídle soudu, leč by zvláštní důvod radil něco jiného.

- 2: V den určený k poradě si jednotliví soudcové donesou své písemné úsudky o podstatě záležitosti a důvody, jak právní tak věcné, na jejichž základě došli ke svým závěrům. Tyto závěry se připojí k aktům záležitosti a uchovají se v tajnosti.
- 3: Když po vyzvání jména Božího jednotliví soudcové podle pořadí přednesou své úsudky o podstatě záležitosti, ale tak, že vždy zahájí ponens neboli relátor záležitosti, nechť se koná pod vedením předsedy soudu rozprava zejména za tím účelem, aby bylo určeno, co má být stanoveno v nařizující části rozsudku.
- 4: Při rozpravě může každý soudce ustoupit od svého původního závěru. Soudce pak, který se nechce připojit k rozhodnutí druhých, může požadovat, aby při odvolání byly jeho závěry poslány vyššímu soudu.
- 5: Jestliže soudcové při první rozpravě nemohou nebo nechtějí dospět k rozsudku, může být rozhodnutí odloženo na další schůzi, ne však déle než za týden, leč by bylo nutno podle předpisu Kánon 1600 šetření v záležitosti doplnit.

Kánon 1610:

- 1: Samosoudce vyhotoví rozsudek sám.
- 2: U sborového soudu přísluší ponentu (mluvčímu) neboli relátoru vypracovat rozsudek na základě pohnutek uvedených jednotlivými soudci v rozpravě, leč by se dala přednost pohnutkám, které většina soudců předem stanovila. Rozsudek pak musí být podroben schválení jednotlivých soudců.
- 3: Rozsudek má být vyhlášen ne později než do měsíce ode dne, kdy soudní záležitost byla rozhodnuta, leč by ve sborovém soudu soudci z vážného důvodu určili delší dobu.

Kánon 1611: Rozsudek musí:

1. rozhodnout spor projednaný před soudem tím, že dá patřičnou odpověď na jednotlivé pochybnosti,
2. vymezit povinnosti stran vzniklé ze soudu a jakým způsobem mají být tyto povinnosti splněny,
3. vyložit důvody neboli pohnutky, jak skutkové tak právní, o něž se opírá nařizující část rozsudku,
4. rozhodnout o nákladech soudního řízení.

Kánon 1612:

- 1: Po vyzvání jména Božího musí rozsudek uvést po pořádku, kdo je soudce nebo soud, jméno žalobce, žalované strany, prokurátora, jejich řádné bydliště, jméno strážce spravedlnosti a obhájce svazku, byli-li soudu účastni.
- 2: Nato musí být v něm krátce vylíčena skutková podstata se závěry stran a znění pochybnosti.
- 3: Pak, po předeslání důvodů, o něž se opírá rozsudek, následuje nařizující část rozsudku.
- 4: Rozsudek ať se zakončí uvedením dne a místa, kde byl vyneseno, a podpisem soudce nebo všech soudců, jedná-li se o sborový soud, a notáře.

Kánon 1613: Výše uvedená pravidla o konečném rozsudku se musí přiměřeně zachovat i při mezeitímním rozsudku.

Kánon 1614: Rozsudek budiž co nejdříve vyhlášen s uvedením způsobu, jak je možno jej napadnout. Před svým zveřejněním nemá žádné moci i když jeho nařizující část byla stranám s dovořením soudce oznámena.

Kánon 1615: Vyhlášení neboli intimaci rozsudku je možno provést tak, že jeden opis rozsudku se dá stranám nebo jejich prokurátorům nebo se jim zašle podle předpisu Kánon 1509.

Kánon 1616:

- 1: Vlodí-li se do rozsudku omyl ve výpočtech nebo materiální omyl, který se stal při opisování nařizující části rozsudku, buď při vylíčení skutkových okolností nebo žalobných žádostí stran, nebo bylo vynecháno to, co žádá Kánon 1612 □ 4, musí rozsudek opravit nebo doplnit sám soud, který ho vynesl, buď na žádost strany nebo z moci úřadu, vždy však po vyslechnutí stran a dekretem umístěným na konci rozsudku.
- 2: Odporuje-li tomu některá strana, ať se tato nahodilá otázka rozhodne dekretem.

Kánon 1617: Ostatní prohlášení soudce, mimo rozsudek, jsou dekreta, které, nejsou-li pořádkové, nemají moci, leč jen tehdy, když alespoň úhmně vyjadřují pohnutky nebo odkazy na důvody vyjádřené v jiném soudním aktu.

Kánon 1618: Mezeitímní rozsudek nebo dekret mají moc konečného rozsudku, jestliže znemožňují

soudní řízení buď samému soudu nebo nějakému jeho stupni určují konec, pokud jde o některou ze stran v záležitosti zúčastněných.

STAŤ VIII. NAPADENÍ ROZSUDKU

Hlava I. Zmateční stížnost proti rozsudku

Kánon 1619: Při zachování platnosti Kánon 1622 a 1623 neplatnost úkonů stanovená pozitivním právem, jež nebyla soudci ohlášena před rozsudkem, ale byla známa straně, která stížnost předkládá, je napravena samotným rozsudkem, kdykoliv se jedná o záležitost týkající se dobra soukromých osob.

Kánon 1620: Rozsudek byl stížen vadou nezhojitelné zmatečnosti, jestliže

1. byl vynesena soudcem naprosto nepřislušným,
2. byl vynesena tím, kdo nemá právo soudit na soudu, který záležitost rozhodl,
3. jej vynesl soudce pod vlivem násilí nebo velkého strachu,
4. soudní řízení bylo vedeno bez žalobního spisu, o němž je v Kánon 1501, nebo nebyl ustanoven soud proti určité žalované straně,
5. byl vynesena mezi stranami, z nichž aspoň jedna není způsobilá vystupovat před soudem,
6. někdo jednal jménem druhého bez právoplatného zmocnění,
7. bylo některé straně odepřeno právo se hájit,
8. nebyl spor ani zčásti rozhodnut.

Kánon 1621: Zmateční stížnost (žalobu o neplatnost), o níž je v Kánon 1620, možno vznést na způsob námítky kdykoliv, nicméně cestou žaloby před soudcem, který vynesl rozsudek, do deseti let od vyhlášení rozsudku.

Kánon 1622: Rozsudek je stížen vadou zhojitelné zmatečnosti tehdy, jestliže

1. byl vynesena počtem soudců odporujícím zákonu proti předpisu Kánon 1425 1,

2. postrádá pohnutky neboli rozhodující důvody,
3. nemá právem předepsané podpisy,
4. neuvádí rok, měsíc, den a místo, kde byl vynesena,
5. opírá se o soudní úkon, jehož zmatečnost nebyla napravena dle předpisů Kánon 1619,
6. byl vynesena proti straně nepřítomné ve shodě s předpisy práva podle Kánon 1593 2.

Kánon 1623: Zmateční stížnost možno v případech, o nichž je v Kánon 1622, vznést do tří měsíců ode dne, kdy se stěžovatel dověděl o vyhlášení rozsudku.

Kánon 1624: Zmateční stížnost posoudí sám soudce, který vynesl rozsudek. Obává-li se strana, že soudce napadený zmateční stížností má předpojaté mínění a pokládá-li ho za zaujatého, může žádat, aby na jeho místo byl podle předpisu Kánon 1450 dosazen jiný soudce.

Kánon 1625: Zmateční stížnost je možno vznést současně s odvoláním v době stanovené pro odvolání.

Kánon 1626:

- 1: Zmateční stížnost mohou podat nejenom strany, které se považují za poškozené, ale také strážce spravedlnosti a obhájce svazku, kdykoliv jim právo dovoluje zasáhnout.
- 2: I sám soudce může ze své úřední moci vzít nebo opravit od něj vydaný zmateční rozsudek ve lhůtě stanovené k jednání Kánon 1623, leč že by mezitím bylo vzneseno odvolání spolu se zmateční stížností nebo se neplatnost napravila uplynutím lhůty, o níž je v Kánon 1623.

Kánon 1627: Záležitosti o zmateční stížnosti se mohou projednávat podle předpisů pro ústní soudní sporné řízení.

Hlava II. Odvolání

Kánon 1628: Strana, která se cítí poškozena nějakým rozsudkem, a také strážce spravedlnosti a obhájce svazku v záležitostech, ve kterých se žádá jejich přítomnost, mají právo odvolat se z

rozsudku k vyššímu soudu bez újmy předpisu Kánon 1629.

Kánon 1629: Odvolání je nepřipustné

1. proti rozsudku papeže nebo Apoštolské Signatury,
2. proti neplatnému rozsudku, leč by bylo podáno se zmatečnými stížnostmi podle předpisu Kánon 1625,
3. proti rozsudku, který přešel ve stav právoplatně rozhodnuté věci,
4. proti dekretu soudce nebo mezitímnímu rozsudku, který nemá účinnost konečného rozsudku, leč jen ve spojení s odvoláním se proti konečnému rozsudku,
5. proti rozsudku nebo dekretu v záležitosti, která má být dle práva co nejrychleji vyřízena.

Kánon 1630:

- 1: Odvolání nutno podat u soudce, který vynesl rozsudek, v zahlazující lhůtě 15 započitatelných dní od nabytí vědomostí o vyhlášení rozsudku.
- 2: Je-li odvolání ústní, nechť je notář запиše v přítomnosti toho, kdo se odvolává.

Kánon 1631: Jestliže vznikne otázka o právu se odvolat, je povinen ji rozhodnout co nejdříve odvolací soud podle předpisů sporného ústního soudního řízení.

Kánon 1632:

- 1: Jestliže není v odvolání uvedeno, před jakým soudem je vzneseno, předpokládá se, že je určeno soudu, o němž je v Kánon 1438 a 1439.
- 2: Kdyby se druhá strana odvolala k jinému odvolacímu soudu, záležitost rozhodne soud vyššího stupně s výhradou předpisu Kánon 1415.

Kánon 1633: Odvolání je nutno vést u odvolacího soudce "ad quem" do jednoho měsíce od podání odvolání, leč by soudce "a quo", který vynesl rozsudek, stanovil straně delší lhůtu k jejímu provedení.

Kánon 1634:

- 1: K provedení odvolání se vyžaduje a stačí, aby se strana dovolávala služby vyššího soudce ke změně napadeného rozsudku, připojila jeho opis a uvedla důvody odvolání.

- 2: Nemůže-li strana obdržet od soudu "a quo", který vynesl rozsudek, v započitatelné době stejnopis tohoto rozsudku, lhůty jí zatím neplynou a strana je povinna informovat o překážce odvolacího soudce, který pak příkazem uloží soudci "a quo", který vynesl rozsudek, aby splnil co nejdříve svou povinnost.

- 3: Mezitím je povinen soudce "a quo", který vynesl rozsudek, poslat akta odvolacímu soudci podle předpisů Kánon 1474.

Kánon 1635: Po neužitečném uplynutí odvolacích lhůt buď před soudcem "a quo", který vynesl rozsudek, nebo před odvolacím soudcem "ad quem" se předpokládá, že od odvolání bylo ustoupeno.

Kánon 1636:

- 1: Odvolávající se může zřici odvolání s účinky, o nichž je v Kánon 1525.
- 2: Je-li odvolání učiněno obhájcem svazku nebo strážcem spravedlnosti, mohou se ho zřeknout, nestanoví-li zákon něco jiného, obhájce svazku nebo strážce spravedlnosti odvolacího soudu.

Kánon 1637:

- 1: Odvolání učiněné žalobcem prospívá také žalovanému a naopak.
- 2: Je-li více žalovaných než žalobců a rozsudek je napaden jen jedním z nich nebo proti jednomu z nich, má se zato, že napadli všichni proti všem, kdykoliv napadená věc je nedělitelná nebo závazek je společný všem.
- 3: Podá-li některá strana odvolání z některé části rozsudku, může se druhá strana odvolat dokonce po uplynutí zahlazovacích lhůt nahodile z jiných částí v době zahlazujících 15 dnů ode dne, kdy se dozvěděla o hlavním odvolání.
- 4: Není-li zřejmé něco jiného, má se zato, že odvolání bylo vzneseno proti všem částem rozsudku.

Kánon 1638: Odvolání odkládá výkon rozsudku.

Kánon 1639:

- 1: Se zachováním předpisu Kánon 1683 nelze v odvolacím stupni připustit nový důvod žaloby, dokonce ani ne formou užitečného připojení. Proto zahájený spor se může týkat jen toho, zda

dřívější rozsudek má být potvrzen nebo zamítnut, a to buď zcela nebo zčásti.

- 2: Nové důkazy se připouštějí pouze podle předpisu Kánon 1600.

Kánon 1640: V odvolacím stupni je třeba postupovat s vhodným přizpůsobením jako v první instanci a pokud není třeba doplnit důkazy podle předpisu Kánon 1513 □ 1 a Kánon 1638 □ 1, ať se hned po zahájení sporu stran přistoupí k diskusi o záležitosti a k rozsudku.

STAŤ IX. PRÁVOPLATNĚ ROZHODNUTÁ VĚC A NAVRÁCENÍ V PŘEDEŠLÝ STAV

Hlava I. Právoplatně rozhodnutá věc

Kánon 1641: Při zachování předpisu Kánon 1643 se považuje věc za právoplatně rozhodnutou:

1. po dvojím shodném rozsudku mezi týmiž stranami o téže žalované věci a z téhož důvodu žaloby,
2. nebylo-li odvolání proti rozsudku vzneseno v užitečné lhůtě,
3. jestliže v odvolacím stupni instance zanikla nebo se jí zřekli,
4. byl-li vynesena konečný rozsudek, od kterého není odvolání podle předpisu Kánon 1629.

Kánon 1642:

- 1: Právoplatně rozhodnutá věc se těší pevnosti práva a nelze ji přímo napadnout, leč ve shodě s předpisem Kánon 1645 □ 1.
- 2: Ona zjednává mezi stranami právo. Opravňuje k žalobě na vykonání rozsudku a k námitce právoplatně rozhodnuté věci, kterou může vyhlásit soudce z moci svého úřadu, aby se zabránilo novému projednávání téže záležitosti.

Kánon 1643: Nikdy nevejdou ve stav právoplatně rozhodnuté věci záležitosti o osobním stavu, včetně záležitostí o odloučení manželů.

Kánon 1644:

- 1: Byl-li vynesena dvojí shodný rozsudek v záležitosti o osobním stavu, je možno kdykoliv se odvolat k odvolacímu soudu s předložením nových a vážných důkazů nebo dokladů v zahla-

zující lhůtě 30 dnů od vznesení napadení. Odvolací soud musí v lhůtě 1 měsíce od předložení nových důkazů a dokladů dekretem rozhodnout, zda se má nové předložení záležitosti připustit či ne.

- 2: Odvolání se k vyššímu soudu, aby se dosáhlo nového vznesení žaloby, neodkládá výkon rozsudku, leč by zákon stanovil něco jiného anebo odvolací soud nařídil odklad podle předpisu Kánon 1650 □ 3.

Hlava II. Navrácení v předešlý stav

Kánon 1645:

- 1: Proti rozsudku, který přešel ve stav právoplatně rozhodnuté věci, je možné navrácení v předešlý stav jen tehdy, když je zřejmé, že rozsudek je nespravedlivý.

- 2: Nespravedlnost se považuje za bezpečně zjištěnou jen tehdy:

1. opírá-li se rozsudek o důkazy, které se později ukázaly být nepravdivými tak, že bez nich nařizující část rozsudku nemůže obstát,
2. objeví-li se později listiny, které dokazují nové skutečnosti a nepochybně vyžadují opačné rozhodnutí,
3. byl-li rozsudek vynesena v důsledku podvodu jedné strany ke škodě strany druhé,
4. byl-li zřejmě porušen předpis zákona, netýkající se pouze samotného procesního řízení,
5. jestliže rozsudek odporuje dřívějšímu rozhodnutí, které vešlo ve stav právoplatně rozhodnuté věci.

Kánon 1646:

- 1: O navrácení v předešlý stav pro pohnutky, o nichž je v Kánon 1645 □ 2 n. 1-3, náleží žádat soudce, který vynesl rozsudek, do tří měsíců počítaných ode dne poznání těchto důvodů.

- 2: O navrácení v předešlý stav pro důvody, o nichž je v Kánon 1645 □ 2 n. 4 a 5, je třeba žádat odvolací soud do tří měsíců ode dne obdržení zprávy o vyhlášení rozsudku. Jestliže se jedná o případ, který uvádí Kánon 1645 □ 2 n. 5 (o právoplatně rozhodnuté věci) a dotýčný se o předcházejícím rozsudku dověděl později, plyne lhůta ode dne, kdy se o rozsudku dověděl.

- 3: Výše zmíněné lhůty neplynou, pokud ten, jemuž je ublíženo, je nezletilý.

Kánon 1647:

- 1: Žádost o navrácení v předešlý stav odkládá výkon rozsudku, do té doby nezahájený.
- 2: Je-li v důsledku pravděpodobných náznaků podezření, že žádost byla vznesena ke zdržení výkonu rozsudku, soudce může nařídit, aby rozsudek byl vykonán. Musí však tomu, kdo žádá o navrácení v předešlý stav, dát záruku, že nebude poškozen, dojde-li k navrácení v předešlý stav.

Kánon 1648: Po přiznání navrácení v předešlý stav je soudce povinen zdůvodnit své rozhodnutí (vysvětlit podstatu problému).

STAŤ X. SOUDNÍ NÁKLADY A BEZPLATNÁ PRÁVNÍ POMOC

Kánon 1649:

- 1: Biskup, jemuž přísluší řídit soud, je povinen stanovit předpisy:
  1. o placení a úhradě soudních výloh spornými stranami,
  2. o odměnách prokurátorů, advokátů, znalců a tlumočnicků a také o odškodnění svědků,
  3. o přiznání bezplatné právní pomoci nebo snížení poplatků,
  4. o náhradě škod, které je povinen uhradit ten, kdo při prohrál a také ten, kdo se začal soudit ze svévolle,
  5. o složení částky peněz nebo kauce (záruky), a to předem k úhradě vydání a náhrady škod.
- 2: Od rozsudku ohledně výloh, odměn a náhrady škod není samostatné odvolání, ale strana může během 15 dnů podat rekurs proti tomu u téhož soudce, který bude moci výměr opravit.

STAŤ XI. VÝKON ROZSUDKU

Kánon 1650:

- 1: Rozsudek, který vešel ve stav právoplatně rozhodnuté věci, může být z příkazu vykonán se zachováním předpisu Kánon 1647.
- 2: Soudce, který vynesl rozsudek, v případě odvolání také odvolací soudce, mohou ze své moci nebo na žádost strany nařídit prozatímní výkon rozsudku, který ještě nevešel ve stav právoplatně rozhodnuté věci, po složení, v případě potřeby, přiměřených záruk, jde-li o placení nebo poskytování příspěvků určených k nutné obživě nebo naléhá-li jiný oprávněný důvod.
- 3: Je-li rozsudek, o němž je v □ 2, napaden, soudce je povinen rozhodnout o napadení; poznává-li, že ono napadení je pravděpodobně důvodné (odůvodněné) a že z výkonu rozsudku by mohla vzniknout nenapravitelná škoda, může buď odložit výkon rozsudku nebo jej zabezpečit zárukou.

Kánon 1651: Výkon rozsudku nelze připustit dříve, dokud tu není soudcův vykonávací dekret, jímž se vyslovuje, že dotyčný rozsudek má být vykonán. Tento dekret nechť se podle různé povahy buď zahrne přímo do znění rozsudku nebo se vydá zvlášť.

Kánon 1652: Vyžaduje-li výkon rozsudku předběžné vyúčtování, je tu nahodilá záležitost, kterou musí rozhodnout též soudce, který vynesl rozsudek, který má být vykonán.

Kánon 1653:

- 1: Nestanoví-li partikulární zákon něco jiného, musí výkon rozsudku nařídit sám nebo skrze jiného biskup diecéze, v níž byl vynesl rozsudek prvního stupně.
- 2: Odmítne-li to nebo opomene, přísluší vydat toto nařízení na žádost strany, jíž se to týká, nebo z moci úřadu autoritě, které podle předpisu Kánon 1439 □ 3 podléhá odvolací soud.
- 3: U řeholníků přísluší výkon rozsudku představenému, který vynesl vykonatelný rozsudek nebo delegoval soudce.

Kánon 1654:

- 1: Vykonavatel musí dotyčný rozsudek vykonat podle přirozeného smyslu slov, není-li v samém rozsudku ponecháno něco k jeho volné úvaze.
- 2: Je mu dovoleno rozhodnout námítky týkající se způsobu a rozsahu výkonu, nikoliv však o pod-

statě záležitosti. Zjedná-li si odněkud jistotu, že rozsudek je neplatný nebo zřejmě nespravedlivý podle předpisů Kánon 1620, 1622 a 1645, je povinen upustit od výkonu a předat záležitost soudu, který vynesl rozsudek, když o tom uvědomil strany.

Kánon 1655:

- 1: Pokud se týká žaloby o věc, pak byla-li ve věcné žalobě přičtena žalobci nějaká věc, nutno ji žalobci ihned odevzdat, jakmile vešla ve stav právoplatně rozhodnuté věci.
- 2: U osobních žalob v případě, že žalovaný byl odsouzen k vydání movité věci nebo zaplacení určité částky peněz nebo k tomu, aby dal nebo učinil něco jiného, ať stanoví buď sám soudce v samotném znění rozsudku nebo vykonavatel podle svého uvážení a moudrosti lhůtu pro vyplnění této povinnosti. Lhůta nesmí být kratší 15 dní a nesmí překročit dobu 6 měsíců.

SEKCE II. Ústní sporný soud**Kánon 1656:**

- 1: Ústním sporným soudem, o němž je v této sekci, mohou být projednávány všechny záležitosti právem nevyložené, nežádá-li strana řádný sporný soud.
- 2: Jestliže se ústním sporným soudem projednává něco mimo případy dovolené právem, jsou soudní akta neplatná.

Kánon 1657: Ústní sporný soud se projednává v prvním stupni před samosoudcem podle předpisu Kánon 1424.

Kánon 1658:

- 1: Žalobní spis, jímž se začíná spor, musí kromě toho, co je uvedeno v Kánon 1504:
  1. vyložit krátce, souhrnně a jasně skutečnosti, o které se žaloba opírá,
  2. předložit důkazy, jimiž tyto skutečnosti chce dokázat, a ty důkazy, které nemůže současně doložit, ať naznačí tak, aby si je soudce mohl ihned shromáždit.
- 2: K žalobnímu spisu je nutno přiložit, alespoň v úředním opise, listiny, o které se žádost opírá.

Kánon 1659:

- 1: Byl-li pokus o smír podle Kánon 1446 □ 2 bezvýsledný, soudce, jestliže považuje žalobu za opodstatněnou, nařídí do tří dnů dekretem připojeným na konci žalobního spisu, aby opis žaloby byl oznámen žalované straně s poskytnutím možnosti poslat do 15 dní na soudní kancelář písemnou odpověď.
- 2: Toto oznámení má účinek soudního obeslání, o němž je v Kánon 1512.

Kánon 1660: Vyžadují-li to námitky žalované strany, je soudce povinen žalobci určit lhůtu k odpovědi tak, aby na základě prvotních poznatků sdělených oběma stranami sám soudce poznal předmět sporu.

Kánon 1661:

- 1: Po uplynutí lhůt, o nichž je v Kánon 1659 a 1660, a po seznámení se s akty je soudce povinen stanovit znění pochybnosti. Pak do 30 dnů obešle ke slyšení všechny, kteří se musí účastnit řízení. V obsílce uvede znění pochybnosti.
- 2: V obsílce nechť je stranám oznámeno, že nejpozději tři dny před slyšením mohou podat soudu krátký písemný rozklad k podepření svých tvrzení.

Kánon 1662: Při slyšení nechť jsou nejdříve projednány otázky, o nichž je v Kánon 1459-1464.

Kánon 1663:

- 1: Při slyšení je třeba shromáždit důkazy se zachováním předpisu Kánon 1418.
- 2: Strana a její advokát mohou být přítomni výslechu druhých stran, svědků a znalců.

Kánon 1664: Odpovědi stran, svědků a znalců, žaloba i námitky advokátů musí být notářem sepsány, ale jen souhrnně a jen v tom, co se týká podstaty sporné záležitosti, a podepsány od těch, kteří vypovídali.

Kánon 1665: Důkazy, které nebyly uvedeny nebo vyžádány ani v žalobě ani v odpovědích, může soudce připustit jen podle předpisu Kánon 1452. Je-li slyšen alespoň jeden svědek, může soudce rozhodnout o předložení nových důkazů jen podle předpisu Kánon 1600.

Kánon 1666: Nelze-li v jednom slyšení provést všechny důkazy, nechť je stanoveno další slyšení.

Kánon 1667: Když byly shromážděny všechny důkazy, koná se v témž slyšení ústní rozprava.

Kánon 1668:

- 1: Neshledá-li se v rozpravě potřeba něco doplnit v instrukci záležitosti nebo něco jiného, co by překáželo vynést řádný rozsudek, nechť soudce ihned po ukončení slyšení sám vynese rozsudek. Nařizující část rozsudku nechť je přítomným stranám hned přečtena.
- 2: Ovšem soud může pro nějakou vážnou obtíž nebo z jiného oprávněného důvodu rozhodnutí odložit až do pátého započitatelného dne.
- 3: Plný text rozsudku obsahující odůvodnění (pohnutky) musí být stranám oznámen co nejdříve, obvykle ne později než během patnácti dní.

Kánon 1669: Poznává-li odvolací soud, že na nižším stupni byla záležitost projednávána ústním sporným řízením v případech, které právo vylučuje, je povinen prohlásit rozsudek za neplatný a vrátit záležitost soudu, který vyhlásil rozsudek.

Kánon 1670: V ostatních záležitostech, které se týkají způsobu soudního řízení, náleží zachovat předpisy Kánonů o řádném sporném soudním řízení. Soud však může svým dekretem, ve kterém jsou uvedeny pohnutky, omezit předpisy soudního řízení, které nejsou předepsány k platnosti, aby tak urychlil soudní řízení se zachováním spravedlnosti.

ČÁST III. Některá zvláštní soudní řízení

STAŤ I. MANŽELSKÉ SOUDNÍ ŘÍZENÍ

Hlava I. Soudy k prohlášení neplatnosti manželství

ČLÁNEK 1. Příslušnost soudu

Kánon 1671: Manželské soudní záležitosti pokřtěných přísluší na základě vlastního práva před církevního soudce.

Kánon 1672: Záležitosti týkající se čistě občanských účinků manželství náleží do pravomoci státních úřadu. Jestliže však tyto záležitosti jsou

projednávány nahodile a dodatečně, mohou být na základě předpisů partikulárního práva zkoumány a rozhodovány církevním soudem.

Kánon 1673: Pro záležitosti o neplatnosti manželství, pokud nejsou vyhrazeny Apoštolskému stolici, jsou příslušní:

1. soud místa, kde bylo manželství uzavřeno,
2. soud místa, kde má žalovaná strana řádné nebo mimořádné bydliště,
3. soud místa, kde má žalující strana řádné bydliště, pokud obě strany žijí na území téže biskupské konference a soudní vikář řádného bydliště žalované strany po jejím slyšení s tím souhlasí,
4. soud místa, kde ve skutečnosti je třeba shromáždit většinu důkazů, souhlasí-li s tím soudní vikář řádného bydliště žalované strany; tento soudní vikář se nejdříve však dotáže žalované strany, zda proti tomu něco nenamítá.

ČLÁNEK 2. Právo žalovat manželství

Kánon 1674: Manželství mohou žalovat:

1. manželé,
2. strážce spravedlnosti, když neplatnost manželství je rozhlášena a manželství nelze konvalidovat nebo je to nevhodné.

Kánon 1675:

- 1: Manželství, které ze života obou manželů nebylo žalováno, nelze žalovat po smrti jednoho z manželů, leč by otázka platnosti manželství měla právní povahu pro předsoudní řízení k vyřešení jiné sporné záležitosti, ať v oblasti církevní nebo civilní.

- 2: Zemře-li jeden z manželů během projednávání záležitosti, náleží zachovat Kánon 1518.

ČLÁNEK 3. Služba soudců

Kánon 1676: Soudce dříve než začne projednávat záležitost a kdykoliv shledá, že se lze nadít dobrého výsledku, je povinen použít všech pastoračních prostředků, aby manželé byli přivedeni ke konvalidaci (k zplatnění) manželství a k obnovení manželského soužití.

Kánon 1677:

- 1: Po přijetí žalobního spisu je povinen předseda soudu nebo ponens (vyšetřující soudce) uvědomit strany obsílkou o dekretu podle předpisu Kánon 1508.
- 2: Nevyžádá-li si žádná z obou stran zasedání za účelem zahájení sporu, pak po uplynutí 15 dní od uvědomění stanoví předseda nebo vyšetřující soudce svým dekretem ve lhůtě 10 dní znění pochybnosti a oznámí to stranám.
- 3: Znění pochybnosti nemůže se toliko ptát, zda manželství v daném případě je neplatné, ale musí také stanovit, z jakého důvodu nebo z jakých důvodů se žaluje platnost manželství.
- 4: Po deseti dnech od oznámení dekretu, jestliže strany nic nenamítají, předseda nebo vyšetřující soudce nechť nařídí dalším dekretem pokračování v záležitosti.

ČLÁNEK 4. Důkazy**Kánon 1678:**

- 1: Obhájce svazku, zástupci stran a také strážce spravedlnosti, jestliže vystupuje v soudním řízení, mají právo:
  1. účastnit se výslechu stran, svědků a znalců se zachováním předpisu Kánon 1559,
  2. nahlédnout do soudních akt, i dosud nezveřejněných, a prozkoumat doklady předložené stranami.
- 2: Strany nemohou být přítomny výslechům, o nichž je v □ 1 n. 1.

Kánon 1679: Nemá-li soudce k dispozici plné důkazy odjinud, nechť k hodnocení výpovědi stran podle předpisu Kánon 1536 použije, je-li to možné, svědků o věrohodnosti stran, kromě jiných náznaků a pomůcek.

Kánon 1680: V záležitostech týkajících se impotence (nemohoucnosti) nebo vady souhlasu pro duševní chorobu nechť soudce použije jednoho nebo více znalců, leč by z okolností bylo zřejmé, že je to neúčinné. V ostatních záležitostech nechť se zachová předpis Kánon 1574.

ČLÁNEK 5. Rozsudek a odvolání

Kánon 1681: Kdykoliv vyvstane při zpracování soudní záležitosti manželství velmi pravděpodobná pochybnost, týkající se nedokonaného manželství, může soud se souhlasem stran záležitost neplatného manželství pro vadu souhlasu pozastavit a doplnit instrukci pro dispens "super rato" a poslat akta Apoštolskému stolci se žádostí od jednoho nebo obou manželů o dispens s dobrozdáním soudu a biskupa.

Kánon 1682:

- 1: Rozsudek, vyhlášený neplatnost manželství poprvé, společně s odvoláními, jsou-li, a ostatními soudními akty, musí být odeslány během dvaceti dnů od vyhlášení rozsudku odvolacímu soudu.
- 2: Byl-li rozsudek prohlašující neplatnost manželství vyneseno v prvním stupni (1. instanci), odvolací soud po uvážení připomínek obhájce svazku a i stran, jestliže tyto mají nějaké připomínky, svým dekretem buď bez prodlžení rozsudek potvrdí nebo záležitost přijme k řádnému prošetření v novém stupni.

Kánon 1683: Jestliže u odvolacího soudu byl uveden nový důkaz neplatnosti manželství, soud jej může připustit a posoudit jako prvá instance.

Kánon 1684:

- 1: Byl-li v odvolacím stupni potvrzen rozsudek soudu, který poprvé prohlásil neplatnost manželství dekretem nebo jiným rozsudkem, pak ti, jejichž manželství bylo prohlášeno za neplatné, mohou ihned uzavřít sňatek, jakmile jsou seznámeni s dekretem nebo rozsudkem, leč by jim to bylo zakázáno zákazem připojeným k rozsudku nebo dekretu nebo od místního ordináře.
- 2: Předpisy Kánon 1644 je nutno zachovávat i když rozsudek, který prohlásil manželství za neplatné, nebyl potvrzen druhým rozsudkem, ale dekretem.

Kánon 1685: Jakmile se rozsudek stal vykonatelným, oznámí to soudní vikář ordináři místa, kde bylo manželství uzavřeno. Tento ordinář se postará o brzké zaznamenání v knihách (matrikách) sezdaných a pokřtěných, že manželství je neplatné a eventuálně že bylo něco zakázáno.

ČLÁNEK 6. Listinné soudní řízení

Kánon 1686: Po přijetí žaloby podané ve shodě s předpisem Kánon 1677 soudní vikář nebo od něho určený soudce s opomenutím náležitostí řádného soudního řízení, ale s obesláním stran, může za účasti obhájce svazku prohlásit neplatnost manželství rozsudkem, jestliže z důkazu, proti němuž není odporu ani námitek, jasně vyplývá, že je zde rušící překážka nebo nedostatek právní formy, když se stejnou jistotou je známo, že nebyla dána dispens nebo že zplnomocněný neobdržel platné pověření.

Kánon 1687:

- 1: Jestliže se rozumně domnívá, že vady, o kterých je v Kánon 1686, nebo neudělení dispense nejsou jisté, musí se obhájce svazku odvolat k soudci druhé instance, kterému se pak pošlou akta s upozorněním, že se jedná o soudní řízení listinné.
- 2: Straně, která se cítí poškozena, je plně zachováno právo podat odvolání.

Kánon 1688: Soudce druhé instance nechť za účasti obhájce svazku a po vyslechnutí stran rozhodne stejným způsobem, o kterém je v Kánon 1686, zda má být rozsudek potvrzen nebo raději v záležitosti postupovat řádnou cestou práva. V tom případě pošle záležitost zpět soudu 1. instance.

ČLÁNEK 7. Obecná směrnice

Kánon 1689: V rozsudku náleží připomenout stranám jejich mravní a občanské povinnosti, jimiž eventuálně budou vázány jedna k druhé a vůči dětem co do zajištění jejich obživy a výchovy.

Kánon 1690: Záležitost prohlášení neplatnosti manželství se nemůže projednávat ústním sporným soudem.

Kánon 1691: V ostatních otázkách týkajících se způsobu postupu, neodporuje-li tomu povaha věci, náleží postupovat podle Kánonů o soudech obecně a o řádném sporném soudním řízení při zachování zvláštních předpisů ohledně záležitosti o stavu osob a záležitosti týkajících se veřejného dobra.

Hlava II. Záležitosti odloučení manželů

Kánon 1692:

- 1: Osobní odloučení pokřtěných manželů, není-li o ně jinak postaráno partikulárním zákonem vzhledem k jednotlivým místům, může dekretem rozhodnout diecézní biskup nebo rozsudkem soudce podle předpisů Kánonů, které následují.
- 2: Tam, kde církevní rozhodnutí nemá občanské účinky a dá se předvídat, že civilní rozsudek nebude odporovat právu božskému, může biskup diecéze pobytu manželů po zvážení zvláštních okolností dát manželům dovolení, aby se obrátili na občanský soud.
- 3: Týká-li se záležitost čistě občanských účinků manželství, nechť soudce usiluje, aby při zachování předpisu □ 2 byla záležitost již od počátku vznesena před občanským soudem.

Kánon 1693:

- 1: Nežádá-li některá ze stran nebo strážce spravedlnosti řádné sporné soudní řízení, ať se použije ústního sporného soudního řízení.
- 2: Byli-li použito řádného sporného soudního řízení a bylo-li podáno odvolání, je povinen soud druhého stupně postupovat podle předpisu Kánon 1682 □ 2 se zachováním toho, co je třeba zachovat.

Kánon 1694: Ohledně příslušnosti soudu nechť se zachovávají předpisy Kánon 1673.

Kánon 1695: Domnívá-li se soudce, že je naděje na úspěch, nechť před přijetím záležitosti použije pastoračních prostředků k tomu, aby manžele smířil a přiměl je k obnovení manželského soužití.

Kánon 1696: Záležitost odloučení manželů se týká také veřejného dobra. Proto má vždy v ní mít účast strážce spravedlnosti podle předpisu Kánon 1433.

Hlava III. Soudní řízení k dispensi pro manželství uzavřené a nedokonané

Kánon 1697: Jedině manželé nebo alespoň jeden z nich, třeba proti vůli druhého, mají právo žádat o

milost dispense pro manželství uzavřené, ale nedokonané.

Kánon 1698:

- 1: Jedině Apoštolský stolec hodnotí záležitost nedokonaného manželství a existenci spravedlivého důvodu k udělení dispense.
- 2: Dispens uděluje v tomto případě jedině Římský biskup.

Kánon 1699: Příslušným pro přijetí žalobního spisu, ve kterém se žádá o udělení dispense, je biskup diecéze, ve které má žadatel řádné nebo mimořádné bydliště. Když tento biskup si potvrdí, že žádost má skutečný podklad, musí nařídit soudní řízení.

- 2: Jestliže však má předložená záležitost zvláštní potíže povahy právní nebo mravní, je povinen diecézní biskup požádat o radu Apoštolský stolec.
- 3: Proti dekretu, kterým biskup zamítl žalobní spis, je možno podat rekurs k Apoštolskému stolci.

Kánon 1700:

- 1: Při zachování předpisu Kánon 1681 nechť tato soudní řízení svěří biskup, buď nastalo nebo pro jednotlivé případy, soudu své nebo cizí diecéze nebo schopnému knězi.
- 2: Když však byla podána soudní žaloba k prohlášení neplatnosti téhož manželství, nechť se soudní řízení svěří témuž soudu.

Kánon 1701:

- 1: V těchto soudních řízeních musí mít vždy účast obhájce svazku.
- 2: Patron (zástupce) se nepřipouští, avšak biskup může dovolit kvůli obtížnosti případu, aby žadatel nebo žalovaná strana použili služeb znalce práva.

Kánon 1702: V soudním šetření nechť jsou slyšeni oba manželé a nechť jsou zachovány pokud možno předpisy o shromažďování důkazů řádného sporného soudního řízení v záležitostech o neplatnosti manželství, pokud se dají sloučit s povahou těchto procesů.

Kánon 1703:

- 1: Soudní akta nechť se nezpřístupňují. Když však soudce shledá, že z důvodů uvedených dů-

kazů hrozí velká překážka žádosti prosící strany nebo námitce žalované strany, nechť to opatrně dotyčné straně oznámí.

- 2: Straně, která o to žádá, může soudce ukázat předloženou listinu nebo složené svědectví a určit jí dobu k vyvození důsledků.

Kánon 1704:

- 1: Po provedeném šetření předá instruktor (soudce) všechny spisy s připojením vhodné zprávy biskupovi. Biskup pak dá pravdivé dobrozdání o skutečnosti nedokonání s uvedením oprávněného důvodu k udělení dispense a vhodnosti milosti.
- 2: Bylo-li soudní řízení dle Kánon 1700 svěřeno jinému soudu, připomínky v prospěch manželství vyhotoví tento soud. Dobrozdání, o němž je v 1, přísluší pověřujícímu biskupovi, kterému instruktor předá vhodnou zprávu společně se spisy.

Kánon 1705:

- 1: Biskup nechť pošle všechny písemnosti (akta) se svým posudkem a připomínkami obhájce pouta Apoštolskému stolci.
- 2: Jestliže bude podle úsudku Apoštolského stolce nutné doplnění instrukce, bude to biskupovi oznámeno s naznačením prvků, ve kterých má být instrukce doplněna.
- 3: Odpoví-li Svatý stolec, že z uvedeného není dokázáno nedokonané manželství, tu může znalec práva, o němž je v Kánon 1701 2, nahlédnout v sídle soudu do akt soudního řízení, ale ne do posudku biskupova, aby uvážil, zda může být uvedeno něco závažného k novému předložení žádosti.

Kánon 1706: Reskript dispense posílá Apoštolský stolec biskupovi. On o dispensi informuje strany a co nejdříve přikáže faráři místa, kde bylo manželství uzavřeno, a faráři, kde přijali křest, aby do matrik sezdaných a pokřtěných učinili poznámku o udělené dispensi.

Hlava IV. Soudní řízení týkající se předpokládané smrti manžela**Kánon 1707:**

- 1: Nelze-li smrt manžela dokázat úředním církevním nebo občanským dokladem, druhý manžel je vázán manželským svazkem, leč by diecézní biskup vydal vyhlášení o předpokládané smrti.
- 2: Vyhlášení, o němž je v □ 1, může diecézní biskup učinit jen tehdy, když po provedení přiměřených šetření, ze svědeckých výpovědí, z veřejného mínění a náznaků (indicií) si získá mravní jistotu o smrti manžela. Sama nepřítomnost manžela, i sebedelší, nestačí.
- 3: V nejistých a spletitých případech nechť se biskup obrátí o radu k Apoštolskému stolci.

STAŤ II. ZÁLEŽITOSTI O PROHLÁŠENÍ NEPLATNOSTI SVATÝCH SVĚCENÍ

Kánon 1708: Právo žalovat neplatnost svěcení má buď sám klerik nebo ordinář, kterému on podléhá, nebo ordinář, v jehož diecézi obdržel svěcení.

Kánon 1709:

- 1: Žalobní spis se musí poslat na příslušnou kongregaci, která rozhodne, zda se má záležitost projednávat samou kongregací římské kurie nebo soudem od ní určeným.
- 2: Duchovní má po odeslání žalobního spisu z moci samého práva zakázáno vykonávat úkony moci ze svěcení.

Kánon 1710: Jestliže kongregace postoupila záležitost soudu, musí být zachovány Kánony o soudním řízení obecně a o řádném sporném soudním řízení se zachováním předpisů této sta- ti, leč by povaha těchto věcí tomu odporovala.

Kánon 1711: V těchto záležitostech se těší obhájce svazku týmž právům a má tytéž povinnosti jako obhájce manželského svazku.

Kánon 1712: Po druhém rozsudku, který potvrdí neplatnost svěcení, ztrácí klerik všechna práva, která jsou vlastní duchovnímu stavu, a je osvobozen ode všech jeho povinností.

STAŤ III. ZPŮSOBY, JAK SE VYVAROVAT SOUDŮ

Kánon 1713: K vyvarování se soudních sporů lze s užítkem použít smíru neboli usmíření anebo svěřit rozepři k posouzení jednomu nebo více smírčím soudcům.

Kánon 1714: Při smíru, kompromisu nebo smírčím soudu náleží zachovat předpisy dohodnuté stranami nebo, není-li takové dohody, pak se řídí zákonem vydaným biskupskou konferencí, je-li nějaká, nebo civilními zákony místa, kde se dohoda uskutečňuje.

Kánon 1715:

- 1: Smír nebo dohoda se nemohou platně uskutečnit o tom, co se týká obecného dobra, nebo o tom, nad čím nemají svobodné dispoziční právo.
- 2: Jedná-li se o časný církevní majetek, nakolik si to vyžaduje sama záležitost, náleží zachovat náležitosti stanovené právem pro prodej církevních věcí.

Kánon 1716:

- 1: Neuznává-li civilní zákon rozhodnutí smírčího rozsudku, leč by byl tento potvrzen soudcem, smírčí rozsudek v církevní rozepři, aby měl moc v církevní oblasti (in foro canonico), vyžaduje potvrzení církevního soudce místa, kde byl vynešen.
- 2: Jestliže civilní zákon dovoluje napadení smírčího rozsudku před civilním soudem, může se i v oblasti církevní předložit toto napadení církevnímu soudci, který je příslušný v první instanci pro souzení takového sporu.

ČÁST IV. Trestní soudní řízení

Hlava I. Předběžné šetření

Kánon 1717:

- 1: Kdykoliv ordinář obdrží alespoň pravděpodobnou vědomost o trestném činu, je povinen sám nebo skrze jinou vhodnou osobu obezřele zkoumat skutečnosti a okolnosti a také přičitatelnost, leč by se takové zkoumání jevílo zcela zbytečným.
- 2: Je nutno se vyvarovat, aby se při tomto šetření ohrozilo dobré jméno kohokoliv.
- 3: Kdo koná toto šetření, má tytéž pravomoci a povinnosti jako vyšetřující soudce v soudním ří-

zení. Nemůže v něm být soudcem, když později dojde k soudnímu řízení.

Kánon 1718:

□ 1: Když je zřejmé, že je shromážděno dost důkazů, je povinen ordinář rozhodnout:

1. zda se má začít soudní řízení za účelem uložení nebo vyhlášení trestu,
2. zda je to vhodné s ohledem na Kánon 1341,
3. zda náleží užít soudního řízení, nebo zda - jestliže to nezakazuje zákon - se má užít mimosoudního dekretu.

□ 2: Ordinář je povinen odvolat nebo změnit dekret, o kterém je v □ 1, kdykoliv na základě nových prvků uzná za potřebné rozhodnout jinak.

□ 3: Při vydání dekretů, o nichž je v □ 1 a 2, ordinář, jestliže to uzná za vhodné, vyslechne dva soudce nebo jiné právní znalce.

□ 4: Dříve než ordinář rozhodne podle □ 1, ať uváží, zda není vhodné pro vyvarování se neužitečných soudů, aby se souhlasem stran buď on sám nebo vyšetřovatel rozhodl otázku o náhradě škody v dobrotě a přiměřeně.

Kánon 1719: Akta vyšetřování a dekrety ordináře, kterými se vyšetřování začíná nebo jimiž se uzavírá, i všechno, co předchází šetření, není-li to nutné pro trestní soudní řízení, náleží uchovat v tajném archivu kurie.

Hlava II. Postup soudního řízení

Kánon 1720: Jestliže ordinář uzná, že je třeba postupovat dekretem mimosoudně:

1. je povinen oznámit obžalovanému znění žaloby a důkazy; dává mu možnost se hájit, leč by obžalovaný po řádném obeslání neodmítl se dostavit,
2. je povinen důkladně zvážit spolu se dvěma přísedícími všechny důkazy a doklady,
3. je-li trestný čin s jistotou potvrzen a trestná činnost neustává, je povinen vydat dekret podle předpisu Kánon 1342-1350. Připojí aspoň krátké právní a skutkové zdůvodnění.

Kánon 1721:

□ 1: Jestliže ordinář rozhodl, že je nutno zahájit trestní soudní řízení, ať předá akta z vyšetřování strážci spravedlnosti, který je povinen podat před soudem žalobu podle předpisu Kánon 1502 a 1504.

□ 2: U vyššího soudu vystupuje jako žalobce strážce spravedlnosti ustanovený pro tento soud.

Kánon 1722: Aby se předešlo pohoršení, chránila svoboda svědků a zajistil se výměr spravedlnosti, může ordinář po vyslechnutí strážce spravedlnosti a po obeslání žalovaného v jakémkoliv stadiu soudního řízení zabránit obžalovanému vykonávat posvátné služby, úřad nebo církevní úkol nebo mu přikázat nebo zakázat veřejnou účast na Nejsvětější eucharistii. To vše je nutno odvolat, když pominul důvod. Mocí samého práva končí tato opatření, když skončil soudní proces.

Kánon 1723:

□ 1: Když soudce obesílá žalovaného, musí ho vyzvat, aby si určil ve shodě s předpisem Kánon 1481 advokáta ve lhůtě stanovené samotným soudcem.

□ 2: Jestliže si žalovaný advokáta nezajistí, jmenuje jej sám soudce před zahájením sporu. Tento advokát bude tak dlouho vykonávat svou službu, dokud si obžalovaný sám neurčí advokáta.

Kánon 1724:

□ 1: Strážce spravedlnosti může v kterémkoliv stupni soudního řízení z příkazu nebo se souhlasem ordináře, z jehož rozhodnutí byl soudní proces zahájen, zřeknout se instance.

□ 2: Aby zřeknutí platilo, musí je přijmout obviněný, leč by byl sám soudcem prohlášen za nepřítomného.

Kánon 1725: V rozpravě, ať ústní nebo písemné, má obviněný vždy právo, aby on sám nebo jeho advokát nebo prokurátor mluvil nebo psal jako poslední.

Kánon 1726: Ukáže-li se v kterémkoliv stupni a v kterémkoliv stadiu trestního řízení evidentním, že se obviněný nedopustil trestného činu, musí to soudce rozsudkem vyhlásit a osvobodit obviněného, i když by se současně potvrdilo, že je promlčena soudní žaloba.

Kánon 1727:

□ 1: Obviněný může vznést odvolání, i tehdy jestliže rozsudek jen proto ho osvobodil, že trest byl fakultativní, anebo proto, že soudce použil moci, o níž je v Kánon 1344 a 1345.

□ 2: Strážce spravedlnosti se může odvolat vždy, kdykoliv se domnívá, že nebylo dostatečně napraveno pohoršení anebo zadost učiněno spravedlnosti.

Kánon 1728:

□ 1: Při zachování předpisů Kánonů této stati náleží v trestním řízení použít - neodporuje-li tomu povaha věci - Kánonů o soudech obecně a o zvláštním soudním řízení za použití zvláštních norem o záležitostech týkajících se veřejného dobra.

□ 2: Obžalovaný není povinen doznat trestný čin a také nesmí být od něho vyžadováno složení přisahy.

Hlava III. Žaloba o náhradu škod

Kánon 1729:

□ 1: Strana, která utrpěla škodu, může na samém trestním procesu vznést podle předpisu Kánon 1596 spornou žalobu o náhradu škod způsobených jí trestným činem.

□ 2: Intervence poškozené strany, o níž je v □ 1, se nepřipouští později, jestliže nebyla učiněna již v prvním stupni trestního procesu.

□ 3: Odvolání v záležitosti náhrady škody se děje podle předpisů Kánon 1628-1640, i když odvolání nemohlo být vzneseno na trestním soudu. Podají-li se obojí odvolání, i když od různých stran, vede se jen jedno odvolací řízení při zachování předpisu Kánon 1730.

Kánon 1730:

□ 1: Aby se zabránilo přílišným průtahům trestního soudního řízení, může soudce proces o náhradě škod odložit až do doby, kdy vynese konečný rozsudek v trestním řízení.

□ 2: Soudce, který bude takto postupovat, je povinen po vynesení rozsudku v trestním řízení rozhodnout o škodách, i když trestní řízení pro předložené odvolání není dosud uzavřeno nebo když obviněný byl osvobozen z důvodů, které nezbavují povinnosti nahradit škodu.

Kánon 1731: Rozsudek vynesený trestním soudem, i když vešel ve stav právoplatně rozhodnuté věci, není právoplatným rozhodnutím pro poškozenou stranu, pokud sama nežalovala podle předpisu Kánon 1729.

ČÁST V. Způsob postupování v administrativních rekursech a při odstraňování nebo překládání farářů

SEKCE I. Rekurs proti administrativním dekretům

Kánon 1732: Co je stanoveno v tomto oddíle o dekretech, platí také o všech jednotlivých administrativních úkonech vydaných mimosoudně pro vnější obor s výjimkou těch, které vydal samotný Římský biskup nebo ekumenický koncil.

Kánon 1733:

□ 1: Kdykoliv se považuje někdo za poškozeného dekretem, je žádoucí, aby nedošlo mezi ním a původcem dekretu ke sporu a aby společným úsilím se hledalo spravedlivé řešení s případným použitím vážených osob ke zprostředkování a objasnění tak, aby se vhodnou cestou předešlo sporu nebo se dospělo k vyřešení věci.

□ 2: Biskupská konference může stanovit, aby v každé diecézi byla ustanovena jakási stálá služba nebo rada, která by měla za úkol podle předpisů vydaných samotnou biskupskou konferencí hledat a nabízet spravedlivé řešení. Jestliže by to nenařídila biskupská konference, může takovou službu nebo radu ustanovit sám biskup.

□ 3: Služba nebo rada, o nichž je v □ 2, je povinna zvláště tehdy jednat, když se žádá odvolání dekretu podle předpisu Kánon 1734 a lhůta k podání rekursu dosud neuplynula. Byl-li proti dekretu podán rekurs, nechť představený, který rekurs vyšetřuje, vybídne podávajícího rekurs i autora dekretu k hledání tohoto druhu řešení, pokud je naděje na úspěch.

Kánon 1734:

□ 1: Dříve než někdo podá rekurs, je povinen písemně požádat původce dekretu o jeho odvolání nebo opravení. Rozumí se, že když je podána tato žádost, že se také žádá o odklad výkonu.

□ 2: Žádost musí být podána v zahlazující lhůtě 10 započitatelných dnů ode dne, kdy ve shodě s předpisy práva byl dekret dotyčnému oznámen.

□ 3: Předpisy □ 1 a 2 neplatí:

1. o rekursu, který nutno podat u biskupa proti dekretům vydaným autoritami jemu podřízenými,
2. o rekursu, který se nutno vznést proti dekretu, kterým je rozhodnuto o rekursu k vyšší instanci, leč že by toto rozhodnutí dal biskup,
3. o rekursech podávaných podle předpisů Kánon 57 a 1735.

Kánon 1735: Jestliže do 30 dnů od doby, kdy žádost, o níž je v Kánon 1734, byla doručena původci dekretu, tento oznámí vydání nového dekretu, ve kterém první dekret buď opraví nebo kterým žádost zamítne, lhůta pro rekurs běží od oznámení nového dekretu. Jestliže však ve lhůtě 30 dnů nevydá žádné rozhodnutí, běží lhůta od třicátého dne.

Kánon 1736:

- 1: Ve věcech, v nichž rekurs k vyšší instanci odkládá výkon dekretu, totéž působí žádost, o níž je v Kánon 1734.
- 2: V ostatních případech, jestliže původce dekretu do deseti dnů ode dne obdržení žádosti, o níž je v Kánon 1734, nerozhodne, že se výkon dekretu pozastavuje, může se znovu žádat o odklad u jeho hierarchického představeného, který může odklad dovolit jen z vážných důvodů a vždy s postaráním se, aby neutrpěla škoda spása duší.
- 3: Je-li odloženo provedení dekretu podle předpisu □ 2 a později se podá rekurs proti dekretu, pak ten, kdo má rozhodnout o rekurse podle předpisu Kánon 1737 □ 3, je povinen rozhodnout, zda se má odložení potvrdit nebo odvolat.
- 4: Nepodá-li se ve stanovené lhůtě žádný rekurs proti dekretu, tím samým padá odložení jeho provádění, prozatímně ustanovené, podle předpisu □ 1 nebo □ 2.

Kánon 1737: □ 1: Kdo se domnívá, že je dekretem poškozený, může podat rekurs k hierarchicky vyššímu představenému toho, který dekret vydal, z jakéhokoliv oprávněného důvodu. Rekurs může podat i samému původci dekretu, který jej

musí ihned zaslat vlastnímu hierarchickému představenému.

- 2: Rekurs nutno předložit v zahlazující lhůtě patnácti započitatelných dnů, které v případech, o nichž je v Kánon 1734 3, běží ode dne, kdy byl dekret oznámen, v ostatních případech běží podle předpisu Kánon 1735.
- 3: I v případech, kdy rekurs neodkládá mocí samého práva provádění dekretu a ani odložení nebylo přikázáno podle předpisu Kánon 1736 □ 2, může přesto představený nařídít odložení provedení, ale tak, aby tím neutrpěla spása duší.

Kánon 1738: Kdo rekurs podává, má právo použít vždy advokáta nebo prokurátora, dbá však aby bylo zabráněno neužitečným průtahům. Ano, ať je dokonce ustanoven patron "ex officio", jestliže podávající rekurs patrona nemá, a představený to považuje za nutné. Představený však může přikázat, aby podávající rekurs se sám osobně dostavil, aby mohl být dotazován.

Kánon 1739: Představený, který vyšetřuje rekurs, může, je-li to vhodné, dekret nejen potvrdit nebo jej prohlásit za neplatný, ale také ho zrušit, odvolat, nebo považuje-li to představený za vhodnější, opravit, nahradit jej jiným nebo částečně jej zrušit.

SEKCE II. Jak postupovat při odstranění nebo přeložení farářů

Hlava I. Jak postupovat při odstranění farářů

Kánon 1740: Jestliže se stane služba některého faráře z nějakého důvodu, i mimo jeho velké zavinění, škodlivou nebo neúčinnou, může jej diecézní biskup z farnosti odstranit.

Kánon 1741: Důvody, pro které může být farář ve shodě s právem odstraněn z farnosti:

1. způsob jednání, který přináší církevnímu společenství velkou škodu nebo zmatek,
2. nezkušenost nebo stálá duševní či tělesná nemoc, která zneschopňuje faráře k užitečnému plnění jeho úkolů,

3. ztráta dobré pověsti u poctivých a vážných farníků nebo odpor vůči faráři, které, jak se předvídá, v krátké době nepominou,
4. velké zanedbávání nebo porušování farářských povinností, které trvá i po napomenutí,
5. špatná správa majetku k velké škodě církve, nelze-li proti tomuto zlu použít jiného prostředku.

Kánon 1742:

- 1: Jestliže provedeným šetřením se zjistí, že zde důvod, o němž je v Kánon 1740, prodiskutuje biskup záležitost se dvěma faráři vybranými ze sboru, který byl k tomuto účelu ustanoven natrvalo na návrh biskupa kněžskou Radou. Jestliže biskup i potom dojde k závěru, že je třeba přistoupit k odstranění, oznámí - pod platností - příčiny a důvody a poradí faráři jako otec, aby do patnácti dnů se vzdal úřadu.
- 2: Jde-li o faráře, kteří jsou členy řeholního institutu nebo společnosti apoštolského života, náleží zachovat předpis Kánon 682 □ 2.

Kánon 1743: Farář se může zřeknout nejen prostě a jednoduše, ale i pod podmínkou, jen když ji může biskup oprávněně přijmout a skutečně ji přijme.

Kánon 1744:

- 1: Neodpoví-li farář ve stanovené době, nechť biskup opětuje svou výzvu s prodloužením započítatelného času pro odpověď.
- 2: Když se biskup ujistí, že farář obdržel jeho druhou výzvu a neodpověděl, ačkoliv mu v tom nebránila žádná překážka, anebo jestliže farář se odmítne zřící úřadu bez uvedení důvodu, biskup je povinen vydat dekret o jeho odstranění.

Kánon 1745: Jestliže však farář uvedenou příčinu a její důvody napadne a uvede pohnutky, které se jeví biskupovi jako nedostatečné, tehdy se k platnému jednání žádá:

1. pozvat faráře, aby nahlédl do spisů. sepsal své námítky a protidůkazy, má-li nějaké;
2. biskup pak po doplnění instrukce, je-li to potřebné, ať záležitost sváží s těmi faráři, o kterých je v Kánon 1742 □ 1, pokud tito nemohou, nutno vybrat jiné;

3. nakonec ať biskup rozhodne, zda faráře odstranit nebo ne, a brzy o záležitosti vydá dekret.

Kánon 1746: Biskup je povinen se postarat, aby odstraněnému faráři přidělil jiný úřad, jestliže je pro něj vhodný, nebo jej dát do důchodu, podle toho, jak to případ vyžaduje a okolnosti dovolují.

Kánon 1747:

- 1: Odstraněný farář musí zanechat vykonávání služby faráře, co nejdříve uvolnit faru a vše, co patří farnosti, předat tomu, komu biskup farnost svěřil.
- 2: Jedná-li se však o nemocného, který nemůže být bez těžkostí přemístěn z fary jinam, nechť mu biskup ponechá užívání fary, i výlučné, pokud to bude nutné.
- 3: Zatímco běží rekurs proti dekretu odstranění, nemůže biskup jmenovat nového faráře, ale postará se o prozatímního farního administrátora.

Hlava II. Jak postupovat při přeložení farářů

Kánon 1748: Žádá-li to dobro duší a potřeba nebo užitek církve, aby farář byl ze své farnosti, kterou s užítkem vedl, přeložen do jiné farnosti nebo k jiné službě, nechť mu biskup písemně navrhne přeložení a poradí, aby z lásky k Bohu a duším souhlasil.

Kánon 1749: Nemá-li farář v úmyslu poslechnout návrhy a výzvy biskupa, ať mu písemně sdělí své důvody.

Kánon 1750: Jestliže biskup i přes uvedené důvody usoudí, že nemůže ustoupit od svého záměru, je povinen se dvěma faráři, vybranými podle předpisu Kánon 1742 □ 1, zvážit důvody, které jsou pro a proti přeložení. Jestliže i potom usoudí, že je na místě přistoupit k přeložení, je povinen znovu otcovsky faráře vyzvat.

Kánon 1751:

- 1: Když to všechno vykoná a farář se nadále vzpírá, ale biskup pokládá přeložení za potřebné, nechť vydá dekret o přeložení faráře s ustanovením, že po uplynutí určené doby bude farnost uvolněna.

- 2: Uplyne-li tato doba neúčinně, prohlásí farnost za uprázdněnou.

Kánon 1752: V záležitostech překládání náleží zachovat předpisy Kánon 1747 se zachováním ka-

nonické spravedlnosti a majíce před očima spásu duší, která vždy musí být v církvi nejvyšším zákonem.